

अनुक्रमाणिका

संपादक

वसंत खेर

संपादन सहाय्य

श्री. बाल कीर्तने
सौ. विजयश्री कीर्तने
सौ. मिता खेर

सर्व लेख आणि कविता

श्री बाल कीर्तने

मुख्यपृष्ठ / रेखाचित्र

वसंत खेर

विशेष आभार

वोग

www.funnyfreepics.com

www.veryfunnypics.com

अंतर्गत सजावट

शिवाजी ह. धुरी

जाहिराती आणि विशेष कोरल ट्रीटमेंट

दिपा पारकर, स्टुडिओ पारकर

व्यवस्थापक

प्रदीप रुके

पुणे प्रतिनिधी

सुधाकर परुळेकर

रंगीत पॉश्टिंग

मुख्यपृष्ठ – रंगीत प्रिंटिंग :

निनाद लांजेकर

अंक कृष्णधवल छपाई

पॉश्युलर प्रिंटिंग प्रेस, मुंबई

विशेष आभार

किशोर रांगणेकर, गुरुनाथ दलवी, विवेक मेहेत्रे, शिवाजी ह. धुरी, देवीदास पोटे, ज्योतिंद्र बर्बे, अविनाश ओहोळ, राजा प्रधान, आकाशवाणी कार्याङ्कमाचे मुलाखतकार : राजेंद्र पाटणकर, रेकॉर्डस्ट अविनाश मोने

झपाटा मार्केटिंगचा हा दिवाळी अंक
प्रकाशक वसंत खेर

यांनी, पॉश्युलर प्रिंटिंग प्रेस, मुंबई येथे
छापून तेथेच प्रसिद्ध केला.

झपाटा

मनोबंजनाचा

वारप्रवृत्ति २०२१

फ्रिलाइट प्राप्तिक्रम ५५ मार्च २०२१

पेज टू पेज
ठ्यूटी प्री
ब्यूटी FOOL
म न्हो रं झ न्ह

रोग जडला “वोग” मध्ये
अहो, म्हणजेच फॅशनमध्ये
राहण्याचा... तरी
पांघरले असले कपडे तरी
चिनी बनावटीचे दारावर
तोरण स्वागत करी
हळदी, कुमकुम, केशरी !

- असाही पूर्वरंग ... ४
- वाचन संस्कृती... ७
- जगात न्याय नाय असं नाय... २३
- राजकारण... २६
- नाना फडणीस सोसायटी... २९
- क्रिकेटवेड... ३२
- घरगुती उपचार... ३४
- मायदाळ पीक... ३७
- जंगल लोअर संगे इको फ्रेडली टूर्स... ३८
- रोटी, कपडा, मकान... ४०
- उपदेशपांडे... ४२
- बेसिक डिफरन्स... ४४
- लताला पर्याय नाही... ४६
- दोन अतिरेकी... ४८
- मराठी वाहिन्या - नंदकुमार पाटील... ५०
- सर्वपित्री इंगिलश... ५६
- ग्यानबाशी संवाद... ५७
- खरे शहाण... ५९
- युनिलिंक... ६०
- जोडगोळी... ६१
- मी एक आनंदयात्री... ६२
- कर्जाला भिता कशाला ?... ६४
- त्याचे काय चुकले ?... ६६
- वर्कमधली तुमन... ६८
- देवेंद्र सुपेकर... ६९
- कामाचे शोध... ७२
- सबल (ग्लोबल) भारत... ७३
- फरक जमान्यातला... ७५
- भंकस... ७६
- पुचकट विनोद... ७९
- अक्षय ‘कला’कर्ता - अक्षया पाटील... ८१
- वावटळ... ८३
- दुर्घटकर्ता योग... ८८
- मेरा (ऑटोमॅटिक) भारत महान... ९२
- तुमचं नाव काय ?... ९९
- स्वप्नवत कोकण... ९६
- आपला शेजारी चीन... ९८
- माझं काय चुकलं ?... १००
- परंपरा... १०२
- आधुनिक बाला ?... १०३
- माने ना माने... १०४
- लहानपण... १०६
- नेट प्रॅक्टिस - आलोक खेर... १०९
- दिवाळी कशी गेली... ११२

यतो धर्मस्ततो जयः

भारताच्या सर्वोच्च न्यायालयाचे हे ब्रीदवाक्य, तर

सत्यमेव जयते

या भारतीय संविधानाच्या बोधचिन्हाखालील शब्दपंक्ती आपली विशाल संविधानिक लोकशाही ज्या मूलभुत व किमान तत्वज्ञानावर आधारलेली आहे ते चपखलपणे व्यक्त करणारी हीं सुभाषिते.

आज, साठ वर्षांच्या प्रदीर्घ वाटचालीनंतर व एकद्या भौतिक प्रगतीनंतरही, आपणाला प्राथमिक न्यायासाठीही संघर्ष करावा लागतो आहे. आपण पाहिलेले 'समान' व 'किमान' न्यायाचे 'कल्याणकारी' राज्य आजवर प्रस्थापित झाल्याचे दिसत नाही.

आपण सारेच थोड्याफार प्रमाणात यास जबाबदार आहोत. आपणा सर्वांना या परिस्थितीशी व आपल्यातीलच अपप्रवृत्तींशी सांघिकरीत्या संघर्ष करावा लागेल. याबरोबरच आपले दैनंदिन संघर्षही आहेतच. त्यासाठी अगोदर आपल्याला मरगळ व निराशा झटकून ताजेतवाने होण्याची व चित्त प्रसन्न राखण्याची आवश्यकता आहे.

यासाठी आजवर आपले स्टेजवर आणि ऑडीओ व्हिडीओ सीडीज द्वारे 'झपाट्या'ने मनोरंजन करणाऱ्यांनी आपल्याला ताजेतवाने ठेवण्याचा प्रयत्न त्यांच्या २००७ च्या दिवाळी अंकाद्वारे यशस्वीपणे केला आहे.

म्हणून ही आगळी भेट, माझ्या काही आदरणीय आप्त, मार्गदर्शक व स्नेही यांना त्यांचेच सहकाऱ्याने पाठवित आहे. आपणास ही दिवाळी व आगामी काळ सुखद व समृद्धीमय व्हावा ही मनःपूर्वक सदीच्छा आहेच मात्र त्यावर विनोदाची पखरण होऊन आपल्या मनातील चिंता व इतर सर्व कलेश दूर व्हावेत व आपणांस प्रसन्नता प्राप्त व्हावी ही प्रार्थना.

ता. क. आपली प्रतिक्रिया
कळविपयाची कृपया तसदी घ्यावी.

आपला विनम्र
ऑड. पंकज कवळी

पत्ता :- २७, काशिनाथ धुरु रोड, दादर, मुंबई - २८ ★ मो. ०९८६९२१८८९७

■ झपाटा मनोरंजनाचा ■

दिवाळी - २००७ - २

संपादकीय

नऊ महिने नऊ दिवस

डॉ. रवि बापट मला म्हणायचे की तू वर्कोहोलीक आहेस. मी १८ ते ३५ वर्षांपर्यंत एका मल्टीनॅशनल कंपनीत नोकरी करीत होतो. त्या मॅनेजमेंटला हे त्यापूर्वीच माहीत होते. त्यामुळे मला शिक्षा म्हणून माझ्या हातून दोन्तीन वेळा काम काढून घेण्यात आले. शेवटचा उपाय म्हणून मला कॉम्प्यूटर डिपार्टमेंटमधील “गार्बेज इन गार्बेज आऊट ” सेवशानला टाकले. (त्यावेळी पी. सी. नव्हते)

चाळीशीत व्यवसायाच्या बाबतीतही माझ्यावर अशीच परिस्थिती आली. दिवसाचे सोळा तास काम करणाऱ्यावर रिकामे बसण्याची पाळी आली. क्रिएटिविटीवर दंश झालेले मन ताब्यात ठेवणे कठीण होते. अशा वेळी क्रिएटिव गप्पा मारण्याची गरज होती. त्यातूनच माझे आप्त श्री. बाळ कीर्तने यांच्याशी ठराविक अंतराने गेली दहा वर्ष गप्पा सुरु आहेत. त्यांचे वाचन अफाट आहे. “वाचनसंस्कृती” वाचताना आपल्याला प्रत्यय येईलच. तसेच गप्पा मारण्याची शैलीसुद्धा मला आवडते अशी “ऐसपैस” दोन वर्षापूर्वी सुप्रसिद्ध समीक्षक, साहित्यिक, ‘वाचस्पती’ श्री. शंकर सारडांनी सुचिविले की तू ‘झापाटा’च्या अभिजात सी डी

विषयी उत्सुकता जागृत करण्यासाठी नियतकालीक काढ. केवळ एका धक्क्याची गरज होती. युगादेशा चे संपादक श्री. लक्ष्मीकांत जोशीच्या मार्गदर्शनानुसार “झापाटा - मनोरंजनाचा” ची अधिकृत नोंदणी करून घेतली. आणि नंतर या एकटाकी अंकाचे मानकरी, शिलेदार बाळ कीर्तनेना विनंती केली की झापाटा - साठी त्यांनी केवळ एकट्याने लिहावे आणि मी केवळ “गार्बेज इन गार्बेज आऊट ” सेवशान सांभाळणार व स्वतःला संपादक म्हणून घेणार चालेल का? ते म्हणाले चालेलं काय? दौडेल! आणि मनोरंजनाच्या ‘झापाटा-ला सुरुवात झाली. गेले नऊ महिने आम्ही नऊ सॅपल अंक सादर केले.

नेट प्रॅक्टीस पान क्र. १०९

दिवाळी नऊला आहे म्हणजे बरोबर दिवस भरल्यावर नऊ महिने नऊ दिवसांनी हे अपत्य आपल्या पदरात घालत आहोत. त्याच्या बाळलीला आपल्याला ताजेतवाने ठेवतील याची खात्री आहे धन्यवाद! ता.क. या प्रवासात पारकर स्टुडिओच्या पारकरांची मुलगी दिपा, नंदकुमार पाटील, साई प्रिंटर्सचे आडारकर, विवेक मेहेत्रे, शिवाजी ह. धुरी, महेंद्र हटंगडी, किशोर रांगणेकरसर, खेर - किर्तने कुटुंबिय आणि आमचे व्यवस्थापक प्रदीप रुके यांचे मोलाचे सहकार्य लाभले. मी या सर्वांच्या ऋणात राहणेच पसंत करीन!

□ ■ □

■ झापाटा मनोरंजनाचा ■

दिवाळी - २००७

असाही पूर्वरंग

बाळ किर्तने

शांता ता शेळके यांचे काव्य जितके सुंदर तितकेच त्यांचे गद्य लेखनही सुरेख होते. किंबहुना बहुतेक सर्वच कवींचे गद्य लेखनही काव्याइतकेच (काहींच्या बाबतीत वरचढही) रसाळ असते असा अनुभव आहे.

शांताबाई, अणा माडगूळकर, वि.वा. शिरवाडकर, इंदिरा संत, बा.भ. बोरकर यांचे गद्य लेखनही काव्याइतकेच बहारीचे झालेले आहे. शांताबाईच्या एका लेखात मला सोईस्कर असा आधार कसा मिळाला तेच मी आता सांगणार आहे.

शांताबाईनी एका लेखात जपानमधील एका रुढीबाबत लिहिले आहे. त्या लिहितात - 'जपानमध्ये घर बांधताना ते संपूर्णपणे कधीच बांधत नाहीत किंबहुना घरातील एखादे बांधकाम मुद्दामच अपुरे सोडतात. एखादे काम संपूर्णपणे पूर्ण केले की संपलेच सगळे! असा काहीसा जपान्यांचा समज आहे.' (आता हे फक्त घरांबाबतच आहे का इतरप्रेतांनाही हा नियम लागू आहे हे कळू शकलेले नाही.)

आपणही कुठलेच काम कधीच पूर्ण करत नाही ही आपली परंपरा बहुदा आपण जपान्यांकडूनच उचलली असावी. मला या लेखाने तर माझ्या जीवनाला एक तत्वज्ञानिक आधारच सापडला हो! माझ्या कितीतरी प्रश्नांना या जपानी रुढीने एका झटक्यात उत्तर

पंकज कवळी यांच्याकडून
सप्रेम भेट
लता मंगेशकर

दिले आहे.

शाळेत मी गणिताचा पेपर पूर्णपणे कधीच सोडवत नसे. (तो मला पूर्णपणे येतच नसे असे म्हणोत जनसामान्य) आता मला त्याचे

कारण सापडले. 'पूर्वजन्मी मी जपानी सुमो पैलवान असणार बघा (जपान आपल्या 'पूर्वला' आहे हाही 'अपूर्व' योगायोगच म्हणायचा) त्यावेळी ती अंगवळी पडलेली सवय (खरंतर सुमो पैलवानाला काही 'अंगवळ' असते हे मानणे तसे कठीण आहे) या जन्मीही माझा पिच्छा सोडत नाही! गणिताचा पेपर संपूर्णपणे सोडवला तर

पंकज कवळी यांच्याकडून
सप्रेम भेट
आशा भोसले

■ झापाटा मनोरंजनाचा ■

दिवाळी - २००७ - ४

आमची परंपरा मोडली असती ना? आम्ही पूर्वचे लोक (पूर्वजन्मीचे म्हणा पाहिजे तर) परंपरा पाळण्यात पटाईत बरं का! वडिलांचा भरपूर मार खाल्ला, पण परंपरा सोडली नाही. (मला मारून मारून वडिलांच्या हाताचे मसल्स फारच पॉवरफूल झाले हा एक साइड इफेक्टही या पूर्वरंगाला होता.)

कॉलेजमध्ये मी इतकी प्रेमप्रकरणे केली पण एकही पूर्णत्वाला नेले नाही. कारण विचारा? हीच ती 'पूर्वपरंपरा'? (मला काहीजण दुसरा बाजीरावही म्हणत त्याने बाईबाजीवर राज्य घालवले असा त्यांच्यावर आरोप आहे.)

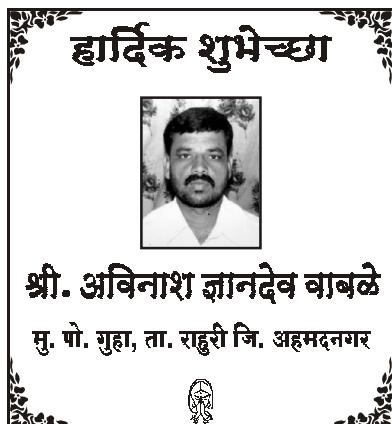
नोकरीत माझ्या इतक्या शिव्या बहुदा कुणीच खाल्ल्या नाहीत. 'एक ड्राफ्ट नीट लिहिता येत नाही! नोकरी करता की हजामती करताय,' असं साहेब रोज एकदा तरी ओरडेच. (त्याशिवाय त्याला दुपारची झोपच यायची नाही.) वास्तविक या साहेबाला 'तो एकच धंदा' नीट करता आला असता पण सासराच कंपनीचा मालक असल्यामुळे तो या खुर्चीवर बसून रोज आमची (शाब्दीक) हजामत करत असे! आता त्याला मी कसे सांगणार की बाबा रे, मी गेल्या जन्मी जपानी होतो! त्या तेथील पद्धतीप्रमाणे कुठलेही काम पुरे करायचे नसते ('पुरे' करायचेच नसते म्हणजे काहीच काम करायचे नसते) हे त्या येड्याला कोण सांगणार? माझ्या सध्याच्या एकंदर शरीर मानानुसार मी

पंकज कवळी यांच्याकडून
सप्रेम भेट
हृदयनाथ मंगेशकर

गेल्याजन्मी 'सुमो' पहिलवान असणार हे नक्कीच होते.

एकदा मात्र मजाच झाली. महाशिवरात्रीला मला सर्वांनी भांग पाजून सायबाच्या केबिनमध्ये सोडले. मी बेधडक आत घुसले. साहेब 'चंपूल' 'डिक्टेट' करत होता. तिल मी हातानेच बाहेरचा रस्ता दाखवला. 'सर्व काही आवरून' ती झटक्यात बाहेर पळाली. साहेब माझ्याकडे घाबरून बघत होता. मी कपडे उत्तरवले साहेब जवळ जवळ त्याच 'अवस्थेत होता.' एकदा या पायावर एकदा त्या पायावर असं झूलत राहिले. माझ्यातला 'सुमो' जागा झाल होता. सायबाची गचांडी पकडली आणि त्याला बाहेर ओढत आणला. कुणाचीही शामत झाली नाही मला अडवायची. (माझ्या चड्डीची नाडी केव्हा तुटेल हे न समजल्यामुळे सर्वजण घाबरले होते हे मला नंतर समजले.) शेवटी डोक्यावर हंडाभर पाणी ओतून मला शांत केले सायांनी. मी त्यानंतर चार दिवस घरीच होतो. शेवटी 'मला लागोपाठ सात मुली झाल्यामुळे माझा माझ्यावरचा ताबा (पुऱ्हा) सुटला' हे कारण देऊन मी कसाबसा (त्या बाळंतपणातून) सुटले. मात्र त्यानंतर मला बोलवायच्या आधी साहेब दोन बॉडीगार्ड आधी बोलवतो आणि मगच मला बोलवतो. आता सगळं कसं शांत झालंय बघा! शांताबाईचा लेख वाचल्यावर मला माझ्यातील सुप्त शक्तिची जाणीव झाली. शांताबाईचे किती आभार मानावेत तेवढे थोडेच आहेत. ऑफिसच काय सोसायटीतही 'मला

कुणी आता फारसे विचारत नाही.' वाणीही बिल थकले तरी गपगुमान माल पाठवतो, सोसायटीचा सेक्रेटरी 'सावकाश सवडीने पैसे भरा' म्हणतो! मी भर ऑफिसात सायबाला धोपटला त्याचे इतके पॅझीटीव्ह साईड इफेक्टस होतात हे मला आधी कळले असते तर मी माझ्या 'रूटस'चा आधीच वापर केला असता. बघा तुम्हीही विचार करा. काही काही वेळा युक्तीपेक्षा शक्ती श्रेष्ठ ठरते ती अशी! तुमची 'रूटस' आप्रिकन्स असतील तर तुमच्या सायबाला भगवान बचाये!

वाचनाचा 'साईड इफेक्ट' कसा फायदेशीर ठरतो हे सर्वांना समजावे एवढाच हा लेख लिहिण्यामागचा उदात्त हेतु (हेतु नेहमी उदात्तचा प्रीफिक्स (prefix) घेऊनच वावरतो बरं का!) आहे. सूजास अधिक काय सांगावे?

**पंकज कवळी यांच्याकडून
सप्रेम भेट
अनिल मोहीले**

**पंकज कवळी यांच्याकडून
सप्रेम भेट
शिरीष पै**

■ झापाटा मनोरंजनाचा ■

दिवाळी - २००७ - ५

तुझ्याचसाठी

तुझ्या ग अंगणात
थांबला वसंत
तुझ्या ग दारात
फुलला अशोक
तुझ्या ग दारावरून
रोज मारतो चकरा शरद
तुझ्या ग परसदारी
उभा केंव्हाचा शिशिर
तुझ्या ग अंगणी
जीव पाखडे तुषार
तुझ्यासाठी झाल
पागल हेमंत
तुझ्या साठी केंव्हाचा
थांबला नितीन
तुझ्या साठी वेडावला
साठीचा बळवंत

**पंकज कवळी यांच्याकडून
सप्रेम भेट
दिलीप प्रभावळकर**

With Best Compliments from

फार्मर्निर्माण कीचनकडे

सर्व भास्तव्य थेतकटी असलेली औकमेव संस्था

- परदेशी प्रकारच्या माज्या, फळे यांचे प्रमुख उत्पादक,
- तारांकीत हॉटेल्स व परदेशी प्रवासी बोटींचे पुरवठादार,
- नियर्तिदार व सल्लागार,
- विशेष प्रकारच्या उत्पादनासाठी शेतकऱ्यांचे मार्गदर्शक.

Nisarg Nirman Agro Products Pvt. Ltd.

निसर्ग निर्माण अँग्रो प्रॉडक्ट्स् प्रायक्षेट लिमिटेड

14, Ajay Shopping Center, T. H. Kataria Marg, Matunga (W.), Mumbai 400 016, India.

Tel. : 2430 1347 / 2436 0193 / 2438 0750, Fax : 2432 0122

Visit us at : www.nisarg-nirman.com

Email : nisarg1@vsnl.com, makarandchuri@hotmail.com

स्त्री: अजंली मकबंद चुबी
मकबंद बामकृष्ण चुबी

वाचन संस्कृती

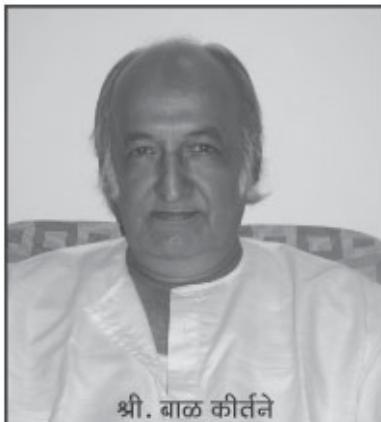
माणसाने भरपूर वाचले पाहिजे असे सर्वजण कानीकपाळी ओरडत असतात. पण सर्वानाच हे वाचनाचे वेड लागेलच असे काही सांगता येत नाही. जाणुन-बुजून वाचक होता येत नाही. वाचनाची उर्मी स्वतःत आत कुठेतरी असावी लागते. अर्थात वाचनाला योग्य दिशा योग्य त्या मार्गदर्शनाने निश्चितपणे देता येते, हे मात्र खरे.

लहानपणापासून जर आवडणारी गोष्टीची पुस्तके हातात पडली तर मुलाल मुळत असणारी आवड वाढवता येते. गोट्या, चिंगी, टारझन, रॉबिनहूड ही एके काळी बालकांची आवड होती. चांदोबा हे रंगीत सचित्र मासिक ही आवड वाढीस लावते. शांताबाई शोळके यांच्या मते मात्र तुम्ही हातात पडणारे काहीही, अगदी अत्यंत अश्लील पुस्तकही वाचलेत तरी ती चांगली गोष्ट आहे. जसजशी तुमची समज वाढेल तस तसे कोणते वाचन चांगले, कोणते वाईट हे तुम्हाला आपोआप समजू लागेल.

माझी वाचनाची आवड टारझन, रॉबीनहूड, चांदोबा या त्या काळ्यांचा रुळलेल्या वाटेनेच झाली आहे. घरात ‘केसरी’ यायचा, स्थानिक पेपरही येत, ते वाचण्याची, रविवारची पुरवणी वाचण्याची, सवय नकळत लागली. ‘दिवाळी अंक’ ही एक वाचनाची पर्वणीच असे. किलोस्कर, स्त्री, मनोहर, अमृत, रसरंग ही मासिकेही वाचनाची भूक

भागवत.

तरुणपणी फडके, खांडेकर भूल घालत. पण हे वाचन त्यावेळीही काहीतरी निराळेच आहे हे पटे. संयक्त महाराष्ट्र

श्री. बाल कीर्तने

चळवळीत ‘मराठा’चे वाचन हे एक व्रत असे. पानशेत प्रलयानंतरचे अत्र्यांचे अग्रलेख, नेहरु निधनानंतरचे ‘सूर्यास्त’ ही अत्र्यांनी नेहरुंना वाहिलेली आदरांजली तशी सहजासहजी विसरता येणारी प्रकरणे नाहीत.

कांदंबरी वाचनाला एक वय असावे लागते. ‘स्वामी’ या रणजीत देसाईच्या

कांदंबरीने तेव्हा किती भारून गेले होतो. खारे दाणे खात खात वाचलेली ही कांदंबरी आजही तशी मनातून जात नाही. पण आता ती वाचताना ती मजा येत नाही. (बहुदा दातांचा प्रॉब्लेम याला जबाबदार असावा) या कांदंबरीत जी भाषा सर्व पात्रे बोलतात ती त्या काळ्यांची भाषाच नव्हती. हा साधार आरोप त्यानंतरच्या काळात केला गेला होता. त्याचाही थोडाफार परिणाम या रंग न चढण्याला असण्याची शक्यता नाकारता येत नाही. आयुष्यातील रंगीला काळ्यांही मागे पडल्याने असे झाले असावे.

शिवाजी सावंतांच्या ‘मृत्युंजय’ने एक काळ धूमकूळ घातला होता. सावंतांच्या लेखणीने मराठी जनांवर गारुड केले होते. त्यांचा कर्ण कोण विसरेल. पण त्या आधी बाबुराव अर्नाळकर आणि मधुकर अर्नाळकर या बंधुद्वयानी वाचनाची आवड वाढवली होती. धनंजय, छोटू, झुंझार, काळा पहाड या नायकांची पुस्तके दिवसाला एक या वेगाने मी फडशा पाडत असे. पोलीस इन्प्रेक्टर आनंदराव, झुंझार पत्नी विजया, काळा पहाडचे चंद्रवदन हे लेखक रूप हे सर्व अजूनही विसरता येत नाही. मरीन ड्राईक्ल झुंझार महाल आणि गाडीसकट वर जाणारी लिफ्ट बघायला त्या काळी गर्दी जमत असे. माझी मावशीही ही पुस्तके आवडीने वाचे. तिची आवड तिने अगदी नातवाचे नाव ‘धनंजय’ ठेवण्या इतपत

पंकज कवळी यांच्याकडून
सप्रेम भेट
श्री. किशोर रांगणेकर

पंकज कवळी यांच्याकडून
सप्रेम भेट
श्री. चंद्रशेखर गोखले

■ झापाटा मनोरंजनाचा ■
दिवाळी - २००७ - ७

पंकज कवळी यांच्याकडून
सप्रेम भेट
श्री. प्रदीप कबरे

ताणली म्हणजे बघा.

मध्यंतरी जेम्स हॅडली चेसच्या इंग्रजी पुस्तकांनी वेड लावले होते. इंग्रजीतील ग्रेट मास्टर्स पचवण्याचे वय नव्हते तरी चर्चिलचे दुसऱ्या महायुद्धावरील सहाही खंड वाचून संपविले होते. या ऐतिहासिक ग्रंथाला साहित्याचे नोबेल पारितोषिक मिळाले आहे. खिशाला परवडत नसतानाही मी ते सहाही खंड विकत घेतले आहेत. गॉडफादर, पॅपीलॉन अशी त्या त्या काळातील लोकप्रिय पुस्तके आवर्जून वाचली. पण काही म्हणा इंग्रजीने मला तरी सावत्रपणाचीच वागणूक दिली. (तो कवाचित माझाच दोष असू शकेल.)

वाचन हा एक निखळ आनंद आहे. शांतपणे एखादे सुंदर पुस्तक वाचणे यासारखा आनंद नाही. कितीतरी पुस्तकांनी मला हा आनंद मिळवून दिला आहे. असे म्हटलेजाते की प्रत्येक माणूस किमान एक तरी पुस्तक लिहू शकतो, ते म्हणजे त्याचे स्वतःचे प्रांजळ आत्मचरित्र.

मराठीमध्ये कितीतरी सुंदर सुंदर आत्मचरित्रे उपलब्ध आहेत. 'कलवंतांची आत्मचरित्रे' हे त्यातले एक देखणे दालन आहे. 'माझी भूमिका' हे नटवर्य गणपतराव बोडसांचे चरित्र घ्या, वा 'माझा जीवनविहार' हे गोविंदराव टेंबे यांचे आत्मचरित्र घ्या, वा 'चित्र आणि चरित्र' हे बाबुराव पेंढारकरांचे आत्मचरित्र घ्या, तुम्हाला प्रत्येकात

खास वाचायला असे साहित्य हमखास मिळेलच मिळेल. गणपतरावांच्या चरित्रात बालगंधर्व, गोविंदराव टेंबे, नाटककार राम गणेश गडकरी यांची अप्रतिम व्यक्तिचित्रे वाचावयास मिळतात. गोविंदराव टेंबे यांच्या चरित्रात बोडसांची 'भूमिका' कशी चूक हे समजते. (टेंबे यांच्या दृष्टीने) बालगंधर्वांच्या बाबतीत दोघांनीही सुंदर लिखाण केलेले आहे. पण एकमेकांना भरपूर ओरबाडलेही आहे. बाबुराव पेंढारकरांच्या चरित्रात मराठी चित्रपट व्यवसायाचा, बाबुराव पेंढारकरांपासून व्ही. शांतारामपर्यंतचा चलत् चित्रपटच पाहायला मिळतो. स्वतःचे रंगढंगही बन्याचशा

'सांगत्ये ऐका' हे हंसा वाडकरांचे गाजलेले आत्मचरित्र (अरुण साधूंचे शब्दांकन असले तरी) त्या मनस्वी कलाकाराचे मन या आत्मचरित्रात निश्चितच उतरले आहे.

भालजी पेंढारकरांचे 'साधा माणूस' ही झकास आहे. दादा कोंडक्यांच्या 'एकटा जीव' ने मजा आणली सेन्सॉर बरोबरच्या दादांच्या लढाया वाचताना हसून हसून मुरुंडी वळली होती. शांतार्बाई शोळके, वंदना विटणकर अशा श्रेष्ठ साहित्यिकांनासुद्धा (त्या सेन्सॉर बोर्डच्या सभासद होत्या.) दादांनी युक्तीवादात हरवले होते. दादा सर्व कल्पत्या वापरत. मोठ्याने नको ते बोलत. इतिहासातील मोरोपंतांच्या आर्यातील दाखले देत. अश्लील लिखाणाचा इतिहास सांगत 'बीळ' या शब्दाल 'भोक' हा पर्याय रोगपेक्षा औषध भयानक असा प्रकार दाखवून दादा पाहिजे तो शब्द पास करून घेत. 'माझी नोट कोणी मारली' असं एकदा म्हटलं की पुढं प्रत्येक वाक्यात 'नोट' आणण्याची गरज नसते. 'तुझी का नाही मारली, माझीच का मारली' हा युक्तीवाद आणखीही (नको ती) उदाहरण देऊन आपल्याला पाहिजे तो सीन त्या त्या डॉयलॅगसह दादा पास करून घेत. 'शेणसॉर बोर्ड' या अफलातून शीर्षकाखाली दादांनी हे सर्व लिहिले आहे.

साहित्य समाप्त न.चि. केळकरांचे लोकमान्य टिळकांवरचे आत्मचरित्र अत्यंत वाचनीय आहे. पण 'लोकमान्य टिळक आठवणी आणि आख्यायिका' हे द्विखंडात्मक स.वि. बापटांचे

पंकज कवळी यांच्याकडून
सप्रेम भेट
डॉ. नरेंद्र जाधव

पंकज कवळी यांच्याकडून
सप्रेम भेट
वर्षा उसगांवकर
■ झपाटा मनोरंजनाचा ■
दिवाळी - २००७ - ८

पंकज कवळी यांच्याकडून
सप्रेम भेट
जगदीश खेबुडकर

पुस्तकही वाचनीय आहे. टिळकांच्या मित्रांपासून त्यांच्या ‘शत्रुंपर्यंत’ सर्वानी टिळकांविषयीच्या आठवणी भरभरून लिहिल्या आहेत. कोकणातील कित्येक घरी टिळकांना नवस बोलला जाई. लहान मुलंना त्यांच्या पायावर घाटले जाई हे वाचले की टिळक महातम्य समजते. एखादा नेता लोकमान्य का व कसा होतो हे या आठवणीतून चांगल्या प्रकारे समजून येते. ‘माणूस’ म्हणून नेता कसा असतो हे अशा सर्वसामान्यांच्या आठवणी काही वेळा चरित्रापेक्षा चांगल्या प्रकारे दाखवून देतात.

विंदा करंदीकर, इंदिरा संत, शांताबाई शेळके, ग.दि. माडगुळकर, बा.भ. बोरकर, वि.वा. शिरवाडकर, मंगेश पाडगावकर यांचे काव्य तर बहारीचे असतंच पण त्याचे गद्य लिखाणही तितकेच सुरेख आहे. या सान्या कविर्यांच्या लिखाणाला एक अनोखा नाद असतो. स्वतःची लय असते. माडगुळकरांचे ‘तीळ आणि तांदूळ’ व ‘वाटेवरच्या सावल्या’ घ्या इंदिरा संतांचे ‘मृदगंध’ घ्या, शिरवाडकरांची ‘नटसम्राट’ सारखी नाटके घ्या. ही सगळी गद्य काव्येच असावी इतकी त्यांची भाषा रसाळ आहे.

माझ्या काही वैयक्तिक आवडी-निवडी आहेत, तशा त्या प्रत्येकालाच असाव्यात आणि असतात, अशाच काही आवडत्या पुस्तकांचा परामर्श घेऊ. (समिक्षकांच्या दृष्टीने ही पुस्तके कदाचित त्यांच्या कसोटील उतरणारी नसीलही पण सर्वसामान्य माणसांना ही

पुस्तके निश्चितच आवडतील.)

म.गो. पाठक यांचे ‘ग.दि.मांच्या सहवासात’ हे तसे लहानसेच पुस्तक आहे. पण माडगुळकर अण्णांचे समग्र चरित्रच त्यात आले आहे. पाठक हे अण्णांचे सहाय्यक होते. सचिव होते. त्यांची स्वतःची शैलीही सुंदर आहे. ग.दि. मांचा हा शिष्य त्यांच्या इतकाच समर्थ लेखकही आहे. अण्णांविषयी ज्यांना अभ्यास करायचा आहे त्यांना हे पुस्तक डावलून चालणार नाही. गीतरामायणाचा जन्म, अण्णांचा शीघ्रकोपी स्वभाव, कवीमनाच्या अण्णांचे टोकाचे रागलोभ, ‘प्रौढत्वे’नीज शैशवास जपणे बाणा

होता. त्यांचे, ‘एका गायकाचा ताळेबंद’ हे छोटेखानी पुस्तकही माझे आवडते पुस्तक आहे. माहितीनी ठसठसून भरलेले हे एक वाचनीय पुस्तक आहे. कितीतरी ज़ज्ञात माहिती तुम्हाला यातून मिळेल. (काही वेळा नको तीही) स्वा. सावरकर, बालगंधर्व, नागपूरचे बाबूराव देशमुख, न.चि. केळकर, द.वा. पोतादार अशा मातब्बरांची छोटी-छोटी शब्दित्रे आणि आठवणी वेधक आहेत. बाबूराव देशमुखांकडे केवळही जेवायला गेलात तर पंचपक्वान्न खायला मिळे. अशा एक ना शंभर गोष्टी वामनराव तुम्हाला सांगतात. ‘बृहन् महाराष्ट्र शुगर सिंडिकेट’ प्रकरण त्यातील बारकावे, खाचाखोचा, व्यक्तिगत हेवेदावे हे वामनराव छान रंगवतात. त्यांच्या भाषेल साहित्यिक फुलोरा नाही. पण उसाची गोडी आहे.

अरविंद गजेंद्रगडकरांचे ‘स्वरांची स्मरणयात्रा’ हेही तसे लहानसेच पुस्तक आहे; पण त्यात संगीतविषयक आणि गायक-गायिकांविषयक आठवणी खचाखच भरलेल्या आहेत. स्वतः लेखकही उत्कृष्ट बासरीवादक आहेत. पन्नालाल घोष यांचे ते शिष्य आहेत. गायनाचे प्राथमिक धडे त्यांनी ओंकारनाथ ठाकूर यांच्याकडून बनारसमध्ये घेतलेले आहेत. ‘पहाटेबोर पाचाच्या ठोक्याला गंगेवर स्नान करून येशील तरच मी तुला शिकविन’ या ओंकारनाथांच्या जालीम अटीची पूर्तता करताना गंगेच्या अतिशय थंडगार पाण्याने त्या लहान मुलाची झालेली अवस्था वाचूनही आपण

**पंकज कवळी यांच्याकडून
सप्रेम भेट
नंदू होनप**

पंकज कवळी यांच्याकडून

**सप्रेम भेट
पं. मनोहर चिमोटे**

■ झापाटा मनोरंजनाचा ■

दिवाळी - २००७ - ९

**पंकज कवळी यांच्याकडून
सप्रेम भेट
विसू भाऊ बापट**

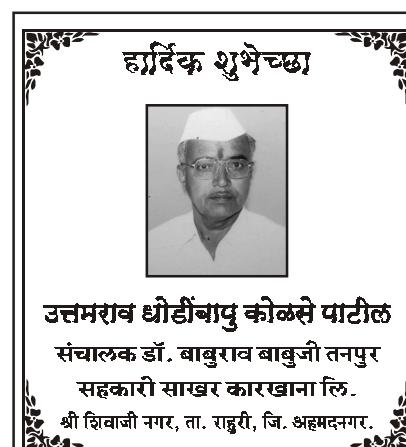
अस्वस्थ होतो. लेखक तंत्रमंत्रविद्या जाणकारही आहे. त्याचा त्रोटक उल्लेख मात्र जिज्ञासा जागवतो. अखतरी बाईचे शब्दचित्र लाजवाब. पन्नालाल घोष, पं. ओंकारनाथ ठाकुर, कुमार गंधर्व, सदफुली सुहासिनी (मुळगावकर) ही शब्दचित्रे अतिशय सुरेख आहेत.

‘जिवलगा’ हा ‘जिवलगा राहिले दूर घर माझे’ या गीतावरील अप्रतिम लेख तर अवश्य वाचावा असा आहे. शांता शेळके यांचे हे गीत आशाबाईंनी गायलंय आणि हृदयनाथांचे त्याल संगीत आहे. एकदा एक हंगेरियन संगीतकार भारतीय संगीत अभ्यासण्यासाठी आकाशवाणीवर आला होता. त्याला इतर सर्व गायनप्रकार ऐकविल्यानंतर गजेंद्रगडकरांनी ‘जिवलगा’ हे गीत सहज म्हणून ऐकविले. त्याने ते पुन्हा एकदा ऐकविण्याची फर्माईश केली. त्याला हे गीत आणि त्याचे संगीत अतिशय आवडले होते. हंगेरियन संगीतकाराला आपली मराठी भाषा जराही समजत नव्हती. पण त्याल संगीताने सर्व अर्थ बरोबर सांगितला होता. तो म्हणतो, ‘मला जाणवलं अत्यंत विकल आणि एकाकी स्त्रीचं दुःख अगदी एकाकी आहे. ती कसलं तरी ओझं घेऊन एकेक पाऊल कसंतरी टाकीत ती चालली आहे. ते ओझं कदाचित गतजन्माचंही असेल.’ दुभाष्यामार्फत तो हे सर्व गजेंद्रगडकरांना ऐकवत होता. ते अवाक् होऊन त्याच्याकडे पाहात होते. तरीही त्याल डिवचण्यासाठी ते

म्हणाले, ‘ती मध्येच सरगम गाते, पहा ती कशासाठी?’ संगीतकार म्हणाला, ‘तिला दुःखामुळे शब्दच सुचत नाहीत म्हणून तिने सरगमचा आधार घेतला.’

वा! आहे का नाही सुरेख अनुभव. संगीत ही ईश्वराची भाषा आहे. भाषा, प्रांत, जात-पात सारे काही ओलंडून ती कुठे पोहोचते ते पहा. हृदयनाथांच्या संगीताची कमाल झालीय इथे. शब्दाविण केवळ चालीतून परभाषिक माणस गाण्याचा शब्द न शब्द ओळखू शकतो ही दैवी देणगीच समजावी लागेल. (हंगेरियन संगीतकाराला व हृदयनाथांना)

एक दुःखाने गदगदलेल्या झाडाने,

उत्तमराव धोडींबाबु कोळसे पाटील
संचालक डॉ. बाबुराव बाबुजी तनपुर
सहकारी साखर कारखाना लि.
श्री शिवाजी नगर, ता. राहुरी, जि. अहमदनगर.

‘बळूतने’ ही मला असेच हल्लवून सोडले होते. दया पवारांच्या प्रांजळ लिखाणाला तोड नाही. राम नगरकरांनी आपला निराळाच शाहिरीबाज ‘रामनगरी’ मध्ये लावलेला आहे. विनोदाच्या ‘राजाश्रयाखाली’ त्यांच्या दुःखाला आणि दारिद्र्याला विटुप होऊ दिलेले नाही. मन प्रसन्न करणारा असा अनुभव हे पुस्तक वाचून होतो.

पंकज कवळी यांच्याकडून
सप्रेम भेट
अजित कडकडे

■ झापाटा मनोरंजनाचा ■

दिवाळी - २००७ - १०

पंकज कवळी यांच्याकडून
सप्रेम
कैलास महाजन

ह.वि. मोटे यांनी प्रकाशित (संग्रहित) केलेले ‘विश्रब्ध शारदा’ हेही असेच अफलातून पुस्तक आहे. त्याचे सर्वच खंड वाचनीय आहेत पण विशेषत: दुसरा खंड ‘मराठी रंगभूमी, महाराष्ट्रातील संगीत’ विशेष वाचनीय आहे. प्रत्येक माणसाला ‘बंद पाकिटातले’ रहस्य जाणण्यात इंटरेस्ट असतोच (ज्याला तो नसतो त्याला महात्मा समजावा) या पुस्तकाने हा ‘इंटरेस्ट’ भागवला आहे. केशवराव दाते, वसंतराव देसाई, बालगंधर्व, रा.वा. आजगावकर यांचे पत्रव्यवहार वाचले की त्याकाळच्या सामाजिक जाणीवांचे भान येते. संदर्भ माहीत नसतानासुद्धा ‘टीपा’मुळे कुठेही अडत नाही. संगीतातील वाद, हट्ट, हटवाद, हटवादी, सामंज्यस्य, अडवणूक, अडाणीपणा या सर्व गुणदोषांचा इथे लेखाजोखा बघता येतो. नारायणराव बालगंधर्व केवळ बोलण्यातच नव्हे लिखाणातही किती आर्जवी होते हे इथे जाणवते. गोविंदराव टेंबे यांनी वामनराव देशपांडे आणि बी.व्ही. वेंतकर (नभोवाणी मंत्री) यांना लिहिलेली इंग्रजी पत्रे हा उत्कृष्ट इंग्रजीचा नमुना ठरावीत इतकी सुंदर आहेत.

मामा वरेरकर आणि आचार्य अत्रे यांचे वैर जुन्या जाणत्यांना चांगलेच ज्ञात आहे. अत्यांच्या एकसष्टीला मामांनी अत्यांचे आपणहून अभिनंदन केल्याचे पत्र पाठविले. संयुक्त महाराष्ट्र चळवळीचे १० टक्के श्रेय मामांनी अत्यांना दिले आहे. त्याला उत्तर म्हणून

पंकज कवळी यांच्याकडून
सप्रेम भेट
शरद उपाध्ये

GOMANTAK BOARDING HOUSE

गोव्याला वर्षातून एकदाच जायला जमतं. परंतु गोमांतक मध्ये आम्ही सहकुटूंब, सहपरिवार मित्र मैत्रिणीं सह केव्हाही जातो.

मी पहिल्यांदा अजोबांच्या बरोबर लाईन लावली. आता माझी नातवंड माझ्या बरोबर गोव्याच्या मसालेदार, चटकदार मेजवानीसाठी गोमांतक च्या समोर कितीही लाईन असेल तरी तिथेच जेवायला घेऊन जाण्यासाठी हटून वसतात.

गोमांतक

301, Miranda Chawl, N. C. Kelkar Road,
Dadar, Mumbai - 28, • Tel. : 2430 5631

■ झापाटा मनोरंजनाचा ■

दिवाळी - २००७ - ११

अत्रे लिहितात, ‘मामा तुमच्याशी भांडणे जिवावर येते पण कित्येक वेळा तुम्ही अशी काही गंमत करता की, मग इच्छा नसतानाही तुमचा ‘समाचार’ घ्यावा लागतो. संयुक्त महाराष्ट्राबद्दलचा आमचा जिव्हाळा कृपा करून लक्षात घ्यावा एवढीच तुम्हाला विनंती आहे. बाकी तुमचे आमचे काही भांडण नाही. तुमचे वय झालेले आहे. माझीही साठी १३ ऑगस्ट १९५८ ला पूर्ण होणार, तेव्हा आता उरलेल्या आयुष्यात तुमच्या आमच्यात तरी भांडण नको. एकमेकांशी प्रेमाने बोलण्याचे किंवा पत्रव्यवहार करण्याचे नाते असेच यापुढे आपणा उभयतात राहो ही प्रार्थना.’

कळावे, लोभ असावा,

आपला,

प्रल्हाद केशव अत्रे

एकेकाळी ‘अल्हाद बेचव पत्रे’ अशी कोटी करणाऱ्या वरेरकराना अत्रे इतके मनोहारी उत्तर देतील हे अशक्यच वाटते. अशी बरीच आश्चर्य तुम्हाला ‘विश्रब्ध शारदेत’ घडोघडी वाचावयाला मिळतील.

रिया सतकार गो.स. सरदेसाई यांचे ‘मराठी रियासत’ हे चार खंडात्मक इतिहाससंशोधनात्मक ग्रंथ अभ्यासकांना नेहमीच मार्गदर्शक ठरले आहेत. शाहजीराजे भोसले, शककर्ता शिवाजी, उग्रप्रकृती संभाजी, स्थिरबुद्धी राजाराम ही पुस्तकांची शीर्षकेच बरेच काही सांगून जातात. प्रत्येक घटनेचा ‘इतिहास’ पुराव्यानिशी सरदेसाई तुमच्यासमोर ठेवतात.

**पंकज कवळी यांच्याकडून
सप्रेम भेट
मिनाताई देशपांडे**

सरदेसायांच्या लिखाणाचा एक नमुना पहा, ‘यास्तव वडिलांच्या विचारे मोळ्यांना जिंकण्याचे ठरवून शिवाजीने कित्येक देशमुखांची फौज आपल्या मदतीस आणिली. हैबतराव सिलिमकरास शिवाजी लिहितो, ‘कित्येक बड्या लोकांनी तुम्हास शक घातला आहे की, तुमची देशमुखी आम्ही घेऊ, तर तुम्हास आम्ही घरच्या लेकराप्रमाणे जाणतो. तुमच्याशी आम्ही वाईट गोष्ट करू तर आम्हास महादेवाची व आईसाहेबांची आण असो. तर आमचे इमानावर मान ठेवून भेटीस यावे’ शिवाजीराजे सामदामदंड भेद कसा वापरत याचे हे पत्र एक उत्तम उदाहरण उभयतात राहो ही प्रार्थना.’

ठरावे. प्रत्येक घटनेला पुरावा देत देतच वे ग्रंथ पुढे सरकातात. अभ्यासकांना ही पुस्तके मार्गदर्शक ठरतीलच. पण सर्वसामान्यांनी(माझ्यासारख्या) वाचनाचा एक अनोखा आनंद हे ग्रंथ देतात. यातील ऐतिहासिक मराठी वाचणे हा सुद्धा एक सुखद अनुभव ठरू शकतो.

मराठी इतिहासाच्या अभ्यासकांना,

**पंकज कवळी यांच्याकडून
सप्रेम
राजेंद्र पाटणकर**

■ झापाटा मनोरंजनाचा ■

दिवाळी - २००७ - १२

मराठेशाहीच्या अभिमान्यांना ही पुस्तके वंदनीय ठरतील. कोणतीही माहिती पुराव्यासह मूळ पत्रांच्या सहाय्याने रिसायसतकार तुमच्यासमोर ठेवतात तेव्हा तुमची मती सुंग होऊन जाते. सरदेसाई लिहितात, ‘पन्हाळगड हातचा गेला’ हे विजापूर दरबारात कळताच त्यांची केवढी गाळण उडाली हे खालील एका लैकिकी पद्यावरून दिसून येते -

सरितपतीचे जल मोजवेना,
माध्यान्हिचा भास्कर पाहवेना।
मुष्टीत वैश्वानर बांधवेना
तैसा शिवाजी नृप जिंकवेना॥।
शिवाजी राजे, बाजीराव पेशवे यांच्या
चढत्या आक्रमणांचा इतिहास वाचून बाहू
फुरफुरणार नाहीत तो मराठी माणूसच
नव्हे.

‘राजा शिव छत्रपती’ हे ब.मो. पुरंदरे यांचे शिवचरित्र महाराष्ट्रात घरोघरी वाचले जातच आहे. त्याच तोडीचे, डॉ. जयसिंहराव पवार संपादित ‘राजर्षि शाहू स्मारक ग्रंथ’ हेही पुस्तक संग्राह्य आणि अतिशय वाचनीय आहे तेही अवश्य वाचा.

मराठी पुस्तके वाचनाचा (सामान्य वाचक म्हणून) विचार चालू असताना पु.ल. देशपांडे हे नाव विसरणे म्हणजे प्रतापगडावर जाऊन भवानीमातेचे दर्शन न घेण्यासारखे आहे. ‘विनोदी वाडमया’ला समीक्षक खरे साहित्य मानतच नाहीत म्हणे. न मानू देत पण आज जी काही पुस्तकांची हजार-बाराशेंची का होईना आवृत्ती खपते आहे (दहा कोटी मराठी जनतेमध्ये हजाराची आवृत्ती खपायला दहा वर्ष जावी लागतात

**पंकज कवळी यांच्याकडून
सप्रेम भेट
उत्तरा केळकर**

म्हणे) त्याला पु.लं.चा मोठा हातभार लाभलेला आहे. पु.लं. जाऊन इतकी वर्षे झाली तरी आजही बेस्ट सेलरमधील दहातील चार पुस्तके त्यांचीच असतात. कुठल्याही पुस्तक प्रदर्शनात पु.ल. तडाखेबंद खपतात असतात. विनोद 'साहित्यात' मोडत नसला तरी तो लोकप्रियतेत तसूभरही कमी नाही.

माझ्या वाचनाचा नाद वाढण्यात पु.लं.च्या पुस्तकांचा मोठा वाटा आहे. माझ्या हातात योग्य वेळी पु.लं.चे 'गणगोत' हे पुस्तक आले. पु.ल.नी 'गणगोत' मध्ये (आणि इतरत्रही) रेखाटलेली 'रामू भय्या दाते, चिंतामणराव कोळहटकर, ब.मो.पुरंदरे, बालगंधर्व, हिराबाई, दिनेश, रावसाहेब, अंतुबर्वा' या 'व्यक्ती आणि वल्ली' मनात अजुन घर करून बसलेल्या आहेत. कुमार गंधर्व, वसंतराव देशपांडे या मित्रांवरच्या लेखात पु.ल. उमाल्याने लिहित असलेली त्यांचे संगीत समीक्षेचे ज्ञान किती खोलवर आहे हे सहज कळते. गोविंदराव टेंबे यांनी ज्या जाणकारीनी या आधी भारतीय संगीताची समिक्षा केली होती त्याच तोडीचे काम पुलंनीही वेळे आहे. (टेंबे यांनी आल्लादियाखाँ यांना संगीतातील गौरीशंकर ही उपमा देताच छोट्याशा संगीत विश्वात किती खळबळ उडाली होती हे 'विश्रब्ध' शारदेतील पत्रव्यवहारातील जबरी लाटांमुळे समजते)

पुलंचा विनोद सहज होऊन जातो. त्यात 'कारीगिरी' नसते. तरीही त्यांच्या

**पंकज कवळी यांच्याकडून
सप्रेम भेट
वामन नेरुरकर**

विनोदाला मारून-मुटकून हसावे लागते अशी टीका त्यांच्याच 'गाववाल्यांकडून' ऐकली की माझ्यासारखा पुलभक्त भडकून उठतो. पुलंबद्दल बरंच काही लिहिता येईल पण विस्तार भयास्तव आवरते घेतो. त्यांची अपूर्वाई, पूर्वरंग, जावे त्यांच्या देशा, व्यंगचित्रे, प्रवास वर्णनाद्वारे आणि मराठी साहित्यातील प्रवास वर्णनांचा कप्पा, फारच उंचावर नेऊन ठेवला आहे. मला सर्वात जास्त आवडलेले पुलंचे पुस्तक म्हणजे 'मराठी वाडमयाचा गाळीव इतिहास' हे होय. कितीही वेळा वाचा तुम्हाला प्रत्येक वेळा नवीन नवीन विनोद सापडतील. कंस, टीपा, उद्गार चिन्हे यातून विनोद

फुलविणे पुलंशिवाय इतर कुणालांही इतक्या सहजपणे साधलेलं नाही. त्यांचे निरीक्षण, विसंगती टिपण्याचे कसब, हजरजबाबीपणा, अभिनय, संगीताचे ज्ञान, अभ्यासवृत्ती, विलक्षण स्मरणशक्ती (अत्यांचा अपवाद करता पुलंना या क्षेत्रात जोड नाही हे आजही सत्य आहे) या गुणांचा असा एकत्र संचय पुन्हा पाहायला मिळणे केवळ अशक्य त्यांना

**पंकज कवळी यांच्याकडून
सप्रेम भेट
गजाननराव पेंढरकर**

■ झापाटा मनोरंजनाचा ■
दिवाळी - २००७ - १३

आम्ही पाहिले, अभ्यासिले (?) हे खरंतर आमचेच भाग्य!

पु.शि. रेगे यांची 'मातृका' या कादंबरीनेही मला असेच भारून टाकले होते. तसे म्हटलं तर ही 'काकी-पुतण्यातील' प्रेमसंबंधातील कहाणी. पण ती कुठेही वहावत जात नाही. शुंगारीक तर नाहीच नाही. उलट प्रेमाच्या राज्यातील एका अद्वितीय अशा उंचीवर ती वाचकांना नेऊन ठेवते. या कादंबरीतील गूढ भाषा आणि त्याची गूढ उत्तरे मला खानोलकरांच्या 'कोंडुराची' आणि जी.ए. कुलकर्णी यांच्या 'स्वामी'ची याद देऊन जातात. केवळही ही पुस्तके वाचा तुम्हाला ती तेवढाच उच्चप्रतीचा आनंद देऊन जातील याबद्दल खात्री बाळगा.

व्यंकटेश माडगूळकरांचे 'करुणाष्टक' जर तुम्ही वाचले नसलेत तर मराठी साहित्यातील एका लखलखत्या झुंबरालाच तुम्ही विसरलात असे म्हणावे लागेल. दारिद्र्य काही फक्त झोपडपटीतच असते असे नाही. दुःख वेवळ गरिबांनाच सतावते असे नाही. अपमान फक्त गड्या-माणसांचाच होतो असे नाही. मध्यमवर्गीय मराठी ब्राह्मणांच्या वाटचालाही हे भोग येतातच. 'करुणाष्टक' हे नाव व्यंकटेश माडगूळकरांना कसे सुचले असेल या कल्यनेनेच मी थरासून जातो. व्यंकटेश माडगूळकरांनी आपल्या आई-वडिलांची, भावंडांची 'कथेच्या' ओघाओघात जी व्यक्तीचित्रे रेखाटली

**पंकज कवळी यांच्याकडून
सप्रेम भेट
केसरी पाटील**

आहेत ती खन्या चित्रकारालाच जमण्यासारखी आहेत. माडगूळकर चांगले चित्रकारही होतेच, पण त्यांच्या सिद्धुहस्त लेखणीची ताकद या इथे दिसते. मराठी साहित्यातील लघुकथेचे झाल्याते दालन ज्या चार स्तंभांवर तोलले गेले त्यातले एक व्यंकटेश माडगूळकर उगीचच झालेले नाहीत. हे इथे पटते (इतर तीन स्तंभ म्हणजे, गंगाधर गाडगीळ, अरविंद गोखले, आणि पु.भा. भावे)

आचार्य अत्रे हा खरं तर न.चि. केळकरानंतरचा प्रचंड लेखन करणारा लेखक कहेचे पाणी हे पाच खंडात्मक आत्मचरित्र म्हणजे (अत्रांच्याच भाषेत) महाराष्ट्राचा सांस्कृतिक इतिहास आहे. अत्रांनी शिक्षकी पेशापासून पत्रकार, नाटककार, नाट्यलेखक, सिनेनिर्माता, सिनेदिग्दर्शक, जबरी वक्त्वे, राजकारणी, गीतकार विडंबनकार, विनोदी लेखक, पटकथा लेखक कादंबरीकार (मात्र 'चांगुणा' ही एकच कादंबरी त्यांनी लिहिलेली आहे) मराठाकार अशी घेतलेली उत्तुंग झेप तुम्हाला या आत्मचरित्रात वाचावयास मिळेल असे अष्टपैलू व्यक्तिमत्व पुन्हा महाराष्ट्रात झाले नाही. पूर्वीही नक्ते आणि पुढेही होणे नाही. (त्यांच्या जवळपास थोडेफार पु.ल. देशपांडेच जातात.)

संयुक्त महाराष्ट्राचा लढा, 'मराठा'ची तलवार हातात घेऊन अत्रे प्राणपणाने लढले. 'समिती'ला या यशाचे

'मुंबई' महाराष्ट्राला मिळवून देण्याचे श्रेय देण्यास राज्यकर्ते नेहमीच कुरकुरतात. (कारण लढा त्यांच्या समव्यावसायीकांविरुद्ध तर होता) पण महाराष्ट्र आणि मराठी जनता हे पुरेपूर जाणून आहे की, 'मुंबई' महाराष्ट्राला मिळवून देण्यात 'अत्रे आणि मराठा' यांचा सिंहाचा वाटा आहे. मात्र हे सर्व या पुस्तकात नाही. त्यासाठी तुम्हाला य.दि. फडक्यांचा संयुक्त महाराष्ट्र चळवळीवरील प्रबंधच वाचावा लागेल.

मात्र एक कबूल करायला लाज वाटत नाही की, मला एवढं वाचन करूनही 'कोसला' ही कादंबरी समजलीच नाही.

भालचंद्र नेमाडे यांची ही कादंबरी समजण्यासाठी मी त्यावरील समीक्षात्मक लिखाणही पालथे घातले. पण ती इतकी अद्वितीय कशी हे काही समजू शकले नाही. आमच्या नव्या पिढीलही ती समजली नाही. उलट, तुम्हाला समजली असेल तर आम्हालाही समजवा असा निरोप मला मिळाला होता. प्रस्थापितांना एकंदरच

पंकज कवळी यांच्याकडून
सप्रेम भेट
विनय आपटे

पंकज कवळी यांच्याकडून
सप्रेम भेट
प्रदीप भिडे

■ झापाटा मनोरंजनाचा ■
दिवाळी - २००७ - १४

त्यांच्या भटाळलेल्या भाषेला, एकंदरच सामाजिक रुढींना छेद देण्यासाठी वेगळी भाषा जाणीवपूर्वक 'पांडुरंग सांगवीकर' वापरतो वगैरे वगैरे समजले. पण थोर थोर राजकीय पंडितांपासून गळीतल्या बंडूपर्यंत सगळ्यांनाच ही कादंबरी आवडली हे थोरच आहे. हे म्हणजे 'मारुतीच्या बेंबीत गार वाटतंय' याची पुनरावृत्ती तर नसेल? असो. मी शेवटी हे पुस्तकच ॲॅशनला टाकले. तुम्ही मात्र जर्सर वाचा. तुम्हाला कदाचित ते समजेलही आणि आवडेलही.

आनंद यादव यांच्या आत्मचरित्राचे सर्वच भाग अत्यंत वाचनीय आहेत. रविंद्र पिंगे यांची सर्वच पुस्तके आनंदवायक आहेत. 'सर्वोत्तम पिंगे' तर सर्वोत्तम आहेच. श्री.ना. पेंडसे यांच्या 'गारंबीच्या' बापूपासून त्यांच्या आत्मचरित्रापर्यंत (श्री.ना. पेंडसे - माणूस आणि लेखक) सर्वच लिखाण संग्रही ठेवावे अशा लायकीचे आहे.

प्रवास वर्णनात पुलंचा हात धरणे अवघड. पण हल्ली मीना प्रभु पुलंनाही मागं टाकतायत की काय इतपत त्यांनी या प्रकारात यश मिळविले आहे. प्रभु तुमच्यापुढे एनसापकलोपिडियाच उघडतात. एखाद्या देशात प्रवास करायचा तर त्यांना किती अभ्यास करावा लागतो, किती वाचनसंदर्भ गोळा करावे लागतात. या माहितीमुळे त्यांचे प्रवासवर्णन वाचत असताना त्यांच्या परिश्रमांचा अजिबात विसर पडत नाही. ॲमझानबद्दल त्या बिनधास्तपणे माहिती सांगतात. या महानदीत अशा प्रकारचे

पंकज कवळी यांच्याकडून
सप्रेम भेट
अजित भुरे

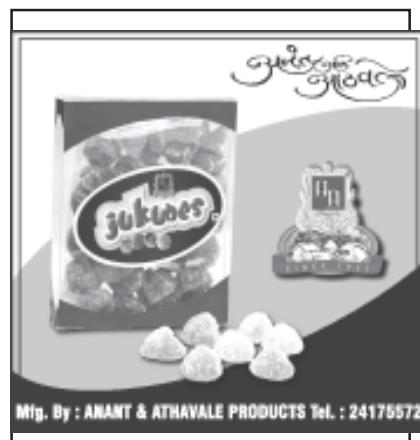
जिवाणू आहेत की ते तुमच्या लघवीच्या धारेतून सरळ मूत्रनलिकेत प्रवेश करतात आणि आडवे होऊन तुमचा जीव धोक्यात आणतात. अशा किती तरी 'प्रवासाबाहेरील' प्रकरणांनी मन फ्रेश होते. माहितीने खचाखच भरलेलं पुस्तक घरी ठेवलंत तर तुम्हाल त्या देशातही जाण्याची गरज नाही. 'चिनी माती' घरी असली की चीन वर्ज्य केलात तरी चालेल. ग्रीकायनानंतर ग्रीस, इजिप्तायनानंतर इजिप्त गुप्त झाले तरी चालतील. शास्त्रीय माहितीही त्या गोळा करतात आणि बिनधास्तपणे वाचकांना देतात. अॅमेझॉन नदीबद्दल वाचताना त्यांच्या अफाट वाचनाची वाचकांना जाणीव होते. त्यांची मेकसीकोर्पर्व, दक्षिणरंग, माझे लंडन, चिनीमाती, इजिप्तायन, ग्रीकायन ही प्रवासवर्णने तुम्हाल त्या भागाचा इतिहास, भूगोल तिथल्या आख्यायिका हे सारे त्या सांगतील. इजिप्तच्या पिरॅमिडची इतकी माहिती तुम्हाल इतरत्र कुठेही मिळणार नाही. चीनीमातीमध्ये 'चायनीज' राहणीमान, चालचुणुक रितीभाती चीनच्या भिंतीचा इतिहास (भूगोलसुझा) त्या तुम्हाल पुरवितात. आजच्या काही लेखकात एक आघाडीच्या व अत्यंत लोकप्रिय लेखक म्हणून त्यांनी उगाचच नाही ख्याती वेळी. एकटच्या बिनधास्तपणे कुठेही जातात, हे झाशीच्या राणीच्या तोडीचे साहस कौतुकास्पदच!

कै. माधव आचवल यांचे 'किमया' हे सर्वांगसुंदर पुस्तक पुन्हा एकदा

पंकज कवळी यांच्याकडून
सप्रेम भेट
प्रविण दवणे

हातात आले. या पुस्तकासंबंधी बरेच काही लिहिले गेले आहे. १९६१ सालचे 'मौजेचे' हे पुस्तक मराठी साहित्यात एक 'माईल स्टोन' बनून गेलेले आहे.

आचवल स्वतः आर्किटेक्ट होते. बडोद्यासारख्या संस्थानी राजधानीत ते कार्यरत होते. मर्मज्ञ समीक्षक, संपन्न शैलीचे ललित लेखन करणाऱ्या आचवलांचे मोजकेचे लेखन प्रसिद्ध झाले आहे. 'जास्वंद' हे समीक्षेचे 'पत्र' हे ललित लेखांचे अशी मोजकीच पुस्तके त्यांच्या नावावर आहेत. मात्र 'दर्जा'च्या बाबतीत आचवल इतरांपेक्षा दशांगुळेवर राहतात हेही तेवढेच खरे आहे.

Mfg. By : ANANT & ATHAVALE PRODUCTS Tel. : 24175572

'किमया'बद्दल जी.ए. वुरुलकर्णी यांच्यासारखा अति चोखंदळ लेखक काय म्हणतो ते वाचा, 'एखादी सोनेरी मत्स्यकन्या मागच्या समुद्रात वर येऊन गेली, पण चौपाटीवर भेळपुरी खाणायांना याचा पत्ताच नसावा तसे किमया हे पुस्तक होते.' मराठी रसिकतेच्या या पुस्तकासंबंधीच्या 'भेळखाऊ' धोरणाबद्दल खरं तर सर्व रसिकांनी

पंकज कवळी यांच्याकडून
सप्रेम भेट
श. ना. नवरे

■ झापाटा मनोरंजनाचा ■
दिवाळी - २००७ - १५

आचवलांच्या पश्चात का होईना क्षमा मागितली पाहिजे इतके हे पुस्तक ग्रेट आहे.

या पुस्तकातील तेरा लेख हे खरं तर बरसणारी तेरा नक्षत्रे ठायला हरकत नसावी. चित्र, शिल्प आणि वास्तु यातले नेमके काय पहावे, कसे पहावे, निर्मात्याची निर्मितामागची भूमिका हे सर्व आचवल उदाहरणांसह साध्या सोप्या मराठीत आपणाला समजावून सांगतात.

घर असावे कसे ? केवळ घरात भरपूर उजेड आणि हवा खेळती राहण्यासाठीच खिडक्या नकोत प्रकाशाबरोबर सावली आणि अंधारही घराल आवश्यक असतो हे आचवल समजावून सांगतात. घरातला जीना कसा असावा, हिंदी सिनेमातील जिन्यांचा अटल विनोदी वापर जुन्या वास्तुतील भिंतीतील जिने, जाड भिंती, भरपूर ऊंची यातील आचवल काय योग्य काय चूक हे अचूकपणे सांगतात.

ताजमहाल कसा पहावा याचा वस्तुपाठच तीन-चार पानांच्या छोट्या लेखात अचवलांनी घेतलेला आहे. तो खरं तर मराठी रसिकांनी तोंडपाठ करूनच ही इमारत बघावी, अवकाशाच अंगावर येणारा मोकळेपणा कमी करण्यासाठी बाजूच्या ऊंच भिंती आणि इमारती प्रवेशद्वारे यांचा कसा उपयोग करून घेतला गेला आहे. बंद झाकलेल्या मुठी सारख्या दिसणाऱ्या घुमटाखालील रहस्य अचवल अलगदपणे सोडवून तुमच्या ओंजळीत

पंकज कवळी यांच्याकडून
सप्रेम भेट
सुरेश खरे

टाकतात.

ताजमहालची भव्य-दिव्य इमारत तिच्या प्रचंड आकारामुळे अंगावर आल्यासारखी वाटू नये म्हणून प्रतिबिंबाची केलेली योजना आचवल समजावून सांगतात तेव्हा अंगावर काटाच येतो. पाण्यातील प्रतिबिंबामुळे हलकी, पातळ, हलती तरल अशी प्रतिमा तुमच्या मनात निर्माण होते हे रहस्य ते तुम्हाला कोणताही आडपडदा न ठेवता समजावून सांगतात.

मुगल राजवटीमुळे भारतीयांना पाण्याच्या वापराचा, प्रतिबिंबीत इमारतीच्या तरलपणाचा शोध लागला व त्यानंतर जयपूर, उदयपूर या ठिकाणी जलमहाल बांधले गेले. ताजमहालची रेखीव पायवाट, प्रवेशद्वारे त्यातून दिसणारे दैविष्यमान प्रथमदर्शन हे सगळे अचवलांच्या शब्दातच वाचणं योग्य. आमच्यासारख्यांनी वेळेले त्याचे पुर्नलिखाणही (आचार्य अत्र्यांच्या भाषेत) अचवलांच्या संगमरवरी ताजमहालाला विटा लावण्यासारखे होणारे आहे.

ताजमहालासारखेच (म्हणजे वास्तू या विषयासारखेच.) शिल्प आणि चित्र या बाबतीतही ते अशीच जाणकारीने माहिती देतात. मैसूरुजवळील हौसाळ राजाची राजधानी असलेल्या १९१७ साली बांधलेल्या केशव मंदिरमधील नृत्यरति या शिल्पाबद्दल अचवल भरभरून लिहितात. शिल्प बघावे कसे? त्यात काय सौंदर्य कुठे आहे? शिल्पकार नेहमी शिल्पातून गती टिपण्याचा कसा प्रयत्न करतो? त्याने कुठले, कुठले,

स्वातंत्र्य घेतले आहे, हे सर्व ते सचित्र भाषेत समजावून देतात. नृत्यरतिचा तोल कसा सांभाळला आहे. पोकळी, घनगोल, प्रकाश छाया, अर्धवर्तुळ यांचे आशय आणि आविष्कार आचवल नीट उलगडून सांगतात. नृत्य करतानाचा कंटाळा अवयवातून कसा ओघळला आहे, पायाचा अंगठा कसा उचलला गेलाय, हे वाचणे, पाहणे मराठी वाड्मयात दुर्मिळ असा अनुभव आहे.

शक्य असेल तर हे पुस्तक स्वतः विकत घेऊन संग्रही ठेवा. तुमच्या मुलीबाळींना कुटुंबियांना सक्तीने वाचावयास लावा. मग

ताजमहाल बघताना तेच तुम्हाला काय बघावे ते शिकवितील आणि सांगतील. घुमटाच्या शेंड्यापासून निघणाऱ्या रेषा वेळांट्या घेत खाली उत्तरतात कशा? चार कोपन्यातील चार मिनार इमारतीचा बाह्य डॉल सांभाळतात कसे? महाराष्ट्र हा केवळ 'दगडांचा देश' नाही. तर 'कैलास लेण्यांचाही आहे हे पुन्हा एकदा जाणवू द्या.'

पंकज कवळी यांच्याकडून
सप्रेम भेट
काकासाहेब पुरंदरे

पंकज कवळी यांच्याकडून
सप्रेम भेट
रामदास कामत

■ झापाटा मनोरंजनाचा ■
दिवाळी - २००७ - १६

मग पुन्हा कधी एखादी 'सोनपरी' मागच्या समुद्रात अचानक आली तरी आम्ही तिला तशीच माघारी जाऊ देणार नाही. तिला पायघडच्या घालून माहेरपणाला घेऊन येऊ. 'भेळ्पुरी' खात अरसिकपणे समुद्राकडे पाठ करून तर कधीच बसणार नाही. ही किमया करण्यासाठी तरी 'किमया' संग्रही हवेच.

काय वाचावे काय नाही याला खरंतर तसा (सर्वसामान्यांना) काही नियम नाही पण तुम्हाला खरोखरच मनापासून वाचनाची आवड निर्माण करावयाची असेल तर मराठी भाषेतील काही 'खास' पुस्तकांचे वाचन हे 'मस्ट' ठरते. तरीसुद्धा हेही तितकेच खरे की याबाबतीत ज्याच्या त्याच्या अभिरुचिलाही स्थान आहे.

लक्ष्मीबाई टिळकांचे 'स्मृतीचित्रे' हा आत्मचरित्र विभागातील एक महत्त्वाचा ऐवज तुम्हाला वाचावाच लागेल. साधे, सरळ, सुटसुटीत लिखाण मनाची पकड घेणारे व्यक्तिचित्रण, टिळकासारख्या मनस्वी, एकाकी, संतापी गृहस्थाबरोबर संसार करताना होणारी मनाची, शरीराची ओढाताण धर्म-अधर्माचा पगडा धर्मातराच्या कळा, हे सारे लक्ष्मीबाई तशा काहीशा विरक्तपणे पण प्रांजल्पणे सांगतात. अतिशय वाचनीय आणि संग्रहाय पुस्तक प्रत्येकाने आपल्या ग्रंथसंग्रहात जरुर ठेवावे व त्याचा आस्वाद घ्यावा.

तीच गत विष्णूभट गोडसे (गोडसे भटजी) यांचे 'माझा प्रवास' या मराठीतील पहिल्या प्रवास वर्णनात्मक पुस्तकाची आहे. गोडसे गुरुजी १८५७च्या

पंकज कवळी यांच्याकडून
सप्रेम भेट
ओंकार दादरकर

महाराष्ट्र नवनिर्माण विद्यार्थी सेना

दिवाळीच्या हार्दिक शुभेच्छा!

मा. श्री. राजसाहेब ठाकरे
अध्यक्ष, महाराष्ट्र नवनिर्माण सेना

मा. श्री. आदित्य राजन शिरोडकर
(अध्यक्ष)
उपाध्यक्ष

सुधाकर तांबोळी
(कोषाध्यक्ष)

चेतन पेडणेकर

साईनाथ दुर्गे
(विद्यापिठ अध्यक्ष)

संदिप देशपांडे

■ झापाटा मनोरंजनाचा ■

दिवाळी - २००७ - १७

स्वातंत्र्यसंग्रामाच्या वेळी प्रत्यक्ष झाशीत उपस्थित होते. त्यांच्या लेखणीतून झाशीच्या राणीचे, तिच्या राज्यकारभाराचे तिच्या अलौकिक अश्वपरिक्षा-कौशल्याचे, अश्वारोहणाचे लढातू बाण्याचे, वर्णन तेही चक्षुर्वेसत्यम वाचणे हा एक अत्यंत दुर्मिळ असा आनंद आहे. तात्या टोपे, नानासाहेब पेशवे, राणीचे पती गंगाधरपंत यांविषयीच्या हकिकर्ती प्रत्यक्ष वाचणेच योग्य मराठी साहित्यातील एक महत्त्वाचे पुस्तक असा उगीचच याचा लैकिक झालेला नाही, ही गोष्ट हे पुस्तक वाचून जाणवते.

‘राणी बहुतांशी पुरुषी वेषातच असे, अशा हकिकर्तीनी खचाखच भरलेले हे पुस्तक जरूर वाचा आणि संग्रही ठेवा हा एक ऐतिहासिक ऐवज आहे. राणीचे इंग्रजांशी वागणे वाचले की तिला मर्दानी झाशीवाली का म्हणतात हे समजते.’

वसंत शांताराम देसाई हे एकेकाळ्ये प्रथितयश लेखक गंधर्व भक्त असणाऱ्या वसंतरावांचे ‘मखमली पडदा’ हे पुस्तक अतिशय गाजलेले आहे. त्यांचेच एक लहानसे पुस्तक ‘रागरंग’ या नावाचे आहे. अल्लादियाँ खांसाडे, भास्करबुवा बखले, केशवराव भोसले, बाबुराव पेंटर, व्ही.शांताराम, सवाई गंधर्व, हिराबाई बडोदेकर, केशवराव दाते, विनायकबुवा पटवर्धन, दिनकर कामाण्णा, गोविंदराव टेंबे, फैयाज खां अशांची लहानशी शब्दचित्रे वसंतरावांनी या पुस्तकात रेखाटली आहेत. साधी, सरळ, सोपी भाषा आणि प्रांजळ निवेदन हे या पुस्तकाचे वैशिष्ट्य आहे. संगीत

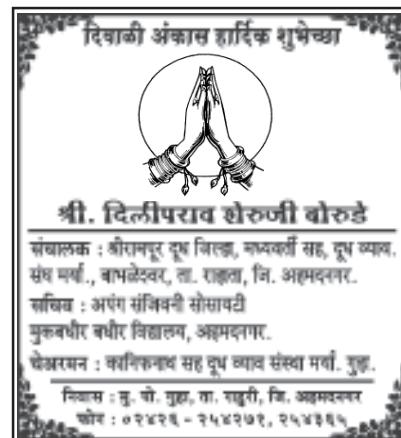
आणि नाट्यप्रेमी रसिकांनी हे पुस्तक वाचणे आवश्यक आहे.

श्रीपाद कृष्ण कोल्हटकरांचे ‘आत्मवृत्त’ हे आत्मचरित्र असेच सर्वांगसुंदर पुस्तक आहे. तसेच शांताराम आठवले यांचे ‘प्रभातकाल’ हे पुस्तक अलिंकडे तसे दुर्मिळ प्रकारात मोडणारे पण ते अतिशय वाचनीय असल्यामुळे कुदुनही उपलब्ध करून वाचावे. मराठी चित्रपटसृष्टीला बहरता काल त्यातील मनस्की माणसे, कलाकार, संगीतकार, चित्रकार, गायक यांच्या आठवणी वाचणे म्हणजे ‘प्रभात नगरी’सैर करण्यासारखेच आहे. व्ही.शांतारामांचे ‘शांतारामा’ हे प्रचंड

संस्काराचा इतिहास व परंपरा, लग्न संस्थेचा इतिहास हे सगळं वाचणं हा एक अनोखा आनंद आहे.

‘नाझी भस्मासुराचा उदयास्त’ हा वि.ग.कनिटकर उर्फ रा.म. शास्त्री यांचा ‘युद्धग्रंथ’ वाचून तुम्हाला दुसऱ्या महायुद्धाची यथार्थ (सचित्र) कल्पना येईल. विल्यम शिरर या गाजलेल्या पत्रकाराच्या ‘राइज ऑण्ड फॉल ऑफ थर्ड राईश’ या अत्यंत गाजलेल्या ग्रंथाचा हा स्वैर अनुवाद आहे. मराठीमध्ये तरी दुसऱ्या महायुद्धावर इतका सर्वांगसुंदर दुसरा ग्रंथ नाही. युद्धशास्त्र युद्ध नेतृत्व माणसामाणसातील, देशादेशातील प्रेम आणि द्वेष, राजकारण, सुरामारी, विश्वासघात याची ही चक्षुर्वेसत्यम हकिकित न वाचणे हा एक गुन्हाच ठरेल. आपण हे पुस्तक वाचले नसल्यास जरूर वाचा. लेखकाने अनुवादाशिवाय इतरही साधनांचा उपयोग करून हा ग्रंथ निराळ्याच उंचीवर नेऊन ठेवला आहे.

पहिल्या महायुद्धाच्या तहनाम्यातच दुसऱ्या महायुद्धाची बीजे कशी रुजलेली होती ते लेखक सोदाहरण दाखवितो. हिटलरबद्दल तो तटस्थपणे लिहितो. त्याने जर्मनीचे पुरुत्थान कसे केले, राष्ट्राभिमान कसा डिवचला, इंग्लंड-अमेरीकेला कसं फशी पाडलं, हे सर्व वाचणे एक संपन्न अनुभव आहे. हिटलरमध्यला ‘ज्यू’ विरोधाचा ‘पशू’ लेखकाने समर्थपणे आपणा समोर आणलेला आहे. जर्मनीच्या अवाढव्य

मोठे आत्मचरित्र वाचूनही जेवढे शांताराम कळत नाहीत तेवढे हे या शांतारामांच्या (आठवले) पुस्तकातून कळतात.

भारतीय ‘विवाह संस्थेचा इतिहास’ हे इतिहासाचार्य वि.का. राजवाडे यांचे पुस्तक तसे जड आहे. पण समाजव्यवस्था कशी निर्माण झाली, निरनिराळ्या समाजातील रुढी, परंपरा, लग्न संस्कारातील ‘यज्ञ’ या

पंकज कवळी यांच्याकडून सप्रेम भेट रिमा

■ झापाटा मनोरंजनाचा ■

दिवाळी - २००७ - १८

पंकज कवळी यांच्याकडून सप्रेम भेट अरविंद हसबनीस

युद्धसामग्रीचा हिशेब डोळे दीपविणारा आहे. आपण 'सध्या' ही कुठे आहेत हे जाणवून मग विषण ठोकते. राष्ट्र कसे उभे राहते आणि विद्वेषामुळे कसे कोसळते हे जाणून मन विषण ठोकते. युद्धशास्त्र काय आहे हेही थोडंफार या पुस्तकामुळे जाणता येते. संग्रही ठेवण्यासारखा हा ग्रंथ आहे.

नरहर चुरुंदकरांचे जागर, शिवरात्र, नरेंद्र जाधवांचे 'मी आणि माझा बाप' उर्मिला पवारांचे आत्मचरित्र 'आयदान', अनिल अवचट यांचे सर्व लिखाण, चिंतामणराव कोल्हटकरांचे 'बहुरूपी' गडकन्यांचा संपूर्ण 'बाळकहाम' श्रीपाद कृष्णांचे 'सुदाम्याचे पोहे', चिं.वि. जोशी यांचे 'चिमणराव गुंडज्याभाऊ', अरुण साधुंचे 'सिंहासन', गोविंद तळवलरांचे सर्व लिखाण (अगदी अग्रलेखापर्यंतचे) रविंद्र पिंगे यांचे सर्व लिखाण, गडकरी, दुर्गाबाई ही काही माझी आवडीची वाचन स्थानके आहेत. तुम्हीही वाचा आस्वाद घ्या आणि आनंद मिळवा.

दुर्गा भागवंताचे 'पैस' (आणि त्यांचे इतर लिखाण), इरावती कर्वे (युगान्त) यांचे सर्व लिखाण शांताबाई शेळके यांचे सर्व लिखाण, बा.भ. बोरकर यांचे ललित लेख हे सर्व वाचणे हा माझ्या आनंदाचा भाग असतो. इसाक मुजावर यांचे लिखाणही रंजक असते. माझ्या आवडीच्या आणि (आदराच्या) लेखकांपैकी एक आहेत. शिरीष कणेकर सातत्याने इतकी वर्षे सुंदर विनोदी लिहिणे हे तसे सोपे काम नाही. त्यांचे

कुठलेही पुस्तक, (कणेकरी, फटकेबाजी, गीत गाता जा) केव्हाही वाचा तुम्ही एकदम ताजेतवाने व्हाल. (अर्थात त्या दर्जाचा विनोद पचविण्याची ताकद तुम्हाला कमवावी लागेल हे वेगळे.)

मारुती चित्तमपलर्णीच्या 'रानातील वाटा' पासून त्यांचे 'चकवा चांदणे' या आत्मचरित्रापर्यंत सर्व लिखाण सुरेख आहे. अनोखे विश्व तुम्ही या पानातून अनुभवू शकता. 'जीम कार्बेटच्या' 'माय इंडिया', 'मॅन इटर ऑफ कुमाव' अशा पुस्तकांच्या दर्जाचे मारुती रावांचे हे लिखाण आहे. अवश्य वाचा.

श्री. ना. पेंडसे यांचे, श्री. ना. पेंडसे - माणूस आणि लेखक गारंबीचा बापू, रथचक्र, हद्दपार, राजे मास्तर, टिळवळ हे वाचल्याशिवाय मराठी वाचन पूर्ण होणारच नाही. विजय तेंडुलकरांचे लेखन तसे वेगळ्या पातळीवरचे आहे. त्यांची नाटके वाचणे हासुद्धा एक अनोखा अनुभव असतो. त्यांचे सर्व लिखाण साहित्य आवर्जून वाचावे संग्रही

**पंकज कवळी यांच्याकडून
सप्रेम भेट
विनय नेवाळकर**

**पंकज कवळी यांच्याकडून
सप्रेम भेट
दिलीप कोल्हटकर**

■ झापाटा मनोरंजनाचा ■
दिवाळी - २००७ - १९

ठेवावे असे आहे. 'शांतता कोर्ट चालू आहे' या एका लिखाणानेच हे इतरांपेक्षा दशांगणे वर उभे ठाकलेले दिसतात.

जी.ए. कुलकर्णी हा लेखकही तसा सहजासहजी पकडीत येणाऱ्या पैकी नाही पण एकदा त्याने पकड घेतली की तुम्हाला ते झापाटून ठाकतात. त्यांचे सर्व लिखाण संग्रही ठेवण्याच्या योग्यतेचे आहे.

श्री.म. माटे, प्रकाश नारायण संत, व.पु. काळे असे कितीतरी नामवंत वाचनीय असूनही त्यांचा परिचय करून द्यायचा राहिला ही खंत मला आहेच.

काव्यप्रकार ऐकण्याइतकाच वाचायलाही तेवढाच सुंदर आणि चांगला असतो. हे 'भा.रा. तांबे यांची समग्र कविता' या प्रा.रा.श्री. जोगांची अभ्यासपूर्ण प्रस्तावना असणाऱ्या ग्रंथावरून कळून येईल. श्री.कृ. कोल्हटकर, गोविंदाग्रज (राम गणेश गडकरी) आचार्य अत्रे (केशव कुमार) माधव ज्युलियन, यशवंत गिरिश, केशवसुत बालकवी, कुसुमाग्रज, आरती प्रभु, बा.भ. बोरकर, ग.दि. माडगुळकर, पी. सावळाराम, मंगेश पाडगावकर, वा.रा. कांत, विंदा करंदीकर, वसंत बापट, दया पवार, इंदिरा संत, शांता शेळके, ना.धो. महानोर, नारायण सुर्वे, अरुण कोल्हटकर अशी दिग्गज कवींनी मराठी काव्याचे दालन समृद्ध केलेले आहे.

बा.सी. मर्डकरांच्या 'अनवट' कविता पचायला जड असल्या तरी

**पंकज कवळी यांच्याकडून
सप्रेम भेट
प्रकाश बुद्धीसागर**

त्याचा दर्जा वादातीत राहिलेला आहे. ‘मुक्तं छंदाच्या’ नंतरच्या धुमाकुळामुळे कवितेचा नाद आणि गेयता हरपली ही माझ्यासारख्या पुराणमतवाद्याची खंत, सर्वांनाच पटेल असे नाही. पण मग केंद्रातरी कुसुमाग्रजांची, ‘स्वातंत्र्य देवीची विनवणी’ (प्रथम प्रकाशन, सकाळ दिवाळी अंक १९९६) सारखी सुंदर कविता हाती पडते आणि मन सुखावते.

नास्तिक, आस्तिक असा कुणीही माणुसकीतच देव पहा,

उच्च-नीच हा भेद घृणास्पद,
उकिरड्यात त्या कुजू नका
माणूस म्हणजे पशू नव्हे।
हे ज्याच्या हृदयात ठसे।
नर नारायण तोच असे।
लाख लाख जन माझ्यासाठी जळले
मेले विसरू नका.

मीच विनविते हात जोडुनी वाट
वाकडी धरू नका.

पहा किती सुरेख नादमय काव्य
कुसुमाग्रजांनी आपल्यापुढे ठेवले आहे.

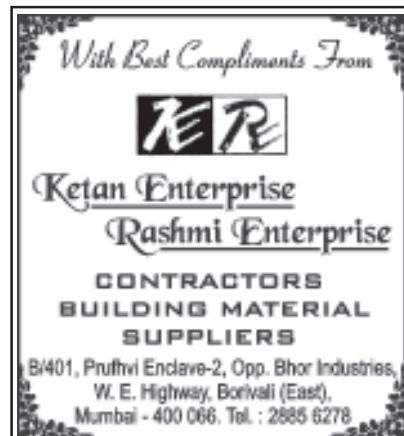
यासारख्या काव्याचा आनंद स्वतः
वाचक मिळू शकतो. मनावरचे मळभ
अत्र्यांची ‘झेंडूची फुले’ हे विडंबन काव्य
वाचताच कुठल्याकुठे भिरकावले जाते.
मन प्रसन्न होते. तुमच्या आवडीनुसार
तुम्ही तुमच्या आवडत्या कर्वीच्या कविता
पाठ करून एखाद्या गप्पाष्टकात
म्हटल्या तर वातावरणात गुलाबपाणी
शिंपडल्यासारखे वाटेल.

संत साहित्य आणि संत वाडमय हा
तसा मला निबिड विषय, धर्म, रुढी,
परंपरा, जात-पात ही जळमटं बाजूला

ठेवा. पण संस्कृती म्हणून काही गोष्टी आपणाला निदान माहिती असणे जस्ते असते. ‘संस्कृती पूजन’ हे पांडुरंगशास्त्री आठवले यांच्या प्रवचनांच्या संकलनाचे हे पुस्तक असेच अभ्यासनीय आहे.

प्रत्येक सणांचे महात्म्य, थोडक्यात त्यामागची कथा, परंपरा, ओंकार, स्वस्तिक, पंचामृत यांचा खरा अर्थ काय हे सर्व थोडक्यात साध्या सरळ, सोप्या भाषेत तुम्हाला वाचावयास मिळेल. घरात अवश्य संग्रही ठेवावे असे हे पुस्तक आहे. भले तुम्ही धार्मिक असा वा नसा!

वि.द. घाटे यांचे ‘विचार विलसिते’ हे

लहानपण सुरेख पुस्तक वाचनीय आहे. त्यातील हिराबाई पेडणेकर हे व्यक्तिचित्र अद्वितीय असेच उतरले आहे.

मगाशी काव्याचा मागोवा घेताना काही गोष्टींचा उल्लेख राहून गेला तो इथे केल्याशिवाय राहवेना.

अरुण कोल्हटकरांच्या ‘भिजकीवही’ पासून ना. धो. महानोरांच्या ‘रानातल्या

पंकज कवळी यांच्याकडून
सप्रेम भेट
मधुवंती दांडेकर

पंकज कवळी यांच्याकडून
सप्रेम भेट
चारूदत्त आफळे

■ झापाटा मनोरंजनाचा ■
दिवाळी - २००७ - २०

कविता’ पर्यंत मराठी काव्याने एक निराळीच उंची पहिल्यापासूनच गाठलेली आहे. नारायण सुर्व यांच्या काव्याला परिस्थितीची जीवघेणी बँकग्राउंड आहे तर सुरेश भटांच्या तोंडून ‘गर्दीत गारद्यांच्या सामील रामशास्त्री’ सारख्या चिरयौवन ओळी ऐकल्या वरी जन्माचे सार्थक झाल्यासारखे वाटते.

भाऊसाहेब पाटणकरांच्या गजल्ही एक असेच जीवघेणे दुखणे आहे.

जळलो असे इष्कात जैसे कोळ्से झाले आम्ही

सागरी आता भवाच्या बुडणार नाही आम्ही

समजू नका कोणास काही भलते कधी सांगेन मी,

उतारवया भवपार नुसता इष्कही नाही कमी

बघा भाऊसाहेब कसे रसिले प्रेमिक आहेत ते.

बा.भ. बोरकरांच्या सानुनासिक आवाजात, ‘पैंजणे कासार, गैशा अशा कविता ऐकूण हाही एक जीवघेणा अनुभव आहे. त्याच्या काव्यात नाद आणि गेयता प्रेक्षणीय असे त्याच्या गीतांना इतरांच्या प्रतिभेचा स्पर्श न होता ती त्यांनीच सादर केली असता काही औरच डौल नजरेत येत असे.

इंदिरा संत, शांताबाई शेळके यांचे काव्य नेहमी रसिकांना भुरळ घालत आले आहे. शांताबाईची चित्रपट गीतेही उत्तम कविता आहेत. मागे उभा मंगेश, जीवलगा, जे वेड मजला लागले,

पंकज कवळी यांच्याकडून
सप्रेम भेट
विश्वास पटवर्धन

अश्वमेध फिल्मसूच्या पहिल्याच भक्तिपूर्ण चित्रपटाची शक्तिशाली घोडदौड

35mm
सिनेमास्कोप

अश्वमेध फिल्मस् प्रस्तुत ३० गणेश प्रॉडक्शन निर्मित

महालक्ष्मी देवी
कवलम्बरी

अश्वमेध शक्तिशाली घोडदौड

महालक्ष्मी देवी
मुर्बद

योगेश्वरी देवी
अंबाविहारी

तुलजा भवानी देवी
तुलजापुर

सप्तश्रिंगी देवी
वन्जी

रेणुका देवी
माईठर गढ

एकविरा देवी
झोलावाचका

शांतादुर्गा देवी
गोंदा

निर्देश, सिवाईः प्रज्ञवल शेषी

संवृत्त लक्ष्मण

अशोक सराफ, अलका आठत्ये (कुबल),

ज्योति शिंदे, मिहींद गवळी, तीर्थि समेळ,

शीतल शुक्ल आणि रीविंग वेंडे

झा. इत्याहा : उमेश ठाकर, विल्या, तुषार, सुरेशकुमार हेळडे, वेणु शेषी, प्रियंका

कला अभ्यासकार : नेहा शेषी, आशिष शेषी

संकेत : नेहा होन्या रोडः डॉ. शीकांत नस्ले, प्रवीण दत्तणे, परीश ठाकुर

पाठ्य आर्ट्स

■ झापाटा मनोरंजनाचा ■

दिवाळी - २००७ - २१

रूपास भाळ्लो मी ही गीते याची साक्ष देतील.

बहिणाबाईची गाणी हेही पुस्तक वाचनीय आहे. त्या काव्याची, भाषेची एक वेगळीच जादू आहे.

ग.दि. माडगुळकरांचे गीत रामायण - खरंतर हा एक स्वतंत्र लेखाचा विषय आहे. 'स्वये श्री रामप्रभू ऐकती कुशलव रामायण गाती' पासून एक से एक सरस गीते रसिकांना सादर केली आहेत. इतकी वर्षे झाली तरी त्यातली गोडी तसुभरही कमी झालेली नाही. ईश्वरी प्रसादाशिवाय या तोडीचे काव्य प्रसवणारच नाही. (हा समज अणांच्या चरित्रातील 'ईश्वरी प्रसादाच्या' दृष्टांतावरून आणखी दृढमूळ होण्याचा संभव आहे) वाल्मीकीच्या प्रतिभेशी पैजा घेणारी माडगुळकरांची काव्यरचना वाचून त्यांच्या प्रतिभेला साष्टांग दंडवत घालवासा वाटतो. वनवासातही स्त्री हड्डापुढे मान तुकवून सुवर्ण मृगामागे रामालही धावायल लावणारे असे काव्य अणांनी लिहिले आहे त्याला तोड नाही.

'मज आणून द्या हरीण अयोध्या नाथा' या काव्यापुढे रसिक संपूर्ण शरणागती पत्करतात ते उगीच नाही. तसे लोकाप्रियतेत 'पराधीन आहे जगती पुत्र मानवाचा' हे गीत कांकणभर पुढे असेलही. पण सीतामाईच्या या मागणी गीताचा दर्जा अद्वितीयच म्हटला पाहिजे. गीत रामायणाबद्दल लिहावे तेवढे थोडेच आहे.

मराठी पुस्तके आणि वाचन हा माझ्या आवडीचा प्रांत आहे यात वर वर्णन केलेली

सर्व पुस्तके मी विकत घेऊन संग्रही ठेवली आहेत. जी.ए. कुलकर्णी, जयवंत दळवी, चिं.त्र. खानोलकर, दुर्गा भागवत, इरावती कर्वे, वि.स. खांडेकर, ना.सी. फडके, अरविंद गोखले, पु.भा. भावे अशा एक का अनेक दिग्जांवर सविस्तर लिहावेसे वाटते. पण जागेअभावी आता आवरते घेऊ या. नवीन नवीन लेखकांच्या पुस्तकांच्या वाचनातही मला गोडी आहे. त्यांच्या विचारांची ती मांडण्याच्या पद्धतीची थोडीशी 'बोल्ड' म्हणता येईल अशा शैलीची, घटनांची त्यांची लेखनपद्धतीही माझ्या मनाला भुरळ घालते. या सर्वांबद्दल पुन्हा केव्हातरी.

आता मी जे लिहिणार आहे ते थोउसे वैयक्तिक अनुभवाचे आहे. तसे वैयक्तिक गोष्टी अशा लिहिणे गैर आहे. पण माझ्या पत्नीच्या आग्रहास्तव मी माझा अनुभव मुद्दाम इथे लिहित आहे. माझ्या वैयक्तिक आयुष्यात माझ्या अगदी जवळच्या माणसाने मला विश्वासघाताचा इतका जबर आणि अचानक धक्का दिला की मला आर्थिक, मानसिक

अशा प्रचंड दबावातून जावे लागले. पण तुम्हाला हे सांगण्याचे प्रयोजन हेच आहे की या सर्वांतून केवळ या वाचनामुळे या तरुन जाऊ शकले. वाचन तुम्हाला तारतम्य शिकविते. अशा संकटसमयी थोरा-मोठ्यांच्या पायवाटेवरूनच आपण मार्ग काढू शकतो. आणि हे केवळ वाचनामुळे शक्य आहे. तुम्हीच तुमचे मार्गदर्शक होऊ शकता. हा माझा वैयक्तिक अनुभव निदान काही जणांना तरी आधार होऊ शकेल. केवळ यास्तवच दिला आहे. क्षमस्व !

तुम्हाला ही दिवाळी सुखसमृद्धीची जावो. इष्टमित्रांना भेटीदाखल मराठी पुस्तके भेट देण्याची सुबुद्धी ईश्वर तुम्हास देवो. वाचनाची आवड मराठी जनांमध्ये वाढीस लागो ही प्रार्थना करून आणि ज्ञानोबा आणि तुकोबा या महाज्ञानी लोकांवर लिहिण्याइतकी बुद्धी मला प्राप्त होवो हीच या प्रसंगी ईश्वरचरणी प्रार्थना करून हा लांबलेला लेख संपवितो.

यात बरेच काही आले असले तरी बरेच काही राहिलेले आहे याची मला जाणीव आणि टोचणी आहे हे लक्षात असू द्या. धन्यवाद !

- बाळ कीर्तने

५, आयडीयल अपार्टमेंट,
गुलमोहर रोड,
जुऱ्ह स्कीम, मुंबई - ४०००४९

**पंकज कवळी यांच्याकडून
सप्रेम भेट
लता नार्वेकर**

**पंकज कवळी यांच्याकडून
सप्रेम भेट
सुधीर भट**
■ झापाटा मनोरंजनाचा ■
दिवाळी - २००७ - २२

**पंकज कवळी यांच्याकडून
सप्रेम भेट
भरत जाधव**

जगात न्याय नाय

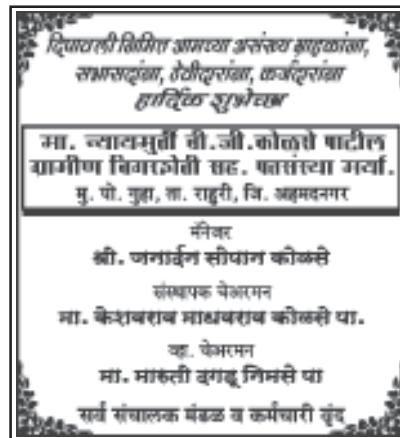
असं नाय

वाचनसंस्कृतीचा शेवट वाचता वाचता
 ‘चित्रलेखा’ तील रोशननी स्वरबद्ध
 केलेले रफीचे गाणे कानांत गुंजते आहे
 उतनाही उपकार समज कोई
 जितना साथ निभा दे
 कोइ न संग मरे
 मन रे तू काहे न धीर धरे
 गाणे गुणगुणे ठीक आहे पण मनावर
 ताबा ठेवणे सोपे आहे का ? अशा वेळी
 आठवतात त्या कॉलेजमध्ये असताना
 इराण्याच्या हॉटेलात ब्रून मस्का -
 पानीकम चाय च्या घोटाघोटाने मारलेल्या
 गप्पा - माइंडलेस - टाईमलेस. जे
 बोलावसं वाटतं ते मोकळेपणे, कुठेतरी,
 कोणाशीतरी बोलायला मिळाले पाहीजे
 असे वाटते. आपण काही सलीम
 जावेदच्या चित्रपटातील अमिताभ नाही
 की दगडाला मित्र मानून त्याच्याजवळ
 मन मोकळे करणार ! (त्याचे देवळातले
 सीन आठवा.)

अहो, बोलून नका, कोणीतरी ऐकेल, त्रास होईल असं लोक आपलेपणाने - प्रेमाने सांगतात. कबूल आहे. पण किती वेळ ? समर्थ रामदास म्हणतात (जो) बहुतांचे बहुत सोसिना त्यांस बहुत लोक मिळेना. मान्य आहे पण ते पुढे काय म्हणतात हेही लक्षात ठेवण्यासारखे आहे. ते म्हणतात बहुत सोसिता उरेना महत्त्व आपुले. अहो, तोंडही आपलेच आणि

गुदद्वारही आपलेच. बोलती बंद झाली तर
 मूळव्याध नाही का होणार ! असो, जित्याची
 खोड...

गेली बारा वर्ष मी मनोरंजनाच्या -संपर्काच्या

माध्यमाच्या व्यवसायापासून दूर होतो. गेल्या दोन वर्षापासून नव्याने संवाद साधण्याचा प्रयत्नास सुरुवात करताना कवीवर्य सुरेश भटांच्या पंक्ती काना मनात गुंजाऱ्य करीत आहेत...

का करू आता खुलासा सांगण्याची वेळ गेली कालच्या माझ्या चुकांनो आज मी घाईत आहे. वेळ थोडा सोंग फार, गाडी उतरणीला लागली

पंकज कवळी यांच्याकडून
सप्रेम भेट
हेमंत मोद्ये

पंकज कवळी यांच्याकडून
सप्रेम भेट
प्रज्ञा लोखंडे

■ झापाटा मनोरंजनाचा ■

दिवाळी - २००७ - २३

आहे. वळण संपत नाहीत अजूनही खंडाळ्याचा जुना घाटाचा रस्ताच आवडतो, भोगदा गेल्यानंतर दृष्टिस पडणारा धबधबा बुकींग किती झाले असेल ? ही काळजी दूर करणारा तो धबधबा पावसाळ्यात बस थांबवून भाजलेले कणीस खाताना डोळ्यासमोर ‘चोरीचोरी’ तल राज-नरगीस - पुनः जगायल प्रवृत्त करणारे.

हो खरं आहे. पण मानातले हे सारे गीत-संगीत- वाचन - नाटक- चित्रपट - ब्रूनमस्का - इतकंच काय संतसाहित्य वाचताना एथ वडील जे जे करिती। तया नाम धर्म ठेविती। ते चि येर अनुष्ठिती। सामान्य सकळ ।। या झानेश्वरांच्या पंक्ती वाचताना “बापमाणसांच्या” वर्तनूकीविषयी जे बोलावसं वाटतं ते ऐकायला कोणीतरी हवंच ना ? ! ?

गेली बारा वर्ष ‘माणसं’ भेटणंच बंद झालं होतं. कोणी वाकडी वाट करून भेटायला येणे तर विसराच ऑफिसचा - घराचा लँडलाईन फोन वाजणेसुद्धा बंद झाले मग मोबाईल वर कोण फोन करणार ? (तिथे तर नंबराची नोंद होते.) अशा वेळी ज्यांनी माझी बडबड सहन केली आणि शिक्षकी आव आणून मला उपदेश केला नाही. तर “ज्ञानदेव सांगे दृष्टांताची मात” प्रमाणे मला

पंकज कवळी यांच्याकडून
सप्रेम भेट
श्री./सौ. ऐश्वर्या नारकर

माझ्याशी त्यांचे अनुभव शेअर केले. गीत - संगीत - वाचन - नाटक - चित्रपट - खवयेगिरी इ. विषयी ऐसपैस बोलणे झाले आणि मनांत कटुता निर्माण झाली नाही अशा काही जणांचा उल्लेख करणे गरजेचे आहे. कारण 'देव' कोणाच्या रूपात भेटला हे सर्वांना माहित होणे गरजेचे आहे दादासाहेब फाळके यांचे नातू चंद्रशेखर पुसाळकर आणि त्यांची पत्ती, "बिळानशी नागीन निघाली" हे गाणे लिहून संगळ्यांना डोलायला लावणारे परिश ठाकूर, ज्यांची ओळख १७७६ साली (शंकरजींच्या (जयकिशन) म्युझिक रूमवर झाली आणि १९८२ साली संबंध तुटले असे व्हायोलीन वादक आणि जय महाराष्ट्र, अशी असावी सून, घे टाळी सारख्या चित्रपटांचे संगीतकार नंदू चवाथे, सध्या शिवाजी मंदिरात बहुतेक वेळी रात्रीचा प्रयोग नसतो त्यामुळे आठसाडे आठलाच सामसूम होते. अशा वेळी हमखास भेटणारे नाट्य दिग्दर्शक अरुण होर्णेकर आणि वुलनमिल लेनमधील चंद्रप्रवास हॉटेल. गीतकार सुधीर नांदोडे आणि त्यांचे मित्र 'आनंदघन' चे संपादक देविदास पोटे, पत्रकार नंदकुमार पाटील. नव्याने कहीतरी सुरु करीत आहे म्हणून परत नव्याने साथ द्यायला तयार झालेले व्यंगचित्रकार विवेक मेहेत्रे, श्रीनिवास प्रभुदेसाई, रेकॉर्डस्ट अविनाश मोने, व्हिडीओ रेडिओ कलाकार राजेंद्र पाटणकर, तंत्रज्ञ महेश यझेश्वर यांच्यामुळे पुनश्च हरिओम करायचे योजिले आहे.

**पंकज कवळी यांच्याकडून
सप्रेम भेट
प्रेमानंद रूपवते**

ज्यांच्या मार्गदर्शनामुळे चाळीशी त संतसाहित्याच्या वाचनाची गोडी निर्माण झाली ते या क्षेत्रातील माझे गुरु सौ. क्रांतीगाता महाबळ आणि माझा आत्मभाऊ हेमंत मोर्घे यांच्या ऋणातून मी मुक्त होऊच शकत नाही.

या संतसाहित्या वाचनाचे शंकरजय किशनच्या गाण्यांप्रमाणेच व्यसन जडले आणि स्वभाव असा की जे 'जे वेड मजला लागले. तु जळाही ते लागेल का? त्यामुळे हे आप्तांकडे मांडवे असे पन्नाशीत वाटायला लागले. हे कसे करावे याविषयीचे मार्गदर्शन सुप्रसिद्ध दिग्दर्शक प्रकाश बुद्धीसागर

यांच्याकडून लाभले. ते सध्या आजारी आहेत. ते पुन: धडधाकट होवोत आणि त्यांच्या विलक्षण बोलक्या डोळ्यांमध्ये आपण मांडलेल्या मुद्याविषयीचा अभिप्राय वाचावा असे माझ्याप्रमाणेच अनेकांना वाटत असणार! आपण त्यांच्या साठी ईश्वरचरणी प्रार्थना करूया!

जाहिरातींसाठी फिरताना अखेर सुखद

**पंकज कवळी यांच्याकडून
सप्रेम भेट
मोहन जोशी**

■ झापाटा मनोरंजनाचा ■
दिवाळी - २००७ - २४

अनुभव झाले. भरून पावलो! सर्व जाहिरातदारांना मनःपूर्वक धन्यवाद! आमचे काही वाचक वेगवेगळ्या क्षेत्रात आपला ठसा उमटविण्याचा प्रयत्न करीत आहेत. त्यांचा परिचय व्हावा. त्यांचा व्यवसाय वाढीस लागावा या हेतूने काही मुलाखती लेख प्रकाशित केले आहेत. कौस्तुभ उपाध्ये, तेजस अभ्यंकर (जंगल लोअर) सदाशिव नेस्सरकर, सुनित चुनेकर (युनिलिंक) देवेंद्र सुपेकर, अक्षया पाटील, विश्वनाथ सावंत (कोकण टूर्स) ज्योती देशमुख यांच्या संबंधीचे लेख आहेत. आपण त्यांच्याशी संपर्क साधा. आता, आपण बाळ कीर्तनेंचा 'वाचनसंस्कृती' लेख वाचलात ना? आपल्याला अंदाज आला असेल की त्यांना कोणताही विषय वर्ज नाही. या वाचनाचा त्यांच्यावर परिणाम झालाच असणार त्यांचा पिंड आस्वादकाचा आणि स्वभाव मोकळा ढाकळा, गोष्टीवेल्हाल इतकेच नव्हे तर त्यांचे काही लेख वाचताना आपल्याला प्रश्न पडेल की यांच्यात किती बाळ कीर्तने दडलेले आहेत? एकाच विषयावर एकच माणूस इतकी विविध मतं कशी मांडू शकतो? आणि तिही आग्रही अभिनिवेषात?

विशेषत: टाईमपास वाचताना याचा आपल्याला प्रत्यय येईल. आपणही घरात, गच्चीवर, सोसायटीच्या हॉलमध्ये, बस स्टॉपवर, गाडीत ऑफिसमध्ये, क्लबमध्ये, रेस्टॉरंटमध्ये (बार) असा टाईमपास करत असतोच. तिथे अनेक विषय चर्चेला असतात. अगदी लता पासून धोनीपर्यंत. इतकेच काय गजकरण

**पंकज कवळी यांच्याकडून
सप्रेम भेट
प्रभाकर पणशीकर**

म्हटले तरी राजवारण हाही
टाईमपासचाच विषय आहे. हे सर्व यात
आहे. काही मुद्दे जे ऐरणीवर असतात
त्याविषयी तर सगळेच बोलत असतात.
सध्याचा असा मुद्दा म्हणजे
जागतिकीकरण आणि प्रगती ! त्यामुळे
हो मुद्दा दोनतीन ठिकाणी वेगवेगळ्या
प्रकारे आला आहे. अहो, आपल्या
हातात काय आहे ? असं जरी असलं
तरी तोंड चालवायला काय हरकत
आहे ? यापेक्षा भन्नाट सुचलं तर कळवा.
'गप बसा ' संस्कृती झुगारून द्या !
शेवटची विनंती हा अंक आपल्या मुला-
नातवंडांना वाचायला -निदान बघायला
द्या मला माहित आहे तुम्ही म्हणणार की
ती मराठी वाचतच नाहीत. दोष त्यांचा
आहे का ? आपणच त्यांना इंग्रजी
माध्यमाच्या शाळेत घातलं ना ! मुलंशी
संवाद व्हावा म्हणून काही चित्रांसाठी
नेटचा व 'वोग' चा संदर्भ त्यांचे आभार
मानून घेतला आहे. बरं निदान त्यांना
शेवटचा लेख नेट प्रॅक्टिस् वाचायला
सांगा तो इंग्रजीत आहे. आलोक खेरचा
आहे.

हे सर्व करावेसे वाटते कारण माझ्यापेक्षा
दहा वर्षांने लहान असलेला मोस्ट
एनर्जेटिक, पॉझिटीव वकील मित्र
पंकज कवळी. तो म्हणतो कायदा हातात
न घेता सतत लढत रहा जगात न्याय
नाय असं नाय !

शैलेंद्रव्ये शब्द आठवतात
तुम आज मेरे संग हसले तुम आज
मेरे संग गाले
और हसते गाते इस जीवनकी उलझी
राह संभालो
जसे गाण्याने कवीच्या श्रम वाटतात
हलके
तसेच हसण्याने सारे दुःख दूर दूर भागे

श्री बाळकीर्तनेंचा हा
एकटाकी हलका
फुलका, विनोदाने
नटलेला, रिफ्रेशिंग
अंक आपणासमोर
सादर करताना
माझ्यासारख्या
हाडाच्या बॅकस्टेज
आर्टीस्टला खूप
समाधान वाटत
आहे. आपण हशा,
शिंदूया, टाळ्यांच्या
गजरात स्वागत
कराल याची खात्री
आहे. धन्यवाद !
आपला
कृपाभिलाषी,

वसंत खेर

□ हे लिहीण्यापूर्वी अर्धातास आधी एकनाथी भागवत वाचत होतो त्यातील पंकती ...
जैसे वृक्षातळीं पांथिक ! एकत्र मीनले क्षण एक ! तैसे पुत्रदारापतलोक ! सर्वही क्षणिक
संगम ॥ १८ ॥ उभय नदीप्रवाहेंसी ! काळे मीनलीं संगमी जैसी ! सोयरी सर्व जाण
तैसी ! हेलकाव्यासीं फांकती ॥ १९ ॥ जे योनी जो जीव देहधारी ! तेथे तेचि योनींची
सोयरी ! ऐशी अनंत जन्मे संसारी ! तैं अमित सोयरी जीवाची ॥ ५०० ॥ परी ये योनींचीं
ते यो न्यंतरी ! येरयें नोळखती सोयरी ! जैसी ये स्वज्ञीची पदार्थपरी ! त्या स्वज्ञांतरी
रिघेना ॥ १ ॥ यापरी हे समस्त ऋत्री पुत्र बंधु आप्त मायामय कल्पित ! जाणें निश्चित
तो धन्य ॥ २ ॥ अध्याय १७

■ झापाटा मनोरंजनाचा ■

दिवाळी - २००७ - २५

टाईमपास

राजकारण

बं - 'काय गुंडोभाऊ, काय म्हणतयं राजकारण ?'

गु. - 'बंडोबा' राजकारणाच गजकरण शहाण्या माणसानं खाजवू नये अस कितीदा बोंबलून तुला सांगितल.

बं. - "काय आहे गुंडूभाऊ राजकारण हे आपल्या रक्तातच मुरलेल आहे. त्यामुळे निदान चर्चा केल्याशिवाय ही खाज भागतच नाही त्याला काय करणार?"

गु. - "ते सगळं खरं आहे बाबा, पण शहाण्यान त्यापासून चार हात दूरच रहावं घरचं गडगंज आहे. बाप, भाऊ, गब्बर आहेत, पोलिसमध्ये ओळखी आहेत. मुंबईपासून दिलीपर्यंत वट आहे त्यानच राजकारण करावं. अंगावर आला तर शिंगावर घेण्याची ताकद पाहिजे. कातडी गेंड्याची पाहिजे. उगीच एवढ्या तेवढ्याने डोळ्यात पाणी आणणारांनी या प्रांतात जाऊच नये."

बं - "तुझां म्हणण खरच आहे पण म्हणून सर्व सामान्यांनी राजकारणात पडूच नाही की काय ? अरे, लोकशाही आहे. आम्हांला तिचा अभिमान आहे. अमेरिकाही भारताच्या लोकशाहीच्या प्रेमात पडलीय..."

गु. - "त्या अमेरीकेच काही सांगूनकोस. भारतात काय लोकशाही आज २००७ सालीच अवतरलीय काय ? ती अगदी पंधरा ऑगस्ट १९४७ पासून अगदी काटेकोरपणेच बोलायच तर

**पंकज कवळी यांच्याकडून
सप्रेम भेट
मकरंद चुरी**

पहिल्या निवडणुकीपासून आहेच मग आजच अमेरीकेला हे लोकशाहीचे प्रेमाचे भरत कां आलाय ? त्यांच्या लाडक्या पाकिस्तान आणि किंसिंजरने चोरट्या प्रेमाने जिंकलेला चीन

अमेरिकेला वाकुल्या दाखवायल लागलाय तेव्हा हे प्रेमाचे नाटक सुरु झालाय समजलास "

बं. - "हे बघ सगळे देश नाटकच करत असतात भारत अरबांशी मैत्री करतोय, इस्लामला मित्र मानतो पण संरक्षण - करार इस्त्र्यायल — शी करतो. तस हे जागतिक राजकारण वरवर दिसत तितक साध

**पंकज कवळी यांच्याकडून
सप्रेम भेट
केदार शिंदे**

■ झापाटा मनोरंजनाचा ■

दिवाळी - २००७ - २६

नसतच. भारताला काय कळत नाही काय की अमेरीका चीन विरुद्ध बफर स्टेट म्हणून आपल्याला वापरु पहाते आहे. अरे सगळ्यांना सगळे माहित असते. माझ्यासारख्या गावंदळाला हे कळतय ते मनमोहन सिंगाला कळत नसेल हे समजणे मूर्खपणाचे आहे या सर्व परिस्थितीचा आपल्या देशाला किती जास्तीत फायदा करून घेता येईल तेच पहायचे प्रत्येक जण आपला स्वार्थ जपणारच ! कोकलता कशाला !"

गु. - "हे सगळं खरं आहे. ठीकही आहे. पण काही वेळा वाटतं की हे आपले राज्यकर्ते असे भोट कसे ?"

बं - "काही भोट नाहीत. ते ही चांगले बनेल आहेत. अणूकरारापायी बुश साहेब कसा माती खातोय ते बघ जरा !"

गु - आता कोण माती खातोय आणि कोण लोणी ते काळ्य ठरवेल पण आपण बोलत होतो. भारताच्या अंतर्गत राजकारणावर लोकशाही वगैरे ठीक आहे. पण आपण खरच योग्य प्रतिनिधी निवडतो का ! त्यात जातीचा, प्रांताचा, मातीचा, रंगाचा, द्वेष, विद्वेषाचा, धर्म-अधर्माचा काहीच वाटा नसतो का ?

बं. - असतो ना. पण या सगळ्यातनच पुढं जायचय, जात नाही ती जात हे एकदा पक्क झाल्यावर या पक्क्यातले कच्चे दुवे हेस्तन हे जातीपातीचे राजकारण कमी केलं पाहिजे खन्या अर्थी सुजाण. सुशिक्षित आणि सुबुद्ध

**पंकज कवळी यांच्याकडून
सप्रेम भेट
अविनाश मोने**

॥ श्री दिगंबरदासाय नमः ॥

॥ श्री स्वामी समर्थाय नमः ॥

श्री स्वामी समर्थ ग्रुप

श्री स्वामी समर्थ मेडिकल ■ श्री स्वामी समर्थ ज्वेलर्स ■ श्री स्वामी समर्थ स्वीट्स
(दादर, परेल, माहिम) (दादर) (दादर)

साई कृपा मेडिकल ■ श्री स्वामी समर्थ ऑडियो ■ नोबल मेडिकल
(परेल) (परेल) (दादर)

श्री स्वामी समर्थ पतपेढी ■ श्री स्वामी समर्थ ऑप्टीकल ■ श्री स्वामी समर्थ पॉवरलूम
(दादर) (दादर) (कोल्हापूर)

श्री स्वामींचे आशिर्वाद आणि लाभलं जे सहकार्य आपलं,
म्हणूनच आम्ही आता जागतीक व्यापार विश्वाच आक्षान आहे स्विकारलं,
आता आम्ही हि अभिमानाने बोलू

Yes.. we are “ SHREE SWAMI SAMARTH GROUP ”

जागतीक व्यापार विश्वात, पहिल मराठी पाऊल

“ SHREE SWAMI SAMARTH TREADING Pvt. Ltd. ”

सयानी रोड, प्रभादेवी

सर्व वाचकांना

दिपावलीच्या हार्दिक शुभेच्छा

■ झापाटा मनोरंजनाचा ■

दिवाळी - २००७ - २७

संदर्भ : वोग

नागरिकांनी पार्लमेंटमध्ये जाणे गरजेचे
आहे.

गुं - सगळ्या पक्षांनी मनावर घेतल
तर बरचंस शक्य आह. पण जात, पात,
धर्म हे भेद असे सहजासहजी
मिटण्यासारखे नाहीत. समाजानेच
स्वतः पुढे येऊन या बोलभांडपुढाऱ्यांना
सांगायला पाहिजे. तुमची जात धर्म सगळ
देव्हाच्यात ठेवा. लोकशाहीच्या मंदिरात¹
जाण्यापूर्वी ही पादत्राण बाहेर काढून ठेवा.
आम्ही बघतो कुणाला निवडायच ते !
तशी काही ठिकाणी आशादायक
सुरवातही झाली आहे. बघू या हे लोक
कितपत पल्ला गाठतायत ते.

बं - भलतीच गंभीर चर्चा झाली.
आज चला जरा गरम गरम चहा मारू,
कांदा भजी पण खाऊं जरा मग
बोलायला जोर येईल.

गुं - चल बाबा ! इथं मात्र आपल
एक मत आहे, चल, चल !

With Best Compliments From

**BUMPER
INDIA PVT. LTD.**

Manufacturers of :
**AUTOMOBILE LOCOMOTIVE &
SHIP BUILDING PARTS**

21, D & S No. 2A, Navghar Road, Vasai (East),
Pin - 401 202. Maharashtra (INDIA)

■ झापाटा मनोरंजनाचा ■

दिवाळी - २००७ - २८

नाना फडणीस सोसायटी

ले

खाचे शीर्षक वाचून हबकलात ना ! अहो नुसत्या शीर्षकात ही अवस्था होत असेल तर ‘पुढे’ काय होईल तुमचे ? बर जे काही व्हायच ते तेव्हा होवो, या आमच्या सोसायटीची कहाणीतर ऐका ! नमनालाच घडाभर तेल कशाला !

नावावरून लक्षात आलेच असेल, की ही एक अफलातून (लोकांची) कॉलंनी आहे. ती आहेच तशी अहो सोसायटीच्या मेंबरशीप फॉर्ममध्येच तुमच्या नाना (विधि) फडणीवीसगिरीची माहिती द्यावी लागते. जगापेक्षा निराळीमते (जगाच्या दृष्टीने विक्षिप्त) असणारी जरा हटके, सर्वसामान्य समजूतीना, रुढीना धवक्ता देणारी जगाचे नीतीनियम, निसर्गाचे नीतीनियम झुगारून देणारी व्यक्तीच आमच्या या सोसायटीची मेंबर होऊ शकते. (अहो असा नियमच आहे आमचा)

कुठल्याही फॅलटची घंटा दाबा तुम्हाल एखादी विचित्र व्यक्ती भेटेलच भेटेल. अहो साध्या घंटेचे सुद्धा नानाविश्व प्रकार आहेत. आमच्या सोसायटीत एका घंटा दुसऱ्या सारखी नाही. एक नंबरची घंटा ‘पुजेतली’ आहे तर दहा नंबरची म्हशीच्या गळ्यातील आहे. पाच नंबर मध्ये तर चक्क नाटकाचीच घंटा वाजते. अहो हे काहीच नाही जनरल बॉडीसाठी आम्ही चक्क नारोशंकराचीच घंटा वाजवतो (म्हणजे

त्याचे चायनीज मॉडेल हो !’)

प्रत्येक मेंबर खरा नंबरी आहे. प्रत्येकात एक नाना फडणीस लपलेला आहे. प्रत्येकजन छुपा रुस्तम आहे. तो काहीतरी जगाच्या

Mfg. By : ANANT & ATHAVALE PRODUCTS Tel. : 24175572

दृष्टीने विक्षिप्त पणा) विचित्रपणा करतच असतो.

दोन नंबरवाला नाना आहे ना तो घरात संपूर्ण उघडाच असतो. कमरेला फक्त एक आंडपंच्या असतो, (एक वेळ तो नसेल) पण डोक्यावर पगडी मात्र हमखास असते. तो “मराठी आणि इंग्रजी शब्दाचे साम्य आणि इंग्रजीवर मराठीची छाप “या विषयावर

संशोधन करातोय. त्याच्या म्हणण्यानुसार इंग्रजीवर लॅटिन भाषेचा नसून मराठीचा प्रभाव आहे. इंग्रजी भाषा ही संपूर्णपणे मराठीवर आधारीत आहे. (काहो डोळे का फिरवताय !) तुम्हाला कॉलंनीत शिरतानाच सांगितले होते की नाही की खिशात कांदा ठेवा म्हणून ! हं हा घ्या डोळे उघडा नीट)

अहो तो म्हणतो इंग्रजांनी कपटानी मराठी भाषा चोरली आणि इंग्रजी समृद्ध केली. कसे म्हणता ? तो बघा काय म्हणतोय ते आपल्या पीतर पासून सायबाने फादर घेतला मातृपासून मदर, भातृपासून ब्रदर अहो सापाला पकडायला याला (शब्द) जमेना तेव्हा आपल्याच सापाचा यान सर्पट बनवला (अहो काय झाल ? अस कपाळ का बडवताय ! एक नाना झाल अजून पंच्यावत्र नाना आहेत सोसायटीत ! अब तक छप्पन वालाही नानाच पण तो निराळा !)

आता हा बावीस नंबरी नाना बघा साहेबांने (इंग्जाने हो) लावलेले सर्व शोध खरतर आम्ही म्हणजे भारतीयांनीच म्हणजेच पुण्यनगरीने म्हणजेच सदाशिव ... जाने दो, लावले आहेत असे त्याचे म्हणणे आहे. पोथ्यापुराण्यात गुरुत्वाकर्षणासंबंधी काही उल्लेख उदा. ‘बलेचीही केला पोतही खाली’ वगैरे वगैरे रेफरन्सेस तो तयार करतोय. न्युटन साहेबाची सुट्टी करायचा त्याचा बेत आहे. गुरुत्वार्षणाच्या प्रयोगासाठी गॅलरीतून हा

**पंकज कवळी यांच्याकडून
सप्रेम भेट
अरुण होर्णेकर**

■ झापाटा मनोरंजनाचा ■
दिवाळी - २००७ - २९

**पंकज कवळी यांच्याकडून
सप्रेम भेट
संजय कुलकर्णी**

**पंकज कवळी यांच्याकडून
सप्रेम भेट
परिश ठाकूर**

सफरचंदे खाली टाकत असतो. ते एकदा तरी 'वर जाईल असा त्याला विश्वास आहे. खाली पडलेली सफरचंदे खाऊन खाऊन चार वॉचमनना बद्धकोष्ट झाला आहे. (हा एक "वेस्ट साइड" इफेक्ट) आपल्या शोधाचा हा असाही वेस्ट साइड इफेक्ट आहे हे न्यूटन साहेबाला कळते ना तर तो आपल्या मुंबई महापालिकेत सॉनिटरी इन्स्पेटर म्हणून खुशीने रहाता.

आता हा सत्तविसावा नाना बघा! मनुष्याला पूर्वी जे जे अवयव होते ते न वापरल्यामुळे नामशेष झाले असे याचे म्हणणे आहे. ते 'गेलेले' अवयव पुन्हा पुर्नरुज्जिवीत करण्याचे हा प्रयत्न करतोय. याने स्वतःला प्लास्टिक सर्जरी द्वारा 'शेपूट' लावून घेतलीय सध्या फक्त तो गोंडाच घोळू शकतो. संपूर्ण शेपटी आपटायल यायल लगाली की मग जगाल याची महती कळेल! हा कानही हलवतो म्हणे पूर्वी माणसाला ते हलवायला यायचे (बहुदा, पंतोजीनी ओढून ओढून मसल खराब केल्याने आणि) त्याचा वापर न केल्याने ही कला माणसाला सोडून गेली. अहो माग पँटीत हात घालून काय बघताय? हां हां हां शेपूट आल्य का ते बघताय होय? येईल येईल प्रथम सायबा पुढे नुसताच गोंडा घोळा मग शेपूट यायला (घालायल म्हणा पाहिजे तर) काय वेळ, तुम्हाला चक्कर येत असेल तर थांबूया थोडा वेळ कारण अजून बरेच नाना आपल्याला भेटायचेच.

हे सदाशिव 'नाना' याचे एक पाऊल बावीसाव्या नानाच्या पुढे आहे. याच्या मते सर्व मोठे शोध साहेबांने न लावता

मराठी माणसाने लावलेत व तेही एकाच पेठेतल्या माणसांने बर्कले ही सिगरेट याच पेठेतल्या 'बुरकुले याचा शोध आहे. थोडीशी नावात काटछाट करून सायबाने ही सिगरेट ढापली अलेकझांडर ग्राहम बेल हा या पेठेतलाच रहिवासी पेठेची निशाणी म्हणून तो बेल (सदाशिवाचा आवडता बेल त्रिदल) नाव लावतो. जरा बसा हे थंड पाणी घ्या! थोड डोळ्यावरही मारा बसा बसा जरा विश्रांती घ्या.

हा पहा पन्नासावा नाना इंग्रज ही प्रजाच भारतीयांपासून झाली आहे असे याचे संशोधन आहे. भारतीय युध्वानंतर आयुष्याचा शेवट जवळ आला. म्हणून पाच पांडव हिमाल्यात

गेले. एक एक जण मेल्यासारखे वाटेत झोपला. एकटा युधिष्ठीर डॉगीसह, वर्तमान सदेह वैकुठास गेला असे (हा जय नावाचा) इतिहास सांगतो. पण हे खरे नाही झोपेचे सोंग घेतलेले खरे चार शूर पांडव "दादा गेल्यानंतर उठले" आणि त्यांनी चक्क तमासतीर गाठले (टेम्स नदी काठ) तिथे त्यांच्यापासून 'स्थानिकांना' जी प्रजा झाली

**पंकज कवळी यांच्याकडून
सप्रेम भेट
विणा चिटको**

■ झपाटा मनोरंजनाचा ■

दिवाळी - २००७ - ३०

**पंकज कवळी यांच्याकडून
सप्रेम भेट
रविप्रकाश कुलकर्णी**

ती म्हणजेच 'साहेब' नाहीतर सांगा सायबाने आपल्या वाडवडिलांना फोर फादर का म्हटलं असत? चार पांडव म्हणजेच हे फोर-फादर असे या नानांचे संशोधन आहे. आता हे संशोधन जाहीर करणे तसे धोक्याचे आहे हे नानाना माहीत आहे. पुरेशा 'हेल्मेटची' तजवीज झाल्याशिवाय तो हा नित्कर्ष जाहीर करणार नाही!

तुमचा चेहरा असा काळा -निळा का पडलाय? हे घ्या थोड आल खा! बर वाटेल. तुम्हाला एक सांगू का या पन्नासाव्या नानाच्या संशोधनात. मला ही तथ्य दिसतय नाहीतर सांगा मराठी इंग्रजीमध्ये इतवें साम्य कसे! तुम्हालाही चक्रावून टाकेल वन टू - एक दोन, थी-तीन, फोर-चार फाइव्ह-पाच, सिक्स-सहा, सेव्हन-सात, अट-आठ, नाईन-नवू है कोई जवाब! अहो आकडे तर तो चक्क आमचेच वापरतो. शुन्याचा शोध आर्यभटाचा साहेब तो बिनधास्त वापरतो. शून्य माहित नसते ना तर हा चंद्राएवजी सूर्यावर गेला असता काय समजलेत! मी ही एक नानाच आहे हो! सायबाचे 'नेम' आमच्याच 'नाम' चे रूप आहे हो!

अहो असे मध्येच गुडघेड घे धरून का बसलत वार गेल्यासारख! हा तेरावा नाना बघा!

त्याचे असे संशोधन सुरु आहे की भारताला समुद्रात खेचून नेवून ऑस्ट्रेलियासारखे बेटच करायचे. पूर्वी भारत ऑस्ट्रेलियाला जोडलेला होता.

**पंकज कवळी यांच्याकडून
सप्रेम भेट
श्रीराम खाडीलकर**

तो तिथून सुटून तरंगत तरंगत आशियात आला अजूनही तो वरवर सरकतोच आहे म्हणून तर एक्सेस्ट शिखर दरवर्षी एक इंचाने वर चढते (हे जगाने मान्य केलेले 'भौगोलिक' सत्य आहे महाराज) आता पुन्हा उलटी गिनती करायची मोठे मोठे ट्रॅक्टर, बोटी रणगाडे लावून भारताला खेचून पुन्हा ऑस्ट्रेलियाच्या बॉर्डर जवळ (अॅलन बॉर्डर नव्हे हो!) न्यायचे. चीन पाकिस्तान बांगलादेश, नेपाळ यांची रेजिनी कटकट कायमची बंद होईल. हे सगळ अजून गुप्त आहे बरका सांगूनका कुणाला.

भारताचा क्रिकेट मधील 'द' नंबर या ऑस्ट्रेलियन शेजारा नंतर अव्वल नंबरात येईल हाही एक मोठा साईड इफेक्ट तसा

अजून गुलदस्तातच आहे. नाना प्रथम रवीशास्त्री, गावस्कर आणि पवार साहेब यांच्याशी आधी बोलणार आहे. नंतरच सर्व जगाला हा नंबरी शोध कळेल.

बरं पुरे तर पुरे! थकलेले दिसताय, तुम्ही पण लक्षात ठेवा ही सगळी संशोधने दफ्तराबाहेर- फोंडू नका हं! नाहीतर लफडा होईल तुम्हाला जाता जाता आणखी एक माहिती देतो हे सगळे नाना आहेत ना माझ्यासकट ते म्याट्रिकला इंग्रजीत नापास झालेले आहेत (त्याचा आणि त्यांच्या या संशोधनाचा काहीही संबंध नाही हो!) घ्या घ्या पुन्हा नवा कांदा घ्या लासलगावी आहे 'घ्या उठा काठीही घेऊन जा नीट गटाराला

धरून घरी जा बरका! बराय.

अरे हो भारत ऑस्ट्रेलियाचा शेजारी झाला तर चीन, पाकिस्तान, बांगलादेश यांची डोकेदुखी कायमची थांबेल पण आपल्यामुळे ऑस्ट्रेलियाची डोकेदुखी वाढेल त्याचे काय? तुम्ही आता त्यावरच संशोधन करा दोन मजले वाढवायची परवानगी सोसायटीला मिळाली आहे, नवीन नाना आम्हाला हवे आहेत, बघा जमतय का?

अहो उन्हात पळू नका! हळू हळू जा! उद्याचे नाना आहात तुम्ही. तुमचा सांभाळ करण आमचं कर्तव्य आहे!

साईं साक्षी परिवारातर्फ दिपावलीच्या शुभेच्छा

**२० पुरस्कार विजेते
एकमेव नाटक**

साईं साक्षी निर्मित अनामिका प्रकाशित
माकडाच्या शौभेष्णे

लेखन डॉ. विवेक बेळे दिग्दर्शन/नेपश्य/प्रकाश गिरीश जोशी
संपर्क : ९८९२२३६५९२ / ९९६७७७१९५६

मिळिंद बोकील यांच्या 'शाळा' या काढबरीवर आधारित
निर्मिती Eclat Infotainment

ठापावा
शाळेत गेलेल्या प्रत्येकासाठी...
साईं साक्षी - अनामिका प्रकाशित
नाट्यरूपांतर हेमंत महाजन दिग्दर्शक संतोष बेरुलकर
संपर्क : ९८९२२३६५९२ / ९९६७७७१९५६

१६ पुरस्कार विजेते नाटक
साईं साक्षी निर्मित अनामिका प्रकाशित
फ्रायनल इफ्ट

लेखन/दिग्दर्शन गिरीश जोशी कलाकार: गिरीश जोशी, मुक्ता बवंडे
५ वर्षांचालाल मुलांना प्रवेश नाही. संपर्क : ९८९२२३६५९२ / ९९६७७७१९५६

■ झापाटा मनोरंजनाचा ■

दिवाळी - २००७ - ३१

टाईमपास क्रिकेटवेड

बंडूभाऊ - “काय गुंज्याभाऊ काय म्हणतेय तुमचे क्रिकेट?”

गुंज्याभाऊ - “काय म्हणजे, जोरात आहे, वीस - वीस षटकांचे वल्र्ड चॅम्पीयनस आहोत महाराज, आपण आहात कुठे?”

बं. - अरे, पण तो जिंकल्याचा आनंद निदान महिनाभर तर उपभोगू द्या. सगळ्यांना ! तुमची टीम भारतात यायच्या आधीच ती ऑस्ट्रेलियाची टीम दाखल. अरे सोन्याची अंडी देणारी कोंबडी तुम्ही अशान मारून टाकालरे!

गुं. - तू म्हणतोयस ते पटतय रे पण हे बोर्डला पटायला पाहिजे ना ?

बं. - पटेल पटेल इतके पटले तसे हे ही पटेल !

गुं. - मला ही काढी वेळा हा अतिरेक सहन होत नाही. काढी वेळा मॅच ऐवजी मी आयटेम साँग बघत बसतो.

बं. - आयटेम साँगच्या मधील जाहिरातीच्या वेळीच मॅच बघतोयस खर काय ते सांग ना !

गुं. - खरं तर क्रिकेट हा माझा जीव की प्राण आहे. पण तू म्हणतोयस तसा हा अतिरेक पचत नाही हे ही खरेच आहे.

बं. - पचत नाही ? अरे मला तर क्रिकेट बघितले की उलट्या व्हायल लागतात. माझ्या अत्यंत आवडत्या खेळाची अति लोभापाई माती व्हायल लागलीय रे !

**पंकज कवळी यांच्याकडून
सप्रेम भेट
रामदास फुटाणे**

खरे !

गुं. - अरे, आमच्या ओळखीचा एक मंदबुद्धी मुलगा आहे तो रात्रिंदिवस फक्त क्रिकेटच बघत असतो. घरच्यांना त्याचा इतर काहीही त्रास नसतो. भारत कुठे ना कुठे अ, ब, क ही लीग, ती लीग करत बारा महिने, चोवीस तास खेळतच असतो. पण एक आहे . भारत हरला की ‘भ’ च्या बाराखडीतील

पंकज कवळी यांच्याकडून

सप्रेम भेट

सुबोध गुरुजी

■ झपाटा मनोरंजनाचा ■

दिवाळी - २००७ - ३२

मोजून साच्या शिव्या तो भारतीय संघाला घालतो जर या शिव्या क्रिकेटपटूंच्या कानावर जातील ना तर ते सर्व आपली पास बुकं चैक बुके कोन्या चैक वर सह्या करून याच्या पायावर अर्पण करून गळ्यात कफनी, रुद्राक्षाच्या माळा, कमंडलू घेऊन ‘ओम भवती’ करायला बाहेर पडतील.

बं. - हा, हा एक नफा तोटा माझ्या लक्षात आला नव्हता. पण हे क्रिकेटपटू स्वतः हून काही परोपकारी कृत्ये करत असतील असे वाटत नाही. हा सचिन, द्रविड सारखे आणखीही काही अपवाद असतीलही पण हा अतिरेक आता अगदी गळ्याशी आलाय एवढं मात्र खर ! यांचा ही टी. आर. पी. खाली आणल्याशिवाय हे ताळ्यावर येणार नाहीत.

गुं. - एकदम मान्य. पण तुला आणि मला मान्य असून काय फायदा ज्यांना हे कळायला पाहिजे ते कळून न कळल्यासारखे करतायत त्याला काय करायच ?

बं. - काही नाही. रिमोटचे बटण दुसरीकडे वळवायचे आपला रिमोट तर आपल्या हाती आहे ना ! मग डरने का काय को ? अभी चाय मंगाव मस्त पैकी.

गुं. - हां हां मंगवताय, अग ए बंडूभाऊ को और हमको चीनी कम, आला जादा चाय बाहेर भेजवाओ !

□ ■ □

पंकज कवळी यांच्याकडून

सप्रेम भेट

जयंत धर्माधिकारी

*   दीप झानाचा, नीतीचा सदाचार,
                   पणती उजळता निधरिाची,
                   विलन जाईल एड्सचा अंधःकार..

राष्ट्रीय एड्स नियंत्रण कार्यक्रम आता तिसऱ्या टप्प्यात आहे. महाराष्ट्र राज्य एड्स नियंत्रण संस्थेमार्फत एच.आय.व्ही. / एड्स नियंत्रण व प्रतिबंधात्मक अबेक कार्यक्रम राबविले जातात.

कार्यक्रमांतर्गत ठळक सेवा :

- १ ६०४ एकालिक समुपदेशन व चाचणी केंद्रे (आय.सी.टी.सी.) येथे जोपनीय समुपदेशन व एच.आय.व्ही. चाचणी मोफत केली जाते. तसेच मातेकडून बालकास होणाऱ्या संसर्गाच्या प्रतिबंधासाठी मोफत औषधेही दिली जातात.
- २ सुरक्षित रक्त कार्यक्रमांतर्गत महाराष्ट्रातील एकूण ६२ रक्तपेढ्यांना, रक्त एच.आय.व्ही. मुक्त ठेवण्यासाठी सहाय्य केले जाते.
- ३ ६९ केंद्रांमध्ये लैंगिक रोगांवर मोफत औषधोपचार केले जातात.
- ४ २२ केंद्रांमध्ये एच.आय.व्ही. संसर्गांतासाठी मोफत सीडी - ४ चाचणी केली जाते व गरज भासल्यास, ए.आर.टी. औषधोपचार मोफत दिले जातात.
- ५ एड्स रुग्णांना सुश्रुत्या व आधारासाठी ५ द्वांप हज सेंटर्स व १ कम्युनिटी केअर सेंटर कार्यरत आहे. सेवा व अधिक माहितीसाठी नजिकच्या जिल्हा शासकीय रुग्णालयाशी संपर्क साधावा.

अंकवर्त लेप्रसी होस्पिटल कंपाऊऱ्ड, आर.ए. किलबाई मार्ग, बडाला(प.) सुंबढ - ४०० ०३१ फोन - २४९९ ३०९७

एच.आय.व्ही. / एड्स वर आता नियंत्रण शक्य आहे. त्यासाठी वरील उपलब्ध सेवांचा लाभ घ्यावा.

■ झापाटा मनोरंजनाचा ■

दिवाळी - २००७ - ३३

घरगुती उपचार

घरगुती उपचार हा प्रकार आमच्या घराऱ्ठतका दुसरीकडे कुठेही वापरात नसणार. डॉक्टर, वैद्य, कंपौंडर यांचीच आमच्याकडे ॲलर्जी आहे. रोग झाला की त्यावर घरगुती उपचार करण्यात (किंवा इतरांकडून करवून घेण्यात) आम्ही अगदी पटाईत आहोत.

काय आहे की बहुतेक किरकोळ आजार हे स्वतः होऊनच दोन-तीन दिवसात बरे होत असतात. सर्दी, पडसे, खोकला, मान धरणे, कंबर लचकणे, पाय मुरगळणे (स्वतःचा बरं का!) डोकेदुखी, पोटदुखी, डोळा फडफडणे, गुडघेदुखी अशा सारखी सर्व (सा)मान्य दुखणी या घरगुती उपचाराच्या तडाख्यात सापडतात.

सर्दी, पडसे, खोकला हे तीन एक दिवसात काळे करतात. पण तोपर्यंत ते जाम पिडतात. या आपल्या दुखण्याला अमृतांजनापासून व्हीक्स क्वेपोरबपर्यंत उपाय होतात. (केले जातात) आमच्या माहितीचे एक वास्तुशास्त्रज्ञ आहेत; त्यांना काहीही झाले की त्यांची पत्नी त्यांच्या सर्वांगाला व्हीक्स फासते. त्यांना कापडात जाम गुंडाळून पलंगावर झोपवून टाकते. (ममीच करते म्हणाना इजिप्तमधली) दुसऱ्या दिवशी ही ममी चक्क कामावर चालू लागते. गेले चाळीस एक वर्ष तरी हा (तेव्हा व्हीक्स होते का हो?) प्रकार ममी फिकेशनचा सुरु आहे. साहेबांचे धड अजून धाकट आहे.

**पंकज कवळी यांच्याकडून
सप्रेम भेट
वसंत भालेकर**

(म्हणजे त्यांच्या धडाला काहीही धाड भरलेली नाही) त्यामुळे त्यांच्या बाबतीत तरी हा रामबाण उपाय ठरला आहे डॉक्टरला लांब ठेवण्याचा

हा अजबच प्रकार हाय नाय का ?

डॉक्टरांना लांब ठेवण्यावरून आठवले, रोज सफरचंद खाले की डॉक्टर लांब राहतो अशी एक इंग्रजी म्हण आहे. (ॲपल अ डे कीपस डॉक्टर अवे) यावर माझा एक अनुभवी मित्र म्हणतो सर्व नर्सांना रोज एक सफरचंद खाणे सकतीचे करावे. (हा घरगुती उपाय

**पंकज कवळी यांच्याकडून
सप्रेम भेट
रमेश मेढेकर**
■ झापाटा मनोरंजनाचा ■
दिवाळी - २००७ - ३४

डॉक्टरीणबाईंनी करून बधायला हरकत नाही.) ह्यामुळे डॉक्टर चार हात लांब राहतील नर्सपासून.

विषयांतर झालेच आहे तर असाच एक प्रत्यक्ष घडलेला किस्सा सांगते. एका डॉक्टरांचे मोठे हॉस्पिटल होते. डॉक्टर पत्नी स्वतः खरोखरीच डॉक्टरीणबाई होत्या. त्यांचा हॉस्पिटलमध्ये स्टाफ बघून (म्हणजे त्यांचा तोंडावळा बघून) एक व्यवसाय बंधू डॉक्टरांना म्हणाला, ‘अरे, तुमच्या स्टाफचे सिलेक्शन अलकाने स्वतः वेळंय का?’ म्हणजे बघा डॉक्टरीणबाई कुठलीही जोखीम घ्यायला तयार नाहीत. खरं तर त्यांनी उफाऊचाचा स्टाफ घेऊन त्यांना रोज अॅपल दिलं असतं तर चाललं असतं.

बघा आपण कुटून कुठे आलो ते ! घरगुती उपाय राहिलेच बाजूला (एकतर डॉक्टरीणबाईंनी ‘घरगुती उपायांनी’च पुढची पीडा टाळली होती हुशारींनी.) आपण नको त्या प्रांतात घुसलो.

हा तर मूळ मुद्याकडे वळू या ! तर आमच्या घरची प्रथा मी तुम्हाला सांगितली / बायकोला काही झालं (म्हणजे किरकोळ) तर ती डॉक्टरना बोलवायला विरोध करते. गेल्या महिन्यात तीन दिवस झोपून होतात तेव्हा कुठे डॉक्टरला बोलवले होते असं ती मला ठणकावते. (तेव्हा ऑडीट चालू

**पंकज कवळी
यांच्याकडून सप्रेम भेट
मधु चव्हाण**

होते हे कुणाला कसे सांगणार ?) मुलं ही त्यांच्या आजारात आईचे उदाहरण पुढे करतात. माझ्या एका डॉक्टर वर्गमित्राकडून मी त्याचे एक लेटरहेडच मागून आणलंय ! मी स्वतःच तारखा घालून आजारीपणाच सर्टफिकेट देतो. डॉक्टरांचे अक्षर कुणालाच लागू शकत नाही हा जागतिक नियम आहे. त्यामुळे आमच्या रजा सहज पास होतात. मी डाव्या हाताने काळ्या शाईनी वाकडे वाकडे मराठीत पण मोडीत लिहितो. साहेब ते इंग्रजी आहे असे समजून रजा पास करतो.

मानदुखी, शिर पकडे, लचकणे या दुखवण्यावरचे उपायही नाही असतात. मानेखाली तांदूळ भरलेली उशी घेणे, मानेवरून लाटणे फिरवणे, वरवंटा फिरवणे या पाई दोन वेळा सौभाग्यवतीने

पायाचा अंगठा फोडून घेतला आहे. (नशीब तो पाटा फिरवायला सांगत नाहीत.)

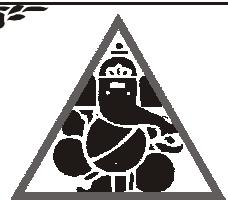
पाठदुखीला पायाळू माणसाचा पाय पाठीवरून फिरवावा हा उपाय ग्रामीण भागात पॉस्युलर आहे बरं का ! मी एका बाईला विचारलं तुमचा मुलगा पायाळू हाये हे तुमास्पी कवा कळलं ? तर माझ्या डोसक्यात तिने हातातलं लाकूडच घातलं. मी पाठदुखीला तेव्हापासून आयोडेक्स हा उपाय करतो. (नकोरे बाबा तो पायाळू पोरगा त्यापाई डोस्कं फुटायचं) खरं तर तो केव्हा पायाळू झाला हे माहीत नसणे हा काही गुन्हा नाही ! त्या बाईला एवढं रागवायला काय झालं कळत नाही.

ओवा, सुंठीचा लेप, गंध (फूल, पुष्प, दक्षिणा) असल्या सात्त्विक उपायांनी काही होत असेल असे मला वाटत नाही. पण त्याचाही वापर आमच्याकडे सुरु असतो.

घरगुती काढे, (लोणची, पापड, मसाले) यांचा आमच्याकडे जबर वापर आहे.

तुम्हाला डॉक्टरांपासून लंब रहायचं असेल ना तर वरीलपैकी काहीही उपाय करा. उपाय एखादे वेळेस फळणार नाही पण निदान त्याचे साझड इफेक्टस तरी काही नाहीत. (तेवढा तो सफरचंदाचा उपाय हा अपवाद बरं का)

पाय मुरगळ्यावर सूज आली तर त्याला डुकराची चरबी लावली तर सूज उतरते म्हणे. त्यासाठी आमच्या ओळखीच्या खिंशचन कार ड्रायव्हरची मदत झाली. जवळ जवळ तीनशे रुपयाला अर्धा लिटरसुद्धा चरबी मला मिळाली नाही. चरबी अगदी तुपासारखी असते बरं का. हवेने ती गोरतेसुद्धा. माझा पाय औषधाच्या पायगुणपेक्षा पैशाच्या धसक्यानेच बरा झाला. घरगुती उपचार

With best compliment from

Vinaayak Holidays

For All Your Travel Needs

**International / Domestic Ticketing & Package Tours,
Passport / Visa / Forex Assistance, Hotel Reservations,**

6, Shree Sai Shraddha Chs., 114 Bhawani Shankar Road, Dadar (W), Mumbai - 400 025.

◆ Tel.: 2432 1427 / 2432 7918 / 2436 3242 ◆ Fax : 2422 2163

13, Vrindavan, North Main Road, Koregaon Park, Pune, Maharashtra - 411 011.

◆ Tel. : 2613 0264 ◆ Telefax : 2613 9529

◆ Cell : 98923 20786 / 93733 11787

◆ E-mail : Vinaayak_holidays@yahoo.co.in / Vinaayak_holidays@rediffmail.com

Shree Sai Martand Chs., 56, Hanuman Road, Vile Parle (E), Mumbai - 400 057.

◆ Tel.: 2611 4005 ◆ Telefax : 2611 6006

■ झापाटा मनोरंजनाचा ■

दिवाळी - २००७ - ३५

काही वेळा डॉक्टर परवडला म्हणायला लावतात. ते असे किंमत ऐकून बायको म्हणाली, ‘हवेने चरबी गोठली आणि पैशांनी आम्ही गोठले !

सर्दी आली की तपकीर ओढायला देणे. ओव्याच्या विड्या ओढणे असले अघोरपंथी उपचारसुद्धा केले जातात. चामखीळ काढण्यासाठी घोड्याचा केस वापरतात म्हणे. त्याची घट्ट गाठ चामखिळीभोवती मारली की चामखीळ गळून पडते. हा उपाय ऐकूनच मी गळून गेलो. त्यापेक्षा आपलं थुंजा (Thuja) मलम परवडले (दोन्हीही अर्थी) पोटदुखीवर बेंबीत तेल घालून दिवा लावून वर भांड ठेवण्याचा एक बंगाली जातूचा अघोरी प्रयोग करतात. पण तो उपाय “आनंदमार्गायांसाठीच योग्य आहे.

ख्यातनाम नट, नटसम्राट बालगंधर्वाचा घसा बसला होता. रात्री नाटकाचा प्रयोग नाटक नेहमीप्रमाणे हाऊसपुऱ्ल ठेवून होते. सर्वजण बालगंधर्वासंकट अत्यंत काळजीत होते. नाना उपाय केले पण ‘नानांचा’ गळा काही सुधरेना. हळूहळू गावातही ही बातमी झिरपली. एक इसम अचानक गंधर्व नाटक मंडळीच्या बिंहाडी आला. त्याने बरोबर एक पिशवी आणली होती. त्याने गंधर्व कुठे आहेत अशी चौकशी केली. प्रथम त्याला कुणी दादच देर्इना पण तो हटूनच बसला. मला गंधर्वाशी बोलायचंय ! शेवटी त्याची गाठ गंधर्वाशी घालून देण्यात आली. तो इसम गंधर्वाना

म्हणाला, ‘मला असे समजले आहे की तुमचा घसा बसला आहे आणि तुम्हाला धड बोलायलाही येत नाही.’ (म्हणजे गाण्याची तर बातच सोडा)

गंधर्वानी मान खाली घालून होकार भरला. “मग मी करतो तो उपाय करवून घ्या तुमचा घसा पहिल्यासारखा काम करू लागेल.” गंधर्वानी निरुपायांनी हो हो म्हणून मान हलवली.

गृहस्थाने पिशवीतला डबा काढला आणि

‘चांगला गरम करून आणा’ असा मंडळींना संदेश दिला. लगेच डबा गरम करून आण्यात आला. गृहस्थाने पिशवीतून एक लंब मल्मलचे पांढरे स्वच्छ कापड काढले. ते सरळ पसरले, त्यावर डब्यातून आणलेला वाफाळलेला शिरा पसरला. पोटीस बांधतात तसा तो शिरा गळ्याला घट्ट बांधला. गंधर्व सर्व काही निमुटपणे करून घेत होते.

रात्री प्रयोग नेहमीपेक्षा जास्तच रंगला. गंधर्वाच्या गळ्याच्या आखडलेल्या शिरा रव्याच्या शिन्याने मोकळ्या झाल्या आहे का नाही. घरगुती उपचाराची कमाल ! जुन्या

आठवणी च्या पुस्तकातून, आत्मचरित्रातून अशा कितीतरी हकीकती वाचनात येतात. त्याचा खरेखोटेपणा पडताळून त्या उपायांचा घरोघरी उपचार पाळला तर सफरचंद खायची गरजच पडणार नाही. डॉक्टर आपोआप लंब राहील.

(उपचार जरूर करा पण जरा जपून. अतिरेक नको.) □ ■ □

पंकज कवळी यांच्याकडून
सप्रेम भेट
भाई जयंत पाटील
शे. का. पक्ष नेते, वि.स. स.

पंकज कवळी यांच्याकडून
सप्रेम भेट
शंतनू भडकमकर

■ झापाटा मनोरंजनाचा ■

दिवाळी - २००७ - ३६

पंकज कवळी यांच्याकडून
सप्रेम भेट
सुलोचना

टाईमपास मायंदाळ पीक

वर्ताय हे हणम्या म्हमस्न्
आल्यापासून भेटला न्हाईस गड्या आट
दिस झाले तुला यीउन

अरे काय करणार गणपा शेतीची कामं
खोलंबल्यातली, ताण दिलाय पावसानं
बां बी बोंबलया लागला वता तवा जरा
काम हातास्फोर केली आन् आता जरा
मोकळा होतूया बघ !

बस बस गोवा घे ! का तंबाकू देऊ ?

तुंबाकू आन् चूना हेच आपलं बरं ते
गोवा माणिकचंद श्रीमंताचं काम हंगा
अशी घे ! मळ चांगली ! काय म्हणतो
मुंबई ?

काय न्हाई बा

काय इशेष

इषेश मंजे औदा म्हमईत टुरींगाच
मायंदाळ पीक आल्या बघ.

पाऊस कमी आहे म्हनतुयास आन्
पीक जोमदार कसं काय ?

आरं मर्दा टुरींगाल पानी लगत
न्हाय विलक्ट्रीशीटी लागतीया ! आपून
हिकडं लोडेडींगनं मरतूया तीकडं शेट
लोक गड्या उडवितायत बिनधास्त

वंच्या वंच्या नव्या टुरींगा
बघितल्यास म्हन ?

एक होती हुंडा एक होती इचिभन
एक होती संत्रो !

ही काय नावं की नावाचं पिलू ! हुंडा
काय लग्नात जावयाला द्यायाला
काढलीय काय ही गाडी. आणी इचिभन
हे काय गाडीचं नाव की शिवी ?

पंकज कवळी

**यांच्याकडून सप्रेम भेट
फिरोज रानडे**

संत्री मंग मुसुंबी न्हाई का गावली ? जरा
मजा आली अस्ती !

हे बघ मी फकस्त तुला नाव सांगतोय.
त्येच काय लोनचं घालायचं ते तू बघ !

बरं बरं सांग पुढं पुढचं नाव सांग
मारूती यस्टीम, मारूती आलतो

आलतो हयो कोन आलतां ? आन् हयो
कुठं गेलाता तवा म्हंतोय आलेतो ?

डबल नवीची बंदूक दिसतीया !

एक आहे कवा आलीस

कवा आलीस ? आता हेच आलो न्हवं
का ? आन चांगलं पाच पोराचा बापई है
मी मला कवा आलीस का म्हणतोस रे
शिंदंलीच्या !

अरे तुला कसं म्हणीन मी ? कवा
आलीस हे गाडीचं नाव हाये !

च्या मारा ही काय नाव का जित्राप ?
सायबाला काय सुचना म्हणून आमच्या
शिव्याबी नावात घालया लगला इचिभन !

एक हाय मातीस
मातीस ? कुनाच्या मातीस तुझ्या का
माझ्या ?

एक हाय वर्सा
वर्सा काय वर्सा वर्साल पालणा हालवितीय
काय ती ?

एक आहे वागनार
आबाबाबो ! वाग बी आन् नार बी ! ही

पंकज कवळी
यांच्याकडून सप्रेम भेट
अशोक जैन

■ झापाटा मनोरंजनाचा ■

दिवाळी - २००७ - ३७

नेट प्रॅक्टीस पान क्र. १०९

पंकज कवळी
यांच्याकडून सप्रेम भेट
अवधुत परळकर

जंगल लोअर संगे इको फ्रेंडली दूर्स

महाराष्ट्र! संस्कृती, इतिहास, स्वाभिमान यांचा वारसा लाभलेला प्रदेश. सह्याद्रीच्या पर्वतरांगेमुळे याचे सौंदर्य अधिकच खुलून आले आहे. सह्याद्री म्हणजे अतिप्रचंड, अति दणकट व काळ्याकभिन्न पर्वतांची रांग. त्याचे कोसळणारे कडे, उंच घाट, शिखरे, भयाण दन्याखोन्या व त्यातील घनदाट अरण्य हे प्रत्येकाच्या डोळ्याचे पारणे फेडते. अवघ्या जगात कोणत्याही पर्वतरांगेवर नाहीत एवढे दुर्गम असे दुर्ग सह्याद्री च्या माथ्यावर आहेत. महाराष्ट्रात दुर्गावैभव विपुल आहे. सुमारे ३५० पेक्षा जास्त दुर्ग आपल्या सह्याद्रीत आहेत.

आपल्या महाराष्ट्राला नुसता थोर इतिहासच नसून वैभवशाली भूगोलही आहे. दुर्ग, किल्ले, सभोवतालचे जंगल, आडवाटा, भुयारी रस्ते ह्या सर्वांचे महत्त्व एकाच राजाने जाणले व अशा ह्या राकट व बुलद पर्वतांवर राज्य करण्याची ताकदही फक्त एकाच राजात होती आणि तो राजा म्हणजे आपला

कौस्तुभ उपाध्ये

९८४७५६६८४

तेजस अभ्यंकर

९८२९९०९०४६

www.junglelore.net

शिवाजी राजा! ह्याच दुर्गामुळे हिंदवी स्वराज्य स्थापन झाले व मायमराठीचा ठसा जगभर उमटला. अनेक युद्ध, कट-कारस्थाने ह्या दुर्गानी पाहिली व अनुभवली. इथेच अनेक अजिंक्यवीरांनी थोर पराक्रम गाजविले आणि हे करता करता आपल्या प्राणांची आहुती दिली. अखंड लढत रहाणं हा जणू ह्या दुर्गाचा आत्मा आहे. असे हे गर्व, स्वातंत्र्य आणि स्वाभिमान यांचे प्रतिक असलेले हे किल्ले आजही सतत लढत आहेत. परंतु आज ते कोणा शत्रूशी लढत नसून ते त्यांच्या अस्तित्वासाठी काळाशी लढत आहेत.

तुमच्या आमच्यासारख्या निसर्ग व दुर्गप्रेमींना आज हे गडकिल्ले खुणावत आहेत. तुमच्या थोड्या सहवासाची आणि त्यांच्याशी संवाद साधण्याची आज त्यांना गरज आहे. ह्या संवाद साधण्यासाठी मी व माझ्या काही मित्रांनी 'जंगल लोअर' ह्या संस्थेची निर्मिती केली. आमची ८-१० वर्षांचा ट्रेकींगचा अनुभव व भटकंती करत असताना कळलेलं गडकिल्ल्यांचे

■ झापाटा मनोरंजनाचा ■

दिवाळी - २००७ - ३८

महत्त्व आणि ह्या सगळ्यातून वाढत जाणारी ट्रेकिंग व गडकिल्ल्यांबद्दलची आत्मियता. ह्या सौदर्यानुभव स्पतःपुरता मर्यादित न ठेवता इतरांनाही त्याचा मनमुराद आनंद मिळावा व त्यातून किल्ले व ‘जंगल लोअर’ची संकल्पना जन्माल आली.

अशा या महाराष्ट्राचा अनमोल ठेवा असणाऱ्या गडकिल्ल्यांची माहिती, ओळख व संवर्धनाच्या दृष्टिकोनातून ‘जंगल लोअर’ सतत उपक्रम राबवते.

गिरीभ्रमंती, किल्लेदर्शन, छायाचित्रांचे प्रदर्शन, किल्ले स्वच्छता मोहीम असे उपक्रम ‘जंगल लोअर’ने हाती घेतले आहेत. आपण सर्वजण ह्या उपक्रमात जंगललोरसोबत सहभागी होऊ शकता व आपणास जमेल त्या पद्धतीने ह्या उपक्रमात मदत करू शकता. ही मदत आर्थिक, शारीरिक व बौद्धिक अशा कोणत्याही स्वरूपाची असू शकते आणि त्याच माध्यमातून आपण ह्या दुर्गांचे संवर्धन व

स्वच्छता करून घेऊ शकतो. जरी अनेकांसाठी आज दुर्ग, किल्ले, याचे महत्त्व फटवत्त पुस्तकांमधून अभ्यासक्रमापुरते मर्यादित राहिले असले तरी ह्या आमच्या उपक्रमांमधून सक्रीय सहभागी होऊन तुम्ही ते प्रत्यक्षात आणू शकता आणि म्हणूनच त्यांच्याशी संवाद साधण्यासाठी तुम्ही आम्हाला सहकार्य कराल अशी आम्हाला अपेक्षा आहे.

■ झापाटा मनोरंजनाचा ■

दिवाळी - २००७ - ३९

रोटी कपडा मकान

मनुष्याला चांगल्या तळेने जगण्यासाठी रोटी कपडा मकान या गोष्टींची अत्यंत आवश्यकता असते. १५ ऑगस्ट १९४७ रोजी भारत स्वतंत्र झाला त्या वेळीची देशाची या बाबतची परिस्थिती आणि आजची परिस्थिती यामध्ये काय काय फरक झाला हे पाहणे महत्वाचे ठरेल.

स्वातंत्र्यानंतर भारतात अभूतपूर्व अशी ‘अन्नटंचाई’ निर्माण झाली होती. दारोदार भीक मागून भारताला ‘अन्न’ उधार उसनवार आणावे लागत होते. धान्याचे कटोरे घेऊन आमचे मंत्री जगभर फिरत होते. पी अेल ४८० खाली मिळेल. त्या प्रकारचे धान्य जनतेला खाऊ घालत होते. तेव्हा ‘मिडीया’ आता एवढा स्फोटक आणि सर्वभक्षी नव्हता. त्यामुळे जनतेच्या हालअपेष्टा तशा अज्ञातच राहिल्या.

त्यानंतर हरित क्रांती होऊन अन्न उत्पादनात भारत स्वावलंबी झाला. ही खर तर एक मोठी क्रांतीच झाली पण त्याचाही म्हणावा तसा गाजावाजा झाला नाही आजही सर्वत्र ‘आल्बेल’ आहे असे नाही. शेतकऱ्यांच्या आत्महत्या आणि राजकर्त्यांचा नाकर्तेपणा पाहून मन विषण्ण होते. पण तरीही एकंदरीत चित्र आशादायक आहे. लागोपाठ आठ दहा वर्ष पावसाने बन्यापैकी हजेरी लावण्यानेही हे कदाचित शक्य झाले असेल. पण निदान या प्रांतात तरी आपण खन्या

अर्थाने स्वतंत्र आहोत हे पाहताना आपण ‘कॉम्लीसंट रहाणे आपल्याला परवडणारे नाही हे ही लक्षात ठेवावे लागेल.’ ‘स्वातंत्र्य’ निदान ‘रोटी’ च्या बाबतीत तरी भारताने कारणी लावले आहे. स.का. पाटील यांच्यापासून सी. सुब्रमण्यम, शरद पवार या सर्वांचेच आपण या बाबतीत ऋणी राहिले पाहिजे.

दुसरी गरजेची गोष्ट आहे ‘कपडा’! पूर्वी आपल्याकडे एक म्हण होती. “एक दांडीला आणि एक गांडीला वस्त्र असले की पुरे!” आज ही परिस्थिती राहिलेली नाही. आज जीन-टी शर्टचा जमाना आला आहे. डोक्यावरची टोपी, पगडी, फेटा जवळ जवळ नव्यापिढीने मोडीत काढला आहे. हा

आता सणासुदीला नथ, बुगडी सारखा त्यांचा सांस्कृतिक वारसा दाखविण्यासाठी उपयोग होतोय! तरीही खेड्यापाड्यात परकर पोलक जाऊन ‘गाऊन’ चा जमाना आला आहे. ‘हे उघड सत्य आहे’ मुलीबाळी या युगात अंतवऱ्याची रंगसंगती बिनधास्त पणे दाखवत फिरत आहेत. शहरात ‘लो वेस्ट फॉर सेट’ जमाना आला आहे. हा अति पुढारलेपणा भारताला खर तर परवडणारा नाही. म्हणजे ‘पैशाच्या बाबतीत नव्हे तर पाश्चात्यांच्या अंधानुकरण्याबाबत हे असले काही पाहून लैगिक गुह्येगारी वाढली तर तो दोष स्वतःकडे घ्यावा लागेल या बाबत म्हणतोय मी.. तर ते एक जाऊ द्या. पण सर्वसाधारणपणे सर्वांच्या धडावर धड कपडा आला आहे. दारिद्र्य रेखालील लोकांची संख्या झपाट्याने कमी होत असल्याच (कदाचित भ्रामक चित्र) दिसत आहे. मध्यमवर्गाचे राहीमान अपेक्षेपेक्षा जास्त ‘वधारले आहे. हे सर्व पॉझिटीव्ह बदल आहेत. रुपयाची क्रयशक्ती वाढली आहे. तो मजबूत झाला आहे. (त्यामुळेही निर्यातदारावर निगेटिव्ह परिणाम होणार आहेत म्हणे) हे सर्व ठीक आहे पण याच वेळी देशी धडीला लागले त्या गिरणीकामगारांचे काय झाले याचे कुणालाच सोयर सुतक नाही (सोयर कसले सुतकच म्हणा) जो तो टेचात आहे. संप करून फुकाफुकी मेले बिचारे!

**पंकज कवळी यांच्याकडून
सप्रेम भेट
पंदरीनाथ सावंत**

**पंकज कवळी यांच्याकडून
सप्रेम भेट
सुहास सोनावणे**

■ झपाटा मनोरंजनाचा ■
दिवाळी - २००७ - ४०

**पंकज कवळी यांच्याकडून
सप्रेम भेट
पराग अळवणी**

त्यांच्या रहात्या जागाही बिल्डर्स बळकावू पहात आहेत. परळ सारखे गिरणगाव आज अप्पर वरळी म्हणून 'वरती वरती' चालले आहे. वास्तवातले देखणे चित्र रक्तामांसांच्या चिखलत उभे रहात आहे याची जाणीव संबंधिताना दिसत नाही. कपडा आणि मकान या दोन्हीचा इथे गुंता झाला आहे. तो कुणालाच सुटणार नाही. तशी सोडवण्याची आसही नाही. जॉर्ज फर्नार्डीस, डांगे, अत्रे या तोफा थंडावल्यात. कुठल्याही अतिरेकी गोष्टीना प्राणपणाने विरोध होताना दिसत नाही आहे. सर्वजण मिळून खाऊ -पिऊ असे वातावरण दिसते आहे.

हा बदल घातक आहे. नव्याजमान्यात कामगारांचे हक्क कमी झालेत. युनियन्स कमजोर झाल्या

आहेत. गरीबाला वाली नाही. गरीबही स्वतः झटपट श्रीमंत होण्यासाठी काहीही करायला तयार आहे. असे विपरीत चित्र आहे. स्वातंत्र्यानंतरच्या साठवर्षात आपण बरेच काही कमावले आहे. पण सार्वजनिक चारित्र्य नीतीमुळ्ये, साधनसुचिता यांचा बळी दिला गेला आहे. हे सकस समाजाचे लक्षण नाही. आदर्श ठेवावा असा टिळक गांधी, नेहरु असा नेताही समोर नाही. समोर दिसणाऱ्या बहुतेक सर्वांचे पाय मातीचेच दिसतात. तरीही 'म्होर'बार होनार हाय! या भाबड्या गावड्या आशेवर आपल्याला जगावे लागत आहे. सर्वांनी एकदिलानी या नव्या बदलांना योग्य वळण दिले तर सुबत्ता-समृद्धीबरोबर गरिबांचा दुवाही राज्यकर्ते शासन कर्ते मिळवू शकतील. भारत जागतिक शक्ती जेव्हा बनेल तेव्हा बनो पण भ्रष्टाचारातला आपला

जागतिक अव्वल नंबर आपण सर्वांनी खाली घसरविण्याचा प्रयत्न केला तरच पुढचा प्रगतीचा रस्ता दिसणार आहे. नाहीतर पहिले पाढे पंचावण!

सुझास अधिक काय सांगावे?

दादर (पश्चिम)
हनुमान मंदिरसमोर,
मुंबई - ४०० ०२८.
फोन : २४२२ ८०४४
२४३७ ८३४७

॥श्री कल्हेश्वर प्रसान्न ॥

दादर (पश्चिम)
पालन सोजपाल बिलिंगं
मुंबई - ४०० ०२८.
फोन : २४३० ७९०८

टी.एस.माळंडफर

गिरगांव
जगन्नाथ शंकरशेठ मार्ग
मुंबई - ४०० ००४.
फोन : २३८८ ९८८८

ज्युवेलर्स

कांदिवली
कांदिवली (प)स्टेशनजवळ
मुंबई - ४०० ०६७.
फोन : २८०१ ६८३२

BYP/PADHYE ARTS

■ झापाटा मनोरंजनाचा ■

दिवाळी - २००७ - ४९

टाईमपास उपदेशपांडे

तु म्हा लोकांना भारताची प्रगती
दिसत नाही. दोषच दिसतात काय हो ?

काय आहे, तुम्ही प्रगतीच्या टिमक्या
मारतच असता. टिमक्या असत्या तरी
त्या चालल्या असत्या तुम्ही ढोलच
बऱवत असता. कुणीतरी तुम्हाला
जागेवर आणण आवश्यक आहे आणि
त्यासाठीच तुमच्या फुग्याला टाचणी
लावायचं काम आम्ही करतो.

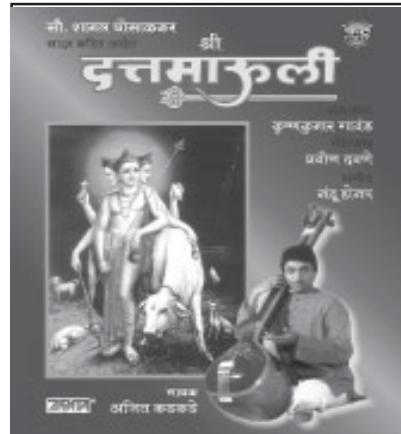
कराना पण एकदा तरी कौतुक कराल
का नाही ! जगात मोबाईल वापरण्याचा सर्व
देशात भारत काही वर्षात एक नंबरवर
जाईल. सॉफ्टवेअर मध्ये आपला हात
चीनसुद्धा धरू शकत नाही. सध्या मित्तल
पासून टाटा पर्यंत सगळ्यांनी जगातल्या
मोठ्योंच्या स्टील कंपन्या विकत घेण्याचा
धडाका लावलाय. अहो एका तरी गोटीचं
कौतुक कराल की नाही ?

कसलं डोंबलाचं कौतुक करायचं ?
शेतकऱ्यांच्या आत्महत्या कमी होत नाहीत.
पुढाऱ्यांचे पैसे खाण कमी होत नाही.
आपल्याच जातभाईची पाठराखण कायदा
बगलेत मारून केली जाती. लोकशाहीत
ठोकशाही मार्गाने राज्य केले जाते. कसलं
कौतुक करायचं ? सग्यासोयच्यांनी शाळा
कॉलेजी काढली. वीस पंचवीस लाख रुपये
भरून डॉक्टरकीला ॲडमिशन
च्यायची ? कोण शिकणार इथं ? गरीबानं
कुरं शिकायचं ?

हे सगळं खरं हो, आता इतका मोठा
देश तिथं भ्रष्टाचार असणारच, तो

**पंकज कवळी यांच्याकडून
सप्रेम भेट
स्वाती सुब्रह्मण्यम्**

अगदी गांधी नेहरू होते तेंव्हाही होताच.
प्रतापसिंग कैरो, कृष्णमेनन जीप प्रकरण हे
तेंव्हाही होतेच. पण म्हणून प्रगती झालीच
नाही हे म्हणणं म्हणजे डोळ्यावर मुद्दाम

कातडे ओढून घेतल्यासारखे आहे. अहो,
भ्रष्टाचार काय जपान अमेरिकेत सुद्धा आहे.
जपानच्या पंतप्रधानांना या पाईच पदमुक्त
व्हायला लागलं होत.

जपान अमेरिकेची उदाहरण देऊन
तोंडघशी पडाल. त्यांच्याइतके देशप्रेम
निस्वार्थपणा, स्वच्छता, नीटनेटकेपणा
आपल्यात यायला अजून शतके जावी

**पंकज कवळी यांच्याकडून
सप्रेम भेट
अशोक वायकुळ**

■ झापाटा मनोरंजनाचा ■

दिवाळी - २००७ - ४२

लगतील.

तुम्ही फक्त नावेच ठेवा. आज
अमेरिकेसारखा देश आपल्या नाकदुन्या
– काढतोय ते तुम्हाला दिसत नाही.
ऑस्ट्रेलियासारखा खड्डस देश युरोनिअम
देतो म्हणून मागे लागलाय ते काय
उगीच ?

उगीच नाही, चीन समोर बळीचा
बकरा द्यायला त्यांना एकादा गलेलटु
बोकड पाहिजे आहे. त्याची ही तयारी
आहे. काल्परवार्यत तुम्हाला पंक्तीबाहेर
ठेवणारे हे सर्व देश एकदम बरे तुम्हाला
पहिल्या पंक्तीत बसवायला निघाले ?
प्रत्येकाचा स्वार्थ समजून घ्या !

मग या परिस्थितीचा फायदा भारताने
घेऊच नये की काय ?

जरुर घ्यावा पण डोळे उघडे ठेऊन
घ्यावा. आपण त्या राष्ट्रांचे नेते पाहून
ठरवतो. नेहरूंना चीनने कसे गंडवले
होते हे तरी ध्यानात ठेवा. पंचशील हा
किती भंपकपणा होता ! चीनने कसे
कसबी डावपेच टाकले ! हे कागदपत्रासह
सिद्ध झाल्य. आता तरी वास्तवात या
एवढंच म्हणणं आहे.

मग कराव तरी काय ?

काही नाही. भारताच्या हिताचं आहे
ते सर्व काही जरुर करावं. फक्त
'बोकड' बनविले जात नाही ना ! हे
डोळ्यात तेल घालून पहावे. अमेरिकेला
चीन आवडत नाही, भितीदायक वाटतोय
म्हणून त्याचा द्वेशाही कर्स नका वा त्यांना

**पंकज कवळी यांच्याकडून
सप्रेम भेट
आ. गोटीराम पवार**

पाकिस्तान आवडतोय म्हणून त्याच्यावर
प्रेमही करू नका. देशहीत डोळ्यापुढे
ठेवा. कवि कल्पना, जागतिक पुढारीपण
असल्या भंपक मानसन्मानाला भुलू
नका. पाय जमिनीवर ठेवा, भवकम रोवा
आणि देशहीतासाठी बेधडक योग्य ते
निर्णय घ्या! जनता तुम्हाला दुवाच
देईल! आणि गरीब जनतेचं खपाटीला
गेलेले अर्धपोट कायम नजरेसमोर ठेवा!
कुठलाही निर्णय घेतांना त्या जनतेची
आठवण ठेवा.

बराच उपदेश झाला. तुम्ही तर
उपदेशांडेच झाल्यत आज. चल जरा
चहा भजी खाऊ म्हणजे भांडायल
जोर येईल.

चला चला या हमबर्गर आणि
पिइझाच्या जमान्यात कांदाभजी
मिळतायत हे काय कमी आहे का? चहा
भज्याला पर्याय नाही. याबाबतीत मात्र
तुमचे आमचे एकमत आहे.

तसं हे विदेशी पासल असलं तरी
बन्यापैकी झाकलेले आहे.
'इज्जत' चित्रपटाचे परिक्षण
लिहीताना 'मार्मिक'च्या
सिनेप्रिक्षान या सदरात
श्रीकांतजी ठाकरेंनी त्या
चित्रपटाच्या नाईकेविषयी छान वर्णन
केले होते...
मद्रासहून एक पासल आले आहे
परंतु ते पूर्ण 'उघडेच' आहे.

संदर्भ : वोग

सांदिंप ऑफिल डेपो

ऑफिस : मल्हारवाडी रोड, राहुरी, ता. राहुरी, जि. अ. नगर. फोन : ०२४२६ २३३०८५

हिंदुस्थान लुब्बीकेंटिंग ऑफिलचे अधि. विक्रेते

आर्शिवाद

सयाजी तुळशीराम गाडे पा.

(मा. व्हा. चेअरमन राहुरी सुतानीरिणी,
मु. पो. व्हा. नाहुर, ता. राहुरी. व्हा. नाहुर)

शिवाजीराब गाडे पा.

प्रो. प्रा. खा. नाहुर
घरचा फोन ०२४२६ - २४२६५
मोबाईल - ९८२२८५५९८४९

दिवाळी आणि नुतन वर्षाच्या हार्दिक शुभेच्छा!

■ झापाटा मनारजनाचा ■

दिवाळी - २००७ - ४३

बेसिक डिफरन्स

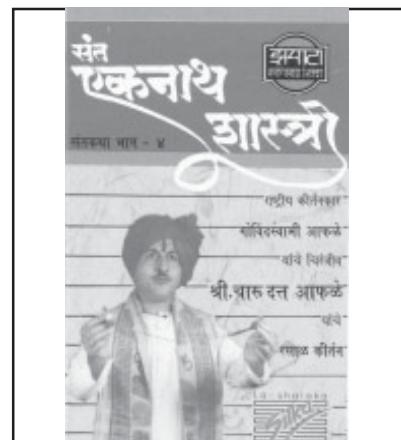
बारावीच्या परिक्षांचे निकाल लागले. (जवळजवळ) अठठयाण्णव टक्के मार्कस् मिळवणारी मुलगी पहिली आली. नव्वद टक्के मार्कस् पडणारी मुले आत्महत्या करतात म्हणून म्हणे मरीट लिस्टच गायब करण्यात आली. अशासारख्या बातम्या वाचून (आणि ऐकून) माझ्यातल “पस्तीसकुळी” विद्यार्थी कासावीस झाला.

अहो मला ‘म्यॉट्रिक’ला छत्तीस टक्के गुण(!) मिळाले तेंव्हा आमच्या पिताश्रींनी ‘पोरगा पास झाला’ म्हणून गावजेवण घातले होते. आजचे मार्कस आणि ही मार्कस्वादी पिढी बघून मला गदगदून येते हो ! काय ही उधळपटटी मार्कांची आणि तरीही घरघरात ‘मातंग’ माजलेले. ऐंशी टक्के मिळणाऱ्यांच्या घरात तर तेरावा असल्यासारखी सुतकी कळा पाहून मला हसावे की रडावे घरात हेच कळेना ! “जमाना बदल गया हे” हे समजते हो पण बदलायचं बदलायं म्हणजे किती ? इतके ? हे हे म्हणजे काहीतरी अजीबच व्हतय बघा !

माझ्यात आणि हल्लीच्या पिढीत हे “गुणांतर” असणार हे मी समजू शकतो. अहो, आमच्या पिढीचेही माझ्याशी ‘गुणोत्तर जमत नव्हतेच तर, पुढच्या पिढीचे कसे जमणार ? शेवटी मी आपल्यात आणि या गुणवंत पिढीत काही “बेसिक डिफरन्स” आहे का (बिअरच्या तीन बाटल्य रिचवून) हा

विचार करु लागले.

हळू हळू माझे डोळे उघडले. (खरं तर ते जड झाले होते) मला सर्वज्ञान होऊ लागले. प्रथम मला शोध लागला तो हा की

मी स्वतः आणि आमच्या काळची पिढी- (शिक्षकांसह)-यांतच भयंकर “बेसिक डिफरन्स” होता. बघा आता तुम्हाला उदाहरणच देऊन सांगतो म्हणजे पटेल.

गणित हा विषय स्कोअरींगसाठी चांगला समजाल जायचा. पण गणित शिकविणारी आणि मी यांच्या बेसिक विचारणातच जर हजार मैलाचे अंतर तर हे गणित जमावे

**पंकज कवळी यांच्याकडून
सप्रेम भेट
पराग पाटील**

**पंकज कवळी यांच्याकडून
सप्रेम भेट
श्रीराम पचिंद्रे**

■ झापाटा मनोरंजनाचा ■

दिवाळी - २००७ - ४४

कसे ? आता बघा ‘आठवडा’ म्हणायचा आणि प्रत्यक्ष मोजतांना ‘सातच’ दिवस मोजायचे. हे माझ्यासारख्या सरळमार्गी मराठी बाण्याच्या मुलाला कसे खपणार ? मी सगळी गणिते “आठ दिवसांनी करायचो” मग मी पास कसा होणार ? ब्रिटिशांना भारताला लुटायचे होते म्हणून प्रत्येक आठ दिवसांनी ते एक दिवसाचे भारतीयांचे उत्पन्न खात (हे खाते - पिते आदर्श आजच्या राज्यकर्त्यांनीही चालूच ठेवले आहेत)

आता मला सांगा प्रत्येक महिना तीस दिवसांचा धरला असता तर त्या मेकाळे सायबाच्या काकाल काय दारिद्र आले असते का ? पण नाही १२ महिने ३० दिवस म्हणजे सरळ साधे ३६० दिवसांचे गणित साधे आणि सोपे झाले नसते का ? पण साहेब वर्षाचे ३६५ दिवस करायचा आणि वरचं पाच दिवस पैसे खाण्यासाठी वापरायचा बघा ! अजून तसंच चालू आहे महिन्यासाठी तीशी काय, एकतिशी काय, अद्वाविशी काय, अशा सतरा तच्छा. आपली लबाडी लोकास्नी कळू नये म्हणून सायबाने केल्या मी सरळ सगळ म्हैना तिशी धरूनच गणित करायचो. मंग पास कसं व्हाणार ? आमचा आणि शाळा मास्तरांचा बेसिक डिफरन्स होता हो ! इंग्रजाने त्याचे स्वतःचे कॅलेंडर चुकले म्हणून तीन चारशे वर्षापूर्वी पंधरा दिवस समदं कॅलेंडरच पुढं मागं केलं म्हणे ! मग तसंच दर शंभर वर्षानं करायचं हो !

**पंकज कवळी यांच्याकडून
सप्रेम भेट
ललिता बापट**

शंभर वर्षे गुणिले (हे अडनिडे) पाच दिवस म्हणजे पाचशे दिवस ॲडजस्ट करायचे हो! हे अडनिडे तीन तळेचे महिने काय करायचे? पण आमचं ऐकणार कोण? बेसिक डिफरन्सच आहे त्याला कोण काय करणार?

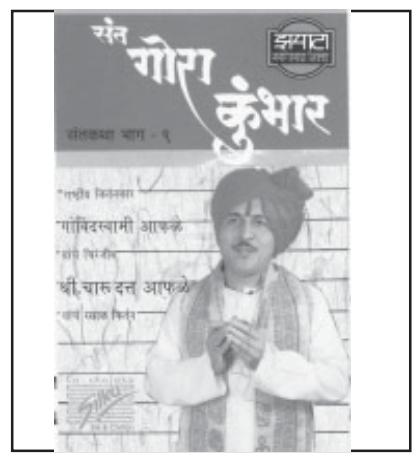
भारतात “आर्य” आले ते उत्तर धृवावरून असं वेद -पुराणात लिहिलेले असते. कधी तीथे सहा महिने रात्र तर कधी सहा महिने दिवस (अजूनहि) असतो. मी तसा पुराणमत वाढी. त्यामुळे कधी कधी सहा महिन्याला एक दिवस अशा हिशोबाने ही गणित सोडवी. मग माझे उत्तर आणि मास्तराचे उत्तर बरोबर येणार कसे? मास्तर माझ्यानंतर सा म्हैन्यांनी उगविणार! हे कोणाला पटणार हो? काही काही वेळा मी जुन्या सवयीनुसार सहा महिने रात्र आहे समजून झोपूनच जायचो बघा!

तर या सगळ्या बैद्या मुळे माझ्या शिक्षणाचाही बैदाच झाल विंग्रजी ही आमचीच चारेलेली भाषा आहे. हे आम्ही अबकडई बरोबर एबिसिडीई, नाम बरोबर नेम आठ बरोबर एट अशा शंभर उदाहरणाने विंग्रजी पेपर मराठीत लिहून सिद्ध करून दाखवायचो मग मला पास कोण करणार? शेवटी मास्तराला वार्षिक परिक्षे आधी गुळाची ढेप देऊन (म्हणजे गुळ लावून) पास व्हायल लगायचे गेला तो जमाना!

तर असा हा माझा आणि शिक्षणाचा “बेसिक डिफरन्स” आहे मल मार्क्स कमी का पडत याचा खुलासा मी तुम्हाल केलाय तो तुम्हाला पटायला हरकत

नाही. आता लिहितांनाही जीभ जड व्हायला लागली आहे. तेंव्हा निरोप घेतो! बराय! दुसऱ्याचे मार्क्स बघून आपल्याला का पोटदुखी होतेय या विचारातून बघा किती विचारपरिपक्व (काय चुकलं काय हो! जरा आमची अवस्था समजून उमजून घ्या राव!) लिखाण झाले हो!

ता. क. अशा अवस्थेत खर तर जोड शब्द उच्चारायला टाळावेत पण लिहितांनाही ती अवस्था येते हे पहिल्यांदाच अनुभवतोय! जाना दो! पण आय ॲम ओ.के.!!

पंकज कवळी

यांच्याकडून सप्रेम भेट
झानेश महाराव

■ झापाटा मनोरंजनाचा ■

दिवाळी - २००७ - ४५

पंकज कवळी

यांच्याकडून सप्रेम भेट
मधुकर सरपोतदार

पंकज कवळी

यांच्याकडून सप्रेम भेट
अतुल भातखळकर

टाईमपास

लताला पर्याय नाही

गुंडोबा - काय बंडोबा, काय चाललय ?

बंडोबा - काय नाय गाणी ऐकतोय ?

गुंडोबा - ते दिसतय, म्हणजे ऐकू येतय मला पण कोणाच गाण आहे

बंडोबा - आदनान सामीच गाण आहे. तुमच्या बुद्धिपलीकडचे आहे ते गुंडोबा

गुंडोबा - हा तुमचा सामी कोण आहे, म्युझिक डायरेक्टर आहे का गायक ?

बंडोबा - दोन्ही ! का ? तुम्हाला काही ऑबजेक्शन ?

गुंडोबा - मला कसल डोंबलाच ऑबजेक्शन, पण हे काय गाण म्हणायचे कां सोंग ? थोडासा लिफ्ट करा दे ? हा काय लिफ्टमध्ये अडकलाय का ? तो जाऊचा सामी तोच ना, तो अडकणारच हो लिफ्टमध्ये ! लिफ्ट काय पाच फूट बाय पाच फुटाची असणार. हा तुमचा सामी का मासी सहा फुटापेक्षा रुंद वाटला मला.....

बंडोबा - हे बघा गुंडोपंत ज्या गोष्टीत आपणाला कळत नाही त्यात तोंड घालू नका. सामीच वजन आणि जाडी तेवढी तुमच्या पैलवानी डोक्यात मावली. त्याच संगीत कळायला संगीताचा कान असावा लागतो. तो तुमच्याकडे नाही त्याला काय करणार ?

गुंडोबा - तुमचे ते कान लांब आहेत ना ? मग खूप झाल. पण हे काय गाण

का सोंग म्हणायच. याला काय मेलडी आहे का, शब्दाची गोडी आहे का ठेका आहे. हं ! सगळं धेडगुजरी. लता, आशा, रफी, किशोर काय गायचेच माहिताय ?

बंडोबा - गायचे ना ? ते सगळे चांगलेच होते. आम्ही ही त्यांचे पंखे आहोत, लताच 'चांद फिर निकला' माझ फेवरीट गाण आहे 'सुलगती सीने से' हा अंतरा तर लाजवाब

गुंडोबा - अरे, शब्द कळायलाही अवकल लागते. बर्मनदाच संगीत, लताचा आवाज आणि मजरुहचे शब्द यांच सुरेख मिश्रण पेईंग गेस्ट मधल्या या लाजवाब गीतात आहे. 'मधुमती'

**पंकज कवळी यांच्याकडून
सप्रेम भेट
शरद पळणीटकर**

**पंकज कवळी यांच्याकडून
सप्रेम भेट
नितीन नेस्लरकर**

■ झापाटा मनोरंजनाचा ■
दिवाळी - २००७ - ४६

तल 'जुल्मी संग आँख लडी' हे लताच सलीलच्या संगीतातल गाण तर यापेक्षा सुरेख आहे पण या 'लिफ्ट करा दो' का काय मधे यातल काय आहे ? ना मेलडी ना शब्द ना आवाज हं !

बंडोबा - अरे लतानच फक्त गायच असा काही नियम आहे की काय ?

गुंडोबा - नियम नाही पण रिवाज आहे "लता गाती है बाकी सब रोते है" अस सज्जाद म्हणायचा माहित आहे ? आधी सज्जाद कोण होता ते समजून घे सगळ्या आयुष्यात त्यान धड पंधरासुद्धा पिक्चर केलेले नाहीत. पण हिंदी संगीत दिग्दर्शकाच्या पहिल्या रांगेत त्याची जागा रिझर्व आहे. तुल हे समजायच नाही. तुम्ही लिफ्टमध्येच अडकून पडणार, मरा साळ्यानो

बंडोबा - जुन चांगल म्हणजे नवं वाईट असं कां म्हणता ? सैगलचे फॅन पुढच्या जमान्यातल्या गायकांना नावे ठेवतातच ना ? पण तुमची लता ओ. पी. कडे कुठे गायलीय ?

गुंडोबा - गायली नाही म्हणजे काय तिने गुन्हा केला का ! ओ.पी. च्या नशीबात ती नव्हती हे त्याचे आणि पर्यायाने रसिकांचे दुर्देव ! पण लताचा आवाज ऐकून शिरीष कणेकरांच्या घरात ओ.पी. नी स्वतःचा कान पकडलेला तुमच्या सारख्या लांब कान्यांना कसा दिसणार ? त्याल

**पंकज कवळी यांच्याकडून
सप्रेम भेट
विजय कुवळेकर**

चतुरस्र वाचन लागत.

बंडोबा - माहित आहे. माहित आहे.
चतुरस्र वाचन! उगा सटर फटर वाचन
करायचं इकडन तिकडन काय तरी
ऐकायच. हं! लताच्या आवाजाला तुमच्या
माझ्या सर्टीफिकेटची गरज नाही.

आकाशात चंद्र, सूर्य आणि पृथ्वीवर
लताचा स्वर हेच तेवढे सच्ये हे उद्गार
आहेत एका साहित्य रसिकाचे!

गुंडोबा - हां आस्स, आता कसा !

आसं काय तरी बोल! लताला पर्याय नाही
बंडोबा - आम्ही कुठ नाकारतोय पण
हंस डौलदार चालतो, पोहतो म्हणा पाहिजे
तर पण म्हणून इतरांनी चालूच नये का ?
लता गाती म्हणून सामीने गाऊ नये हे अजब
आहे!

गुंडोबा - तुम्हाला आमचे प्रेम तसे
समजणार नाही! लताच्या आवाजाने आमचे
आयुष्य समृद्ध केल्य. तेव्हा त्या बाबतीत नो
कॉम्प्रोमाइज.

बंडोबा - ओ. के. बाबा ! मान्य
पण तरीही. बरं जाऊ दे. चहा तरी
घेऊ

गुंडोबा - चलचल चहा भजी
खाऊ. चल यावाबतीत मात्र आपल
एक मत बरं का !

कौतूण दूस

संपर्क : दावर : ६५२३ ४४५५ / २२९०८३६८ बोरिवली : २८९८८३३३ गोरेगाव : २६८६५२२६
चांदिवली : ९८९९४९७६४५ मुंबई : ९३२३ ६९९७२५ वाशी : ९८२० २९४९६०
Web : konkantours.com, E-mail: konkantours@yahoo.com

- कोस्टल सिंधुदूर्ग
- कोस्टल रायगड
- कोस्टल रत्नागिरी
- दारा शिवशंकर
- कोकण अष्टगणेश
- शाळा/कॉलेज सहली
- ग्रुप बुकिंग
- अँडहँडर सहली
- मोटारसायकल सहली

पंकज कवळी यांच्याकडून
सप्रेम भेट
खा. श्री. रामदास आठवले
अध्यक्ष, आर. पी. आय
खा. श्री. प्रकाश आंबेडकर
अध्यक्ष, भारीप बहुजन महासंघ

पंकज कवळी यांच्याकडून
सप्रेम भेट

खा. श्री. रामदास आठवले
अध्यक्ष, आर. पी. आय

■ झापाटा मनोरंजनाचा ■

दिवाळी - २००७ - ४७

पंकज कवळी यांच्याकडून
सप्रेम भेट
प्रा.(डॉ.) एन.डी पाटील
सरचिटणीस, शे. का. प.

दोन अतिरेकी

जगाच्या विनाशाला दोन भारतीय सद्गृहस्थ कारण ठरणार आहेत असं जर तुम्हाला सांगितलं तर तुम्ही त्याला ठाण्याला नाहीतर येरवड्याला पाठवाल. पण मी काय म्हणतो ते नीट ऐकून घ्या आणि नंतरच तुमचे मत ठरवा.

या दोघापैकी एकतर खात्रीलायकरित्या मराठी माणूस आहे हा धक्काही आधी तुम्हाला पचवावा लागेल.

मला एक सांगा जगाचा विनाश होणार होणार म्हणताय तो कशामुळे होणार आहे ? नव्वद टक्कें तो अणुबॉम्बमुळे व दहा टक्के पारंपारिक शस्त्रास्रांमुळे असं माझं संशोधन आहे. हां आता या टक्केवारीत थोडाफार फरक देश प्रवृत्तीनुसार पडू शकेल. पण त्यामुळे मूळ संशोधनाला बाधा येण्याचे कारण नाही.

तर हे जे दोन भारतीय आहेत त्यांची नावं आहेत आर्यभट्ट आणि भास्कराचार्य. हे दोघेही भारतीय शास्त्रज्ञ आणि गणितज्ञ होते. हजार वर्षांपूर्वीच आर्यभट्टाने शून्याचा शोध लावला. भास्कराचार्य हे गणितज्ञ होते. त्यांनी सर्व गणित विकसीत केले शिवाय आपल्या लाडक्या लिलावती नामक कन्येला शिकविण्याच्यामिषाने ते सर्वसामान्यांनाही खुले (खुळे) करून दिले. आता विचार करा या दोन भारतीय विद्वानांनी जे काही कार्य करून ठेवले आहे ते केलेच नसते तर काय झाले

**पंकज कवळी यांच्याकडून
सप्रेम भेट**
मा. छग्नराव भुजबळ
मंत्री, महाराष्ट्र राज्य

असते. (अवघड गणित सोडविण्याची ही पण एक पद्धत भास्कराचार्यांनी सांगितली आहे) शून्याचा शोध नाही म्हणजे आकडे नवावरच अडकले असते मुळत गणित जे आकड्यांमुळे

दीपावलीच्या हार्दिक शुभेच्छा!

बबनराव आहोळ

मु.पो. गुहा
ता. राहुरी, जि. अहमदनगर

माहित झाले आहे तेच गायब झाले असते.

मग सूर्य किती अंतरावर आहे ? चंद्र किती मैलावर आहे ? अणू-परमाणू विभाजन विमान रेल्वे एस टी हे सगळेच गायब झाले असते गणित नाही म्हणजे सगळेच ओम फस घरात मुलं किती हे ही कळले नसते बायका एक की चार ? नवरे एक की दहा ? काही समजले नसते. समाज “त्या दृष्टिने” स्वरस्थ झाला

**पंकज कवळी यांच्याकडून
सप्रेम भेट**
श्री. विश्वनाथ पाटील
कुणबी सेना प्रमुख

■ झपाटा मनोरंजनाचा ■

दिवाळी - २००७ - ४८

असता विनाशकारी अस्त्रेच शोधता न आल्यामुळे विनाशच झाल नसता पण या विनाशाला कारण ठरणार आहेत हे दोन भारतीय.

काय कसे आहे आमचे संशोधन ? अहो आम्ही-ही भास्कराचार्याच्या आप्तापैकीच असणार त्या शिवाय का एवढी तैलबुध्दी प्रकटते (का हो डोळे का फिरवताय ?)

हे दोन सद्गृहस्थ जर या पृथ्वीवर झालेच नसते ना तर किती बहार आली असती याचा विचारसुद्धा मनाला किती बैचेन करतो अहो मग आपण अजून अश्मयुगातच वावरत असतो. सकाळी उठावे गुहेतून बाहेर यावे हरिण दिसले तर दगडांनी ठेचून मारावे. विस्तव असला तर भाजावे दोन चार बायकापैकी ज्या पळाल्या नसतील त्यांना प्राय तंगडी करायला सांगावी आणि पुन्हा झोपी जावे असा एक अति सुखद विचार माझ्या मनात डोकावतो.

ऑफिसला जाणे नको बँकेचे हस्ते नकोत बंटीला शाळेत पोचवा आणा नको “मंडळीचा वाढदिवस शिफाऱून नायलॉन साडी आठवणीने आणणे नको. रेल्वेचा घामट प्रवास नको शेजारणीने फ्लॅट टीव्ही घेतला मग आपण कधी घ्यायचा ही भुणभुण नको. (मी काही त्या शर्मा सारखा पी. डब्ल्यू. डीत नाही हे खरे कारण सांगणे ही नको) एक ना दोन शंभर सुखे. या दोन परमात्म्यांमुळे

**पंकज कवळी यांच्याकडून
सप्रेम भेट**
खा. श्री. एकनाथ गायकवाड

आपण या सुखांना पारखे झाले आहोत.

मी जेवढा विचार करतो तेवढा मला जास्तच त्रास होतो. टेलिफोनचा शोध (की ज्या मुळे ऑफिसला अचानक दांडी मारता येत नाही) मोबाईलचे लोढणे (“अहो आता तुम्ही कुठे आहात? येताना गोकुळचे दोन लिटर दूध घेऊन या माझे आई बाबा रहायला येतायत”) शाळा दूधवाला, भाजीवाला, मटणवाला, पाववाला मच्छीवाली (आहाहा) हे सगळ एका झाटक्यात निकालत निघाल असतं

या दोन महान संशोधकांनी आमच्यासारख्या सामान्य (बुध्दीच्या?) मुलांचे बालपण कसे कोळ्पून टाकले हे त्यांना समजते तर दाढ्या वाढवून ते दंडकारण्यात जाऊन राहते अहो त्या गणितापाई किती मार खावा आम्ही (आणि आमच्या पिढीने) बीजगणित तर यशवंतराव चव्हाणांनाही येत नव्हते म्हणे पण तरीही त्यांनी भारताचे अर्थमंत्रीपद सांभाळले. नऊ वेळा महाराष्ट्राचा अर्थसंकल्प मांडणारे सुशीलकुमार शिंदे दोन वर्ष चक्क नापास झाले होते म्हणे मग मला सांगा कसा “अर्थाअर्थी” या शाळेय गणिताचा आणि वास्तव गणिताचा काही संबंध आहे का? मग का आम्हाला वैताग दिला मास्तरांनी आणि पालकांनी? या सर्वाला एका अर्थी आर्य-भट आणि भास्कराचार्यच जबाबदार आहेत.

तेव्हा जगाचा विनाश टाळायचा असेल तरया दोघांची नावे इतिहासातून गाळा यांचे सर्व शोध गणित “शून्य” किंमतीचे आहे हे जाहिर करा यांनी शोधलेले गणित आणि त्यावर

**पंकज कवळी यांच्याकडून
सप्रेम भेट**
श्री. राजाराम साळवी
आगरी सेना प्रमुख

आधारलेले सर्व शोध अगदी शिवण यंत्रा पासून अणू -बॉब पर्यंत रद्द करा मग बघा जगात शांतता नांदते की नाही.

मग सर्व जगच भारतासारखे (जुन्या भारतासारखे) गाऊ लागेल. “यहा डाल डाल पर सोने की चिडियाँ करती है बसेरा...”

काय? कसे वाटले आमचे संशोधन (आणि त्याचे तात्पर्य?) पटले ना? मग म्हणाना तस जोरात लाजता का? अहो शिवण यंत्र कपडे सगळे कॅन्सल झाल्यावर आपल्याला दिगंबर अवस्थेत पुन्हा गुहेतच रहायला जायचय लाजून कसे चालेल?

जागतिक ‘महाशक्ती’ सुद्धा आज क्रॉसरोडवर उभी आहे
‘मैं इधर जाऊँ
या उधर जाऊँ?’

दीपावलीच्या हार्दिक शुभेच्छा!

सुनील हरिश्चंद्रे

कर्म : श्री दत्त किराणा स्टोअर्स
मु.पो. खडांबे (खुर्द)
ता. राहुरी, जि. अहमदनगर

मी तर सवय व्हावी म्हणून बराच वेळ “तो सराव” ही करतोय.

अहो थांबा टॉवेल सोडत नाही मी पळाले वाटतंसारे डरपोक लेकाचे.

संदर्भ : वोग

**पंकज कवळी यांच्याकडून
सप्रेम भेट**
अविनाश प्रभावळकर

■ झापाटा मनोरंजनाचा ■

दिवाळी - २००७ - ४९

**पंकज कवळी यांच्याकडून
सप्रेम भेट**
आ. श्री. हितेन्द्र ठाकूर

मराठी वाहिन्यांचे प्रस्थ वाढतेय

नंदकुमार पाटील

पं

चौवीस-तीस वर्षांपूर्वी छोटा पडवा ज्याला आपण टिक्ही म्हणतो, तो घरात आल तेव्हा चैनीचे साधन म्हणून या छोठ्या पडव्याकडे पाहिले जात होते. पण आता परिस्थिती बदललेली आहे. काही ग्रामीण भाग सोडले तर भारतातल्या कुठल्याही घरात टिक्ही नाही असे होणार नाही. पूर्वी रोटी, कपडा और मकान अशी काही जगण्याची व्याख्या केली जात होती. पण आता रोटी, कपडा, मकान आणि टिक्ही असे सामान्य जीवनाचे अंग झाले आहे. सर्वप्रथम भारतातल्या दिल्लीमध्ये टिक्हीचे आगमन झाले. नंतर तो मुंबईत आल आणि मग इथूनच संपूर्ण भारतभर त्याचे जाळे पसरले. सुरुवातीला ठराविक कालावधीमध्ये रेडीओचे कार्यक्रम ऐकवले जात होते तसे काहीसे स्वरूप या सरकारी दूरदर्शनचे होते. सुरुवात संध्याकाळच्या कार्यक्रमांनी झाली. नंतर सकाळी काही कार्यक्रम दाखवले गेले. नंतर काही वर्षांसाठी बारा तास कार्यक्रम चालविले गेले. अर्थात या सगळ्या गोष्टी दूरदर्शन हे एकच माध्यम असित्तवात असताना झाल्या होत्या. आता ती स्थिती राहिलेली नाही. बन्याचशा खाजगी वाहिन्यांनी हा छोटा पडवा पूर्णपणे ताब्यात घेतलेला आहे. एकाच टिक्हीच्या संचात दिडशे ते दोनशे वाहिन्या पाहता येतील अशी सोय आता टिक्हीवर करण्यात आलेली आहे. सुरुवातीला

दूरदर्शन, सोनी, झी, स्टार प्लस या ठराविकच वाहिन्याचे प्रस्थ टिक्हीवर होते. आता सगळ्याच विषयाची दखल घेतली जाईल अशा विविध वाहिन्या या टिक्हीवरती

गर्दी करून आहे. ब्रॅडीडा, साहित्य, संशोधन, कला, धार्मिक, विज्ञान, निसर्ग या साच्या गोष्टींची दखल घेतली जाईल अशा वाहिन्या टिक्हीवरती अनेक वर्ष प्रेक्षक मिळवून आहेत. चित्रपट, नाटक, मनोरंजन या विषयाला वाहिलेल्या वाहिन्या एकवेळा प्रेक्षकांकडून पाहिल्या जातील का? असा प्रश्न निर्माण होतो. या विषयी अधिक अभ्यास

**पंकज कवळी यांच्याकडून
सप्रेम भेट**
श्री. भारतकुमार राऊत
संपादक, दै. म. टाइम्स

**पंकज कवळी यांच्याकडून
सप्रेम भेट**

श्री. संजय राऊत
संपादक, दै. सामना

■ झापाटा मनोरंजनाचा ■
दिवाळी - २००७ - ५०

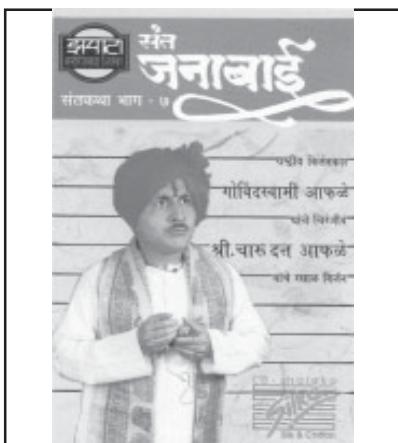
संशोधन केल्यानंतर याही विषयाचा स्वतंत्र असा प्रेक्षक वर्ग आहे याची कल्पना येते. ज्या वाहिन्यांवरती जाहिरातीचे प्रमाण जास्त आहे त्या वाहिन्या प्रेक्षकांकडून जास्त पाहिल्या जातात असा त्याचा अर्थ होतो. काही वर्षांपूर्वी वाहिन्यांची संख्या जरी वाढली असली तरी बातम्या, बालमनोरंजन, स्त्रीयांच्या समस्या याकडे दुर्लक्ष केले जात होते. संपूर्ण चौवीस तासात ठराविक अशा वेळेला या विषयांना प्राधान्य दिलेजात होते. पण आता स्त्रीविषयक वाहिनी सोडली तर बन्याचशा कंपन्यांनी बातम्यांना प्राधान्य देणारे आणि बालमनोरंजन करणारे चौवीस तास चालू शकतील अशा वेगळ्या वाहिन्या तयार वेळेल्या आहेत. बातम्या आणि बालमनोरंजनासाठी जो मोठ्या प्रमाणात विचार झाला तो अद्याप स्त्रीयांना प्राधान्य देणाऱ्या वाहिन्यांच्या बाबतीत झालेला नाही. हिंदी आणि अन्य भाषेने बन्यापैकी प्रेक्षक वर्ग काबीज केल्यानंतर प्रत्येक राज्यातल्या स्थानिक भाषिक वाहिन्यांनी मुसंडी मारलेली आहे. यात दक्षिणेत असलेल्या राज्यांनी कमालीचे यश मिळवलेले आहे. एकाच भाषेवर आधारित असलेल्या पण विविध विषयांची शोध घेणाऱ्या अनेक वाहिन्या येथे मोठ्या प्रमाणात कार्यरत आहेत. तो प्रयत्न अन्य राज्यात उशीरा झालेला आहे. महाराष्ट्राच्या बाबतीत विचार करायचा झाल तर दूरदर्शनवरती ठराविक वेळेल

**पंकज कवळी यांच्याकडून
सप्रेम भेट**
श्री. प्रकाश पोहरे
संपादक, दै. देशोन्नती

मराठी कार्यक्रमांना प्राधान्य दिले जात होते. अन्य कार्यक्रम हे उशीरा सादर केले जात होते. अशा विवंचनेत दूरदर्शन असतानाच सध्याची झी मराठी ही वाहिनी प्रेक्षकांच्या मनोरंजनासाठी दाखल झाली. ही वाहिली पहिली वहिली वाहिनी म्हणून या वाहिनीचे प्रेक्षकांत जबरदस्त स्वागत झाले. ही वाहिनी ज्यावेळी छोट्या पड्यावर दाखल झाली तेव्हा ती अल्फा या नावाने ओळखली जात होती. आता त्याचे नवीन नाव ‘झी मराठी’ असे ठेवलेले आहे. या वाहिनीला मिळालेला प्रतिसाद लक्षात घेऊन प्रभात आणि तारा या दोन नव्या मालिकांनी मुसंडी मारली. ठराविक विषयाला वाहन्यांवरती प्राधान्य दिले तर स्वतःचा असा प्रेक्षकवर्ग निर्माण करता येईल. या बळावरती प्रभात या वाहिनीने निवळ नाटक या विषयाला जास्त महत्त्व दिले होते. सुरुवातीला या वाहिनीला बच्यापैकी लोकप्रियता प्राप्त व्हावी यासाठी नेमण्यात आलेल्या संचालक मंडळावर अंजिक्य देव, रसेश देव ही कलाकार मंडळी कार्यरत होती. एका नव्या वाहिनीने वाहिनी चालविष्यासाठ जो प्रयत्न करायला हवा तो प्रयत्न या वाहिनीने केला पण त्याचे सातत्य काही टिकवता आलेले नाही. करार झाल्याप्रमाणे काही वर्षासाठी ही वाहिनी चालवणे गरजेचे होते. त्यामुळे संचालक मंडळाने कुठलयाही नव्या नाटकाची निर्मिती न करता पूर्वी दाखवलेली नाटके पुन्हा पुन्हा

पंकज कवळी
यांच्याकडून सप्रेम भेट
राज ठाकरे
अध्यक्ष, म. न. सेना

दाखविली जात होती. हा प्रकार प्रेक्षकांना हैराण करून सोडणारा होता. एकच नाटक प्रेक्षकांना पंचवीस-तीस वेळा पाहावे लागले होते. अशी स्थिती या वाहिनीची होती. आता ही वाहिनी पूर्णपणे बंद पडलेली आहे. तारा या वाहिनीच्या बाबतीतसुद्धा हेच सांगता येते. नामवंत कलाकारांना घेऊन नव्या मालिकांची निर्मिती करून ही मालिका छोट्या पड्यावर दाखवली जात होती. त्यावेळी सध्या झी मराठीसाठी संचालक म्हणून काम करत असलेले नितीन वैद्य हे तारा या वाहिनीचे काम पाहात होते. ‘झी’च्या संचालक मंडळावर असलेले ज्येष्ठ पत्रकार भारतकुमार राऊत

पुन्हा प्रिंट मिडियात आले आणि तारासाठी काम करणारे नितीन वैद्य यांनी झी मराठीची जबाबदारी स्वीकारली. नितीन वैद्य हा मूळचा पत्रकार सेवादल, छात्रभारती या संघटनेत सामाजिक कार्य करत असताना विविध वर्तमानपत्रांमध्ये त्यांनी काम केलेले आहे. मुंबई सकाळमधून महाराष्ट्र टाइम्समध्ये गेल्यानंतर दिल्लीच्या बातमीपत्राची जबाबदारी त्यांच्यावर

पंकज कवळी
यांच्याकडून सप्रेम भेट
अण्णासाहेब डांगे
माजी मंत्री

■ झापाटा मनोरंजनाचा ■
दिवाळी - २००७ - ५१

टाकली आणि याच बळावरती त्यांना झी मराठीच्या संचालक मंडळात काम करण्याची संधी मिळाली. प्रेक्षकांना अपेक्षित अशा कार्यक्रमाची निर्मिती करण्यात त्यांनी पुढाकार घेतला. एकीकडे वेगळ्या विषयावर आधारित मालिकांची निर्मिती करत असताना, प्रेक्षकांना भावतील अशा विविध कार्यक्रमाची सुद्धा त्यांनी निर्मिती केली होती. नक्षत्राचे लेणे हा कवी, गायक, साहित्यिक यांच्या जीवनाचा मागोवा घेणारा कार्यक्रम प्रेक्षकांच्या पसंतील उत्तरला होता. प्रायोजकांनी मात्र या कार्यक्रमाकडे पाठ फिरवली होती. त्यामुळे हा वार्यव्रतम काही कार्यक्रमानंतर थांबवावा लागला होता. अंताक्षरी या कार्यक्रमाच्या बाबतीतसुद्धा हेच सांगता येईल. हिंदीचे अनुकरण करावे अशा पद्धतीने हा कार्यक्रम सादर केला होता पण प्रेक्षकांचा फारसा प्रतिसाद मिळाला नाही. पुढे झी पुरस्कार सोहळा हा कार्यक्रम प्रेक्षकांच्या आकर्षणाचा भाग इरत असतानाच प्रेक्षकांना, भावतील, आवडतील अशा मालिकांचा सिलसिला सुरु झाला. आभाळ्याया, अवंतिका, वादळवाट या मालिकांनी अनेक भागांची मजल मारल्यानंतर सध्या वहिनीसाहेब, अवघाचि संसार, या सुखांनो या, असंभव, अभिलाकषा या मालिकांनी प्रेक्षकांना ताब्यात घेतलेले आहे. विशेष म्हणजे या मालिका स्त्री प्रेक्षक वर्ग मोठ्या संख्येने पाहतात. वाहिन्यांच्या या युगात स्टार प्लसने कमालीची

पंकज कवळी
यांच्याकडून सप्रेम भेट
आमदार कपिल पाटील
अध्यक्ष, लोक भारती

लोकप्रियता मिळवलेली आहे. ही लोकप्रियता मिळवून देण्यात एकता कपूरचा मोठा वाटा आहे. आजही कुटुंबव्यवस्था, त्याचे नातेसंबंध याचे दर्शन घडवताना एकताने यातल्या स्त्री पुरुषाला घराबाहेर काढले आहेतच पण विवाहाह्य संबंध ठेवण्यासाठी देखील या एकताने यातील स्त्रीपुरुषांना प्रवृत्त केले आहे. आपले गुप्तिआबादित राहावे यासाठी या एकताने यातील स्त्रीपुरुषांना घेळ पडेल ते व्हा खुनी हल्ला करण्यासाठी भाग पाडलेले आहे. ठराविक अशा संगीतात राग, द्वेष व्यक्त करताना कलाकार दाखवले की, त्या मालिकांना चांगली प्रसिद्धी मिळते हाच फॉर्म्युला वापरून झी टिक्हीने आपल्या सर्व मालिका सादर केलेल्या आहेत. हे

जरी खरे असले तरी वाहिन्यांना अपेक्षित असलेला याचा सुद्धा ठराविक प्रेक्षक आहे हे त्यांना जाणवले. त्यामुळे त्यांनी या मालिकांबरोबर अन्य होम मिनिस्टर, नमस्कार, वस्त्रहरण, सारेगम, युद्ध ताच्यांचे हे नवनवीन मालिका तयार करून स्वतःचा असा प्रेक्षकवर्ग निर्माण केलेला आहे.

ईटिक्ही हा राम्यांजी राव यांची वाहिनी आहे. प्रत्येक राज्यात या वाहिनीने आपले प्रस्थ निर्माण केलेले आहे. वाहिन्या चालव्याण्यासाठी संचालक हे भाषिक नेमले असले तरी सर्व सूत्रे हैद्राबादवरून हलवले जाते. त्यामुळे भाषिक संचालकांबद्धून वाहिनीवरचे कार्यक्रम, मालिका यांचा विषय आशय लक्षात घेऊन तो मान्य केला जाईल याची खात्री देता येत नाही. या वाहिनीवरचे कार्यक्रम, मालिका यांचा विषय आशय लक्षात घेतला तर ही वाहिनी

झी मराठीशी स्पर्धा करू पाहात आहे असेच एकंदरीत चित्र दिसते. झीवरच्या ज्या मालिकांना प्रेक्षकांकबद्धून प्राधान्य दिले जाते अशा विषयाला याही वाहिन्यांनी जास्त प्राधान्य दिलेले आहे. स्टार प्लस दर ज्या पद्धतीने हिंदी मालिका सादर केल्या जातात. तसे काहीसे अनुकरण यांच्याही मालिकेत पाहायला मिळते. चार दिवस सासूचे, आपल्या या गोजिरवाण्या घरात आदी कितीतरी मालिका आहेत की, ज्यांनी विक्रमी वाटचाल केलेली आहे. या वाहिनीचासुद्धा महाराष्ट्रात बराचसा प्रेक्षकवर्ग आहे. सण, उत्सव लक्षात घेऊन याही वाहिन्यांनी महाराष्ट्र पिंजून काढता येईल असे विविध कार्यक्रम छोट्या पडद्यावरती सादर केलेले

आवर आता नयनातील नीर ग
राहिले ओठतच शब्द माझेही मुके ग
राहिले मनीचे सांगायाचे गुज ग
आवर आता नयनातील नीर ग !
समजलो तुझ्या मनीचा मुका भाव ग
जाणून घे माझे मन नको विसरू

माझ्या मनीचा साद ग
आवर आता नयनातील नीर ग !
जीवन जगण्या जातसे मी दिगंतर ग
येतो परतुनी नेण्यास तुजला ठाम ग
नाही घेतल्या आणा भाका नयन बोलतील

नयनीचा भाव ग
आवर आता नयनातील नीर ग !
समजून घे रोकड व्यवहार ग
पाहिन कदाचित मी मोनालिसास ग
परी होईन खचितच तुजसाठी वेडा पिसा ग
जगण्यास लागें तन मनासवे धन ही ग
परी न विसरीन तुल ठेव मनी ही साक्ष ग
आवर आता नयनातील नीर ग !

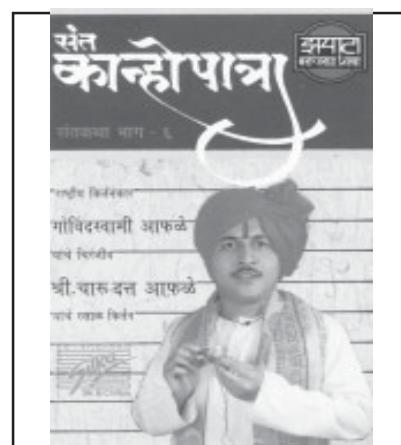
आवर
आता
नयनातील
नीर ग

आवर
आता
नयनातील
नीर ग

आहेत. धुमशान, दादा कोंडकेचा वारस, मानाचा मुजरा आदी किंतीतरी कार्यक्रम प्रेक्षकांच्या आकर्षणाचा भाग ठरलेला आहे. ज्या कार्यक्रमात विविधता, नविन्यता आहे असे कार्यक्रम स्वीकारले जातात या गोष्टीवर या वाहिनीचा प्रचंड विश्वास आहे. या वाहिनीने माधवी मुटाटकर यांच्या संकल्पना, दिग्दर्शनात माझे जीवनगाणे हा कार्यक्रम नव्याने सुरु केलेला आहे. तुषार दवी हा यात विविध क्षेत्रातल्या कलाकारांच्या मुलाखती घेताना दिसतो. मी मराठी ही वाहिनी अधिकारी बंधूची आहे. कांचन अधिकारी यांच्या नेतृत्वात या वाहिनीचे काम चालते. अधिकारी बंधु हे गुजराती समाजाचे आहेत पण त्यांनी आपली कलाकारकीर्द मराठी मालिकांची निर्मिती करून केलेली आहे. सह्याद्री वाहिनीवर जेवढ्या म्हणून मालिका दाखवल्या आहेत त्यात अधिकारी बंधुच्या मालिकांचा मोठा सहभाग होता. दामिनी, बंदीनी, हॅलो इन्स्प्रेक्टर, परमवीर या सर्व मालिकांची निर्मिती अधिकारी बंधुंनी केली होती. या अनुभवाच्याच बळावरती त्यांनी स्वतःची सब टिळी ही नवीन वाहिनी सुरु केली होती. विनोदी मालिकांना प्राधान्य देणारी वाहिनी म्हणून या मालिकेची चर्चा झाली होती. पुढे या अधिकारी बंधुंनी जनमत ही वाहिनी सुरु केली आणि त्यांची स्वतःची सबटिळी ही वाहिनी सोनी टिळीला सुपूर्द केली. कांचन ही आता गुजराती समाजाची झाली असली तरी ती मूळची मराठी आहे. पत्रकारिता, निवेदन, वृत्तनिवेदन,

**पंकज कवळी यांच्याकडून
सप्रेम भेट
दिगंबर विशे
माजी आमदार**

अभिनेत्री, दिग्दर्शिका असा प्रवास करून ती आता मी मराठीच्या संचालक बोर्डत स्थिर झालेली आहे. वाहिनी चालविण्यासाठी जी तयारी हवी असते ती तयारी त्यांनी पूर्णपणे केली असली तरी प्रेक्षकाने स्वागत करावे असा प्रयत्न या निर्मितीत झालेला नाही. सह्याद्री वाहिनीवर ज्या पद्धतीने कार्यक्रमाला महत्त्व दिले जाते त्या पद्धतीने येथील बरेचसे कार्यक्रम सादर केले जातात. त्या स्वतः दिलखुलास हा महारचर्चासारखा कार्यक्रम सादर करतात. आता दूरदर्शनच्या सेवेत अनेक वर्ष काम केलेल्या नीना राऊत यांनी या वाहिनीसाठी काम करण्याची तयारी

दाखवलेली आहे. सह्याद्रीवर त्यांच्या संकल्पनेतील गाजलेली ताक धिना धीन ही मालिका त्यांनी मी मराठीवर सुरु केलेली आहे. त्याशिवाय अनुपमा, हा खेळ सावल्यांचा, रंग माझा वेगळा, दैव जाणिले कोणी या नव्या मालिका सुरु करून प्रेक्षकांना आकर्षित करण्यासाठी प्रयत्न चालविलेले आहेत. झी मराठीवरती निव्वळ मराठी गाण्यांना

**पंकज कवळी यांच्याकडून
सप्रेम भेट
संजिवनी रायकर
माजी आमदार**

■ झापाटा मनोरंजनाचा ■
दिवाळी - २००७ - ५३

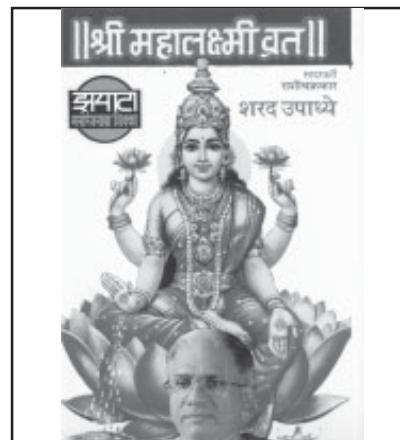
प्राधान्य देणारा कार्यक्रम गेली अनेक वर्ष दाखवला जातो. तसा कार्यक्रम मी मराठीवर सुद्धा सुरु करण्यात आलेला आहे. अशा स्थितीच स्टार प्लस वाहिनीने स्टार माझा ही निव्वळ बातम्यांना प्राधान्य देणारी वाहिनी सुरु केलेली आहे. राजीव खांडेकर हे या मालिकेसाठी संपादन म्हणून काम करीत आहेत. झी मराठीने चौवीस तास ही नवीन वाहिनी सुरु करून त्यात मराठी बातम्या दाखवून बातमीच्या क्षेत्रात पाहिले पाऊल टाकण्याचा प्रयत्न केलेला आहे. पण या वाहिनीला पाहिजे तसा प्रतिसाद मिळत नाही. स्टार माझाने प्रेक्षकांना अपेक्षित अशा नव्या कार्यक्रमांना आपल्या बातमीपत्रात प्राधान्य दिलेले आहे. सर्व थरातील प्रेक्षक सामावून घेतला जाईल असा प्रयत्न यात झालेला आहे. याही वाहिनीला अपेक्षित प्रतिसाद अद्याप मिळालेला नाही. एखादा कार्यक्रम पडताळून पाहायचा झाला तर प्रेक्षकांना अनेक चॅनलचे झलक पाहून कुठला कार्यक्रम पाहायचा हे ठरवावे लागते. यासाठी सुद्धा प्रेक्षकांना आता वेळ द्यावा लागतो. हे असताना आणखीन नवीन वाहिन्या आपल्या भेटीला येणार आहेत. चौवीस तास प्रेक्षकांना मराठी चित्रपट पाहता यावे म्हणून झी नेटवर्कने झी टॉकीज ही नवीन वाहिनी सुरु केलेली आहे. लोकमत समुहाच्यावतीने बातम्यांना प्राधान्य देणारी आणखीन एक वाहिनी लवकरच प्रेक्षकांच्या भेटीला येणार आहे. सकाळ समुहाने सुद्धा

**पंकज कवळी यांच्याकडून
सप्रेम भेट
डॉ. अरुण सावंत
प्रकुलगुरु, मुंबई विद्यापीठ**

नव्या वाहिनीची जोरदार तयारी केलेली आहे. एकंदरीत काय तर टिळ्हीवरच्या महाचॅनल्सच्या या स्पर्धेत मराठी वाहिन्यांचे वर्चस्व दिवसेंदिवस वाढते आहे. हे जरी खरे असले तरी तमाम प्रेक्षकांनी चर्चा करावी. आवर्जून वाहिनी पाहावी असा प्रयत्न मात्र कुठल्याही वाहिनीकडून होत नाही. सध्या ब्रेकींग न्यूजचा सिलसिला आहे. जे दुसऱ्या कुठल्याही वाहिनीवर दिसत नाही ते आपल्या वाहिनीवर दिसायला हवे अशा नव्या बातम्यांचा हिंदी, इंग्रजीवाले जसा शोध घेतात तशी मराठी स्पर्धा अद्याप आलेली नाही. दिवस, तारीख, वेळ, काळ या गोष्टी लक्षात घेऊन त्या दिवसाचे महत्त्व सांगणाऱ्या गोष्टींना प्राधान्य देणाऱ्या कार्यक्रमांवर विशेष भर दिल्याचे प्रत्येक वाहिनीकडून पाहायला मिळते. हिंदी वाहिनींवर गेम शो संगीतविषयक कार्यक्रम सेलिंब्रेटेड व्यक्तींना घेऊन तयार दिल्याचे प्रत्येक वाहिनीकडून पाहायला मिळते. हिंदी वाहिनींवर गेम शो संगीतविषयक कार्यक्रम सेलिंब्रेटेड व्यक्तींना घेऊन तयार केलेल्या मालिकांची सध्या चलती आहे. लाफटर चॅनल, इंडियन ऑयडॉल, नच बलिए, झालक दिखला जा आदी कितीतरी कार्यक्रमाचे अनुकरण मराठी वाहिन्यांवर झालेले दिसते. हास्यसप्राट हा त्यापैकी एक कार्यक्रम आहे. याविषयी प्रेक्षकांत फार काही चांगली प्रतिक्रिया ऐकायला मिळत नाही. प्रत्येक वाहिनी ही कुठल्या ना कुठल्या कारणांसाठी नंबर वन राहिलेली आहे. प्रेक्षक आपली

**पंकज कवळी यांच्याकडून
सप्रेम भेट**
डॉ. अशोक ढवळे
राज्य सरचिटणीस, मा.क.पा.

अभिसूची लक्षात घेऊन या मालिका पाहतात असे चित्र आज पाहायला मिळते. सह्याद्री ही प्रसारमाध्यमाची वाहिनी आहे. बरेचसे कार्यक्रम सरकारच्या निग्राणीत सादर करावे लागतात. त्यामुळे बरेचसे बंधन येत असले तरी कार्यक्रमाचा दर्जा वाढविण्यासाठी जी तत्परता असायला पाहिजे ती सरकारी सेवेत काम करणाऱ्या निर्मात्यात नाही. वेळ, काळ लक्षात घेऊन कार्यक्रमाची बांधणी करणे आणि दिवस ढकलणे याकडे या निर्मात्यांचं जास्त लक्ष असतं. हाताच्या बोटावर मोजता येतील असे ठराविक निर्माते स्वतःला झोकून देऊन कार्यक्रमाची निर्मिती करत असतात. आतापर्यंत

या दूरदर्शनवर अनेक निर्माते आले त्यापैकी मुकेश शर्मा या निर्मात्यांनी कमालीची झोप घेतली होती. थेट प्रेक्षकांशी संवाद साधता येतील असे एकापेक्षा एक सर्रस कार्यक्रम करून स्वतःचा असा प्रेक्षकवर्ग वाढवला होताच पण त्याचबरोबर सरकारी खात्यात पैसा जमा होईल अशी तरतूदसुद्धा मुकेश शर्माने आपल्या कामात केली होती. हिरकणी,

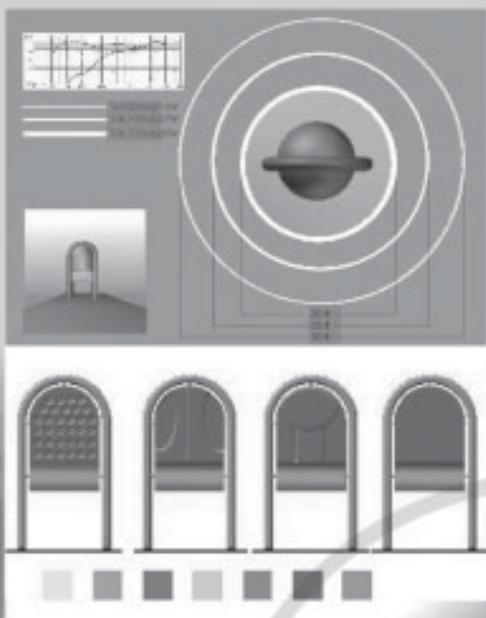
**पंकज कवळी यांच्याकडून
सप्रेम भेट**
श्री. जे. एम. म्हात्रे
माजी नगराध्यक्ष, पनवेल
■ झापाटा मनोरंजनाचा ■
दिवाळी - २००७ - ५४

नवरत्न आदी प्रेक्षकप्रिय कितीतरी कार्यक्रम मुकेश शर्मा यांच्या नेतृत्वात सादर करण्यात आले होते. त्यासाठी त्यांनी स्वतःला कामात गुंतवून घेतले होते असा प्रयत्न सर्व निर्मात्यांकडून होईल असे नाही. या मुकेश शर्माकडून चांगले जसे काम झाले तसे सरकारने आक्षेप घ्यावा अशा वाईट गोष्टीही त्याच्याकडून झालेल्या आहेत. त्यामुळे त्यांची बदली दुसऱ्याकडे करण्यात आलेली आहे. जवळजवळ सर्व वाहिन्यांनी सर्वप्रथम उत्तम कथांना नंतर संगीतविषयक कार्यक्रमांना नंतर प्रेक्षक सहभागी होतील आणि भरपूर बक्षीसे दिली जातील अशा कार्यक्रमांची निर्मिती केली गेली. त्यासाठी थेट प्रेक्षकांशी संवाद साधले जाणारे कार्यक्रम छोट्या पडद्यावर दिसायला लागले. आजच्या स्थितीत परंपरेने आलेल्या कार्यक्रमांना बाजूला सारून नव्या संकल्पनेत आलेल्या कार्यक्रमाचे प्रेक्षकांकडून उत्स्फूर्त स्वागत केले जाते. ज्या कार्यक्रमात प्रत्यक्ष सादरीकरण आहे, असे कार्यक्रम प्रेक्षक आवर्जून पाहतात.

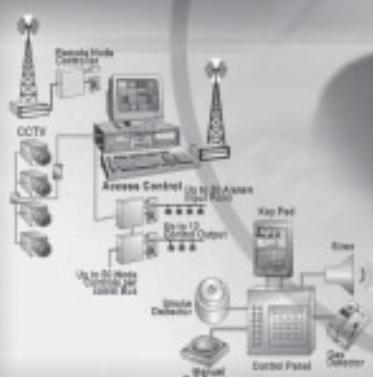
नंदकुमार पाटील
११/१३४३, मातृछाया
अभ्युदय नगर, काळाचौकी,
मुंबई - ४०००३३
भ्रमणधनी : ९८६९००८८०५

**पंकज कवळी यांच्याकडून
सप्रेम भेट**
श्री. शंकरराव म्हसकर
अध्यक्ष (माजी) कुणबी उच्चाधिकार समिती

C
U
S
T
O
M

M
A
D
E

P
R
O
D
U
C
T
S

Speakers for landscape, Joggers park, lawn, etc.

The most technologically advanced

SECURITY SYSTEMS & EQUIPMENTS

in India

for

Apartments, Schools, Hotels, Shopping Malls, Offices and Banks

www.jeaniuselectronics.com

■ झापाटा मनोरंजनाचा ■

दिवाळी - २००७ - ५५

टाईमपास

सर्वपित्री इंग्लिश

“काय गुंड्याभाऊ कस काय हाऊ आर यु ?”

“काय आज सकाळी सकाळी साहेब चावला काय ? एकदम इंग्लीश भुंकायला लागलाय ते ?

“तस नाही आपल भाषेला फोर्स येण्यासाठी इंग्रजी वापरल झाल.”

“आणखी कशा कशाला फोर्स येण्यासाठी इंग्रजी वापरतोस ?

बीयरन डोक जड झाल की इंग्लीश स्कॉच मारली की काम एकदम ओके होतय !

डॉंबल ओके होतय ! कॉकटेल झाल्यावर पालखीत घालून घरी पोचवायला लागल हैस कुठ ?

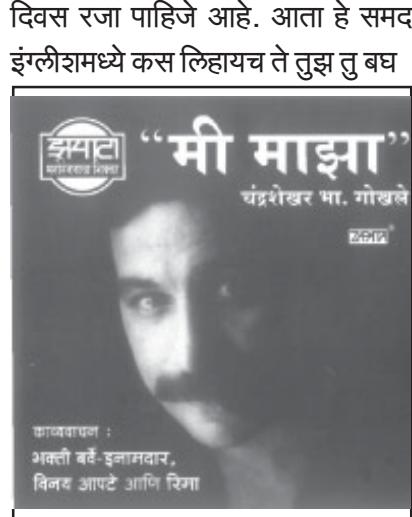
आता सोत्ताच्या पायान चालत जान्यापरीस पालखीतून गेलेले बर का न्हाई ?

ह्य तर बरच म्हणायच मग त्यांपेक्षा सरळ चार बांबूवर आडव झोपूनच घरी जा की समदयाचाच तरास वाचल !

बर ते जाऊ दे मी फोन येवढ्यासाठी केला हुता की मला जरा विग्लीश मध्ये अर्जी लिहून पाहिजे रजा पाहिजे आहे. त्या जी ढी ची रजा तुझ्या इंग्लीश अर्जानं पास झाल्यापासूप तुझा भाव लै वाढलाय आमच्या हाफिसात !

असू दे असू दे ! तुला कशाकरता अर्ज पाहिजे आहे ते शुद्ध मराठीत सांग आणि मी इंग्रजीत सांगतो तसा अर्ज कर पैन पॅड फोन जवळच ठेव हा सांग आता.

**पंकज कवळी यांच्याकडून
सप्रेम भेट**
अॅड. चंद्रकांत जे. सावंत
माजी अॅड्व्होकेट जनरल, महाराष्ट्र
ज्येष्ठ वकील, सुप्रीम कोर्ट

“हा घे पॅड आणि लिही, डियर सर. युवर हंबल सर्वट वॉन्ट्स ओट डेज लिह अंज माय डेड फादर इज कर्मींग फॉर लंच ऑन सेंटरडे द फोरटीन ही वॉज डेड ऑन द सेम डे लास्ट इयर. अंज पर आवर कस्टम वुई इनव्हाइट आवर डेड रिक्लेटीव्हज फॉर लंच अलॉग वुड्थ फादर एटसेट्रा सो डोन्ट हेजीटेड टू सँक्षेन माय

**पंकज कवळी यांच्याकडून
सप्रेम भेट**

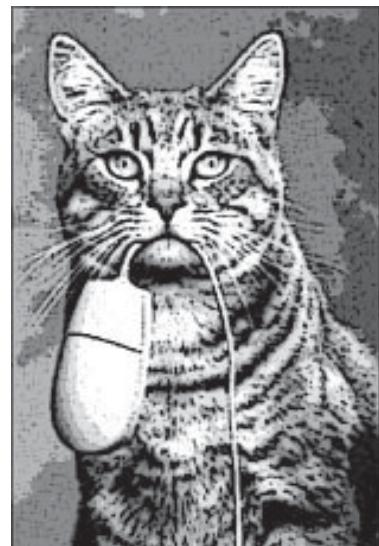
माजी अॅड्व्होकेट जनरल, महाराष्ट्र

■ झापाटा मनोरंजनाचा ■
दिवाळी - २००७ - ५६

लीळ इफ पॉसीबल कम टूलंच वुड्थमाय डेड फादर अॅन्ड वीथ युवर लिहीग वाइफ

युवर मोस्ट ओबीडीयंट सर्वट एस पी. खानापुरे !

खानापुरे यांची रजा पास केल्यानंतर साहेब स्वतः महिनाभर रजेवर होता म्हणे अर्ज वाचल्यावर त्याला कांदा लावायला लागला होता. अस ही मी ऐकून आहे. माझ्या इंग्रजीचा इतका गवगवा शाळा कॉलेजातही झालेला नव्हता. कॉलेजात पी.डी.च्या पुढे मी शिकलोच नाही म्हणून नाहीत रँगलरच झालो असतो बघा !

नेट प्रॅक्टीस पान क्र. १०९

**पंकज कवळी यांच्याकडून
सप्रेम भेट**
न्या. पी. एस. पाटणकर
माजी न्यायाधिश, मुंबई उच्च

भारत तिसरी महासत्ता ग्यानबाशी संघाद

परवा मी असाच वेताळवेळी आळंदी जवळ एका आडगावात अडकले, ना वाहन ना हॉटेल ना एस टी ना लक्झरी सगळी कडे शुकशुकाट एकदम अंधारच पडला . मी कस तरी चंद्रबळ एकटवून शेवटच्या एस. टी. ची वाट पहात अंधारातच स्टॅडच्या बाकावर बँग घेऊन बसले होता. इतक्यात वेंधळे दिसणारे पण गावचा शहाणपण कोळून प्यालेले दोन इसम माझ्या जवळ येऊन बसले. हल्लु हल्लु अंधाराला नजर सरावली स्टॅडवरही एक मिणमिणता पंचायत दिवा तेवू (?) लागला .

“काय म्हमझ्सन येण केल काय पावण ?” त्यातला पांढरा शर्टवाला मला म्हणाला.

“हो मुबंईहूनच आलोय, नवा कारखाना होतोय या भागात त्या ‘निमित्त’ येण केल होत” माझ शुद्ध तुंपातल मराठी त्यांना कितपत कळल कोण जाणे. तरीही त्यातला एकजण उठला आणि म्हणाल “च्या घेनार का पावन ? सांगून येतो टपरीवर ” मी त्याला हातानेच परत बोलावले तो पाय ओढत आला मी वीस रूपयांची नोट त्याच्या हातावर ठेवली आणि म्हणाले “हे ठेवा असू द्यात ! तीन झक चहा सांगा आपल्याला तुम्हाला काय पान बी.डी.सिगरेट आणायची तीही आणा ! ” आणखी पैसे देवू काय ? ” त्यावर तो

पंकज कवळी
यांच्याकडून सप्रेम भेट
अॅड. विजय थोरात
माजी अॅडक्षोकेट जनरल, महाराष्ट्र

तात्काळ म्हणाला, “नग नग खरंतर भाइरगावच्या पावन्याकडून आपून त्यांच्या पैशानं च्या पीन गैर हाय...” “असू दे हो

चहा आणा मग बसू गप्पा मारत.”

“मी त्याला कसातरी चहाला पिटाळ्ला, माझ्याजवळ राहिलेला इसम म्हणाला “माझ नाव ग्यानबा अन च्या सांगाया गेलाय त्यो हणमंता ! आमास्नी बी मुंबईलाच जायाचय पर अजून दोन चार दिसांनी, आज आम्ही बाजूच्या गावच्या

पंकज कवळी
यांच्याकडून सप्रेम भेट
ॲड. आशुतोष कुंभकोणी
सहाय्यक ॲडक्षोकेट जनरल महा. राज्य

■ झापाटा मनोरंजनाचा ■
दिवाळी - २००७ - ५७

जत्रेला निगालूया ! पावणा मोकळा ठोकळा वाटला. ग्यानबा आणि हणमंता चहा पिवून बीडी ओढून तरतरीत झाले. ग्यानबा माझ्या समोरच खाली उकीडवा बसून बीडी पीत होता. एकदम झटका आल्यावाणी म्हणाला “एक विचार का साहेब ? हीत गावात खायाला अन्न न्हाई पियाला पानी न्हाई हित कशापाई कारखाना काढायची आवदसा आटीवली म्हतो मी तुमास्नी” मी म्हणालो “हे बघ ग्यानबा तू म्हणतोस ते खर आहे पण एक सांगतो कारखाना माझा नाही मी जिथं काम करतो त्या कारखान्याच्या मालकांच्या बापजाईंनी या गावात इतिहासात पराक्रम गाजविला होता. त्याची आठवण आणि पुर्वजांचे ऋण फेडावे या स्त्युत्य हेतूने कारखाना....” मला मध्येच तोडत म्हणाला “तुमच्या मालकांचा डोस्क नीट तपासून घ्या गेल्यावर ! बर त्ये जाऊदे मला एक सांगा हे आपल इंडुच्या, भारत हो भारत (माझ्या चेहेयावरचा गोंधळ त्या ज्ञानेश्वराने ताडला असावा) तीसरी म्हाशकती होणार म्हंत्यात म्हंजे काय ? काय हिंदंकेसरी सारखी जागतिक कुस्ती परिशद होणार हाय का काय ?”

मला हसू आले पण माझ्यातला शिक्षक जागा झाला ‘शहाणे करावे सकळ जन’ असे समर्थनीच म्हंटल्य शिवाय गाडी येईपर्यंत दुसरे वेळ

पंकज कवळी
यांच्याकडून सप्रेम भेट
श्री. मधुकर कुकडे
विधान परिषद सदस्य

घालवायला काही साधनही न्हवत. अंधारामुळे वाचन कटाप झालेले. टन्झीस्टरची बॅटरी उतरलेली तेव्हा या दोघा (बकच्यांना) चांगले शहाणे करायचे ठरविले मी.

“हे बघ ग्यानबा आणि तू ही एक रे हणमंता भारताने आता भरपूर प्रगती केली आहे. जागतिक बँकेच्या तज्ज्ञांच्या माहितीनुसार पंचवीस एक वर्षात अमेरीका आणि चीन पाठोपाठ तिसरी महाशक्ती म्हणून भारत उदयाल येणार आहे, आपला जी.डी.पी वाढतोय! आपली ब्रॅशक्टी सुधारलीय! आपणाकडे सर्वात चांगला आणि इंग्लीश बोलणारा असा प्रंचड युवा वर्ग आहे, संगणक क्रातीत भारत अग्रेसर आहे. अमेरीकेत जवळ जवळ सर्व कारखाने आपले भारतीयच चालवतात. सगळ्या जगतसुंदर्या आपल्याच आहेत. प्रियंका चोपडा घ्या! ऐश्वर्या घ्या! जगातला सगळ्यात श्रीमंत देश व्हायला आता आपल्याला वेळ लागणार नाही.” मी मला माहित होती ती सर्व माहिती त्या

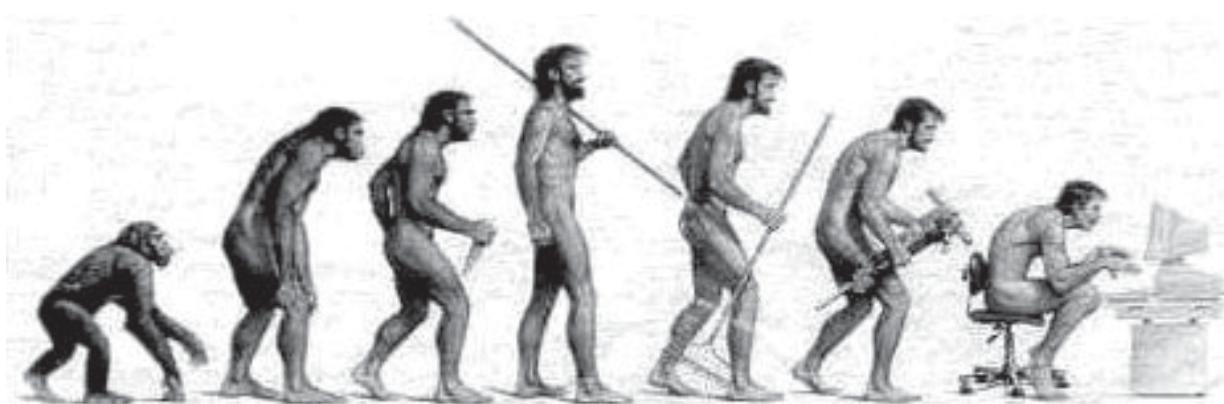
दोघांसमोर बदा बदा ओतली पण ते शांतच होते.

शेवटी शांतता भंग करत ग्यानबा म्हणाला “त्ये समद खर हो पण आताच्या ला तुमची अन् आमची गाडी कवा येणार?” माझी विकेट गेली होती. एका प्रश्नात खुबीने त्यांने माझ्या सर्व युक्तीवादावर पाणी फिरवले होते. तरीही मी किल्ला लढवत म्हणालो, “अरे येर्ईल! जरा उशीर झाल तरी गाडी येणार म्हणजे येणार” त्यावर उसळून ग्यानबा म्हणाला “साहेब राग येतू देऊ नका मी सांगतो आनकी शंबर वर्स गेली ना तरी आपण आसच सायबाची लुंगंडी धोतर -धुनार हा आता साहेब लुगडी धोतर नेसत न्हाई त्ये सोडा, पर सर्ट प्यांट झांप्पर बंड्या तर घालतो; कीती दिवस धुवायच आमी त्ये म्हतो मी! तुस्मानी साहेब मुर्ख बनीवतोय! अवो कुठला पहिला नंबर अन् कुठला तिसरा सगळ वळांग हो! तुस्मानी बनवितय त्ये बेन! मला सांगा हित दिवसाच सोडा, रातच्यालबी घडीभर लाईट गावना का गाडगभर पीयाला पानी भेटना, कुठली अमेरिका अन् कुठली चीन त्यास्नी धुनी बडवायला कुणीतरी

पायजेच की न्हाई? त्येनी आपला त्यात मातूर पयला लबंर लावला बघा! येकदम कशा हो आमच्या पोरी एकामागून एक विश्वसुंदरी व्हाया लागल्या? त्येंचा स्नो पावडरचा खप वाढविण्याची एक आयडिया हो! हिटलरन बी संडास साफ कराया काही ठराविक लोकास्नी जीत ठेवलहुत म्हन त्यातलीच ही गत! बघा म्हर्मईला जाणारी डबडा लकझरी आली तीन नंबरवाले उठा! पठा! पळा.

हणमंता, ग्यानबाचा निरोप घेऊन मी पुन्हा चिमणी एवढ तोंड करून मुंबईला परतले. ज्ञानेश्वरांनी सातशेवर्षापुर्वी प्राकृतात गीतासांगून जनतेला प्रबोधन केले होते. हा ग्यानबा म्हणजे ज्ञानेश्वर तर नसेल? कारण हे गाव आळंदीच्या जवळपासच होते विचार करू लागताच ग्यानबाच्याप्रत्येक वाक्यातून मला निराळेच विश्वरूप दर्शन होऊ लागले खरेच साले हे साहेब लोक आपल्याला मुर्ख तर बनवत नसतील ना? शंकेचा भुंगा माझा मेंदू कुरतडू लागला.

□ ■ □

नेट प्रॅक्टीस पान क्र. १०९

■ झपाटा मनोरंजनाचा ■

दिवाळी - २००७ - ५८

टाईमपास खरे शहाणे

गुंड्याभाऊ :- काय बंडोपंत काय
म्हणतोय बुश

बंडोपंत :- काय म्हणायचा ते
म्हणतोय. पण तुमची कॉग्रेस काय
म्हणतेय

गुंड्याभाऊ :- अरे काँग्रेस काय
सवाशे वर्ष म्हणतच आलीय. आता
नवीन काय म्हणणार? भारत सुजलाम
सुफलाम होवो हीच तिची इच्छा आहे.

बंडोपंत :- मोठे मोठे शब्द वापरून
घोषणा करण्यात बाकी तुम्ही पटाईत बरं
का! गरीबी हटाव काय? नई रोशनी
काय? अहो आहे ती रोशनी
लोडशेडिंगमध्ये माना टाकतेय आणि नई
रोशनी कसली आणताय डोंबलाची?

गुंड्याभाऊ :- काय आहे बंडोपंत
तुमचा भेजाफ्राय झालाय. ही विजेची
टंचाई का निर्माण झालीय असं वाटतं
तुम्हाला?

बंडोपंत :- का म्हणजे बँड प्लॅनिंग
मुळे!

गुंड्याभाऊ :- मुळीच नाही
तुमच्यासारखे हीला समुद्रात बुडवतो
तिला देशोधडीला लावतो म्हणणारे
गावगन्ना इथ त्या गन्नाचा संबंध न्हाई
बरका. असलाच तर गीस्यांचा आसल.
पुढारी असल्यावर नई रोशनी येणार
कशी? कारखाने इतके वाढलेत की
आम्ही अपेक्षाही केली नव्हती. एवढी
त्यांची वाढ झालीय. मग वीज टंचाई
येणारच की! तुम्हाला अर्थशास्त्र काही
कळतं का?

बंडोपंत :- तर तर, तुम्ही

पंकज कवळी
यांच्याकडून सप्रेम भेट
आशा खाडीलकर

कौटिल्याचे बापच की नाही! साधा घरचा
जमार्खर्च येईना तुम्हाला लिहायला अन् मारे
निघालेत शुन्याधारीया अर्थसंकल्प
वगाडायला! हे बाकी खर हा या
शुन्याधारीतचा खरा अर्थ - 'या सर्वाचा अर्थ
शुन्य असा होतो.' असा आहे ही कोड
लँग्वेज अजून जनतेला कळालेलीच नाही
म्हणून बरे. अजूनही तुमची कॉग्रेस टिळ्क,
गांधी नेहरूचीच भाषाच बोलतीय बिचारी!

गुंड्याभाऊ :- मग तशी परंपराच आहे
आमची. उगीच इंडिया शायनींग च्या डिंग्या
मारत नाही आम्ही. आणि आमचे निर्णय
दिल्लीत बसून आमचे आम्ही घेतो. भले ते
बरे वा वाईट काही का असेनात. आम्ही
स्वतंत्र आहोत. नागपूरच्या हेडमास्तरांच्या
आदेशाची आम्हाला अंमळजावणी
करायला लागत नाही. आम्ही स्वतंत्र
आहोत.

बंडोपंत :- तर तर तुम्हीच तेवढे
स्वायत्त, बाकी सगळे गुलाम. मग त्या
अणूकराराच्या वेळी कलकत्याकडे आणि
केरळकडे कशाला डोळे लावून बसाला
होतात बाळांनो?

गुंड्याभाऊ :- ते राजकारण तुमच्या
बुद्धीच्याकक्षेबाहेरचे आहे. तुम्ही निमुटपणे
सावधान म्हंटले की सावधान, दक्ष म्हंटले
की दक्ष! करा!

बंडोपंत :- तरी बरं स्वातंत्र्यापासून
दिल्लीची धुणी बडविण्याचेच काम करताय तुम्ही.

पंकज कवळी

यांच्याकडून सप्रेम भेट
डॉ. अनिल अवचट

■ झापाटा मनोरंजनाचा ■

दिवाळी - २००७ - ५९

गुंड्याभाऊ :- दिल्ली आमची
राजधानीच आहे. तिची धुणी बडविली
तर चूक काहीच नाही. मात्र आम्हाला
दुसरा घरेबा मान्य नाही.

बंडोपंत :- तर मग अमेरिकेने साधे
डोळे वटारले तर चड्या पिवळ्या का
तुमच्या? होतात.

गुंडोपंत :- अरे वेळ आली की
अमेरिकेलाही कसे फाट्यावर मारायचे
ते आम्हाला माहीत आहे. उगीच नाही
तुमच्याच अटल पुढाच्यांनी आमच्या
नेत्यांना 'दुर्गा' म्हणून ओवाळले. १९७१
साल आठवा, सातवे आरमार आठवा,
एंटरप्राइझ आठवा.

बंडोपंत :- गेले ते दिवस. आता
एंटरप्राइझ निराळेच आठवावे लागेल. तो
क्वात्रोची तिकडं नाक खाजवतोय बघा.

गुंड्याभाऊ :- ते सोडा हो कंदाहार
विसरलात काय बंडोबा?

बंडोपंत :- आम्ही विसरलो नाही.
पण ज्यांच्यासाठी कंदाहार घडले
त्यांच्याबरोबर मांडीला मांडी लावून
काश्मीरात कोण सत्ता भोगतय ते सांगा!
अरे इतका तो कंदाहार बोचतोय तर मग
त्या मुफ्तीशी कशाला चुंबाचुंबी करता आँ!

गुंड्याभाऊ :- जाउद्या हा विषय
तसा संपणार नाही. जरा चहा भजी घेऊ
म्हणजे भांडायला जोर येईल.

बंडोपंत :- जरुर! जरुर!
भांडणात हार जाणारा खरा भारतीय
नव्हे! मागवा चहा भजी मागवा लवकर

पंकज कवळी
यांच्याकडून सप्रेम भेट
डॉ. विजया वाड

युनिलिंक

सदाशिव नेरुरकर ■ सुनीत चुनेकर

ग्रंथ ज्युएशन नंतर काय करायचे यावर आम्हा मित्रमंडळींची बरीच चर्चा व्हायची. आपल्याला अतिशय रुटीन संथ आयुष्म मिळून नये, आपणच आपला बॉस व्हावा व आपलं स्वातंत्र्य अबाधीत रहावे हाच विचार त्यावेळी पुढे यायचा. या उर्मीतुनच मी व माझा मित्र अक्षरशः काही प्लान समोर नसताना धंद्यात पडले. घरच्या लोकांचा पण पवित्रा सावध होता, परंतु नंतर मात्र त्यांनी आमच्या या धाडसाला साथ दिली.

सुरवातीला आपण बिझॅनेस करतो आहोत याचे थिल आम्ही अनुभवले आणि मग तीन चारदा धडपडल्या नंतर आम्ही आमच्या सध्याच्या व्यवसायात अपघातानेच आले व तो सुद्धा अपघात झाल्यावर हाडे वगैरे मोडल्यानंतर

लागणाऱ्या सळ्यांच्या व्यवसायात.

“युनिलिंक” या ब्रॅंड खाली निरनिराळ्या प्रकारची आणि निरनिराळ्या प्रकारे हाडे मोडल्या नंतर लागणाऱ्या पद्धूया व खिळे आम्ही बनवाव्यास लागले. यामध्ये काही इंपोर्टसबस्टीट्यूटसुद्धा आहेत. कालांतराने या व्यवसायास अनुरूप फॅक्टरी / ऑफीस आमच्या व्यवसायातील उत्पन्नातूनच निर्माण झाले. या व्यवसायाने वेगवेगळ्या प्रकारचे, चांगले वाईट अनुभव दिले. मित्र दिले. शत्रु दिले व एका प्रकारे आयुष्याला दिशा दिली.

सध्याच्या जलद गतीने बदलणाऱ्या जमान्यात आर्थोपेडीक / हाडाचे प्रॉल्मेस खूप वाढले आहेत त्याच प्रमाणे त्याच्या उपचार

पद्धतीसुद्धा. अशा वेळी आमच्या सारख्या आर्थोपेडिक उपकरणे व इंप्लाटस् बनवणाऱ्या कंपनीचा आवाका प्रचंड प्रमाणात वाढत आह. आमच्या कंपनीचे पुढील प्लॉनिंग त्याप्रमाणच आहे.

अतिशय उत्साहाने, तन्मयतेने काम करत, पंधरा वर्षात आम्ही इथेवर पोहोचले आहोत व अजुनही त्याच उत्साहाने पुढे जायचे आहे.

मे. युनिलिंक

बी, सुमित सदन, भागोजी कीर मार्ग, माहिम, मुंबई ४०० ०९६

भ्रमणधनी : ९८९२२७७४५४

९३२३२८४५७८

दूरध्वनी : २४४६८३४९

■ इपाटा मनोरंजनाचा ■

दिवाळी - २००७ - ६०

जोड गोळी

‘क’ पडा-लत्ता हा शब्द सहज वाचनात आला आणि मी विचारात पडले की या शब्दात हा ‘लत्ता’ कुठून आला असेल. ‘लत्ता’ झाकायला (की झाडायला ?) कपडा पुरा पडत असेल पण ‘कपडा-लत्ता’ हा जोड शब्द का व कसा तयार झाला असेल ? कपडायाचा तसा लत्त्याशी अर्थार्थी काहीही जोड अर्थ नाही (जसा तो ‘केर-कचरा’, कडी-कुलूप’माय-बाप या जोडीत आहे)

मग मी असे आणखी काही जोड शब्द शोधू लागलो. थकला-भागला, निपटी-शिपटी(उरले-सुरले या अर्थी) दोष-आरोप(दोषारोप)भागती-भुगती (दैवाने दिलेली या अर्थी)बारा-महिने तेरा काळ, नरम-गरम(हे खर तर विरुद्ध अर्थी शब्द आहेत)

थाट-माट, तीळतीळ, तिरगी-मिरगी (अरे तुरे वर येणे) अशा काही जोडया मला भिनाल्या. जादू-टोणा या शब्दातली जादू मला समजली पण हा ‘टोणा’ कोण आणि त्याचे इथे प्रयोजन काय हे समजू शकले नाही.

जान-पछान, जरवाई-तुरवाई (हलक्या प्रतीच्या देवता) लपा-छपी मधले लपणे आणि छपणे एकच आहे. चुपचाप मध्ये गप्प बसणे अभिप्रेत आहे पण ते खरतर ‘चूप’ने पण साधले असते त्याला ‘चाप’चे डबल इंजिन कां ?

चूक भूल मधेही चूक ही भूलच असते तरीही चूक भूल हे नेहमी जोडीनेच वापरतात. चुकुनही चूक भुलीला बरोबर न्यायला भुलत नाही. ती एकटी जाते त्यावेळी बचाच वेळा ‘चूक’ तेच.

चुकला -माकला मध्ये जो चुकला तो भलतीकडे च गेला (खर तर

माकल्यालाच चुकला) चुकामूक, चमक-दमक, ख्याली खुशाली, जडी-बूटी, उघडा-वाघडा, अळंगे-विळंगे (आळा-पिळा)-अळी मिळी गुपचिळी, अवाच्या सवा, अढीच्या दिठी (अंधलेपणाने) असे आणखी काही ‘जोड-शब्द मला मिळाले.

अटा-पिटा हा शब्द यातायात या अर्थी वापरत आहे. अकटो-विकटो हा शब्द प्रचंड या अर्थी वापरत होता. हल्ली सगळेच

(सर्वार्थाने) लहान झाल्याने हा शब्द वापरातून कमी झाला आहे. एकटा दुकटा हा बहुदा रानात वा वेताळ्माळावर फिरताना दिसतो. साहित्यात तो ‘माळावर रात्री कुणी एकटे-दुकटे फिरकत नसे’ अशा रीतीने बन्याच वेळा वावरतो.

अलाणे-फलाणे हे दोघे पूर्वीपासून एकत्र छोते पण आपल्या जयवंत दळवींनी त्यांना आता कायमचे एकत्र बांधून ठेवले आहे.

‘करार-मदारात’ला करार माहित आहे. पण ही मदार कशी काय उंटासारखी घुसली मधेच ते कळत नाही.

करार पाळला नाही तर मदार कधी तरी

घ्यावी या साठी सावधान म्हणून ही सोय असावी. ही जोडगोळी न्यायालयाच्या आसपास नहमी वावरत असते.

अत्यंत अभाव म्हणजे ‘खडबड खुंटा’ तर बरीज वजाबाकी म्हणजे खांजणी-भांजणी हे तुम्हाला माहित आहे का ?

‘बुटुक बैंगण’ यातला बुटुक कळाल पण बैंगण हे काय प्रकरण आहे ते मात्र समजू शकले नाही. बुटक्याच्या रंगाचे ते वर्णन असावे असे वाटते पण तेही पटत नाही. ‘येरा-गबाळीही तसा जोडीनेच वावरतो. पण याचा उल्लेख जरा कमी दर्जाचा या अर्थी होत असतो.

‘साग्र संगीत’ या शब्दात संगीत असले तरी प्रत्यक्षात “साग्र” शब्दार्थात संगीताचा औरंगजेबा एवढाही संबंध नाही. ‘साटे लोटे’ हा शब्द जोडगोळा हा अर्थ ध्वनीत करतो. हा मात्र जोडीने वापरला तरच अर्थ होतो. नुसते साटे किंवा लोटे कामाला येत नाही त्यांचे साटे लोटे झाले की तेच सगळ्यांना कामाला लावतात. (जसे मला आत्ता लावलाय तसे)

‘लाडी-गोडी’ हा शब्द तसा मधाळ आहे. तसाच तो ‘गोड-धोड’ ही गोड आहे (पण हा धोड कोण हे कळत नाही बघा)

‘कपडा लत्ता’ या एका शब्दाने बघा कस जग दाखवल आणखी असे बरेच जोड शब्द तुम्हालही सापडतील. जुन्या भाषेल वजन असे याचे कारण जूने लोक हे असे शब्द नेमकेपणाने वापरत. ‘कपडे चांगले घालवेत’ या वाक्यापेक्षा ‘कपडा-लत्ता’ झाक-पाक असावा “यातली खुमारी काही न्यारीच नाही का ?

मी- एक आनंदयात्री

सप्तकातील सात सूर
हलकेच पालटतील मनाचा नूर
चिंता, ताण, तणाव होती दूर
उधळीत आनंदाचे चौखूर
इथे न बंध जातीचे
इथे न बंध वयाचे
सप्तसूरांचा बांधून सेतू, हृदयास् हृदये
जोडूया
सारे सारे गाऊया,
सा रे – सा रे गाऊया
या ओळींचे आवर्तन करतच माझ्या
दिवसाची सुरुवात होते. माझी ओळख
म्हणाल तर संगीताच्या प्रवासातील मी
एक आनंदयात्री! सौ. ज्योती देशमुख
कला व विद्येचे माहेरघर असलेल्या
पुण्यात माझा जन्म झाला.
लहानपणापासूनच गाण्याची ओढ व
आकर्षण होते. सदैवाने गळाही चांगला

होता. तेह्वा टी.व्ही, चॅनेल्स यांचे प्रस्थ
नव्हते. पहाटे आमची आजी रेडिओवर
भक्तीगीते लावत असे. सुधीर फडके,
माणिक वर्मा, आशा भोसले यांची ती गीते
अजूनही कानात गुणगणत रहातात.
आमच्या विजयनगर काँलनी च्या
गणेशोत्सवात संगीत सौभद्र, संगीत स्वयंवर,
द्रौपदी वस्त्रहरण, सीताहरण, अमृतसिद्धी,
अशी संगीत नाटके मी केली

त्यानंतर आई-वडिलांच्या प्रोत्साहनाने
१९७३ मध्ये भारत गायन समाज येथे
गायनाचे प्राथमिक शिक्षण सुरु झाले.
महाविद्यालयीन अध्यापन करतानासुद्धा
सुरांची ओढ व शब्दांचे प्रेम याचे मनात सुंदर
घरटे तयार झालेले असे. टेलिफोन्स मध्ये
नोकरी करत असतांना राज्यपातळीवर सुगम

■ झापाटा मनोरंजनाचा ■

दिवाळी - २००७ - ६२

संगीताचे पारितोषिक मिळवले.

पुढे लग्न झाल्यावर पती बँकैमध्ये
उच्चपदस्थ अधिकारी असल्यामुळे एका
ठिकाणाहून दुसऱ्या ठिकाणी बदली
अनिवार्य होती. त्यातच मला गांधर्व
महाविद्यालय दिली, गोवा कला अँकॅडमी
येथे शिकण्याची संधी मिळाली. त्यानंतर
परत पुण्यात आल्यावर सौ.सुधा भालेराव
यांच्याकडे शिक्षण सुरु झाले. व मी
संगीत विशारद पूर्ण केले.

‘पुणे फेस्टिव्हलच्या’ सुगम संगीत
स्पर्धेत प्रथम क्रमांक मिळाल्यामुळे माझा
उत्साह आणखीनच वाढला. मग पुढे
निरनिराळ्या स्पर्धेत भाग घेऊन
पारितोषिके मिळवली.

सध्याच्या चंगळवादाच्या,
धकाधकीच्या, तणावपूर्ण आयुष्यात
कुठुनही गाण्याची लकेर आली की आयुष्य

बहरून येते. क्षणभर मनुष्य देहभान विसरून जातो. आणि हे सुख इतरांना देता यावे म्हणून 'संगीतानंद' हा ग्रुप मी स्थापन केला. ठिकाठिकाणी आम्ही कार्यक्रम करतो. आत्तापर्यंत आम्ही ७५ कार्यक्रम केले. मग सुगम संगीत शिकण्यासाठी विचारणा होऊ लागली. तेव्हा 'संगीतानंद' नावानेच कलासेस सुरु वेळे. २००३ पासून याची सुरुवात झाली आहे. सध्या आमच्याकडे ५० विद्यार्थी शिक्षण घेत आहेत. यात वयाची अट नाही. लहानापासून थोंरापर्यंत सर्व विद्यार्थी आहेत. संगीताचा आनंद सगळ्यांना लुटता यावा ही अपेक्षा कलासचे वैशिष्ट्ये म्हणजे सुरवातीला २० मिनिटे रागांचे पलटे, स्वरांचा रियाज करून घेऊन

मग गाण्याला आरंभ. यात भावगीत, नाट्यगीत, भक्तीगीत अभंग, गवळण, गोंधळ अशी विविध प्रकारची गाणी बसवून घेते. वर्षातून एकदा कलासचा कार्यक्रमही असतो. त्यात सगळे उत्साहाने भाग घेतात व आनंदाचा शिडकावा आपल्या अंगावर घेतात. मला अस वाटत जीवन समृद्ध करण्याचा संगीत हा एक मार्ग आहे. काही व्याधींवर उपयुक्त असे विशिष्ट राग आहेत. व त्यावर अजूनही संशोधन चालू आहे. गाण्यामळे मनुष्य काही काळ आनंदी होत असेल व व्याधी तात्पुरती की होईन विसरत असेल तर याहून दुसरे सुख कोणते. सिप्ला येथे कॅन्सरग्रस्त लोकांसाठी कार्यक्रम करत असताना अशाच भावना मनात दाढून आल्या होत्या. तर यू.टी.आय.बैंकने आयोजित केलेला संगीतानंद चा कार्यक्रम श्रोत्यांकडून वाहवा मिळवतो. ती

दिलखुलास दाद संगीत यात्रेत पुढे जाण्याचे बळ देते.

सौ. मंगलाताई चितळे, श्री. सुनीता गोखले यांच्या मार्गदर्शनाखाली माझी पुढील वाटचाल यशस्वीरित्या चालू राहील यात शंका नाही. घरच्यांचा पाठिबा असल्याने ही वाट अधिकच सुखकर झाली आहे. तेव्हा 'संगीतानंद' ची ही ओंजळ स्वरांच्या भावफुलांनी नेहमीच भरलेली असेल.

- सौ. ज्योती नितिन देशमुख
संगीतानंद,
महाराष्ट्र हौ. बोर्ड कॉ.,
एच ३, ब्लॉक क्र. ४७०,
लक्ष्मीनगर, पर्वती, पुणे - ९,

With Best Compliments from

Navi Mumbai's Largest Digital Photo Processing Lab

YOUR BEST SHOT

Center One Mail, Vashi ♦ Shanti Center, Vashi ♦ Airoli Plaza - B, Airoli

Opening Shortly

Patel Heritage, Kharghar ♦ City Center Mail, Mangalore
www.fotolite.com

■ झापाटा मनोरंजनाचा ■

दिवाळी - २००७ - ६३

टाईमपास कजाला भिता कशाला

काय कसं काय चाललंय ? बरं हाय ना !

बरंच म्हनायचं !

का हो, असं रडत कुथत का सांगतायसा - बरंच म्हनायचं म्हनून !

मंग, काय करावं तर, पाऊस पडंना कालव्याला पानी न्हाई, हीरीला पानी न्हाई, ईजेचा पत्त्या नाही, रोज नव्या नव्या इलेक्शनी, एक काव आणलाय, साकर कारखाना भंगारात निघाला, कांदा बाराच्या भावात गेला. पुढारी गब्बर झाली. आमी मातूर हाये तीतच न्हायले !

आस का म्हतायसा, दारात बुलेट आली, ट्रॅक्टर आला पोरंपोरीची दणक्यात लग्न केलीसा. तरी बी तोंड वाळक का म्हंतो मी.

त्ये समदं खरं हो पर हे समदं कर्ज काढून सन केल्यागत झालंया हो ! बँकांचे हप्ते थकलेत. चैअरमन, शेक्रेटरी वळकीचे हैत म्हणून झाकली मुठ न्हाइलिया. न्हाईतर काही खरं न्हवतं बगा.

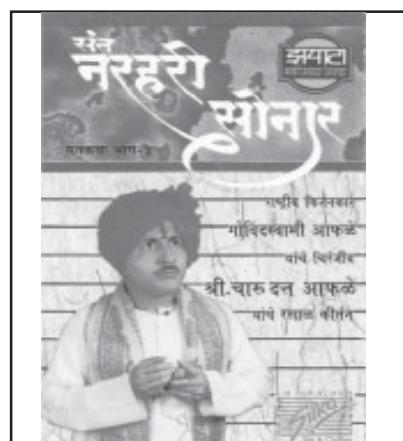
अवो जमाना बदलला हाये ! कर्ज काढाया घाबरायचे दीस गेले. आता दबादबा कर्ज काढायचं, औश करायची, सोताच्या आयुष्याचं गणित मांडायचं, मांग काय हुईल याची अजाबात चिंता करायची न्हाई. आमचं आजा-पंजा असा वागला आसत तर ह्यो बारदाना दिसला असता का ? गावात घर, गावाला लागून धा एकराचा डाग, यवडं सांभाळलं त्या

ते खरं पर आता जमाना बदललाय. लै तरास करून घेऊ नका. जावा, घरी स्वस्थ झोपा काय बी होत न्हाय बघा समद्यांची कर्ज माफ व्हनार औदा विलेक्षन हैत ना !

लोकांनी म्हनून आज ही पोरं बुलेट आनी जीपा उडवित्यात.

त्ये बी खरंच म्हना पर तुमी लेच मनाला

लावून घेतायसा ! जरा पुढाच्यांकडे बघा एकेकाकडे धा धा ईस लाख बाकी न्हायलिया पर चेहऱ्यावर ढिम्म न्हाई. उलट जनतेने त्याग केला पायचे असे बोंबलायला हे तयारच हैत. तेव्हा कै गांधीबाबा बनू नगालै !

आमच्या आज्या, पंज्या, बानं आमास्नी दुसऱ्याचं चार आनं सुदीक कर्जाऊ ठेऊ दिलं न्हाईत.

**पंकज कवळी यांच्याकडून
सप्रेम भेट
मिनाताई पाटील
शेकाप. नेत्या, माजी राज्यमंत्री**

**पंकज कवळी यांच्याकडून
सप्रेम भेट**

**भाई मोहन पाटील
शेकाप नेते, माजी राज्यमंत्री**

■ झपाटा मनोरंजनाचा ■

दिवाळी - २००७ - ६४

**पंकज कवळी
यांच्याकडून सप्रेम भेट
आ. भाई विवेक पाटील
शेकाप नेते**

वैश्य सहकारी बँक लि. मुंबई

६१ वर्षाची निरंतर सेवा

बाल उत्कर्ष योजना

आपल्या लाडक्यांना बचतीची सवय लावा! बाल उत्कर्ष योजनेतून त्यांचा उत्कर्ष घडवा।।
दरम्हा किमान रु. ६००/- आपल्या मुलांच्या नावे ५ वर्षापर्यंत भरा आणि
त्यानंतर १० वर्षांनी बँकेकडून रु. १,०४,१३७/- घ्या.

एवरिष्ट नागरिक वैश्य पेन्शन योजना

कशास भाषा व्यर्थ बोलता, एकविसाव्या शतकाची।
वैश्य बँकने दिला दिलासा, व्यथा संपली वार्धक्याची।।
या योजनेत रु. १,५०,०००/- गुंतविल्यास दरम्हा आपल्याला रु. १,०५५/-
पेन्शन मिळेल. प्रतिमहिना पेन्शन आपल्या बचत खात्यात जमा केली जाईल.

दामदुप्पट ठेव योजना

एकदाच रक्कम गुंतवा आणि १९ महिन्यांत दुप्पटीपेक्षा जास्त पैसे घ्या.

लक्षाधीश ठेव योजना

दरम्हा रु. १,३५०/- गुंतवा आणि ६० महिन्यांत रु. १,०९,०४२/- मिळवा.

गिरगांव

७, तात्या घारपुरे पथ, गिरगांव,
मुंबई - ४००००४
दूरध्वनी : २३८५६५०२/२३८५०४३२

परेल

१/२, श्याम भुवन, जे.बी. मार्ग,
परेल, मुंबई - ४०००१२
दूरध्वनी : २४७९८३४५/२४७०४३३१

दिंडोशी

१९/१९-ए, गोकुळधाम, शॉपिंग सेंटर,
गोरेगांव (पू.), मुंबई - ४०००६३
दूरध्वनी : २८४०७५९५/२८४९५९९३

बोरिवली

सिकर महल, ४, कार्टर रोड,
बोरिवली (पू.), मुंबई - ४०००६६
दूरध्वनी : २८०७३३९४/२८०७३४९८

आपली बँक, वैश्य बँक

■ झापाटा मनोरंजनाचा ■

दिवाळी - २००७ - ६५

त्याचे काय चुकले

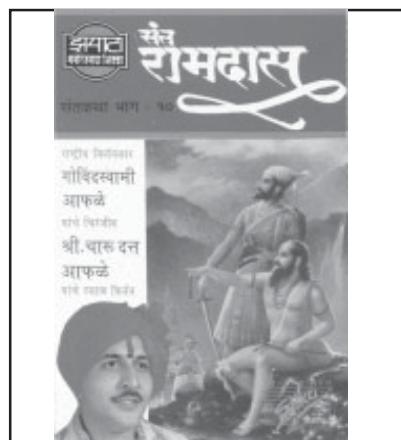
राष्ट्रक वाचून बुचकळ्यात पडलत ? ना ! अहो हे प्रकरण आहेच तसे विचित्र. माझे सर्वच विचार तुम्हाला पटील असे नसतीलही पण वेड्याच्या वेडातही एक निश्चित दिशा असते (म्हणे) तसेच माझे आहे असे म्हणा पाहिजे तर !

लग्नसंभारभांचे दिवस जवळ येत चालले आहेत. वर्ष वर्ष आधी हॉल बुक करून दणक्यात लग्ने साजरी होत आहेत. (या विचारसरणीमागे हॉल महत्वाचा नवरा मुलगा काय कुठलाही, कुठली, केवळाही मिळतो असा भावही संभवतो) दोन दोन करोड खर्चणारे बिल्डर, डेव्हलपर शेकडो करोड खर्चणारे राजकारणी लाखांनी (कर्ज काढून खर्च करून लग्न सभारंभ साजरे करणारे सामान्य ?) जन लग्नानंतर केवळ टिकेचेचधनी का होतात ते कळत नाही. (शिवाय इन्कमटॅक्स शि बी आय हे लष्टक मागे लागते ते निराळेच)

एक 'इन्कमटॅक्स' हा (जरासा) वादाचा मुद्दा बाजूला सारला तर खरतर हे सर्व संबंधित 'होस्ट' मोठी समाजसेवाच करत असतात या अशा लग्नांमुळे हॉलवाल्यांच्या दारात लक्ष्मी द्यूलते कॅटरिंगवाले बंगले उठवतात. मांडवाले आपल्याही घरातली दोन चार कार्य याच 'मांडवाखालून' साजरी करू शकतात. फुलवाले मालकाला (फूल ठरवून) टिळा लावतात. गाडी सजवणारा स्वतःला नवा ड्रेस शिवायला टाकतो. फोटोग्राफर नव दुकान टाकू शकतो.

**पंकज कवळी यांच्याकडून
सप्रेम भेट
प्रतिम कुमार शेगांवकर
राज्यमंत्री, महा. राज्य**

साडीवाला नवीन शोरूमच्या मागे लागतो. सराफ पिवळा धम्मक होतो. निमंत्रण पत्रिकावाले नवीन ऑफसेट बिटसेट मशीन टाकतात. टूरिस्ट टॅक्सीवाले स्वतःच उखळ

पांढरे करून घेतात. रंगवाले मालकाला 'प्लॅस्टिक ऐवजी 'चूना लावतात' ' अशी एक का हजार समाजोपयोगी कामे करणारे ते बहुगुणी 'खर्चिक लग्न' मग असे दीनवाणे कोपन्यात बसून नेहमी सर्वाच्या शिव्या का खाते मल समजत नाही ?

मला एक तरी हरीचा लाल दाखवा की तो एकाच वेळी स्वतःच्या खर्चाने इतक्या

**पंकज कवळी यांच्याकडून
सप्रेम भेट**

अध्यक्ष, चर्मद्योग विकास महामंडळ

■ झापाटा मनोरंजनाचा ■

दिवाळी - २००७ - ६६

लोकांना मदत करत असेल. हो आता या लग्नाला पैसा कुटून आणला हा एक कळीचा मुद्दा आहे पण जोपर्यंत गुन्हा साबित होत नाही तोपर्यंत सर्वजण सदाचारी (आचारी नव्हे हो, सदाचारी लग्न म्हटले की लेखात सुद्धा आचारी पाहिजेतच का ?) समजले पाहिजेत.

बरं अस सांगा एक तरी धनदांडग्याल खरोखरच शिक्षा झालेली आहे का ? काही ना काही कारणाने तो बाहेरच (वा ए.सी. हॉस्पिटलमध्येच) असतो. मग फुकट टीका करून शाई का नासता ? इतक्या फिल्मवाल्यावर धाडी पडल्या ! पण काळे धंदे थांबलेत का ? भारत जागतिक अव्वल नंबरात येईल तेव्हा येवो पण भ्रष्टाचारात आपण टॉप रँकीगमध्येच आहेत. तेव्हा उगाच टिळक, गांधी, नेहरू यांचा वारसा कशाला सांगायचा ? सरळ तुला काय पायजे बोल नस्ती झागझग नाय पायजे 'हो घोडा बघितलास काय ? (अवो त्या वरातीतल्या घोड्याकडे काय बगताय ? तुमी तुमच्या माग दुंगणाला काय लावल्य त्ये बगा) असा जमाना आहे. तेव्हा उगाच मोठमोठ्या नेत्यांची नावे घेऊन आम्हाला घाबरवू नका (शिवाजी राजांनी ह्या समद्यास्ती टकमक टोकावरून खाली फेकल अस्त हे आमास्नी बी म्हाइत हाय पर त्ये बोलायच नस्त राव ! जानम समझा करो !)

तेव्हा नीट विचार करा. समाज पुढे जायचा असेल तळागाळातल्यांना वर काढायच असेल (तळागाळात ढकलायच नाही हो म्हणत मी !) तर या अशा

**पंकज कवळी यांच्याकडून
सप्रेम भेट**

**आ. दिवाकर रावते
शिवसेना नेते**

समाजसेवकांना समजावून घ्या. जमाना बदल गया है मा जी! उसे बदलने के भानगडमे मत पडो! ‘त्यांचा’ सत्कार करा. तुमच्या मंडळाल ते नक्की एखाद्या खोक्याची देणगी देतील. बिसलेरीचे खोके नव्हे हो. अरे कोण आहे रे तिकडे यांना ते खोके पेटी सगळ जरा नीट समजवून सांगा अरे, अरे टिळकांनी ज्याच्यावर कागद ठेवून केसरीचे अग्रलेख लिहिले ती पेटी नाही हो! ती गोविंदराव टेंबे वाजवत ती बाजाची पेटी पण नव्हे! ते देवगडच्या हापूस आंब्याचे खोके ही निराळे आणि या खोके पेट्याही निराळ्या. अगदीच बिनकामाचे दिसताय

तुम्ही राव काय साबरमती आश्रमातून आलात काय राव? जरा यांना कोपच्यात न्या आनी नीट समजवा हो कुणी तरी सगळ.

तर हे अस सगळ इष्टाक आहे. सर्वसामान्यांनी आता बदलायला पाहिजे. नवे मापदंड तयार झाले आहेत जुने जळमट लागलेले विचार, नेते फेकून घ्या! नव्या नेत्यांच्या फलटणी सफारी घालून फुरफुर लागल्यात त्यांचे स्वागत करा. ‘साधनशुचिता’ वैरे शब्द “शब्दकोशातून” काढूनच टाका. (कारण सध्या कुठलेही साधन शुचितेत बसणारे राहिलेले नाही.)

मग तुम्हाला ही वर वर्णन केलेले चालू पुढारी पटतील त्यांचे विचार पटतील,

खोकी-पेटी-घोडे यांचे खरे अर्थ कळतील, जुन्या नेत्यांचे आचार आणि विचार किती (आजच्या जमान्यात) टाकावू आहेत हे ही कळेल मग या ” अशा लग्नाला कुणीही नावे ठेवणार नाही. उलट अशा होस्ट ना समारंभात पाहुणे म्हणून ‘मोस्ट मागणी असेल! मग कुणी उटून त्यांच्यावर टीका करणार नाही वा आमच्यासारखे कुजकट त्यांचे काय चुकले असला व क्रोकतीयुक्त लेख ही लिहिणार नाहीत! जानम समझा करो. (मजा करो नाही हे) जमाना बदल गया है!

सध्या मैत्रीमधे माझ्या केसांबद्दल जोरदार चर्चा सुरु आहे!

केशरंजना गुटिका

एक दिवस आईनी माझ्या हातात केशरंजनाची बाटली ठेवली...
मनांत म्हटलं... रोज फक्त चार गोळ्या घेऊन काय होणार?
पण केशरंजना घ्यायला लागले आणि वधता वधता केस गळायचे कमी झाले,
केसांची वाढ झाली आणि केसांना तजेला आला।

आगोम

कोळशी, ता. दापोली, पिन ४१२ ४१२, दूरध्वनी : (०२३४८) २८४२२२, २८४२२३
माहिती पत्रक सौफत मागवा

आमची इतर उपयुक्त औषधे : पचनसुधा : पोटाचे विकार कफला : सर्दी, कफ, खोकला, दमा शमा : पितृ, कळकी, उन्हाळा
आगोम : कापणे, भाजणे, वातविकार महिलामृत : स्पिद्यांचे आरोग्यरक्षक चपला : स्थुलता, जाऊय
सुशमा : त्वचाविकार केशरंजना : तेल केस गळणे, पिकणे, शांत झोप

**पंकज कवळी यांच्याकडून
सप्रेम भेट**
आ. भास्कर जाधव

**पंकज कवळी यांच्याकडून
सप्रेम भेट**
आ. किसन कथोरे

■ झापाटा मनोरंजनाचा ■
दिवाळी - २००७ - ६७

**पंकज कवळी यांच्याकडून
सप्रेम भेट**
आ. म्हादु ना. बरोरा

टाईमपास वर्कमधली वुमन

शुभांगी :- ये ये आशु कीती वेळ बघतेय तुझी ये !

आशु :- मला आज वेळ नाही बाई, मी जरा वर्क मध्ये आहे.

शुभांगी :- वर्क मध्ये म्हंजे !

आशु :- इंग्रजी येत नाही का ? वर्क मध्ये म्हणजे कामात आहे.

शुभांगी :- असलं इंग्रजी सॉर्टी मराठी ऐकून श्रीपाद कृष्णांपासून राम गणेशां पर्यंत सगळे कोमात जातील.

आशु :- हे कोण श्रीपाद कृष्ण आणि राम गणेश ?

शुभांगी :- ते वर्कमध्ये असलेल्यांना कळणार नाही. तुझं वर्क संपूर्ण कोमातून शुद्धीवर ये तुला कळतील हे दोघे कोण आहेत ते !

आशु :- तू अगदीच काकूबाई आहेस बरं का ! नव्या सोसायटी बरोबर आपण रहायला पाहिजं. न्यू जमाना आहे. इंग्रजीचा वापर सढळ हाताने केला पाहिजं. पुढची पिढी इंग्रजीच बोलणार आहे. अंडरस्टॅड ? वेकअप बेबी, वेक अप ! यु शुड नॉट वेस्ट टाईम, टाईम इज मनी.

शुभांगी :- ए मनी माऊ आत गप. शुद्ध मराठीत बोलतेस का देऊ बतीशी काढून हातात. फारच वटवट लावलीयस ऐकून घेतेय म्हणून

आशु :- इंग्रजी ही जगाची उद्याची भाषा आहे. आपण जगाच्या बिहाईड च्याहाचं नसेल तर आपण मस्ट गो विथ जमाना !

शुभांगी :- जहन्ममे जाये जमाना !

**पंकज कवळी यांच्याकडून
सप्रेम भेट
खा बाळ आपटे**

असे जमानेको बदलने वाले छपने आले अन् गेले. मराठी आमची ज्ञानोबांची, तुकोबांची शिवाजीची भाषा आहे. तुझे ते कोलंबस, शेक्सपीअर आणि चर्चिल घाल तिकडं

चुलीत. नीट शुद्ध मराठीत बोल. हा महाराष्ट्र आहे. आधी धड मराठी शिका अन् मग सायबाची धोतर बडवायला लागा ! धूत तुमची.

आशु :- तुमच्यासारखा व्याकवर्ड विचारांच्या फिमेल्समुळे मराठी लेडीज् आणि चिल्ड्रेनचे नुकसान होतय ! मी सांगते बघ उद्या समदी कच्ची बच्ची फाड फाड विग्रजी

**पंकज कवळी यांच्याकडून
सप्रेम भेट
अनंत तरे,
शिवसेना नेते**

■ झापाटा मनोरंजनाचा ■

दिवाळी - २००७ - ६८

बोलतील. इंग्लंड, अमेरिका जगावर राज्य करत्यात का म्हैत आहे का ?

शुभांगी :- का ? सांग सांग भोलेनाथ का ?

आशु :- कारण तीथे समदी जन्मापासून विग्रजी बोलत्यात !

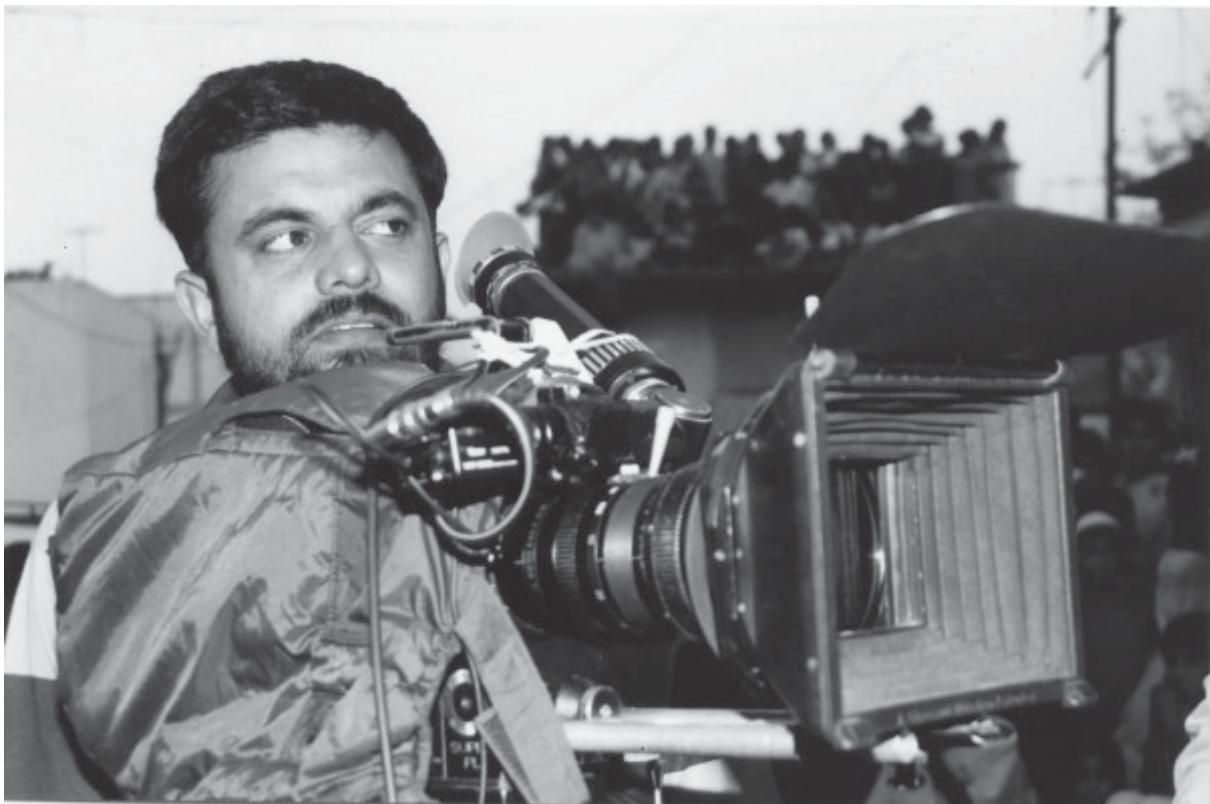
शुभांगी :- तेवढं इंग्रजी नीट म्हणायला शिका ! आधी मराठी नीट बोल. ज्ञानेश्वरी, तुकोबाची गाथा मराठी नीट म्हणायला शिका ! अभ्यासा आणि मग शेक्सपीअरची कौतुकं करा. तिकडे जन्मापासून इंग्रजी बोलतात तसं जपानमध्ये जपानी जन्मापासून बोलतात, फ्रान्समध्ये जन्मापासून फ्रेंचच बोलतात. तुझं डोस्कं आहे का खोकं ! जपान, फ्रान्स कुठं इंग्रजांच्या मागे राहिलेत ? त्या चिन्यांनी तर अमेरिका, इंग्लंडच्या नाकात दम आणलाय. तेव्हा उगाच इंग्रजीच्या टिमक्या वाजवू नका हां ती एक समर्थ भाषा आहे. ती मुलंना यायला पाहिजे वगैरे ठीक पण मराठीचा मान पहिला. ती नीट शिका पण जयंत नारळीकर, रघुनाथ माशेलकर, विजय भटकर हे सगळे मराठीच ना ! अनिल काकोडकर मराठीच ना ? मग ते कुठे इंग्रजी माध्यमातून शिकलेत ? उगीच जगाच्या गप्पा मला सांगू नकोस !

आशु :- बरं बरं जाते मी. मी काम आहे.

शुभांगी :- हां हंगा आस्स संपूर्ण वाक्य सायबांची काठी हातात न घेता म्हणालीस ना ! मग आता जा शाब्बास असच बोलत जा बरं बाळ !

**पंकज कवळी यांच्याकडून
सप्रेम भेट
आ. रमेश कदम**

देवेंद्र सुपेकर

देवेंद्र सुपेकर हे नाव तुम्ही मराठी-हिंदी मालिकांच्या श्रेयनामावलीत दिग्दर्शक म्हणून टी. व्ही.वर नक्कीच पाहिले असणार. अधिकारी ब्रदर्सची 'दामिनी,' घ्या 'तिसरा डोळा,' घ्या 'दुर्गा,' ही मालिका घ्या 'आकाश झेप,' ही मालिका घ्या वा 'साता जन्माच्या गाठी' ही मालिका घ्या. श्रेयनामावलीत देवेंद्र सुपेकर तुम्हाला भेटले असणारच असणार.

त्यांनी दिग्दर्शित केलेला पहिला मराठी चित्रपट 'अक्षता अशुंच्या.' हा एक सर्वांगसुंदर तयार झाला आहे. त्याचे मुंबई-पुण्यातील रीलीज व्हायचे आहेत. सांगली, सातारा, औरंगाबाद आदी ठिकाणी त्याचे प्रचंड उत्साहात स्वागत झाले आहे. अलका कुबल, मोहन जोशी, रमेश भाटकर, प्रियांका

शेट्टी आदी मान्यवर कलाकारांच्या सुंदर भुमिका या चित्रपटात आहेत. संगीत आहे श्रीरंग आरस, गाणी गायलीत उत्तरा केळकर, वैशाली सामंत, रविंद्र साठे या सारख्या श्रेष्ठ गायकांनी. सध्या त्यांच्याकडे दोन मराठी चित्रपट आहेत. दोन्ही चित्रपटांची नायिका अलका कुबल आहेत. फैयाज आदी कलाकार या चित्रपटात काम करीत आहेत.

अहमदनगरसारख्या फिल्म इंडस्ट्रीत 'अनवट' असणाऱ्या गावांतून सुपेकर आले आहेत. त्यांचे प्राथमिक शिक्षण अहमदनगरातच झाले असून एम.ए.ची पदवी त्यांनी शिक्षणाच्या माहेर घरातून म्हणजे पुण्यातून घेतली आहे. सगळं सोडून ते चित्रपट व्यवसायात कसे आले ? या क्षेत्रातील भलेबुरे अनुभव। कलाकारांचे रुसवेफुगवे ते कसे

सांभाळतात ? त्यांच्या पुढील योजना, त्यांच्या या क्षेत्रातील आदर्श, त्यांच्या इतर आवडीनिवडी विषयी ते मोकळेपणाने आमच्या प्रतिनिधीशी बोलले आहेत. नमनालाच घडाभर तेल जाळल्यावर खरं तर तुम्ही मुख्य विषयासंबंधीची बातमी ऐकण्यास उत्सुक असणार तर वाचा ही एक दिलखुलास मुलाखत एका मोकळ्या-ढाकळ्या स्वभावाच्या तरुण मराठी दिग्दर्शकाची.

मराठी व हिंदी या चित्रपट सृष्टीतील आपले आवडते दिग्दर्शक कोण?

- राजकपूर. त्यांच सादरीकरण, व्हीजून अतिशय अप्रतिम होती. चित्रपटाच्या सर्व घटकांवर त्यांची पकड होती, प्रभुत्व होतं. लेखन ते चित्रपटाचं संगीत, सेट, या सगळ्याबाबी

■ झापाटा मनोरंजनाचा ■

दिवाळी - २००७ - ६९

ते खुबसुरीने हाताळायचे आणि मराठी व्ही. शांताराम.

तुमचे आवडते चित्रपट?

- मराठीत पिंजरा आणि हिंदीत प्रेमरोग, अग्नीपथ.

रंगीत चित्रपट का ब्लॅक अँड व्हाईट?

- दोन्ही मिडियमचे आपापले स्ट्रॉग पॉईंट आहेत. ब्लॅक अँड व्हाईट सिनेमाला कधीही कलरची गरज भासत नाही. तो बघताना कम्लीट वाटतो. ब्लॅक अँड व्हाईटमध्ये लाईटचा वापर कमाल करू शकतो. त्या मनाने कलर फिल्मस् हार्श वाटू शकतात. पण त्याने ग्लॅमर एलिमेंट जास्त येते. आजही नवनवीन प्रयोग चित्रपटात केले जातात. पण ब्लॅक अँड व्हाईटची मजा कशातच नाही.

तुमचे आवडते पुस्तक?

- शिवाजी सावंतांच 'मृत्युजय,' अलिकडे वाचलेल 'तोच मी,' प्रभाकर पणशीकरांचे, विवृत कामतांच 'इडली ऑर्किड आणि मी.'

आतापर्यंत तुम्ही केलेल्या सिरियल्स् पैकी तुमची आवडती कोणती?

- 'दुर्गा'. या मालिकेचा विषय खुप चांगला होता. सगळे कलाकारां आपापल्या भूमिकेला अगदी अनुरूप होते. ती टीमचं खूप छान जमली होती. खरंतर त्या कथेचा जीव अतिशय लहान होता, पण पटकथा करताना त्यातील पदर हळूहळू उलगडत गेले आणि एक खूप चांगली कथा समोर येऊ लागली. अतिशय दाट आणि फास्ट असं हे कथानक होतं. कुठेही लुज एन्डस् नव्हते म्हणून मला ती आवडते.

इतर टी. व्ही. सिरियलचे कोणतो डायरेक्टर तुम्हाला

आवडतात? का?

- वादळवाट फेमचा मंदार देवस्थळी आणि सतीश राजवाडे असं भवचे दिग्दर्शक. या दोघांच्या कामाचा बाज मला आवडतो. त्यांच्यात एक विलक्षण साम्य आहे. असं मला वाटत. ते दोघं आपली कथा अतिशय आत्मविश्वासने मांडतात. कॅमे-न्याशी असलेली त्यांची दोस्ती लोगांचं कळते. बरेच दिग्दर्शक कॅमेरा अस्तित्वातच नाही असे प्रेझेंटेशन करतात. खरं तर दिग्दर्शक हा कथा, कॅमेरा आणि प्रेक्षक यांच्यात एक हळूवार नातं निर्माण करू शकतो. तो या सगळ्यांचा मऱ्येटीक फोर्स असतो. या दोघांबद्दल मला असंच वाटते.

कलाकारांना अभिनयासाठी पूर्ण मोकळीक देता का?

- हो, पूर्ण मोकळीक देतो. त्यांना त्यांच्या कॅरेक्टरची रूपरेषा पूर्ण समजावून देतो. कथेतलं त्यांच स्थान, त्यांच्याकडून अपेक्षित असलेला कॅरेक्टरचा प्रवास मी त्यांना सांगतो. त्यातून ही मला काढी वेगळे अपेक्षित असेल तर मी सांगतोच. पण इतकी बँकग्राउंड माहित असल्यावर कलाकारांना नंतर माझी गरज भासत नाही. कारण तेही काढीतरी विचार करतच असतात. त्यामुळे त्यांचा अभिनय खुलत जातो. माझ्या सुदैवाने

आजपर्यंत मी ज्याज्या कलाकारांबरोबर काम वेळेले ते माझ्यापेक्षा खूप अनुभवी आणि आपल्या कामात निपुण होते. खास उल्लेख करावासा वाटतो तो पणशीकर, सुलभा देशांडे, मोहन जोशी, शरद पोंक्षे, अलका कुबल, रमेश भाटकर, आनंद अभ्यंकर, सुबोध भावे, डॉ. विलास उजवणे यांचा. कथेतले *between the lines* इतके सहज आत्मसात करतात की त्यांचा अभिनय बघून अवाक् व्हायला होतं.

दिग्दर्शक म्हणून टी. व्ही. सिरियल करायला आवडते का सिनेमा?

- मला चित्रपट करायला जास्त आवडेल. सिरियलमध्ये बंधन खूप असतात. मुख्य म्हणजे वेळेचं बंधन, ट्रीटमेंटवरही त्यामुळे आपाआप अंकुश बसतो. ट्रीटमेंट, परफॉरमन्सचा काही काळाने सिरियलमध्ये ठावठिकाण राहात नाही. कितीही नाकारल तरी ही वस्तूस्थिती आहे. त्या मानाने चित्रपटात खूप मोकळीक असते. कलाकारही रिलॅक्सड असतात. वेळेत काम करण्याची तशी घाई नसते. चांगले

■ झापाटा मनोरंजनाचा ■

दिवाळी - २००७ - ७०

काम करणे यावर भर असतो . creative satisfaction

जास्त असते. पैसा सिरियलच्या मानाने कमी असेल, पण स्वातंत्र्य आणि मोठ्या पडद्याची जादू नाकारता येणार नाही.

अभिनय हा रक्तात असावा लागतो की तो शिकवून शिकता येता?

बन्याच अंशी तो रक्तातच असावा लागतो, पण अभिनयाच्या तांत्रिकबाबी मात्र शिकाव्याच लागतात. ज्याला अभिनयाची उपजत जाण असते. तो या तांत्रिक गोष्टी सहज शिकू शकतो. मग त्याचा अभिनय कॅमेरा friendly होतो. नाटकात लाईट कसा घ्यावा, आवाजाची फेक, कशी करावी ही सगळी अवधानं सांभाळावीच लागतात. तसेच कॅमेर्याचे आहे. अभिनय रक्तात असावा हे मी म्हणतो ते योग्यच आहे. कारण म्हणूनच आपल्याकडे चांगले, उत्कृष्ट, ठीक, बरा असे कलाकार आहेत. ट्रेनींग दिग्दर्शक तुम्हाला चांगला अभिनय करायला फक्त मदत करू शकतो. पण अभिनय हा सूर आपल्या आत असायला हवा.

शुटींगमधील एखादा

चुकल होता आणि दोन तास पुण्याची सैर करून आला होता. आज खरंच आम्हाला साईबाबांनी वाचवले. पण नंतर कधी ते आमच्या मदतीला आले नाहीत. या चित्रपटाच्या शुटिंगने खरंच आमचे अशु काढले. यापुढे मी कानाला खडा लावला की शुटींग पूर्ण झाल्याशिवाय चित्रपटाचे नाव ठेवायचे नाही.

अभिनेत्यांची बंडखोरी कशी काबूत ठेवता.

‘बंडखोरी’ हा शब्द खूप जहाल आहे. पण मला असा अनुभव कधीच आला नाही. कारण मी त्या मानाने सेटवर तटस्थ असतो. माझ्या कामावर या सगळ्याचा मी परिणाम होऊ देत नाही. माझ्या सेटवर खेळीमेळीचे वातावरण असावे पण मी स्पष्ट सांगतो मी एक नो नॉनसेन्स डायरेक्टर आहे आणि हे सगळ्यांना माहीत आहे. मेकअपरूपमध्ये आर्टिस्ट काय करतो याच्याशी माझा संबंध नसतो. प्रोड्यूसर आणि आर्टिस्ट यात मी कधीच येत नाही. त्यामुळे टेन्शन मला सहन करावे लागत नाही. खरं म्हणजे या सगळ्यासाठी आर्टिस्टला कुठे वेळ असतो आणि हल्ली सगळे खूप प्रोफेशनल झाले आहेत. दे नो देअर जॉब अॅण्ड लिमिट्स.

ह्या गपा अशाच चालू शकतात पण आपण इथेच थांबुया आणि सिरियल आणि फिल्मस्थी वाट बघुया! या नो नॉनसेन्स डायरेक्टरकडून! ऑल द बेस्ट!

□ ■ □

- देवेंद्र सुपेकर

एच. २, ओम मिस्किता नगर,
शहाजी रोड, विद्यामंदिर शाळेजवळ,
दहिसर (पू.), मुंबई

■ झापाटा मनोरंजनाचा ■

दिवाळी - २००७ - ७१

कामाचे शोध

आमच्या मूळ सिद्धातानुसार खरं तर कुठलाही शोध खन्या अर्थी कामाचा नाही. पण आता इलाजच नाही म्हंटल्यावर काही शोध गोड मानून (त्यातले काही ‘खारे’ असले तरी) घ्यावेच लागतील हो!

मला सांगा वरण, भात, तूप, लिंबू, मीठ हे कॉम्बिनेशन कोणी शोधले असेल? खरा खवव्या असणार बघा तो. पानावर गरमगरम भाताची मूद असावी, त्यावर पिवळे धम्मक वरण ओसंडून वहात असावे. त्यावर (देशस्थाने वाढलेले) घसघशीत रवाळ तूप असावे, लिंबाची फोड, मीठ बाजूला असावे! आहा हा! क्या बात आहे. केवळ पुढे येणाऱ्या मुख्य पकवाञ्याला जागा असावी याच हेतूने हे कॉम्बिनेशन पंगतीत रिपीट केले जात नाही. नाहीतर केवळ वरणभातावरच साडेतीन टक्के पंगत तृप्त झाली असती! खेटं सांगत नाही. आमच्या ओळखीचे एक बँक मॅनेजर आहेत ते आयुष्यभर फक्त वरणभातच खात आहेत! है कोई जवाब? वरणभात हा एक ‘कामाचा शोध’ आहे याच्या संशोधकांना धन्यवाद द्यावे तेवढे थोडेच आहेत.

कोल्हापूरचा पांढरा रस्सा, लाल रस्सा, सुंक मटण ज्यारीची गरम गरम भाकरी, शेवटी बिर्याणी असा बेत असेल (शिवाय ‘ताटा’ अगोदा तीर्थप्राशन) तर बहुसंख्य लोक स्वर्गाचे आमंत्रण ही नाकारतील. हे डेडली कॉम्बिनेशन कोणी शोधले असेल? त्याच्या कर्त्याला लाखलाख धन्यवाद! असे शोध लावा हो! ते बिनकामाचे मोबाईल, टेलिफोन

आगीन गाडी हे शोध काय कामाचे?

कोल्हापूरी मिसळ आणि पाव हा एक असाच अनोखा प्रकार आहे. कोल्हापूरात जाऊनच तो दत्त कँफे, खासबाग, बावडा, चोरगे, उद्यमनगर अशा खास छावण्यात जाऊन खाऊन बघा (या छावणीत सध्या कोण

फार्मात आहे हे आधी चवकशी करा आणि मग तिथं धाव घ्या!) जगातील सर्व सुखे या मिसळी पुढे मिथ्या आहेत! या शोधाच्या निर्मात्याला पोटभर धन्यवाद!

एकेकाळी सातान्यात बाबूरावची भजी हा एक ‘खाणीय’ पदार्थ असे बशीभर बटाटा भजी खाऊन बाबूरावांना भरपेट आशिर्वाद देतच सातारकर राजपथावर भराऱ्या मारीत. बाबूरावांनी हा कष्ट साध्य शोध लावून कित्येकांचे दुवा घेतले आहेत पण आता आम्हीच दवा पाण्यावर असल्यामुळे हा छंद बारगळ्याय)

मुंबईत एके काळी ‘जॉर्ज’ची बिर्याणी फेमस होती. ताळोजापर्यंत मजल मारून बिर्याणी

हाणणारी ही मंडळी होती. बांक्रचाच्या ‘जेफ’ची बिर्याणीही लाजवाब. या सर्व शोधकांना शतशः धन्यवाद! किती आनंद दिलाय या सगळ्यांनी याची कल्पना फक्त या ‘चवीच्या लोकांना’ च समच शकेल.

पूर्वी मुंबईत रिगल सिनेमासमोर मॅजिस्टिक हॉस्टेलच्या तळघरात एक लहानसे रेस्टॉरंट होते. तिथे जो फ्राय खीमा (फूल प्लेटभर) मिळायचा त्याला दुनियेत तोड नसे. तो नंतर एकाएकी बंद झाला. तसाच माझगावच्या भंडारी हॉटेलात, दादरच्या दादासाहेब फाळके रोडवरच्या (शिवाजी) मुलतानी मध्येही ‘मस्के में पराठा’ और खीमा मिळे तोही सुंदर असे. पण मॅजेस्टिकवाला महाराजा वुढे पळाला वुडणाला ठाऊक? ईश्वर या सर्व अन्रदात्यांना सुखी ठेवो! हे असे काहीतरी ‘जीवघेणे’ शोध लावा राव! हे आपलं जगणं सुखी करतात. केवळ हे काही खायल मिळणार नाही म्हणूनच मी परदेशी वगैरे कुठे प्रवासालाही जात नाही. बघा (ते विंग्रजीचे बन्यापैकी वादे वगैरे प्रकरण आहेच हो.) मी खीमा फ्राय मागवला आणि त्याने डुकराचे हुमण आणले तर करू काय? परत हे चुकीचे आहे हे माझा चुकीच्या इंग्रजीत समजाऊन त्या वेटरला सांगणार कसे? नंतर तो कावळा नाहीतर दुसरंच काहीतरी जिवंत प्रकरण आणायचा! त्यापेक्षा आहे हेच बरे. ठेविले अनंते (म्हणजे वरील सर्व खाध्य पदार्थ रिचवून) तैसेचि (येथेच) रहावे हेच उत्तम!

□ ■ □

■ झापाटा मनोरंजनाचा ■

दिवाळी - २००७ - ७२

टाईमपास सबल (ग्लोबल) भारत

गुंडोपत :- काय बंडोबा आहेस
का घरात का गेलायस गटारी साजरी
करायला ?

बंडोपत :- अरे गटारी केव्हाच
संपली अजून उतरली नाही वाटत तुझी ?

गुंडोपत :- माझी केव्हाच उतरलीय
! बर काय म्हणतोय ‘तुझा मेरा भारत-
महान !’

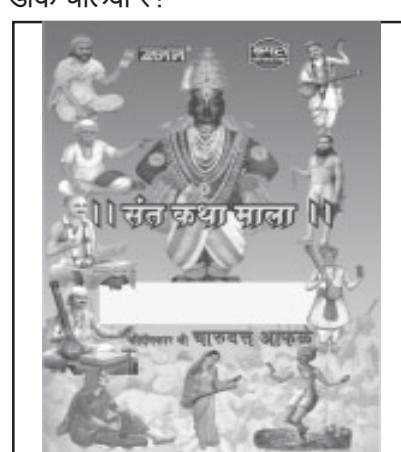
बंडोपत :- अरे मेरा भारत
जागतिक महाशक्ती नंबर तीन बनत
चाललाय

गुंडोपत :- म्हणजे तिसच्या दर्जाची
शक्ती म्हण की लेका ! ते अमेरीका -
युरोपवाले सांगणार आणि तुम्ही
नंदीबैलासारखे माना डोलावणार !

बंडोपत :- का ? काय खोट आहे
त्यात. आज भारताकडे सगळ्यात
जास्त सुशिक्षित इंग्रजी झकास
बोलणारा, सायन्स, गणित, विज्ञान यात
पारंगत असणारा तरुण वर्ग आहे. अरे
“नासा”चा चाळीस टक्के स्टाफ
भारतीय आहे. आहेस कुठे ते !

गुंडोपत :- चाळीस टक्क्यात खरे
शास्त्रज्ञ किती आणि कांपूटर कारकून
किती हे खरं तर तपासाव लागेल.
हिटलरने सुध्दा ‘हल्की’ कामे करायला
ज्यु शिल्क ठेवा असा फतवा काढला
होता- म्हणे ! अमेरीका तेच करतीय.
तुम्ही यडे कांपूटर क्रांती महाजाल
जागतिक शक्ती, महाशक्ती, ग्रीस
ब्राझील, इंडिया, रशिया चायना यांचा

**पंकज कवळी यांच्याकडून
सप्रेम भेट
सचिन जकातदार**

बंडोपत :- काय डोक चालवा ! आमचे
पुढारी, नेते, शास्त्रज्ञ सुद्धा सगळ्यागोष्टी
आकडेवारीने सिद्ध करतायत तर यात
फसविण्याचा प्रश्न येतोय कुठे ?

गुंडोपत :- इथच तर सारी गोम आहे.
सगळे जागतिक अहवाल कोण बनवत, युनो
ती अमेरीकेची री ओढते ! अमेरीकेच्या
धोरणानुसार ती संस्था सर्व रिझल्ट्स तयार

**पंकज कवळी यांच्याकडून
सप्रेम भेट**

सुरज बोले

किंते भंडारी ऐक्यवर्धक मंडळी

■ झापाटा मनोरंजनाचा ■

दिवाळी - २००७ - ७३

करते नंतर केव्हा तरी ‘वॉटर गेट’
फुटते पण तो पर्यंत वेळ गेलेली असती.
ही सगळी ब्रीक राष्ट्र आहेत ना “ती
बाजारपेठ ” सध्या जगात सगळ्यात
तेज आहे. सर्वात मोठा क्रयशक्ती
असणारा मध्यमवर्ग भारताकडे आहे.
चीनकडेही प्रचंड बाजारपेठ, व्यापारपेठ
आहे. ब्राझील, रशिया हेही त्याच
वर्गातले तुम्हाला गाफील ठेवून तुमचा
उदोउदो करत, त्यांच्या भगतांच्या
सहाय्याने तुमच्या नाकात वेसण
घालण्याचा – उद्योग तुम्हाला कळत
कसा नाही रे ! एकदम बन्या सगळ्या
जगत सुंदर्या”भारतीय भूमीवर सापडू
लागल्या. इतके वर्ष आण्ही हाबशी होता
आणि आता पद्धिनीचे बाप झालो की
काय ? हं ! हे सगळ भारतीय
बाजारपेठेसाठी आहे ! हे आम्हाला
कळत नाही की काय ?

बंडोपत :- तू म्हणतोस त्यात
थोड तथ्य असेलही पण तुझी थिअरी
तरी कुठे परफेक्ट आहे. कशावरून
तू तुझ्या चश्म्यातून पहात नसशील
या प्रश्नांकडे ?

गुंडोपत :- मला कुठलाही चश्मा
लागलेला नाही. आणि लागणारही नाही
मी फक्त भारताच्या हिताच्या ‘बर्हिगोल’
भिंगातून बघून मला काय दिसतय ते
सांगतोय ! जन्मभर तुम्हाला इंग्लंड-
अमेरिकेची धुणी धुवत बसावी लागणार
आहेत हे बरीक ध्यानात घ्या ! तुम्हाला

**पंकज कवळी यांच्याकडून
सप्रेम भेट**

अॅड. पुरुषोत्तम जाधव

सल्लागार, महालक्ष्मी देवस्थान

सबल करण्याचे एक सबल कारण म्हणजे तुमचा चीनपुढे बळीचा बकरा करण्यासाठी ‘बफर स्टेट’ म्हणून वापर करायचाय या साहेबांना! बकऱ्याला बळी देण्यापूर्वी वाजत गाजत झेडूच्या फुळांची माळ गळ्यात घालून मिरवत नेतात हे इतक्या गटाऱ्या साजऱ्या केल्यास तरी तुल उमगू नय! थत तुमच्या!

बंडोपंत :- तू म्हणतोयस ते थोड थोड पटत पण पूर्ण पटत नाही.

गुंडोपंत :- इथच तुम्ही मार खाता तुम्हा भारतीयात किलिंग इन्स्टींग नाहीत. तो पाकिस्तान आणि चीन मध्ये आहे. तो एवढासा टीचभर पाकीस्तान

अमेरीकेच्या धमकावण्याला जरा सुद्धा न टरकता “आम्ही आमचा अणू कार्यक्रम आमच्या मर्जीप्रमाणे सुरु ठेवणार.” असे ठणकावून सांगतो. भारत मात्र अणू करारापाई “एक दोन तीन” करत तेजाबी तालावर नाचतोय! प्रत्येक राष्ट्राला आपले स्वहित दर्शी धोरण आखण्याचा पूर्ण अधिकार आहे. भारत तो गमावत चाललाय अस मला वाटत. तुला हे राजकारण समजणार नाही. तुझा आयक्युच तेवढा नाही!

बंडोपंत :- ठीक आहे. तू बरोबर का मी बरोबर हे काळच ठरवील

गुंडोपंत:- काळ काय ठरवेल ते ठरवेल जरा चहा चिवडा देण्याचा तर ठरव आणि आत तशी ऑर्डर दे!

बंडोपंत :- तथास्तू! अग ए, या गुंडोबाला आणि मलाचहा -चिवडा पाठव बाहेर! आधी पोट भर्स मग कर्स जागतिक राजकारणावर चर्चा.

गुंडोपंत :- चालेल चालेल! या बाबतीत मात्र तुझे माझे एकमत आहे. बरका बंडूभाऊ!

ही शिडी संपू नये, असं गाटतं ना! ?!

संदर्भ : वोग

■ झापाटा मनोरंजनाचा ■

दिवाळी - २००७ - ७४

टाईमपास

फरक जमान्यातला

राम राम हो पावण कुठं चालला ?
 मुंबईला, तुम्ही कुठं जाणार ?
 म्या बी म्हर्मईलाच जनार हाये. बरं
 झालं सोबत झाली शेवट पातूर
 मुंबईला कुठं जाणार ?
 परळला. धाकला लेक असतूया
 तिथं माझा

चला चला, गाडी आली. बसून
 घेऊ.

हांशा: जागा तर चांगली गावली.
 पानी पीनार का ?

नको, माझ्याकडे आहे बाटली.
 बाटली बरोबरच ठेवताय म्हना की !

ती बाटली नव्हे हो. बिसलेरीची,
 पाण्याची बाटली म्हणतोय मी.

ती व्हय. मला वाटलं जमाना आता
 बदललाय तवा गाडीत बी राजरोस
 बाटल्या पीयाला लागले की काय ?

तेही फार लांब नाही. पण एक सांगा
 तुमच्या जमान्यात आणि आताच्या
 जमान्यात काय फरक जाणवतोय
 तुम्हाल ?

काय पेपरवाले हायसा काय ? न्हाय
 म्हंजे मुलाखत घेतल्यावाणी इचारतायसा
 म्हूनून म्हंटलं

नाही नाही सहज वेळ जावां,
 टाईमपास म्हनून

हां हां टाईमपास होय. मंग हरकत
 न्हाई आता बगा, आमच्या येलेला
 पाऊस पानी येलच्या येली यायचं. आता
 समदा बैदाच झालय हस्त नक्षत्र कोरडं
 जातय आनी दिवाळीला बदाबदा पाऊस

कोसळ्योया कसलाच नीतीनियम पाऊस बी
 पाळनासा झाल्या ! बायका, पोर, माणसं
 पाळीनांत तर त्यो तरी कशाला नीतीनियम
 पाळल म्हंतो मी.

ती काय जीन आनी वरती लंडं झाबलं.
 अवो आतल्या चङ्गीचा रंग बी दिसला
 पायजे. अशापाई प्वॉट-बैंबी उघडी अशी
 प्यांट घालत्यात तरण्या पोरी. आता काय
 म्हनायचं या जमान्याला ?

अहो काळाप्रमाणे आपणही बदललं
 पाहीजे

तुमी बी त्यातलेच वाटतं ! दीनबदीन
 अंगावरची कापडं, बायामाणसांच्या हो
 कमीच व्हाया लागल्यात गावचा शिंपी
 म्हनतो पूर्वी एका चोळीला जेवडं कापड
 लागत क्त त्यात आत धा चोळ्या हत्यात
 म्हनं ! हे काय न्हवच त्ये !

अहो पण , टी व्ही आला, कॉम्प्युटर
 आल, मोबाईल आला. हे तरी मान्य
 कराल की न्हाई !

करायची काय ही समदी बिन कामाची
 ब्याद ! टीक्की आला आता सासवा सूनांची
 भांडणं पैल्यापेक्षा वाढलीच. काम्प्यूटरने
 घर घर कर्जात गेलं. मोबाईलनं पळून
 जाऊन लगीन करायचं फ्याड वाढलं.
 एक का धा गोष्टी सांगू ! सरळ सांगू !
 सगळं बीनकामाचं हो. ते वेळच्या वेळी
 पाऊस पडलं, धरण भरतील तेवढं बघा !
 रातदीन लाईट न जाईल हे बघा / येवडं
 केलसा तरी लै झालं म्हंतो मी उगा लै
 सुधारणांच्या गप्पा मारू नका ! का हो,
 झोप आली काय ? झोपा मी बी एकाद्या
 प्रश्नांचं उत्तर येईना झालं की झोपंच सोंग
 आणतो.

दार दूर दूर... दार दूर दूर

पंकज कवळी यांच्याकडून
सप्रेम भेट
मधु मंगेश कर्णिक

पंकज कवळी यांच्याकडून
सप्रेम भेट
शरयु ठाकूर
माजी आमदार

■ झापाटा मनोरंजनाचा ■
 दिवाळी - २००७ - ७५

पंकज कवळी यांच्याकडून
सप्रेम भेट
नारायणराव राणे
 महसूल मंत्री, महाराष्ट्र राज्य

भंकस

शामा या चपला कशा घेतल्यास
गं ?

कशा, म्हणजे ? यांच्या पगारातन्
आमचे हे काही जकात नाक्यावर
नाहीत.

तसं नाही गं कशा घेतल्यास म्हणजे
केवढ्याला घेतल्यास ?

हां हां अस्स होय, पंचाहत्तरला
घेतल्या.

पंचाहत्तरला ? काय एक डझन की
एक ?

एक कशी घेईन ? मला दोन पाय
आहेत. मी तुझ्यासारखे दोन जोड कसे
घेईन ? पुढच्या पायांना दोन आणि
मागच्या पायांना दोन !

हाऽहाऽ क्या जोक मारा ! तू मराठी
कुरं शिकलीस गं ?

मी मराठी घरीच शिकले.

तरीच हे असं घेडगुजरी मराठी
बोलतेस. अर्थाचे अनर्थ करतेस. शब्दाचे
वाकडे तेवढेच अर्थ घेतेस. तुझ्या घरी
कोणी सरळ बोलत नाहीत की काय
सरळ म्हणजे काय ?

घ्या, आता सरळ म्हणजे काय तेही
सांगावे लागणार का ?

अगं, सरळ म्हणजे शब्दाला जो
सरळ अर्थ असेल त्या अर्थाने बोलले
की सरळ बोलणे जमते.

बरंबरं मी वाकडे बोलते ना ! मग
माझ्याशी कशाला बोलतेस ?

वेळ बरा जातो म्हणून !

पंकज कवळी यांच्याकडून
सप्रेम भेट
एस. व्ही. पाठ्ये
व्यवस्थापक महालक्ष्मी देवस्थान

म्हणजे मी नाही समजले.
तीच तर गोम आहे. तुला वाकडे सरळ
वाटते आणि सरळ वाकडे वाटते आणि
सरळ वाकडे वाटते त्यामुळे बोलायला मज्जा

वाटते.

बरं ते जाऊ दे. काय घेणार कोक,
पेप्सी, चहा, कॉफी ?
काहीही एक आण
ओक म्हणजे ?
म्हणजे चहा तरी आण, कॉफी तरी
आण, कोक तरी आण नाहीतर पेप्सी तरी
आण दोनीची मिसळ नको.

पंकज कवळी यांच्याकडून
सप्रेम भेट

श्री. राजाराम निकम

सं. अध्यक्ष, न्यू सातारा समूह

■ झापाटा मनोरंजनाचा ■

दिवाळी - २००७ - ७६

तू इंग्लीश मिडियम आहेस ना,
म्हणून तुझ्यां हे असं होतंय.

नको तिथं पी. जे. मारतीय !

पी.जे अब्दुल कलाम का ?

ते ए पी. जे अब्दुल कलाम आहेत
परवा एवगा नामवंत मराठी
वृत्तपत्रातील बातमीत त्यांचा उल्लेख ए.
बी जे अब्दुल कलाम आजाद असा केल
होता.

आजादी नंतर बन्याच वर्षानी
आजादांची आठवण होऊ लागली हेही
नसे थोडके.

राजकारण मला कळत नाही.

राष्ट्रपतीपद राजकारणातीत आहे.
आणि आपले माजी राष्ट्रपती आणि
राजकारण याचा सुतराम संबंध नाही.

सुखराम म्हणजे काय ?

सुखराम नाही गं सुतराम !
सुखरामचा आणि सुतरामचा सुतराम
संबंध नाही आणि तुला राजकारण माहित
नाही म्हणतेस मग सुखराम कसा
माहित ?

माझा टेलिफोन चालेना झाला की
सर्वजण सुखरामची आरती करायचे.
त्यामुळे सुखराम लक्षात राहील. बंद
झालेला फोन आरती संपताच आपोआप
सुरु व्हायचा माहितीय तुला ?

अगं टेलिफोन हे एक मशीन आहे.
आरतीला पावायला तो काय गणपती आहे
का ? काही तरीच असतं बघ तुझ्यां !

अगं खरंच आरती झाली ना की

पंकज कवळी यांच्याकडून
सप्रेम भेट

मिलिंद एकबोटे

फोनची घंटा वाजायची. कानाला लावला
की उद्बत्तीचा वास यायचा.

कानात वास यायचा ? कान भलतेच
लांब आहेत का गं तुझे ?

अंग कानाला लावला तरी नाकाला
वास यायचा. असं मला म्हणायचं होतं
काना-नाका मध्ये माझी स्लीप ऑफ टंग
झाली.

जाऊ दे तसे काना उलटा केला
की नाका येतोच की काय ?

काय की बाई मी कधी नाक्यावर उभी
रहात नाही.

मी पण नाही रहात. पण शब्दांच्या
काना मात्रांवर बरीच खेळते. आज जरा
तुझ्या काना नाकांवर घसरले.

तिथंच थांब फार खाली घसरू
नकोस.

बरं बाई थांबते नाक्यावर. ओ.के.

ओ.के. बराय मी जाते आता बसला
उभं रहायला लागेल आता मला.

बस आणि उभे दोन तसे जवळचे
शब्द पण किती विरुद्ध अर्थाचे शब्द
आहेत नाही का ग ?

तू सुद्धा लागलीच का भंकस
करायला !

अंग चालायचंच वाण नाही पण गुण
लागणारचं की तुझा मला !

बराय, अच्छा तो हम चलते हैं !

अच्छा ! अग मोड आहे का बघून
बसमध्ये चढ

मोडाचा आणि बसमध्ये चढण्याचा
काय संबंध ?

यडचापच आहेस. तो मोड नाही.
ती मोड ! मोड म्हणजे चिल्लर. सुटी नाणी

असं म्हणायचंय मला.

असं होय. मला वाटलं ही आणि काय
बडबडतीय ?

मला वाटलंच तुझं डोक असं तिरकं
चालणार ते.

अंग डोकं कधी चालतं का ? माणूस
चालतो. तो तिरका चालला तर डोकं तिरकं
चालतं. तो सरळ चालला की डोकं सरळ
चालतं ! तुझं मात्र सध्या तिरकस चालतय
बरका !

बरका की कापा ?

“ ओँ ! ”

फणस गं ! बरका आहे का कापा ?

चल मी चलते. अच्छा मी येते.

अंग येते म्हणतेस आणि चक्क उलटी
क्रीया करून जाते आहेस.

यालाच मराठीत मोड म्हणतात.

मोड म्हणजे वळण ना ?

ते हिंदीत. पण तसं हे एक वळणच म्हटलंस
तरी चालेल

मराठीची धाटणी म्हटलंस तर जास्त

बरोबर होईल असं मला वाटतं

बघ प्रत्येक मोड किती निरनिराळे
मोड दाखवतेय !

हो ना ! चिल्लर म्हणजे मोड, कोंब
म्हणजे मोडच, वळण म्हणजे मोडच
हे मोड ते मोड मोडतोड इलेव्हन
झिंदाबाद !

बरय आता खरंच निघालं पाहिजे
मला तो माझा दादला वाट बघत असंल
घरला. हे काय मराठी का मराठीचं
पिलू मराठीचे पिलूच आहे हे हे
घाटावरचं गावरान मन्हाटी आहे. लै
ग्वाड वाटतं बोलया.

व्हय व्हय म्या बी तसंच बोलावं
म्हंतीया ! बराय येतो आता. औदा काय
पिकपानी बरं हाय का ?

हाय आता पोटापुरता, त्यो पांडूरंग
ठेवल तसं रहायचं आपून.

व्हय व्हय लेकरू काय म्हंतय ?

बराय म्हनायला बरच हाय
म्हनायच !

बराय येते आता

“ या या ”

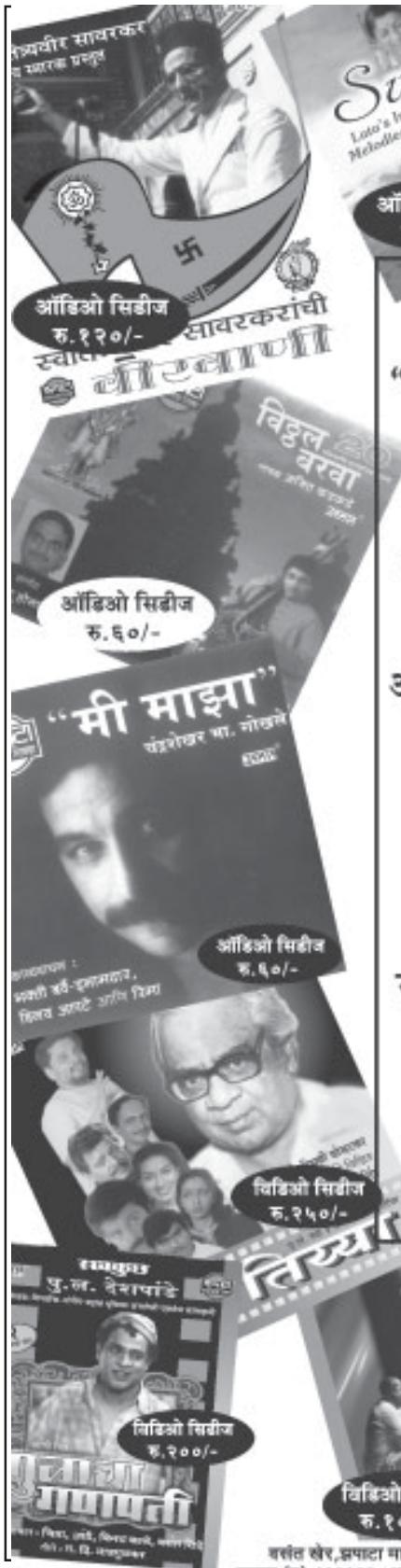
पंकज कवळी यांच्याकडून
सप्रेम भेट
प्रा. मकरंद भोसले

■ झापाटा मनोरंजनाचा ■

दिवाळी - २००७ - ७७

पंकज कवळी यांच्याकडून
सप्रेम भेट
दाजीसर
अविष्कार क्लासेस्

पंकज कवळी यांच्याकडून
सप्रेम भेट
प्रविण कानविंदे

या अंकातिल हे पान
“झापाटा मार्केटिंग” नावाने
मुंबईतील बँकेवर
काढलेल्या रु. ७५०/-
च्या ड्राफ्ट सोबत पाठवा
आणि “झापाटा”च्या
आपल्याला हव्या असतील
त्या १००० रु. च्या
ऑडीओ / व्हीडीओ
सिडीज रु. ७५०/-
मिळवा शिवाय सोबत
सुरेश भट्टांची “एल्गार”
रु. १००/- किंमतीची
VCD भेट मिळवा.

वर्षात खेळ, झापाटा मार्केटिंग ए-२ चुयोग सोसायटी प्लॉट नं. 24/25, रिकम नं. 6, रोड नं. 1,
सायन (पु.) 400022. भ्रमणाधरी : 9869779902. पुणे लेपक : सुधाकर चण्डेळ 9326344126

■ झापाटा मनोरंजनाचा ■

दिवाळी - २००७ - ७८

पुचकट विनोद

वि

नोद आपण नेहमीच वाचतो
आज आपण पी. जे. वाचू या ! म्हणजे
मी सांगतो तुम्ही ऐका (अँकच्यूली मी
लिहितो तुम्ही वाचा) हा एक पी जे. च
की !

काय पहिलाच पी. जे जाणवला सुद्धा
नाही ना ! मग पुढे वाचा. इससे बढकर
वाचायला मिळतील. एक मित्र अफगाण
युद्धाच्या वेळी दुसऱ्या मित्राला म्हणाला
'तू लादेन वादी का बिनलादेनवादी' ! मित्र
ही 'तेवढाच' हुशार(?) होता. तो
म्हणाला 'मी बिन लादेन वादी' (म्हणजे
त्याला अमेरिकेच्या बाजूचा अस म्हणायच
होत) प्रत्यक्षात तो म्हणाला 'बिन लादेन
वादी'

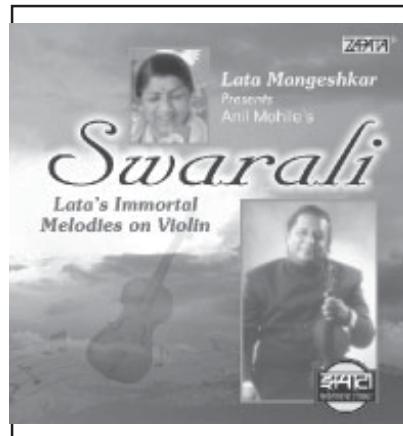
तीन मित्र सायंसंध्या करायला बसले
होते. बियरची बाटली फोडायल ओपनर
पाहिजे होता. एकजण म्हणाला 'तेवढा
गावस्कर इकडे कर रे !' " (गावस्कर
ओपन करतो म्हणून ओपनर हं)"

शकू आणि तिचे मामा बरोबरच
गावाहून आले. शकूचा धाकटा भाऊ
प्रदीप म्हणाला 'शकू नि मामा आले' !
मामांच्यातला शकूनी ही काही करू
शकला नाही या पी. जे वर

दक्षिण आफ्रिकेचे अध्यक्ष नेल्सन
मंडेला आधी तुरुंगात होते ते सुट्टाच
एकजण म्हणाला " नेल्सन मंडेला
सुट्टले " चूक दुर्रस्त करत दुसरा
म्हणाला "नेल्सन संडेला सुट्टले"
(त्या दिवशी संडे होता हं) आमच्या

**पंकज कवळी यांच्याकडून
सप्रेम भेट
प्रभाकर वाईरकर**

मित्राने बाळा साहेबांने आपल्या कुत्र्याचे नाव
गॅरी सोबर्स वरून गॅरी ठेवले होते. ही गोष्ट
त्यांचे परम मित्र (म्हणजे बाळासाहेबांचे गॅरीचे

नहे !) साहेबरावांना माहित होती. गॅरी त्या
दिवशी फायरी मूळ मध्ये होता. भुंकून भुंकून
त्यांनी घर दणाणून सोडले होते आत येता
येता साहेबराव बाळासाहेबांना म्हणाले 'युवर
गॅरी इझ नॉट सोबर'

दासूच्या पार्टीच्या व्याख्या ऐका. कपानी
घेताना ती कंपनी, बाटलीने घेतात ते
बाटलीबोय, ग्लासाने पिणारे ग्लासगो, पिपळे

**पंकज कवळी यांच्याकडून
सप्रेम भेट
मधुभाई जोशी**

■ झापाटा मनोरंजनाचा ■

दिवाळी - २००७ - ७९

म्हणजे पिंपानी पिणारे.

फळांना लावणाच्या मिठाला "फ्रूट
सॉल्ट" म्हणतात (सफरचंदाला इनो
लावले तर पोट बद्ध आणि साफ
करणाऱ्या दोनही क्रिया होऊन अँकशन
"न्यूट्रल" होईल.

खुटखुट खुबा आणि धोतरात उभा
"कोण सांगा ? अहो सोप्प आहे
'कणीस' (मक्याच्या कणसाभोवती धोतर
असतेच)

इंग्लीशमध्ये लग्न करणे याल 'टू
वेड' म्हणतात. मराठीतही तोच अर्थ
आहे. लग्नासारखा वेडपणा दुसरा नाही.
लग्न केल्यानंतर हे आणा ते आणा !
(आणा माग लागतो.) अस राष्ट्रीय
कीर्तनकार गोविंदस्वामी आफळे सांगत.
त्याचा आणखी एक पी. जे ऐका.

"गांधी आणि जीना" यांचा मी
धसकाच घेतलाय. एकदा जिन्यावरून
जाताना मधाच्या पोळ्याला धक्का
लागला. माझ्यावर मधमाशा तुटून
पडल्या अंगावर गांधीच गांधी उठल्या.
तेंव्हापासून जीना आणि गांधी म्हटले की
मला धडकीच भरते !"

थोड्याशा चावट अशा अत्यांच्या
पी.जे आख्यायिका ऐका. 'अत्रेसाहेब
तुम्ही कशावरही केव्हाही विनोद करू
शकता हे खर आहे का ?' "एका
शंकासुराने विचारले अत्यांनी होकारार्था
मान हलवली." मग या टेबलावरच्या
काचेवर अशील विनोद करून

**पंकज कवळी यांच्याकडून
सप्रेम भेट
भाई मालंडकर**

दाखवा ‘तात्काळ अत्रे उद्गारले’ ”काच! काच! काच! अऱ्कशन आणि उच्चाराचे सामर्थ्य अश्लीलता जाणवून देत होते.

अत्रे पुणे म्युनिसिपालटीचे अध्यक्ष होते. सभासद सगळे ‘लंबरी’ होते. एकजण तर भर सभेत चक्क बिडी ओढत होता. अत्रे त्याला दटावत म्हणाले “अहो इथं सभेत विडी ओढायल बंदी आहे! सभासद तरबतर झाला होताच. डोळे लल झालेच होते. अत्यंत नाईलाजाने ‘इडी टेबलावरच विझ्वून तो म्हणाला ‘ईझवली’

दुसऱ्या एका मिटिंगच्या वेळी एक सभासद एक पाय खुर्चीवर आडवा ठेवून दुसरा उभा ठेवून पाटावर बसल्यासारखा बसला होता. धोतर भोंगळ होत. अत्रे न राहवून त्याला म्हणाले “अहो पाय खाली करा इथं गुप्त मतदान पद्धती आहे, आणि तुमचं गुप्तमत चक्क उघडं पडल्यं”!

अत्र्यांनी सभेत सांगितलेला एक पी. जे सांगून हे पुराण संपवितो. “आम्ही शंकरराव देवांना भेटायला आश्रमात गेलो होतो. तेव्हा शंकरराव लुंगी लावून शीर्षासन करत होते. आम्ही लंबूनच मग दर्शन घेऊन परतलो!”

तर मंडळी असे हे पी.जे! तुम्हाला पुचकट वाटले तर तो माझा दोष नाही लेखाच नावच मुळी “पुचकट विनोद असे आहे” त्याला मी काय करणार? नाईलाज को क्या इलाज? (क्या मारा पी.जे)

**पंकज कवळी यांच्याकडून
सप्रेम भेट
विवेक मेहेत्रे**

शेवटचा एक खास अत्रे स्टाईल किस्सा देण्याचा मोह आवरत नाही. भरगच्च सभेमध्ये एक लहान मूलं किंचाळू लागले. सभा डिस्टर्ब झाली. भाषण करणारे अत्रे मधेच थांबून म्हणाले ‘तौडात द्या त्याच्या (अर्थ कुणी कसाही घ्यावा) आईच्या मांडीवर रडून गोंधळ घालणारे बालक सूचना ऐकूनच गप्प झाले. □ ■ □

शिळे

मासे आणि प्रेमविवाह सोडले तर अपुन्या पत्राइतके काहीही, इतक्या गडबडीत शिळे होत नाही.

- जी. ए. कुलकर्णी

**पंकज कवळी यांच्याकडून
सप्रेम भेट
श्रीनिवास प्रभुदेसाई**

■ झापाटा मनोरंजनाचा ■

दिवाळी - २००७ - ८०

भाषा साम्य – आणि विरोध

कानडीमधे

“संताप– म्हणजे शोक

बंगालीमधे

“सत्कार” :- म्हणजे अंत्यसंस्कार हिंदी मधे

“यातायात” :- म्हणजे दळवळण

“चेष्टा” :- प्रयत्न

“बील चुकाना” म्हणजे बील पेड करणे.

(मराठीच्या बरोबर उलटा अर्थ आहे.)

मल्लीनाथी

बंगाली बाबूल जर “आज मी तुझा सत्कार करणार आहे” असे सांगितले, तर सत्काराचे बांबू निराळ्याच कारण्यासाठी कामी येतील. कदाचित कानडी मित्रांच्या मदतीने तुमचीच “संताप सूचक” (शोक सूचक) सभा घेण्याची वेळ येईल. सध्याच्या प्रवासात यातायात आणि प्रयत्न दोन्ही कमीच पडतील तेहा “त्या भाषेची” चेष्टा करण्याची यातायात करू नका. संताप आणि सत्काराला सामोरे जावे लागेल! सांभाळा !

मर्यादा

“देव आहे की नाही हे ठाऊक नाही.

पण तो आहे असं मानलं तर,
आपल्या कटृत्वाला मर्यादा
पडतात एवढं खरं.”

- श्री. पु. भागवत

**पंकज कवळी यांच्याकडून
सप्रेम भेट
इब्राहिम अफगाण**

अक्षय 'कला' कर्ती

अक्षया पाटील

गवयाचं पोर सुरात रडत असे म्हणतात. परंतु माझ्या बाबतीत मात्र असे काहीही नव्हते. आमच्या घरी कुठल्याही कलाक्षेत्राची पाश्वभूमी नव्हती; परंतु माझा लहानपणापासूनच चित्रकलेकडे ओढा होता. त्यामुळे शाळा-कॉलेज झाल्यावर मी सर जे.जे. स्कूल ऑफ

आर्ट्सला प्रवेश घेतला. पाच वर्षांचा (बी. एफ. ओ) डिग्री कोर्स करत असतानाच शेवटच्या वर्षी १९८६ ला लग्न झाले. सासरे वकील आणि नवरा चार्टर्ड

■ झापाटा मनोरंजनाचा ■

दिवाळी - २००७ - ८९

अकाऊटंट असल्यामुळे घरात सतत माणसांची वर्दळ असे. त्यात आमची जागाही लहान, पण जेव्हा वेळ मिळेल तेव्हा जमतील तशी काही ऑर्झेल पेंटीग्ज केली व १९९० च्या जानेवारीमध्ये पहिले छोटेसे प्रदर्शन आम्ही रहातो त्या सुयोग सोसायटीच्या हॉलमध्ये भरवले. बन्याच

लोकांना ते आवडले. मला प्रोत्साहित केले आणि आमचे एक शेजारी शशी वळामे यांनी एक पेंटींग विकतही घेतले. ह्यामुळे बराच आत्मविश्वास आला.

जे. जे.मध्ये फायनल ईयरला 'म्यूरल' हा विषय घेतला होता व म्यूरलमध्ये काहीतरी करावेसे वाटत होते. त्यावेळी म्यूरल म्हणजे 3 dimentional (त्रिमितीय) पेंटींग अशी संकल्पना रुजत होती. म्यूरलमध्ये मग मी कले, बूड, मेटल, स्कॅप, छोट्या छोट्या टाइल्स, M-seal अशा अनेक वस्तू वापरून म्यूरल्स केली.

१९९५ ते १९९७ दोन वर्षे आम्ही औरंगाबादला होतो. तिथे मोठी जागा भरपूर वेळ आणि शांत वातावरण यामुळे अक्षरशः झापाटल्यासारखे काम केले. गव्हर्मेंटचा एक इंटिरीयर डेकोरेशनचा ६ महिन्यांचा छोटा कोर्सही केला. तिथेही एक दोन गुप एकिझाबिशनमध्ये भाग घेतला. १९९७ मध्ये दुसरी मुलगी झाल्यावर परत मुंबईत स्थिरावलो. त्याचवेळेस ग्लास कलर्सचा प्रवेश झाला होता. त्या वर्ळसची पारदर्शकता आणि ताजेपणा भावला म्हणून मग ग्लासपेंटींगचे टेकनिकही आत्मसात केले.

■ झापाटा मनोरंजनाचा ■

दिवाळी - २००७ - ८२

२००० मध्ये आमच्या सुयोग सोसायटीमध्ये अजून एक फ्लॅट घेण्याचा योग आला. त्या फ्लॅटचं संपूर्ण डेकोरेशन मी माझ्या ग्लास पेंटींगज आणि म्यूरल्सनी केलं. तेही लोकांना आवडलं आणि मग ऑर्डर्सही मिळू लागल्या. बन्याच जणांनी शिकवण्यासाठीही गळ घातली. अशा तळेने माझे हॉबी कलासेसही सुरु झाले.

गेली १५-२० वर्षे मी पिडीलाईट कंपनीचे रंग व इतर काही प्रॉडक्ट वापरत होते. त्यांच्या काही कार्यशाळा ही केल्या. कंपनीने मला फेविक्रिल टीचर म्हणून नेमलं आहे. त्यामुळे अगदी ठाण्यापासून ते गिरगावपर्यंतच्या विद्यार्थी-विद्यार्थिनींना शिकवण्याची संधी मिळाली.

मला ९ ते ५ अशा नोकरीच्या बंधनात कधीच अडकायचे नव्हते. स्वतःचा छंद जोपासत दुसऱ्यांना आपले कला-कौशल्य आणि ज्ञान देत-घेत आयुष्य जगायचे ह्यातच आनंद आहे. मात्र माझ्या या कलाक्षेत्रातल्या प्रवासात मला माझे सासू-सासरे, नवरा आणि मुलीचे सतत सहकार्य आणि प्रोत्साहन मिळाले म्हणूनच मी येथपर्यंत पोहोचू शकले आणि पुढे खूप काही करण्याची इच्छा आहे.

□ ■ □

सौ. अक्षया चेतन पाटील
ए-१, सुयोग सोसायटी,
फ्लॅट क्र २४/२५,
स्किम ६, रोड क्र १,
सायन (पूर्व), मुंबई : ४०० ०२२

वावटळ

नुकताच मी आजारातून उठलो होतो. मेडिकल लिव्हरच होतो. मलेरियाच्या तडारब्यातून नुकताच सुटले होतो. तसा मी आता पूर्णपणे रीकवर झाले होतो. पण आजारपणात जबरदस्तीने करावा लागणारा आराम आता अंगवळीसा पडला होता. रजाही भरपूर शिल्लक होती. त्यामुळे सध्या सुटीचा खन्या अर्थाने आनंद घेत होतो. बदलीमुळे काहीसा खेडवळ शहरात येऊन पडलो होतो. राजू इंजिनियरिंगसाठी पुण्याला राहिला होता. श्यामा लहानपणापासून आजोळीच वाढली आहे. यंदा तिचे दहावीचे वर्ष आहे. त्यामुळे ती तिकडे कसून अभ्यास करीत आहे. सौभाग्यवती माझ्या आजारपणामुळे इकडे अडकून पडली आहे. पण परीक्षेच्या तयारीसाठी व लेकीच्या मदतीसाठी म्हणून तिला श्यामाजवळ जायचंय! माझ्या आजारपणामुळे ती अडकून पडलेय!

रोजची वर्तमानपत्रे वाचून मी शब्दकोडे सोडवत बसलो होतो. सौभाग्यवती आत स्वयंपाक घरात दुपारच्या जेवणाच्या तयारीत गुंग होत्या. मोलकरीण नुकतीच येऊन गेली होती. त्यामुळे घरची सकाळी बहुतेक सर्व कामे संपली होती. “टपाल”! इतक्यात बाहेरून पोस्टमनने आवाज दिला. मी व्हरांड्यात बाहेर येईपर्यंत पोस्टमन पत्र फेकून पलीकडव्या घरी गेलासुद्धा होता!

**पंकज कवळी यांच्याकडून
सप्रेम भेट
शशी प्रभू**

मी आलेले इनलँड लेटर उलटून पाहिलं शामाचे पत्र होतं. मी पत्र फोडायच्या आतच शोभा टॉवेल्ला हात पुस्त बाहेर आली.

असमंजस होती. मी तिच्या चिंतातूर चेहऱ्याकडे पाहत होतो. पत्र वाचून संपताच तिने न बोलता ते माझ्या हातात ठेवले. मघाशी स्टूलवर ठेवलेला चश्मा घेऊन मी ते वाचले. शामाची तब्येत बिघडली होती. तिला गेले तीन-चार दिवस ताप येत होता व तिला आईची अतिशय आठवण येत होती. वास्तविक इतर सर्व वेळा तिची आणि माझी जवळीक जास्त होती. राजूची आणि त्याच्या आईची गट्टी माझ्यापेक्षा जास्त असायची. अडी-अडचणीच्या वेळी मात्र दोनही मुले आईकडे धावायची!

पत्र वाचून मी स्वयंपाकघरात गेलो. ‘मग काय करायचं ठरवलंयस तू?’ मी शोभाला विचारलं. ‘अजून काहीच ठरवलं नाही पण तुम्हाला एकटं इथं सोडून जायलाही नको वाटतंय! तसं दत्तू तुमच्यापुरतं स्वयंपाक करू शकेल. सकाळी थर्मासमध्ये चहा ठेवून गेला तरी तो तुम्हाला पुरेसा होईल. घरकामाला, धुण्या-भांड्याना रखमा आहेच. सारवण नुकतंच झालंय. त्यामुळे या आठवड्यात नाही केला तरी चालण्यासारखं आहे!’ शोभा स्वतःशीच बोलल्यासारखं बोलत होती.

‘वाडीला जाऊन शामाला पाहून भेटून तर यायलाच पाहिजे. जाण्या-येण्यास एक दिवस तरी जाईल. दोन दिवस तब्येत सुधारेपर्यंत राहिले तरी चार-एक दिवसाची सवड काढावी

**पंकज कवळी यांच्याकडून
सप्रेम भेट
दिलिप हाटे**

■ झापाटा मनोरंजनाचा ■
दिवाळी - २००७ - ८३

**पंकज कवळी यांच्याकडून
सप्रेम भेट
अॅड. राम पाटील**

लागेल. पोर अभ्यासाने व्यंगली असेल! पण तुम्ही अजून नीट बरे झाला नाही तोच तुम्हाला एकठ्याला सोडून जाणंही जिवावर येतंय!

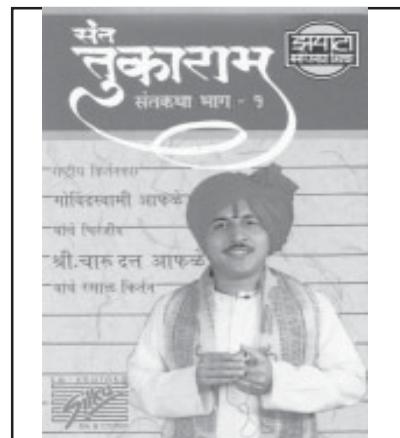
‘एका दमात शोभानं तिची बाजू साफ केली. हे तिचे एक वैशिष्ट्य. ती एकदा बोलायला लागली की नीट सारासार विचार करून ठासूनच मुद्देसूद बोले.’

‘अंगं तू काही काळजी करू नकोस, मी आता चांगला हिंडता-फिरता झालो आहे. सकाळी टेकडीवरच्या मारुतीपर्यंत साठेकाकांबरोबर जाऊन आलोय, तू चार दिवस खुशाल जा दत्तू मला स्वयंपाक करून देईल. माझं लेखन-वाचन व्यवस्थित चालेल. शामाला परिक्षेला तयार करूनच तू ये!’ मी म्हणालो, शेवटी होना होना करता मला शंभर सूचना देऊन दुसरे दिवशी ती वाडीला सकाळच्या बसने गेली. मी स्टॅन्डवर तिला पोहचवायला गेलो होतो. मला तब्येतीची काळजी घ्यायला, रात्री जास्तवेळा न वाचन करण्याच्या सूचना (दहादहांदा) तीन बस सुटल्यावरही केल्या! नवरा आणि लेक या दोनही डगरीवर तिला तोल सांभाळताना कसरत करावी लागत होती.

मी घरी आलो कुलूप काढले. हुश्शा: करून आरामखुर्चीत विसावलो. मागोमाग रखमा आली न बोलता आत गेली. नेहमीच्या कामाला लागली. तिला वाटले शोभा इकडे-तिकडे असेल. कारण काल रखमा गेल्यानंतर शोभाचा गावाला जाण्याचा बेत ठरला होता. रखमा जवळच्याच पाड्यावर डोंगरापलिकडे

**पंकज कवळी यांच्याकडून
सप्रेम भेट
अश्विन शहा
समाजसेवक**

रहायची. आमचे घर म्हटले तर गावात म्हटले तर गावाबाहेर होते. तो इनामदाराचा मोठा वाडाच होता. त्यातल्या पुढच्या चार खोल्या आणि मागची कोठीची खोली आम्ही वापरत होतो. बदलीवर येणारे बडे सरकारी अंमलदार या घरात रहात. घर मालक दूर शहरात राहत! घरमालक बापूसाहेब इनामदार हा चांगला माणूस होता. त्याचे भाडे दरमहा व्यवस्थित दिले की त्यांची इतर काही कुरुकुर नसे. जमिनीच्या कामासाठी ते आले की परस्पर बाहेरच्या जिन्याने ते वरच्या माडीवर जात. एखादा दिवस रहात भाडे वगैरे वसूल करून जात.

रखमा देखणी आणि रसरशीत तरुणी होती. बन्याच वेळा तिची म्हातारी आईसुळ्डू तिच्याबरोबर असे. ती बाहेर सोप्यावर नाहीतर मागच्या बाजूस कोठीच्या खोलीच्या ओसरीवर बसे. शोभाकडून चहा मिळताच फुर्फुर अशा फुरक्या मारत जंगलतल्या गप्पा मारे! आजही ती रखमा बरोबर आली होती. बहुदा बाजाराचा दिवस असल्यामुळे

**पंकज कवळी यांच्याकडून
सप्रेम भेट
प्रवीण महाले
सुर्यवंशी क्षत्रिय सभागृह**
■ झापाटा मनोरंजनाचा ■
दिवाळी - २००७ - ८४

रखमाबारोबरच बाजार करून संध्याकाळी त्या दोघी परत जाणार असाव्यात. थोड्याच वेळात शोभा घरी नाही ते रखमाच्या लक्षात आले! “साहेब, बाईसाहेब कुठं बाजारात गेल्यात काय?” रखमाने मधल्या दारात उभे राहून मला विचारले. मी तिला कालची सर्व हकीकत सांगितली आणि शोभा वाडीला गेलीय हेही सांगितले. ती काहीही न बोलता आत गेली! धुणी, भांडी, कपडे तिने सर्व काही केले! मी माझ्या तंद्रीत बाहेरच्या खोलीत काही लिहित बसले होतो. अचानक माझ्या टेबलासमोर चहाचा कप घेऊन रखमा उभी राहिली. मी दचकलोच! हिने स्टोव्ह पेटवला कधी? चहा केला कधी? काहीच कळल नाही. तसा थर्मासमध्ये शोभाने करून ठेवलेला चहा होता पण गरम गरम ताजा चहा पिण यातलं सुख काही औरच आहे! मी समाधानात हसलो. तोवर रखमा आत भांडी आवरायला गेली होती. तिनं आणि तिच्या आईनं बंपर भरून चहा घेतला असणार हे मी ओळखले! शोभा आजारी असली की केव्हा केव्हा रखमाला चहा करायला सांगायची. तिचं काम आटोपल्यावर ती आणि तिची आई गेली.

आज सकाळपासूनच हवा पावसाळी होती. खरतर पावसाळा संपून गेला होता. संध्याकाळी एखादे वेळेस वान्यासह पाऊसही या भागात यावेळी होत असे. गेले दोन दिवस संध्याकाळी वारे सुटायचे पण ढग असले तरी पाऊस आला नव्हता. मी माझ्या तंद्रीत होतो. ऑफिसच्या कामाव्यतिरिक्त मी काही इतर लेखन-

**पंकज कवळी यांच्याकडून
सप्रेम भेट
राजन भोसले
चिटणीस, रा. काँ.**

वाचनही करायचो. तो मल पहिल्यापासून नाद होता. माझे वडीलही चांगल्यापैकी लेखक होते. दत्तूने केलेला स्वयंपाक मी वाढून घेऊन जेवलो. दुपारी ताणून दिली. संध्याकाळी लांब फिरायला गेलो. रात्री रेडिओ लावला. गाणी ऐकत पडलो. अचानक आपण घरात एकटेच आहोत, आपल्यासोबत रखमा आहे! आणखीन काय, अन काय काय आस स्वप्न रंगवायचा चाळा मनाशी खेळत राहिलो. त्यात चांगलाच रंगलो.

असाच प्रसंग आमच्या एका नातेवाईकावर आलेला मला आठवला आणि मी नखशिखांत हादरलो. पत्ती माहेरी गेली होती गेली या खुशीत आमच्या या सज्जन नातेवाईकांची बुद्धी भ्रष्ट झाली आणि त्यांनी आपल्या चवमाल मोलकरणीला बिछान्यात घेतली. ती बारा गावचं पाणी प्यायली होती. रात्रभर ती आमच्या या प्रेमविरांच्या मच्छरदाणी लागलेल्या पलंगावरच होती. ‘सुहागरात’ तर साजरी झाली पण अचानक सकाळी सकाळी दरवाजा खटखटला पाहुणे न बिचकता पुढे झाले. त्यांना वाटलं दुधवाला आला असणार! मैनाराणी मच्छरदाणीच्या मेष्यात लेटल्या होत्या. त्या हालल्याही नाहीत जागच्या! दारात घरस्वामीनी उभी! तिला आत ये म्हणायचीसुद्धा शुद्ध आमच्या प्रेमवीरांना झाली नाही. ती बळेबळेच आत आली. बाहेरच्याच खोलीत असणाऱ्या छपरीपलंगावर आपली मोलकरीण नको त्या अवस्थेत बघून बाईंनी जमिनीवर अंगच टाकले. त्यांना अर्धागवायुचा

झटका आला. पुढचा इतिहास हा एक दुर्देवाचा फेरा होता तो न आठवलेला चांगला (भित्र तिच्या मारी ही त्या मोलकरणीची. आमच्या आईजवळची त्यानंतरची मल्लीनाथी नंतर आमच्याकडे किती तरी वेळा चेष्टेत उच्चाराली जायची.)

त्यामुळे रखमाच्या बाबतीत ‘तसा’ विचारही मला मनात आणता येईना. माझी पत्ती, मुल नातेवाईक त्या सर्वामध्ये अतिसज्जन म्हणून असलेली माझी इमेज मला ‘थंड’ करायला समर्थ होती. अचानक वारा सुरु झाला. वीजा कडकदू लागल्या. मी खिडकीच्या खीट्या आतून लावून घेतल्या.

जोरदार पाऊस सुरु होण्याची लक्षणे दिसत होती. मी उठलो. घड्याळात बघितले. आठ वाजून गेले होते. बातम्या ऐकाव्या म्हणून रेडिओ लावला पण रेडिओपेक्षा घरघरच जास्त येऊ लागताच मी तो बंद केला. अशा वातावरणात रात्री कुणाकडे जाणे वा कुणी माझ्याकडे येण अशक्यच होतं.

थोडंसं हलकं जेवलो. भांडी मोरीत ठेवली.

पंकज कवळी यांच्याकडून सप्रेम भेट सुधीर गाडगीळ

■ झापाटा मनोरंजनाचा ■

दिवाळी - २००७ - ८५

पाणी प्यायलो आणि सुपारी खात आरामखुर्चीत पडले. अचानक मागच्या पडवीत कुणाच्यातरी खोकण्याचा मला आवाज आला. मी दचकलेच हळूच. मागच्या दाराशी गेलो. बाहेर बघितलं तर रखमा आणि तिची आई मागच्या पडवीत दशमी खात होत्या. बाजाराल उशीर झाला असावा. पावसाच्या भीतीने त्यांनी आमच्या पडवीचा आसरा घेतला असावा. मी हळूच दार उघडले दिवा लावला. रखमा चटकन उभी राहिली. “पावसाचं भ्या वाटतंय! म्हणून गावाल गेला न्हाई!” ती पुढं काही बोलायच्या आत मी पाण्याचा तांब्या त्यांच्यामध्ये ठेवला. दार उघडेच ठेवले आणि आत आलो.

पावसाचा जोर वाढला. रखमा आणि तिच्या आईला उघड्या औसरीत कोरडेपणाने उभे राहणेही अशक्यच झाले. मी दार उघडून त्यांना आत येवून मागच्या पैसेजमध्ये झोपायला सांगितले. एक जाड सतरंजीही अंगाखाली घालायला दिली. दोघीही आत आल्या. मागचं दार बंद करून काळोख्या पैसेजमध्ये हात ऊशाखाली घेऊन निजल्या. बहुदा पावसामुळे लाईट गेले असावेत. सर्वत्र अंधाराचे साम्राज्य होते. मी सरावाने माझ्या कॉटवर येऊन झोपले. पायाशी असणारी उबदार शाल व जाड रग अंगावर घेऊन पडून राहिलो. बराच वेळ झाला असावा. एक्हाना मोठा पाऊस थांबला होता. किती वाजले असावेत याचा अंदाज येत नव्हता. अचानक मला उचकी लागली.

पंकज कवळी यांच्याकडून सप्रेम भेट अशोक पाटोळे

**पंकज कवळी यांच्याकडून
सप्रेम भेट
चंद्रशेखर पुसाळकर**

बहुदा शोभा, शामा माझी आठवण काढत असणार. मी उटून पाणी प्यावं म्हणून स्वयंपाक घरात जावं की नाही याचा विचार करत होतो. उचकी थांबण्याएवजी वाढलीच. अचानक अंधारात मला बांगड्यांची किणकिण ऐकू आली. कपड्याची सळसळ इतक्या जवळ ऐकून माझ्या अंगावर सरसरून काटा आल. क्षणार्धात उल्लाडा झाला. रखमा पाण्याचे भांडे घेऊन कॉटशेजारी उभी होती. तिने भांडे पुढे केलेले मला अंधुकसे दिसले. मी उटून बसले. अंदाजानेच हात पुढे केला. तिचा बांगड्या भरलेला हात हातात आल. अलगदपणे मी दुसऱ्या हाताने ग्लास हातात घेवून पाण्याचा घोट घेतला. दुसरा हात आता तिच्या हातात गुंफल होता. आता निराळ्या तहेचा ‘काटा’ अंगावर आला.

मनावरचे संस्कार आमच्या पाहुण्यांची अशाच प्रसंगी झालेली छी थू. सर्व काही झापाठ्याने विसरले जावू लागले. रखमा बोलत काहीच नव्हती. मी पुढाकार घ्यावा असे तिला वाटत असावे. मी तिचा हात सोडतही नव्हतो. वा पुढे सरकतही नव्हतो. ती बहुदा मला मनात हसत असावी. कारण हात सोडवून घेण्याचा तिने प्रयत्नही केला नाही, पण ती पुढाकारही घेत नव्हती. कवाचित तिच्या मनात ‘तसे’ काही नसेलही. केवळ माणूसकी म्हणून ती मला पाणी द्यायला जवळ आली असावी. पण एकतर मी एकटा होतो. पुरुष होतो. तरुण होतो. रात्र अंधारी होती. हवेत उन्मादही होता. शेजारी जवळ जवळ

**पंकज कवळी यांच्याकडून
सप्रेम भेट
अॅड. श्रीहरी अणे
ज्येष्ठ वकील**

ओलती तरुणी उभी होती. संयम ढऱ्यायला यापेक्षा काय लागणार होते व जवळच तिची आई होती पण ती जागीच असावी व तिला या सर्व गोष्टीची थोडीफार कल्पना असावी किंवऱ्हुना तिची या सर्व प्रकाराला कदाचित संमतीही असावी असा मी मला सोईस्कर विचार करून रखमाला जवळ खेचली. माझा संयम संपला होता. संस्कार वितळले होते. रखमा पटकन जवळ आली. मी तिला प्रथमच इतक्या जवळून ‘पहात’ होतो. इतक्या अंधारात पहात होतो म्हणजे कठीण होत तिच्या अंगाला एक गावरान वास होता. पण तशी ती स्वच्छ होती. भरपूर चालणे

अंगकामाची कामे यामुळे तिच्या शरीरावर जरासेही जरुरीपेक्षा जास्त मास नव्हतं. पण तरीही ती ठसठशीत होती. कपड्यात दिसे त्यापेक्षा अनावृत ती भलतीच आकर्षक होती. तिचे अनघट सौंदर्य मी सर्वांगानी पिझलागले. तीही या खेळात तरबेज होती. तिच्या कांकणाची कीणकीण आणि गरम श्वास उच्छ्वास सोडले तर सर्वत्र निरव शांतता

**पंकज कवळी यांच्याकडून
सप्रेम भेट
दिपक दळवी**

■ झापाटा मनोरंजनाचा ■

दिवाळी - २००७ - ८६

होती. आतली म्हातारीही थंड झोपली होती! मला आजारपण आले हे मी विसरूनच गेले. जणूकाय आजच लग्न झालंय अशा नव्या उत्साहाने मी तिच्याशी खेळत होतो. माझा हुदा, माझा संसार, माझी रेप्यूटेशन सर्व काही पणाला लागले होते. पण या गावरान मेव्यापुढे त्या क्षणी तरी सर्व झूट होते. शेवटी मी थकून तिच्या छातीवर डोकं ठेवून झोपले. दोघांच्याही अंगावर चिंधीभरही कपडा नव्हता त्या क्षणी मी सर्व जगात सुखी ठरलो असतो.

ठक! ठक! ठक! कुणीतरी दरवाजा ठोठावत होतं. माझ्या पापण्यावर जणू काही मणामणाचे ओझे ठेवले होते. काही उमगतच नव्हते. अर्धवट जागा झालो. मी कुठं आहे याची शुद्ध आली! कुणीतरी जोरजोरात दार ठोठावत होतं. ‘आले आले’ मी ओरडलो. पुढे होऊन पुढचे दार उघडले. दारात शामा उभी होती! शोभा टांगेवाल्याचे पैसे देत होती. बरोबर आई-बाबाही होते. धरणी पोटात घेर्इल तर बरे असे वाटले. रंगल्या रात्रीची धुंदी खाडकन उतरली. मी आधी स्वतःकडे बघितले. अंगावर पुरेसे कपडे आहेत हे पाहून मी उत्साहाने (?) पुढे गेले. त्या परिस्थितीतही रखमाचे आभार मानले. कारण मी स्वतः कपडे अंगावर चढविल्याचे मला स्मरत नव्हते. शामाने मला प्रेमभराने कवटाळले. ‘बाबा तुम्ही आजारपणात एकदम सुकलात.’ ती म्हणाली. तोपर्यंत हळूहळू आई-बाबाही आत आले. शोभा माझ्याकडे पाहून हसली. मी ओशाळ्वाणे हास्य करत त्याची परतफेड केली. शामा मागचे दार

**पंकज कवळी यांच्याकडून
सप्रेम भेट
पाष्टे, डायमंड पब्लिकेशन्स्**

उघडून बागेत गेली. तिला बागेची फारच आवड. तिच्या किंवा इतर कुणाकुणाच्या लक्षात एक गोष्ट आली नव्हती, मागचे दार नुसते ढकललेले होते ते आतून उघडेच होते.

अरे ओळखीची टुरींग मिळाली. म्हणाला येताय का हायवेवर सोडीन. पैसेही फार घेतले नाहीत. फक्त पेट्रोलचा खर्च घेतला. म्हटलं तू इकडे आजारी ही शामा तिकडे. शोभाचा जीव धड इकडे नाही धड तिकडे नाही. तेव्हा सर्वांनी विचार केला तुझ्याकडे अचानक जाऊन धडकू तुला आशर्चय, आणि आनंद होईल. तुझी भेटही होईल. तुझ्या आजारपणात तुझ्या आईने सारखा तिकडे धोसरा काढला होता. नंदूला पाहायला जाऊ या. पाहायला जाऊया काल शोभाही आली. शामाच्या परीक्षेचा अभ्यास इथेही करून घेता येईल. तिलाही जरा चेंज होईल. सोबतही मिळाली आणि आले झाल.” बाबा थकले होते तरी उत्साहाने बोलत होते. बाहेर शामा कुत्र्यांच्या पिल्लांशी खेळत होती. हात-पाय धुवून शोभा चहा करायला लागली होती.

मी अस्वस्थ होतो. जर रखमा माझ्या कॉटवर सापडली असती तर? या विचारानेच मला भिरभिरायला लागले. ‘तुझी तब्बेत अजून पूर्ण बरी झालीय असं वाटत नाही’ आई म्हणाली. मी हसले. ‘पण आता ठीक आहे. मलेरीया होता. अशक्तपणा राहिलाय. तू बैस जरा आराम कर.’ मी म्हणालो मी स्वयंपाक घरात गेलो. चहाचं आधण ठेवून शोभा शामानं बोलावलं म्हणून बागेत गेली होती.

**पंकज कवळी यांच्याकडून
सप्रेम भेट
सुभाषचंद्र जाधव**

मी चटकन थर्मासमधला चहा मोरीत ओतून त्यावर भरपूर पाणी ओतले आणि बाहेर आले.

गप्पा टप्पांना रंग भरू लागला. माझा एक डोळा रखमाच्या वाटेवर लागलेला होता. आई-बाबाच्या आतल्या खोलीत जाऊन पडले होते. नेहमीच्या वेळेला रखमा कामाला परत आलीच. काहीच झाले नाही अशा तहेने घरकामाला लागली. बाहेरच्या खोलीतला वेवर काढता काढता हळूच माझ्या पायाखालून केरसुणी फिरवता फिरवताणी म्हणाली, ‘च्या घेणार काय थोडा?’ मी टरकलो. ती डोळ्यांनी हसत होती. मी टॉवेलने घाम पुसला. पॅसेजमधून जाता-

जाता रखमाने चटकन वरच्या बाजूला ठेवलेली सतरंजी नेहमीच्या जागेवर ठेवली. आईला अर्ध्या वाटेवर पोचवून ती पुन्हा माघारी आली असावी. इतकं सगळं रामायण होऊनही कुणालाही अर्धांगाचा झाटका न येता मला एक गावरान “अर्धांग” मिळालं याचा माझा मलाच हेवा वाटला!

पण यानंतर या गावाहून बदली होईपर्यंत

**पंकज कवळी यांच्याकडून
सप्रेम भेट
अरुण घाडीगांवकर**

■ झापाटा मनोरंजनाचा ■

दिवाळी - २००७ - ८७

शोभाने मला पुन्हा ‘एकटे’ सोडले नाही. आणि पुढं ज्या ज्या मोलकरणी आमच्याकडे ठेवल्या गेल्या त्या जवळ जवळ जख्ख म्हाताच्या होत्या. शोभा नव्यायुगाची स्त्री होती. काहीही आक्रस्ताळेपणा न करता तिनं आपला संसार सावरला होता. माझं ‘ते’ अर्धांग आपोआपच लुळं पडलं होतं.

□ ■ □

मराठींचं श्रेष्ठत्व

मराठी आणि इंग्रजी यांचे साम्य, म्हणजेच मराठीचे इंग्रजीवरील श्रेष्ठत्व आम्ही वेळोवेळी दाखवत असतोच आणि आता मराठीचे इटालीयनवरील श्रेष्ठत्व ही पहा.

मराठी **इटालियन**

१) अननस	अननस
२) साबण	साबुनी
३) बाबा (वडील)	बॉबो (चक्रावलत ना हे साम्य बघून (संदर्भ “नवलाई” लेखक :- बाळ सामंत) महाराष्ट्रात काँग्रेसचे राज्य का आहे याचे उत्तर शोधायला नाव इतिहास, भुगोलबरोबरच आता भाषा व्यक्तक्तीशास्त्राचा अभ्यास करणे जरूर आहे.
	सध्या सर्वच प्रसारामधे “या कराराचा आम्ही अभ्यास करत आहोत” ही घोषणा लोकप्रिय आहे. सत्तेवर येण्यासाठी खरच त्यांना वर निर्देशीलेला अभ्यास करावाच लागेल अशीच परिस्थिती आहे.

**पंकज कवळी यांच्याकडून
सप्रेम भेट
जयंत पवार**

मराठी चित्रपट गीतातील दुग्धशर्करा योग

१ १३२ साली 'आयोध्येचा राजा'

या चित्रपटाद्वारे मराठी मूकपटाचा जमाना संपून चित्रपट बोलू गाऊ लागला. प्रभातच्या या चित्रपटाची कथा पटकथा, संवाद, गीत आणि संगीत गोविंदराव टेंबे यांचे होते. त्यावेळच्या चित्रपट संगीतावर नाट्यसंगीताची पर्यायाने शास्त्रीय संगीताची उघड उघड छाप होती. बालगांधर्व युगाचा सूर्य नुकताव माथ्यावरून पश्चिमकडे कलू लागला होता, तेव्हा हे साहजिकच होते. स्वतः गोविंदराव टेंबे हे गंधर्वाचे सहकारी आणि भागीदारही होते. ते स्वतः उत्तम नट, उत्कृष्ट हार्मोनियम पटू, गायक, कवी, लेखक, उत्तर आयुष्यात उत्तम संगीत समीक्षक होते. आयोध्येचा राजा मध्ये ते दुर्गा खोटे बरोबर हरिशंद्राच्या प्रमुख भूमिकेत होते. त्यांच्या मार्गदर्शनाखाली सुरु झालेल्या मराठी चित्रपट संगीताने आज जवळ जवळ पंचाहत्तर वर्षांनी 'रिमिक्स' 'आयटेम साँग' पर्यंत मजल मारली आहे.

हे सगळं बरं झालं का वाईट झाले हा सर्वस्वी एक निराळा प्रश्न आहे पण या वाटचालीत मराठी रसिकांच्या आयुष्यभर लक्षात राहतील असे बरेच सुवर्णकण हाती लागले आहेत. या सगळ्यांचा इतिहास म्हणून धांडोल घेणे ही तसे जबरी काम आहे. माझ्यासारख्या सर्वसामान्य प्रेक्षकाला श्रोत्याला आवडणाऱ्या त्यातील काही निवडक

**पंकज कवळी यांच्याकडून
सप्रेम भेट
राधाकृष्ण नारेकर
पत्रकार**

चित्रपट गीतांचा आज आपण आढावा घेणार आहोत.

प्रभातच्या 'ज्ञानेश्वर' तुकाराम या चित्रपटांचे संगीत आजही ऐकावेसे

वाटते 'ज्ञानेश्वर' मधील 'सोनियाचा दिवस' आज अमृते पाहिला हे गीत आणि तुकाराम मधील आधी बीज एकले हा शांताराम आठवल्यांचा तुकारामांच्या तोडीचा अभंग आजही आवडीने ऐकला जातो. या चित्रपटाचे संगीतकार मा. कृष्णराव केशवराव भोळे हे होते. यानंतरच्या 'माणूस चित्रपटाने मराठी चित्रपटालाच नव्हे तर त्याच्या संगीतालाही

**पंकज कवळी यांच्याकडून
सप्रेम भेट
सोमनाथ परब**
■ झापाटा मनोरंजनाचा ■
दिवाळी - २००७ - ८८

निराळे परिमाण दिले. 'कशाला उद्याची बात, बघ उडून चालली रात' हे शांताराम दुग्धशर्करा चित्रपटातील गीत मराठी चित्रपट संगीतात 'एक' माझ्यासाठी झालेले आहे व सर्व भाषिक गीत केशवराव भोळ्याचं संगीत याचा खन्या अर्थी दुग्धशर्करा योग झाल्याचे इथे जाणवते. 'कुंकू' मधील 'तुला रे गड्या भीती कशाची' हे गीत ही अतिशय श्रवणीय आणि प्रेक्षणीय झाले आहे. संगीत दिग्दर्शकाची कमाल, शांतारामांचे यथायोग्य दिग्दर्शन यांचा इथे सुरेख संगम झाला आहे. राजकमलच्या 'राम जोशी' मधील स्वतः राम जोशींच्या गाण्यांना वसंत देसाईनी फक्कड चाली दिल्या आहेत. हंसा वाडकर, ग.दि. माडगूळकर यांचा खन्या अर्थी मराठी चित्रपटात प्रवेश या चित्रपटाद्वारे झाला 'सुंदर मनामध्ये भरली' 'लटपट लटपट' अशी मधाळ गाणी या चित्रपटात होती.

ही अप्रतिम गीते ऐकतील की तुम्हाला ती कायम प्रेश ठेवतात. होनाजी बाळा ची 'अमर भूपाळी' ही अशीच अमर झाली आहे. पंडितराव नगरकर आणि लताबाईच्या आवाजातील 'घनश्याम सुंदरा' हे गीत आजही मराठी चित्रपट संगीताच्या कुठल्याही कार्यक्रमाचं मार्चिंग साँगच झाले आहे. वसंतदेसाई चे संगीत केवळ अप्रतिम, लताबाईच्या अति गोड आवाज

**पंकज कवळी यांच्याकडून
सप्रेम भेट
डॉ. विठ्ठल प्रभू**

आज ही आपणाला भुरळ घालतो. पुढील पन्नास वर्षे रसिकांवर मोहिनी घालणाऱ्या या दैवी आवाजाची ‘खरी जात’ आनंदकंदा प्रभात झाली. ही ओळ ऐकताच अंगावर सरसरून उठणाऱ्या काट्यांनी दाखवून दिली आहे. वा :- लताबाई जवाब नही!

मध्ये बरेच अविस्मरणीय चित्रपट सुंदर सुंदर गाण्यासंह येऊन गैले लाखाची गोष्ट ने (आठवा त्या तिथे पलीकडे माझीया प्रियेचे झोपडे) अणां माडगूळकर, सुधीर फडके, राजा परांजपे हे महागुणी ‘त्रिशुळ’ मराठी रसिकांच्या हृदयावर आदळते. त्या सुखद दुखन्या जखमेतून तो रसिक आज ही बरा झालेला नाही. (बहुदा त्याला बरे होण्याची इच्छाच नाही) या त्रिकुटाचे ‘जगाच्या पाठीवर’ ‘पेडगावचे शहाणे’, सुवासिनी आणि त्यातील जग हे बंदी शाळा, विकत घेतला शाम मधील ‘येणार नाथ’ आता हे आशाबाईचे गाणे ही अशी अवीट गोडीची असंख्य गाणी फडके माडगूळकरांनी रसिकांना सादर केली आहेत.

‘उमज पडेल तर’ या चित्रपटात माणिक वर्मांनी गायलेले ‘घननीळा लडीवाळा झुलवू नको हिंदोळा’ हे एक अप्रतिम गीत येऊन गेले. या गीताचे अणांचे शब्द, माणिकताईचा खास आवाज आणि फडक्यांचे सुमधुर संगीत यांचा त्रिवेणी संगमच झाला आहे. अणांची गीतरचना तर लाजबाब, बघा, राधा कृष्णाला कशा शब्दात परिस्थिती जन्य धोका समजावून सांगतेय ते

**पंकज कवळी यांच्याकडून
सप्रेम भेट
विजय केंकरे**

घननीळा लडीवाळा, झुलवू नको हिंदोळा
सुटली वेणी, केस मोकळे, काजळ गाली
सहज ओघळे

या सान्यांचा उद्या गोकुळी होईल अर्थ
निराळा

झुलवू नको हिंदोळा
वा: क्या बात है? अणांनी पहा किती
साध्या सोप्या सरळ पण तितक्याच रसाळ
भाषेत राधेची कैफियत मांडली आहे.
अणांच्या बहुतेक गीतात हे ‘स्वरचित्र’
रेखाटलेले आपल्याला हमखास आढळलेच
या त्रिकुटावर खर तर एक पुस्तकच लिहिता
येईल पण विस्तार भयास्तव आवरते घेऊ.

तुम्हाला ‘अवघाची संसार’ हा राजा गोसावी, शरद तळवळकर, जयश्री गडकर यांचा चित्रपट आठवतो का? आठवणारच हो! तो तसा विसरण्याजोगा नाहीच. मराठी रसिकांच्या मर्मबंधातील ती ठेव आहे. एखाद्या चित्रपटात भट्टी जमली म्हणजे काय हे या चित्रपटाकडे बघून सांगता येते. राजा गोसावी, जयश्री गडकर अशी सुयोग्य

**पंकज कवळी यांच्याकडून
सप्रेम भेट
वैभव पुरंदरे**

■ झापाटा मनोरंजनाचा ■

दिवाळी - २००७ - ८९

नायक नायिकेची जोडी, शरद तळवळकर, रमेश देव, राजन जावळे, विवेक, जीवनकला पद्मा चव्हाण, नीलम अशी सुयोग्य कास्ट, शांता शेळक्याचे (वसंत अवसरे यांच्या खात्यावर उगाचच जमा झालेले) अप्रतिम गीत लेखन वसंत पवारांचे खास पवार टच संगीत. सुधीर फडके, आशा भोसले, वसंतराव देशपांडे यांचे कसबी गायन आणि लास्ट बट नॉट लीस्ट (बट बेस्ट) डायरेक्शन अनंत माने यांचे वा: क्या बात है! असा संच अशी मजा पुन्हा चाखयला मिळालेली नाही. चित्रपटातील संवाद ही फुटाण्यासारखे तडातड फुटणारे आणि दाद देणारेच होते (ग.दि. मा.)

या चित्रपटातील एकूण एक गाणी श्रवणीय आहेत. अगदी पहिल्या (डबल सीट सायकलवरील) “अवघाची संसार जमलं तर सुखाचा करीन.” या वसंतराव देशपांडे यांच्या गाण्यापासून रसिकाला नशा चढू लागते. आशा, सुधीर फडके यांचे जे वेड मजला लागले हे गीत तर झकासच त्याचे चित्रीकरण ही अप्रतिम वा: ‘रुपास भाळले मी’ हे दूंदू गीतही असेच अतिमधूर कितीही वेळा एका तुम्हाला त्याचा कंटाळा म्हणून येणार नाही. (फक्त ही दोन गाणी मी पुन्हा पुन्हा ऐकत मुंबई ते कोल्हापूर प्रवास केलेला आहे.)

जयश्री गडकरवरील “जाहली रोमांचित ही तनू” हे पहिल्या प्रेमात घायाळ झालेल्या तरुणीचे मनोगत अनंतरावांनी अतिशय सुंदर असे चित्रित केले आहे. ‘दवापरी’ हे सुख टपटपले.

**पंकज कवळी यांच्याकडून
सप्रेम भेट
प्रशांत दामले**

ओठांनी या अलगद टिपिल या आशाच्या आवाजाल वा ह वा म्हणावे की, पड्द्यावर गीत म्हणणाऱ्या म्हणणाऱ्या जयश्रीबाईच्या टपोन्या काळ्या करवंदी डोळ्याकडे बघावे शब्दाला दाद द्यावी. का चालील वा: वा: म्हणावे या संभ्रमात रसिक खुळावून जातो. हा ही एक दुग्धशर्करा योगच.

असे कितीतरी शुभयोग मराठी रसिकांना अनुभवायला मिळाले आहेत या सर्व संबंधितांचे आभार मानणे खर तर आवश्यक आहे पण त्यापेक्षा त्यांच्या ऋणातच राहण्यात जास्त कृतज्ञता आहे असे मला वाटते.

वसंत प्रभू हे ही असेच एक (वसंत

पवारासारखेच) शापित कलाकार होते. त्यांनाही त्यांच्या 'लायकी एवढे' रेकग्निशन संबंधिताकडून मिळालेले नाही. पी. सावळारामाची ही तिच गत आहे. या गुणी कविराजांना त्यामानाने उशीराच खुर्ची लाभली.

प्रभू -सावळाराम -लता हे ही असेच जीवघेणे कॉम्बीनेशन होते. कन्यादान शिकलेली बायको आदी चित्रपटातून त्यांचा अप्रतिम कलाविष्कार आपणाला पहायला मिळतो.

'आली हासत पहिली रात
लेक लाडकी या घरची'
माझिया नयनांच्या कोंदणी !
अशा कितीतरी मधाळ गीतांची मालिकाच या तिघांनी आपणाला सादर केली.

हृदयनाथांनी शिकलेली बायको मध्ये म्हटलेले 'मानसीचा चित्रकार तो तुझे निरंतर चित्र काढतो. हे गीत तर भाव सरगम चे आज ही अविभाज्य अंग आहे. अति सुंदर गाणे या गाण्यालाच मराठीतील 'तल्त' अशीच मला त्यावेळी तरी हृदयनाथांची आठवण राहिली आहे.

असे किती सुवर्ण कांचन योग सांगावेत ? आमचे भाग्य थोर म्हणून आम्ही या काळात जन्मलो, जगलो, वाढलो, या सर्व कलाकारांना त्रिवार लवून मुजरा करण्याशिवाय आपल्या हाती दुसरे तिसरे काहीच उरलेले नाही. धन्यवाद गुणी जनहो. तुमचे ऋण आम्ही कसे फेडणार ! □ ■ □

संदर्भ : वोग

**पंकज कवळी यांच्याकडून
सप्रेम भेट
अतुल परचुरे**

**पंकज कवळी यांच्याकडून
सप्रेम भेट**
ॲड. शिरीष गुप्ते
ज्येष्ठ वकील

■ झापाटा मनोरंजनाचा ■
दिवाळी - २००७ - ९०

**पंकज कवळी यांच्याकडून
सप्रेम भेट**
ॲड. विरेन्द्र तुळजापूरकर
ज्येष्ठ वकील

कपडे कोणतेही पांघरले तरी
मातृत्वाची भावना सर्वत्र
समानच आहे
स्त्री ही क्षणाची पत्नी
आणि
अनंत काळाची माता आहे

With Best Compliments From

आपल्या सदनिका - दुकाने - कार्यालयांच्या जागांच्या
खरेदी - विक्री व भाडेतत्वावर देण्या - घेण्याकरिता आणि
आपल्या वैयक्तिक किंवा गृहनिर्माण संस्थेच्या
जमिनीच्या / स्थावर मालमत्तेच्या पुनर्विकासासाठी
एकमेव विश्वसनीय नाव.

'ज्योतिंद्र बर्व'

(इस्टेट एजंटस असोसिएशन ऑफ इंडियाचे आजिव सभासद)

26 years of Reliable Professional Service

२६ वर्षांची दीर्घ
व्यावसायिक
कारकीर्द

संपर्क :

२६७४४७७५/६, ६९४१०१५७,

६५७५४१५४, ३२६२३७७९

(गुरुवारी बदं)

पत्ता : १६, चिनाय इस्टेट, आझादनगर, श्रीकृष्ण मंदीरासमोर,
वीरा देसाई मार्ग, अंधेरी (प.), मुंबई - ४०० ०५३

■ झापाटा मनोरंजनाचा ■

दिवाळी - २००७ - ११

मेरा (ॲटोमॅटिक) भारत महान

मेरा भारत महान ही घोषणा ट्रक, टेंकसी, रिक्षा यांच्या पाश्वर्भागावर वाचून तुम्ही कंटाळला असाल. शायनिंग इंडिया ही उद्यात गेला. टीम इंडियाचा बोन्या वाजला पण आमचा 'ॲटोमॅटिक' इंडिया काही हटायला तयार नाही.

'ॲटोमॅटिक इंडिया' हे काय प्रकरण आहे हे तुम्हाला आमचे याबाबतचे सखेल संशोधन वाचल्याशिवाय कळणार नाही. काय आहे की भारत आता जवळ जवळ 'जवळ' जागतिक महाशक्ती बनलच आहे. 'तो बनेल तेव्हा बनेल सध्यातरी आपणच 'बनले' आहोत असे वाटते.' हे आमचे मत सध्या सर्वथरातून होत असलेले भारतीयांच्या कर्तृत्वाचे कौतुक ऐकूनच बनले आहे.

भारत जागतिक महाशक्ती का बनला (वा बनू शकेल) याची सर्व साधारण कारणे म्हणजे भारताकडील अमर्याद युवाशक्ती. इंग्रजीभाषेवरील प्रभुत्व, अंत्यंत कमी पगारावर अमर्याद काम करणारा कामगार वर्ग, प्रचंड बुद्धीमत्ता, वाढता जी.डी.पी. वाढती क्रयशक्ती रुपयाची वाढती ताकत वगैरे वगैरे सतराशेसाठ कारणे या महाशक्तीपाई खर्ची पाडली जातात. बर ही कारणे भारतीयतज्ज्ञ सांगतात असे नाही जागतिक बँकेचे तज्ज्ञ हेच सांगतात. आता इतकी सगळी शहाणी सुरती माणसे सांगतायत म्हणजे ती गोष्ट खरीच असणार, पण तुम्हाला या मागचे खरे

कारण सांगू? एकदम शिक्रेट हां! तुमच्यात आणि आमच्यात ठेवायचे ते! तर ऐका आमचा महान शोध पण त्यासाठी प्रबोधन म्हणून एक गोष्ट तुम्हाला आधी ऐकावी लागेल (त्यावरची

आमची मल्लीथानी सोबत असेलच.)

नेपोलियनने एकदा आपल्या सेक्रेटरील सांगितल की 'हे बघ मी सांगे पर्यंत येणारा कुठलाही लखोटा फोडायचा नाही. अर्ज असो, निषेध असो, इशारा असो, धमकी असो, सर्व एकदम कुलूपात बंद!' तीन महिन्यांनंतर नेपोलियनने सांगितले 'हा आता उघड सगळे लखोटे.' त्या लखोट्यातून

मांडलेल्या जवळ जवळ सर्व समस्या तीन महीने काहीच न केल्यामुळे आपोआपच सुटल्या होत्या! आई बात समझ मे! नेपोलियन जगजेता कसा झाला याचे हे 'ॲटोमॅटिक' उत्तर आहे. भारतीयांनी ही ॲटोमॅटिक थियरी किंव्येक वर्षापासून अंगीकारली आहे. तुम्ही लोक या थियरीला "आळस" म्हणता. भारतीय लोक ही थियरी गेली किंव्येक वर्ष वापरत आहेत. फक्त त्यानाही ही गोष्ट माहित नाही की आपण नकळत नेपोलियनच्या रत्याने चालले आहोत. (हे फक्त तुमच्यात आणि आमच्यातच ठेवा बरका!)

या बाबत एक उदाहरणच देतो एका महानगरात शासनाचा एक डेप्यूटी इंजिनिअर जवळ जवळ पाच वर्ष एकाच मोक्याच्या जागेवर होता. तो करायचा काहीच नाही त्याच्या नंतर आलेल्या सायबाने टेबलाचा ड्रॉवर खोलला तर न खोललेल्या डि. ओ.लेटरसनी (डेमी ऑफिशीयल लेटर्सनी) ड्रॉवर खचाखच भरलेला. खरतर डी ओ लेटर हे तसे भारी प्रकरण असते त्या पत्राला उत्तर द्यावेच लागते. अत्यंत जरूरीच्या वेळीच ही पत्रे लिहिली जातात. त्या पत्रांना धूप न घालता वरिष्ठाना बेळगावी तूप-लोणी त्याच्या मुलांना कॅडबन्या अशावर डेप्यूटी इंजिनिअरानी खुर्ची सांभाळली होती.

**पंकज कवळी यांच्याकडून
सप्रेम भेट
अजित तेंडुलकर**

**पंकज कवळी यांच्याकडून
सप्रेम भेट
अजित पडवळ**

■ झापाटा मनोरंजनाचा ■
दिवाळी - २००७ - १२

**पंकज कवळी यांच्याकडून
सप्रेम भेट
अविनाश प्रभावळकर**

(लोणी लावणे माहित होते. पण बेळगावी लोण्याचा उपयोग फेळीकोलसारखा ही होतो हे नवलच होते) हा तर मुख्य मुद्दा काय सायबान नेपोलियनचा मार्ग अनुसरला व तो यशस्वी झाला.

हा नेपोलियनचा मंत्र “कोणतेही काम ॲटोमॅटिक होते.” हा खरतर आपला ‘नारा’ व्हायला पाहिजे. काही काही वेळा तुम्ही जेव्हा काहीच निर्णय घेत नाही तेव्हा परिस्थितीच तिला पाहिजे तसा निर्णय घेते. (व तो बहुदा बरोबर असतो.)

भारतीयांची या मंत्रावर फार पूर्वीपासून ची श्रद्धा आहे. आजीही तुम्हाला हे नाकर्ते नेपोलियन

नाक्यानाक्यावर भेटील, कचेरीत जवळ इंडियाहो!) चोखाळत असेल हे त्या जवळ प्रत्येक टेबलावर (सॉरी कॅटीनमध्ये) युक्त्यांच्या स्वप्नातही येणे शक्य नाही! दिसतील.

या मंत्रामुळे भारत आता महाशक्ती होणार आहे. मलातरी त्याशिवाय मनाला पटणारा, दुसरा कुठालाही खुलासा नजरेच्या टप्प्यात दिसत नाही. “काहीही न करता सर्व काही ॲटोमॅटिक होत आहे. मेरा ॲटोमॅटिक भारत महान.” हेच खरे! फक्त हा मंत्र ‘लीक’ होता कामा नये!

ही ग्यानबाची मेख खरंतर इंग्रज अमेरीकेच्या लक्षात यायला हरकत नव्हती पण फार खोलात शिरल की वरवरच दिसत नाही. असच काहीस इथ झालेल दिसतय! इतका साधा सोपा मार्ग भारत (आपला

युक्त्यांच्या स्वप्नातही येणे शक्य नाही! ते बिचारे निरनिराळे ‘सर्व’ करण्यात मग्न आहेत. सगळ्यात ‘इंडिया’ नंबरात कसा? हे कोड बरीक त्येस्ती सुटत न्हाई! हातात कळसा आन गावाल वळसा आस कायतरी झाल्य बगा! भारत नेपोलियनच्या मार्गाने जग जिंकतोय हे त्या आलेकझांडराच्या चेल्याना कळतच न्हाई त्याला काय करणार? आपली इच्छा नसताना आपण नंबरात येतोय याल काय म्हणाव?

(परमेश्वराची किरणा म्हना अन् गप न्हावा की राव)

संदर्भ : वोग

पंकज कवळी यांच्याकडून
सप्रेम भेट
भाई पालशेतकर

पंकज कवळी यांच्याकडून
सप्रेम भेट
वि. वि. करमरकर

■ झापाटा मनोरंजनाचा ■
दिवाळी - २००७ - १३

त्याला शम्मी कपूरसारखं
याऽहृ ओरडावसं वाटतंय?
की
'यळकोट' नाटकातल्या स्त्री
पार्टीप्रमाणे
'आजमी संभोग केला' असं
ओरडावसं
वाटतंय की?
बायवरोपासून मुक्ती
मिळाल्याचा
आनंद व्यक्त करावासा
वाटतोय?

पंकज कवळी यांच्याकडून
सप्रेम भेट
मंगेश विश्वासराव

तुमचं नाव काय?

आमच्या ओळखीच्या एका इसमाच्या ड्रायव्हरला मुलगा झाल. त्याचे काय नाव ठेवावे यावर लगेच चर्चा झाली हळीच्या प्रथेप्रमाणे ज्योतिषाला विचारून अक्षर काढण्यात आले 'अ' नावाने सुरु होणारे नाव नूतन बालकाला ठेवावे लागणार होते.

मग नावांची जत्राच सुरु झाली अशोक, अमर, अविनाश, अमोल, अनुप, अलोक या धिश्यापिट्या नावापासून अगदी अंगद, अनुराग अशा 'अ' नवट नावांचीही चर्चा झाली. शेवटी 'लक्ष्मण' या आजोबाच्या नावातला 'ल' घ्यायचे ठरताच 'अलोक' ला पर्याय राहिला नाही (अ आणि ल दोन्हीही आवश्यक होते.)

एक झाले की या चर्चेमुळे सुंदर सुंदर नावांची प्रभावळ नजरेसमोर दिसू लागली राजकीय नेते, त्यांचे पक्ष, त्याचे कार्य त्याचे वागणे याबाबतीत काही वेळा कमालीचे मतभेद असतानाही माझ्यासारख्याला त्यांच्या नावाने मात्र चांगलेच मोहित केले.

देवकीनंदन, रामनरेश, लालूप्रसाद, अटलबिहारी, रामनारायण, जगजीवन ही काही वानांनी दाखल नाव पहा सुंदर आहेत की नाही? फक्त त्या नावामागची पक्षिय पाश्वभूमी न पाहता (वा न टोचता) त्या नावांचा आस्वाद घेता आला पाहिजे, (तोच तर वांदा आहे)

तसं रविशंकर, समता प्रसाद

**पंकज कवळी यांच्याकडून
सप्रेम भेट
ॲड. जोगळेकर**
(पुरातन वटवृक्ष हनुमान मंदीर)

गैरीनंदन, ममता, अवधेश प्रसाद या नावातही माधुर्य आहेच की.

तशी विचित्र आणि विनोदी नावे ही आहेतच. पादरे, हगवणे ही नावे घेऊन

**सीडी / कॅसेट डिलर
स्नेह मार्केटिंग**
९८६९ ६३९७०

माणसे कशी जगतात याचे नवल वाटते. 'आडनाव' ढेकणे असले तरी ते एखाद्या विद्याव्यासांगांगी पंडिताचे असू ही शकते. (नव्हे, ते तसे आहे ही)

मृत्युंजय प्रसादचे 'बारावे' घालवेच लागते नावामुळे तो काही अमर होत नाही. 'नाव सोनुबाई अन् हाथी कथलाचा वाळा ही म्हणतर नावातला 'इनोद' स्पष्टच करते.

**पंकज कवळी यांच्याकडून
सप्रेम भेट
प्रमोद पवार**

■ झपाटा मनोरंजनाचा ■

दिवाळी - २००७ - १४

आमची मावशी या 'असल्या नावांवर एक (बहुदा स्वरचित) गोष्ट सांगायची. त्यात मग 'अष्टपुत्रांच्या' घरी पुत्रामेष्टी यज्ञ असायचा 'भिकारदास' सावकार दानधर्म करायचा 'अमरसिंग'ची प्रेतयात्रा असायची 'लक्ष्मी मोलकरीण' बनून पाणी भरायची 'लक्ष्मीदास' भूका मरायचा. एक ना शंभर विसंगती. ती या नावात आणि कर्तृत्वात दाखवून द्यायची ही मजा सुद्धा चाखण्याजोगी असायची.

आमच्या मावशीच्या गोष्टीप्रमाणेच सध्याच्या राजकीय साठमारीतील नावांनीही विरोधाभास सिद्ध करण्याचा चंग बांधल्यासारखीच त्यांची वागणूक आहे.

'ममता' वागणुकीने कर्कशा वाटू शकते. मुलायमसिंगामध्ये नावाशिवाय काहीही मुलायम नसावे असा भास होतो. समता कायम एकला चलो असे समताच्या विरोधी वागत असते. एकाच पक्षातील राम आणि लक्ष्मण कधी रावण आणि बिभिषण बनतील हे सांगणे अडूल जाणकारानाही अशक्य असते इथे! या राजकीय नावांची जर नवी गोष्ट एखाद्या नव्या मावशीने बनविली तर जुन्या गोष्टीपेक्षा रोचक होईल हे निश्चित.

आई-वडील किती हौसेने मुलाचे नाव ठेवतात पण बन्याच वेळा झाक मारली अन् हे नाव ठेवले असेच अनुभवास येते. रोशनलाल घराण्याची कीर्ती रोशन

**पंकज कवळी यांच्याकडून
सप्रेम भेट
अण्णा सावंत**
(शिवाजी मंदीर)

करण्याएवजी दुसरेच दिवे लावतो.
एखादा 'अमीर' थापी घेऊन विटांवर
विटा रचताना पाहून त्याच्या मा बापाची
कीव करावीशी वाटते. पण ते तरी काय
करणार बिचारे! दुसरी कुठली श्रीमंती

वाटचाला येण्याची दुरान्वयेही शक्यता
नसता 'ही श्रीमंती' हक्काचीच
असल्यामुळे ते लेकाला अमीर
करतात. त्यांची मजबूरी आपण समजून
घेतली पाहिजे 'इसका बेटा 'अमीर' है!

यामुळे त्याची (शाब्दीक) तरी गरिबी
हटते हे तरी मान्य करावेच लागेल.

काही अगम्य न पटणाऱ्या
कारणासाठी दगडू, धोऱ्यू नकोशा नकोशी
ही नावे आढळून येतात. 'लेक जन्माला

आली तेव्हाही ती नकोशी झालेली होती.
म्हणून तिलाच 'नकोशी' नावाने सजविली!
मुलीलाच असले आईबाप नको असतील तर
मग तिने त्यांना काय नावे ठेवावीत? नकाबा
आणि नकोई?

पण आपला समाज अजूनही तिथपर्यंत
पोचलेला नाही. पुस्तकी व्यासपीठी, पोषटपंची
बरीच चालते पण स्वतःवर आले की
पोटजात ही 'पाहिली' जाते. मुलांना नावे
ठेवण्याचा अधिकारच खर तर
आईबापांकडून काढून घेतला पाहिजे.
त्याजीवाला जेव्हा समज येईल तेव्हा त्याच्या
आवडीचे नाव त्याला निवडता आले पाहिजे
मग कुणी, दगड्या, धोऱ्या होणार नाही,

कुणीही कुणाला नकोसे होणार नाही.

नकोसे नाव कारण नसताना जन्मभर
मिरवण्याचे दुःख इतरांना समजणे तसे
अवघडच. आईबापच का सारा समाजच
नावे ठेवण्यात तसा मागे नसतोच म्हणा.
जन्मभर नावे ठेवणे हे काम पूर्वी हिरीरीने
चाले ते मात्र या 'एक या दोन दो बस्स'
च्या जमान्यात बरेच कमी झाले! हे
मात्रगोमटे झाले.

■ झापाटा मनोरंजनाचा ■

दिवाळी - २००७ - १५

स्वप्नवत् कोकण

सहयाद्रीच्या उंच रांगा ते अरबी समुद्र यामध्ये ७२० कि.मी. लांब व ७०-८० कि.मी. रुंद निसर्गरम्य चिचोळी पट्टी म्हणजे कोकण. या परिसरात निसर्गाचे सर्व आविष्कार येथे आपणास पाहायला मिळतात. आता केरळ आणि गोवा याला समर्थ पर्याय म्हणून पर्यटनात कोकण पुढे येत आहे.

कोकणाला निसर्गाने खूप काही दिले आहे. भारतातील सर्वात निसर्गसुंदर प्रदेश म्हणजे कोकण. सहयाद्रीचे उंच कडे, वेगाने वहाणाच्या नद्या, बारमाही धबधबे, पूरातन मंदिरे, ऐतिहासिक किल्ले, जलदूर्ग, गरम पाण्याची कुंडे, रुपेसी वाळूचे सागरकिनारे हे सर्व काही एकाच ठिकाणी पहायचे असेल तर कोकणात जायालाच हवे. निसर्गरम्य कोकण किनारपट्टीवर समुद्राचे पाणी जमीनीत शिरते. नदी व समुद्राचा अनोखा मिलाफ होतो. यातून अनेक खाड्या (Backwater) निर्माण झाल्या आहेत. दोन्ही बाजुला नारळ, पोफळीच्या बागा, आंबा काजूचे डोंगर, दाटीवाटीने वसलेली कोकणातील खेडी, टूमदार कौलार्स घरे, कोकणातील खाड्यांमधून बोटीने फिरताना येणारा निसर्ग अनुभव अवर्णनीय आहे. या खाड्यांमधील कोळ्यांचे जीवन, त्यांची मासेमारी, सहजपणे मुक्त विहार करणारे डॉल्फीन मासे, हे सर्व अनुभवण्यासाठी या बॅकवॉटरमध्ये नौकाविहार करणे

आवश्यक आहे. कोणत्याही स्वरूपाची मनुष्य

संपर्क
विश्वनाथ सावंत
कोकण टूर्स
६५२३ ४५९५,
९८६९ ३३४४४३१

कार्यक्रम इत्यादी इत्यादी. पाच वर्षांपूर्वी कोकण टूर्स कंपनीने येथे काम सुरु केल्यानंतर ह्यातील नौकाविहार, सांस्कृतिक कार्यक्रम ह्या सोयी पर्यटकांना उपलब्ध झाल्यात. या व इतर सोयींची माहिती पर्यटकांपर्यंत पोहचू लागली आहे. कोकणामध्ये पर्यटक नेण्यासाठी इतर सहल आयोजकांनी भाग घेतल्यास नक्कीच फरक पडू शकतो.

केरळ हे बॅकवॉटर्समुळे आणि गोवा हे समुद्रकिनाऱ्यामुळे प्रसिद्धीस आले, कोकणामध्ये ह्या दोन्ही गोष्टी आहेत. कोकणामध्ये पर्यटन रुजण्यासाठी एक फायदेशीर गोष्ट म्हणजे पुणे, मुंबई सारखी मोठी शहरे जवळ आहेत. मालवण येथे एमटीडीसीच्या माध्यमातून डॉ. सारंग कुलकर्णी स्थानिकाना स्नॉरकेलिंगचे शिक्षण देत आहेत. ही स्नॉरकेलिंगची सुविध एप्रिल २००७ पासून पर्यटकांसाठी उपलब्ध होत आहे.

**पंकज कवळी यांच्याकडून
सप्रेम भेट
महेश घाटपांडे**

**पंकज कवळी यांच्याकडून
सप्रेम भेट
सुदेश हिंगलासपूरकर**

■ झापाटा मनोरंजनाचा ■

दिवाळी - २००७ - १६

**पंकज कवळी यांच्याकडून
सप्रेम भेट
लक्ष्मीकांत जोशी**

यामूळे समुद्राखालचे एक वेगळे जग पर्यटकांना पहाता येईल.

वेंरल प्रमाणे ये थोंही आता एमटीडीसीतर्फ पंचतारांकित बोटी मार्च २००७ महिनाअखेरीस येत आहेत. त्याशिवाय साध्या बोटीतून बॅकवॉर्ट्समध्ये पर्यटकांना फिरताना वेंरल बॅकवॉर्ट्सप्रेक्षा जास्त आनंद खचितच मिळतो. कोकणाच्या संस्कृतिशी परीचय करून देताना कोकणी गावाला भेट, स्थानिकांचे सांस्कृतिक कार्यक्रम, शेतकऱ्याच्या घरातील केळीच्या पानावर पांरपरिक पक्वानांचे जेवण याशिवाय वृश्छीपर्यटन अंतर्गत आंबाकाज-नारळ-सूपारीची माहिती, कोकणी घराची माहिती 'हेरिटेज होम' अंतर्गत देऊन माहितीपूर्ण पर्यटन करता येईल. शहरात आपल्याला पंजाबी, चायनिज, पिझ्झा खावयास मिळतातच. कोकणामध्ये पर्यटकांना सागूती वडे, ताजे मासे, फणसाची भाजी, उकडीचे मोदक, सोलकढी, नारळाच्या दूधातील शिकरण, थालीपीठ वगैरे वगैरे स्वरूपाचे कोकणी भोजनाचा आस्वाद घेता येतो. आणि एप्रिल-मे महिन्यामध्ये आंबे, फणस, काजू-बोंडू, जांभळे, करवंदे ह्या कोकणी मेव्याचा आस्वाद घेता येतो. गुडीपडवा, होळी, गणपती, दिवाळी या विशेष प्रसंगी पर्यटक सहभागी झाले तर हे सण व

कोकणसंस्कृति प्रत्यक्ष अनूभवता येईल. कोकणातील साहल पैकेज दूर नसून एकप्रकारच्या सांस्कृतिक, निसर्गाचा अनूभव आहे.

कोकणामध्ये पर्यटकांची रहाण्याची व्यवस्था निसर्गरम्य रिसॉर्टमध्ये, समुद्रकिनारी, हॉटेलमध्ये करत असताना शेतकऱ्यांच्या घरात देखिल निवासाची व्यवस्था उपलब्ध आहे. ह्या निवासादरम्यान शेतकऱ्याचे जीवन पहाताना धारोण दूध, कृषीपर्यटन, कोकणी न्याहरी-जेवण मिळते. यातून त्यांना रोजगार शेतीव्यविरिक्त रोजगार उपलब्ध होतो.

कोकणाचा कायापालट करण्याचे सामर्थ्य पर्यटन व्यवसायामध्ये आहे. कोकण रेल्वे आणि चांगल्या वहातुकीच्या साधनांमुळे कोकण इंटरनेटच्या द्वारे जगापर्यंत पोचले आहे. समृद्ध निसर्ग असूनही पर्यटनाच्या दृष्टीने अजून कोकण विकसित झालेला नाही. आतापर्यंत कोकण अंधारातच राहिला आहे. मुंबईमधून गोव्यासाठी निघणाऱ्या बसेस ह्या संध्याकाळी निघतात. ज्यावेळेस त्या कोकणात पोचतात त्यावेळी रात्र झालेली असते. पर्यटकांना रात्रीच्या अंधारात कोकण पहाताच येत नाही. तरी आता कोकण रेल्वेमुळे ते पहाता येते. निर्मनुष्य स्वच्छ,

■ झापाटा मनोरंजनाचा ■

दिवाळी - २००७ - १७

निसर्गरम्य विस्तिर्ण सागरकिनारे, सर्वप्रकारच्या वनस्पतींचे अस्तिस्त्व असलेली जंगले यांच्याकडे पर्यटक वळू लागले आहेत. शहरातील क्राँकीटच्या जंगलापेक्षा येथे त्यांना शांती मिळते.

तारांकित व आरामदायी पर्यटन या साठी महाबळेश्वर, गोवा ही गर्दीची ठिकाणी आहेत. पर्यटक नाविन्यपूर्ण सहलींमधून कोकणास भेट देण्यास इच्छूक आहेत. कोकण अजून पूर्ण विकसित झालेला नाही. त्यामूळे येथील माणसे पूर्ण प्रशिक्षित नाहीत. त्यामूळे मोठ्या हॉटेलमधील सूविधा इथे मिळणार नाहीत. येथील पर्यटन हा व्यवसाय नव्याने भरारी घेत असल्याने कधीकधी थोडी गैरसोय होऊ शकते. येथील स्थानिक शेतकरी, तरुण होडीवाले, हॉटेलवाले यांचे एक चांगले टिमवर्क आम्ही करत आहेत.

या आमच्या टिमवर्कमध्ये आपण देखिल सहभागी होऊ शकतो एक नविन व्यवसायाची सुवर्णसंधी आपल्यासाठी वाट पहात आहे. आपण आम्ही आयोजित करीत असलेल्या सहलीची माहिती आपल्या ग्राहकांना, मित्रपरिवारांना देऊन त्यांना सहलीसाठी आणू शकता. आणि यातून नफा कमावू शकता. कोकणातील सहली पर्यटकांना एक आनंददायी अनूभव देऊन जातात.

□ ■ □

आपला शेजारी चीन

हा काही आठवीच्या भुगोलाच्या पुस्तकातला धडा नाही. चीनबद्दल सर्व सामान्य ज्ञान वाढविण्याचा हा एक छोटासा प्रयत्न आहे.

तुम्हाला हे माहित आहे का की चीनमध्ये नारळ हा प्रकारच नाही. प्रथमदर्शनी हे खोटे वाटेलं पण ते सत्य आहे. इतका मोठा समुद्रकिनारा असून नारळ नाही हे अजिबच वाटतय नाही ना? मग तिथेले उडपी नारळाची चटणी कशी करत असतील? आता चीन झाला तरी उडपी हा तिथे असणारच हे नक्की. आर्मस्ट्रॉग चंद्रावर उत्तरला तेव्हा तो “गरम गरम इडली सांबार घेऊन उडपी समोर येतोय की काय अशी आर्मस्ट्रॉगला भीती वाटली होती म्हणे! खरे खोटे तोच जाणे! (म्हणजे उडपी होइ)

नारळ नाही म्हणजे मग कारखान्याच्या उद्घाटनाला चीनी लोक काय फोडतात? आपल्याकडे कसे एकदा उद्घाटनाचा नारळ फुटला की पुढे जन्मभर एकमेकांची डोकी फोडायला आपण मोकळे असतो. चीनला यातली मजा कळलेली दिसत नाही.

चीनमध्ये नारळ नाही हे कळताच बन्याच सारस्वतांनी वर्ल्ड टूर मधून “केसरिया” केल्याची बातमी मध्यांतरी वाचल्यासारखी वाटली नारळ नाहीत म्हणजे मग उकडीचे मोदक नाहीत. मग गणपतीही तिकडे जाणार नाही. त्यामुळे मराठी टक्काही (इतरत्र सर्वत्र असतो तसा) चीन मध्येही कमीच राहणार कीहो!

नारळाप्रमाणे च ‘दूध’ विशेषत: म्हशीचे दूध हा प्रकारही चीनमध्ये अस्तित्वात नाही. मग तिथे हलवाई ही नसणार. दूध नाही म्हणजे खवा नाही,

मावा नाही. कंदीपेढे नाहीत, पर्यायाने लाटकर नाहीत, माळकर नाहीत, चितळे नाहीत, बासुंदी नाही, शाखंड नाही, लोणी (लावायलाही) नाही, तूप नाही मग हाय तरी काय म्हतो मी त्या चीन मध्ये? आ? म्हंजे मग साडेतीन टक्के प्रवासी आधीच चीनने गमावल्याचे त्याच्या खिजगणतीतही दिसत नाही. (साडेतीन शहाणे नाही हो, साडे तीन

टक्के! खर तर दोन्हीही एकच आहेत म्हणा)

चिमणी, कावळे धान्य खाऊन फस्त करतात म्हणून मध्यांतरी चीनमध्ये त्यांची सार्वजनिक कर्तल करण्यात आली होती. ट्रकभर भरून मेलेल्या चिमण्या हलविल्या जात असल्याचे दूरदर्शनवर दाखवले ही होते म्हणे!

मग “या” चिमण्यानो परत फिरा हे घराकडे आपुल्या” असे (कुठल्याही बाळासाहेबांना) म्हणता येणार नाही. चिमणी पाखरं नावान पिक्वरही निघू शकणार नाही. कारण चिमणीच जर चीनमधून गायब असेल तर तिचे घरटे कसे वाचेल? चिमणराव (आणि सोबत गुड्याभाऊ) हे नाव व कॅरॅक्टरही चीनी

■ झापाटा मनोरंजनाचा ■

दिवाळी - २००७ - ९८

सायबाला आता ऐकायलाही सापडणार नाही.

काव काव करणारा कावळाही नसेल तर चिन्यांच्या पितरांच्या पिंडाल शिवणार कोण? इथल्या कावळ्यांना ही बातमी अजून समजलेली दिसत नाही. नाही तर गोल्ड रश सारखे कव्वाधाड चीनवर बरसली असती. एव्हाना करोडो चीनी अतृप्त आत्मे, कावळ न शिवल्यामुळे चीनभर सैरभर फिरत असतील. आपण आपली उत्तरसीमा उत्तुंग करून खबरदारी घेतलेली बरी नाहीतर आपले आणि चिन्यांचे जिवंतपणीचे ‘वैर मरणान्ती वैराणी’ विसरून तिसऱ्या जगातही सुरुच राहील.

चीनमधील मुलांना ‘झूट बोले कव्वा काटे ची मजा कळणारच नाही कारण नव्या पिढीला कावळा काळा का पांढरा असतो (होता म्हणा पाहिजे तर) हे माहितव नसणार. ‘पैलतो हे काहू कोकताहे’ म्हणणारे ज्ञानेश्वरी ही चिन्यांना वर्ज्य आणि काऊही चाऊला वर्ज्य! अशी गत झाली आहे. आपल्या या प्राचीन, अर्बाचीन प्रचंड चीनची!

‘दहीभाताची उंडी लावीन तुझे तोंडी म्हणणाऱ्या ज्ञानेशाला हे माहित नाही की काऊ बरोबर दहीभात ही सातशे वर्षांनी आपल्या शेजारच्या घरी दुर्मिळ होणार आहे. काऊ बाबत चाऊचे हे धोरण भारतीयांना कधीच मान्य होणार नाही. (कारण काऊ बाबत भारताने गोवधबंदी पुकारलेली आहे)

तर असा हा आपला प्राचीन शेजारी चीनबाबत ऐकावे तेवढे थोडेच आहे. आम्हाला यातली बरीचशी माहिती गीता गुप्ते यांच्या चीनवरील प्रवास वर्णनावरून समजली. □ ■ □

च्येदण्डा

ग्रामीण बिगरशेती सहकारी पतसंस्था मर्यादित
मु. पो. गुहा, ता. राहुरी, जि. अहमदनगर

आदरणीय श्री प्रसाद तनपुर साहब,
वांच्या कुशल मानदिरनिवाली कार्यरित असलेली अव्याख्या पतसंस्था.

तांभेरे शाखा : २५३२७१
म्हैसगांव शाखा : २५५२७१
राहुरी शाखा : २३३६७१
आंबी शाखा : २५६१३०
श्रीरामपूर शाखा : २२७३६१

श्री. सुरेश गोरक्षनाथ वाहले
कडा. चेअरमन

श्री. सुरेश गोरक्षनाथ वाहले
संस्थापक चेअरमन

संचालक मंडळ

श्री. जगज्जाथ निवृत्ती वर्ष
श्री. अशोक सोयान आंबेकर

श्री. भास्कर दादा हारवे
श्री. राजेंद्र सुकदेव गांडुळे
चंद्रे जी. घुम. - मैनेजर

श्रीमती श्रीभा गुलाब बोरुडे
सौ. शकिलाबी शोकत सव्यद

दिवाळी अंकारा हार्दिक शुभेच्छा
सर्व संचालक मंडळ व कर्मचारी द्वाद

■ झापाटा मनोरंजनाचा ■

दिवाळी - २००७ - १९

माझं काय चुकलं?

माझ काय चुकलं? हे काही एखाद्या टी.झी. सिरियलचे वा एखाद्या नाटकाचे नाव नसून तो खरोखरच मला पडलेला एक गहन प्रश्न आहे. प्रश्न कधीही एकटा येत नाही. (तो बहुदा गहनला सोबत घेऊन येतो)

माझ्या लहानपणापासून कुठलीही घटना तपासून पहा. मला (सरते) शेवटी ह्या गहन प्रश्न सतावत आला आहे. मला चांगले आठवत, वडील नेहमी म्हणायचे “काय करायचे ते पहिल्या नंबरचे करावे, अगदी चोन्या, दरोडे घालायचे असले तरी ते काम कस पहिल्या नंबरचे झाले पाहिजे.” वडिलांच्या डोळ्यासमोर कोण होते मला माहित नाही. कारण वर तोंड करून उलट विचारले की खाडकन कानाखाली आवाज निधे (आणि मग दात् वानाखाली कळ निधे.) ध्वनिच्या वेगाचे प्रकाशाच्या वेगाशी काहीतरी इष्टाक आहे अस शाळेत शिकलेले आठवते पण इथ आवाजाचा अणि (डोळ्यातल्या) प्रकाशाचा निराळाच संबंध जाणवे, शंका विचारणे ही देखील चोरीच होती.

शेवटी वडिलांच्या वाक्याचा सोपा अर्थ मी माझ्या भाषेत शाळेत शिक्षकांना विचारला. “मास्तर नंबरी चोर आनी नंबरी दरोडेखोर होन्याची शाळा कंची? त्यानंतर काय घडले ते सर्व सांगणे म्हणजे ‘आपुले मरण पाहिले मी याचि डोळा’ याचेच वर्णन आहे. वडिलांना शाळेत बोलावून माझा प्रताप सांगण्यात आला. घरी आल्यावर मला तीर्थरुपांनी ‘थर्ड डिग्री’ मेथडने यथेच्छ झोडपले,

**पंकज कवळी यांच्याकडून
सप्रेम भेट
गिरीश राऊत**

शाळेतही मी थर्ड डिग्री स्टुडंटच होतो पण चोर दरोडेखोरांसारखा मी ‘थर्ड डिग्री’ (त्यांच्या वाटचा) मारही खाला आहे. आता बोला, यात माझे काय चुकले.

चुकलं इतकच की “वडील” माणसांनी सांगितलेल्या सर्वच गोष्टी सिरीयसली घ्यायच्या नसतात (त्याचा वेळ जात नाही म्हणून ते बहुदा असे विचार बोलून वेळ घालवत असतात.)

‘फळाची आशा न धरता काम करत जात.’ असं कुणा जेष्ठाच वचन आहे आता सांगा या म्हणण्याला काय आधार आहे का?

**पंकज कवळी यांच्याकडून
सप्रेम भेट
सुनिल कवळी**

■ झपाटा मनोरंजनाचा ■
दिवाळी - २००७ - १००

आसू कुनी (शाना मानूस) वागल का? सांगा बरं पगाराची आशा धरल्याबिगर कोन नोकरी करीतं का? आंबाची आशा धरल्याबीगर कोन अमराई लावलं का? राज्य जिंकायची आशा धरल्याशिवाय उगाचच कोन लाकालाकाच सैन्य ठेवल काय? बोला बोला उत्तर द्या. मग आस उगाच आमच्या सारख्या सरळ मानसासनी का उचकावता?

‘नेहमी सत्य बोला’ अस कानी कपाळी ऐकाव लागत पन हे शानपन वेवहारात वापरल तर पायतान खायची पाळी येते. गंगीच आणि गणतपरावाच झंगाट गणपतरावांच्या बायकोला सांगितल तर काय होईल? दादा आनी समोरची इंदू यांच्या चिठ्ठ्या त्यांच्या आईबापांना पोचवल्या तर काय होईल? तेव्हा हे समद तारतम्यान संबाळायच असत! वेवहारात हे आसल तुकाराम बुवा होवून चालत न्हाई! पर ह्ये समद मला धा डाव जोड खाला तवाच कळलं बर का! तेव्हा सुविचार आणि आदर्श हे पुस्तकातच शोभतात. त्यांचा प्रत्यक्ष व्यवहारात वापर बहुतांशी वेळा पश्चातापच करायला लावतो.

सायबाची बायको बैंबीखाली साडी नेसती ती कवा कमरेवरन खाली घसरल याचा नेम नसला तरी तसे ‘सत्य’ सांगायला गेलात तर घरी बसावे लागेल. साडी सुटली तरी धराया जायचं न्हाई, काही झालच न्हाई असं वागायचं तरच नोकरी टिकल न्हाईतर नोकरीच सुटलं!

हेडक्लार्कला सफारी सूट शोभत

**पंकज कवळी यांच्याकडून
सप्रेम भेट
प्रकाश कवळी**

नाही. पोटावरची बटने कधी तुटून समोरच्या मेथा बाईच्या लो कट ब्लाऊजमध्ये पडतील अशी तुम्हाला भीती वाटली तरी ती बोलायची नसते. एक तर मिस्टर मेथा बॉडीबिल्डर आहेत (आणि त्यांना ही बरीच 'बॉडी' उघडी ठेवण्याची आवड आहे.) हे लक्षात ठेवावे लागते. हेडकलर्कचे पोट फार सुटलेले आहे आणि 'हीज बेली इज बल्जिंग आउट' हे किंती ही खरे असले तरी ही पुढच्या महिन्यातले 'ज्यू' इन्क्रीमेंट नजरेसमोर ठेवून चूप बसावेच लागते. याला तारतम्य असे काहीसे म्हणतात

म्हणे.

घरात फार उकडत म्हणून मी घरी उघडा बसलो तर सौच्या मैत्रणी "थेरडा स्वतःला काय सलमान खान समर्जर्त काय?" असे सौभाग्यवती चहा करायला आत गेलेली असताना, मी बाथरूम मधून ऐकले होते. आलेल्या सर्व महिलांमध्ये एकही पन्नास टक्के "मार्कांगची" ही नव्हती सगळा गचाळ माल. मला थेरडा म्हणताना मी अजून चाळीशीही गाठलेली नाही. हे सगळ्या जणी सोईस्कर विसरत होत्या. बाहेर जाऊन दंडातली बेडकुळी दाखवणार होतो. पण आलेल्यांमध्ये एक सोसायटीच्या

सेक्रेटरीची बायको होती आणि एक चेअरमनची. माझे 'अॅरीअर्स' बरेच वाढलेले होते. तेव्हा फाइन टाळण्यासाठी वातावरण बिघडवणे योग्य नव्हते. मी तारतम्य दाखवले (बेडकुळी ऐवजी) आणि गप्प राहिले.

पूर्वी माझ्या होणाऱ्या चुका आता मी जाणीवपूर्वक टाळत आहे. माझा काय चुकल? अस म्हणायची संधीच मी कुणाला मिळू देत नाही. सर्व गोष्टीवर मौन हेच रामबाण औषध आहे. 'मौन सर्वार्थ साधनम् हेच खरे! काय? तुमचा काय अनुभव आहे?' □ ■ □

With Best Compliments From

Reliance Reinforcement Construction Co.

**Specialised Contractor
in Repairs & Restoration**

Khatri Enclave Co- op. Hsg. Soc., 104, Near Meghani School,
Periera Compound, Jogeshwari, Mumbai
Cell : 9892499298

पंकज कवळी यांच्याकडून
सप्रेम भेट
प्रताप गोविंद पवार
सकाळ

पंकज कवळी यांच्याकडून
सप्रेम भेट
शेखर कुंटे

■ झापाटा मनोरंजनाचा ■
दिवाळी - २००७ - १०१

पंकज कवळी यांच्याकडून
सप्रेम भेट
अश्विन रेळे

परंपरा

परवा 'वेलकम टू फिनलंड' हे प्रवासवर्णनात्मक पुस्तक वाचनात आले. लेखिका आहेत मंगल गोगटे. लेखिकेने फिनलंड या देशाबद्दल लिहिता लिहिता तिथे भेटलेल्या लोकांची व्यक्तिचित्रे छान रेखाटली आहेत.

या देशाची लोकसंख्या दरवर्षी कमी कमीच होत चालली आहे म्हणे माणसे आणि दर माणशी भू-पृष्ठभाग यांचे प्रमाण भारताच्या अगदीच व्यस्त आहे अशी माहिती या पुस्तकात मिळते.

पण मला खरे आश्चर्यात टाकले ते तिथल्या 'परंपरांनी' लग्नाआधीच होतकरू नवराबायकोनी वर्षानुवर्षे एकत्र राहण्याची (एक चांगली) परंपरा तिथे आहे म्हणे नवराबायकोनी 'सर्वार्थाने' आपल्या जोडीदाराला पारखून घेण्याची आयडीया अफलातून आहे. इतके दिवस राहूनही जर आपणाला (म्हणजे त्या दोघांना) वाटले की बाबा आपले काही जमणार नाही तर लग्नाआधीच काडीमोड घेतलेला बरा! तसा तो घेतला ही जातो.

आपल्याला बुवा ही पद्धत फारच आवडली आपल्याकडे ही पद्धत आणायला हरकत नसावी. पण "बाबा, मी उद्यापासून दोन वर्ष संदीपकडे रहायला जाणार आहे." हे 'होतकरू' कन्येचे वाक्य ऐकूनच जुन्या पिढीच्या आई-बाबांसाठी लासलगावी कांद्याचे पोतेच घरी आणून ठेवावे लागेल त्याचे काय (अगो बाई, काल्पासून तुमची सुमा

**पंकज कवळी यांच्याकडून
सप्रेम भेट
चंद्रकांत शेवाळे**

कुठे दिसत नाही. ती कुठे बाहेरगावी गेलीय का? सकाळी कुणाबरोबर तरी बँग घेऊन जाताना सहज गॅलरीतन बघितलं म्हणून विचारले?" हे प्रश्न कसे सोडवणार ते तुमचे

**सीडी / कॅसेट डिलर
शब्द**
बोरीवली
९८२०९४७२८४

तुम्ही बघा.)

इतकें सगळे करूनही त्या देशात घटस्फोटाचे प्रमाण प्रचंड आहे. (बाय द वे हा 'घटस्फोट' शब्द कसा आला असेल हो! याची व्युतपत्ती शोधली पाहिजे. अणुबांबची ताकद आहे या शब्दात.)

फिनलंडमधे लेखिका एका लग्नाला अवचितपणे हजर राहिली सजधजकर

**पंकज कवळी यांच्याकडून
सप्रेम भेट
गोपाळ खैरनार**

■ झापाटा मनोरंजनाचा ■
दिवाळी - २००७ - १०२

आलेली वधू बोहल्यावर चढण्यापूर्वी टेन्शनमुळे फकाफका कोण्यात शिग्रेटी ओढत उभी होती म्हणे. मी कल्पनेनेही हे चित्र नजरेसमोर आणू शकत नाही. अशावेळी गौरीहार पुजायचा का शिग्रेटी फुकायच्या? खर तर ही 'नववधू' दोनचार वर्ष याच नवन्याबरोबर राहून आलेलीच असणार. मग टेन्शन वासल? हीच कल्पना जरा आपल्याकडे ताणली नववधू बोहल्यावर चढण्याआधी गौरीहार पुजायच्या ऐवजी शिग्रेटी फुंकतेय हे दृश्य बघून मांडव धन्य होईल. भटजी आणि जवळचे नानेवाईक बसलेल्या जबरदस्त शॉकमधून बाहेर येण्यासाठी बाहेर अऱ्युलन्स आणि डॉक्टरांचा ताफा ठेवावा लागेल!

आपल्याकडे लग्नात खरं तर टेन्शन दोनच व्यक्तिना असते. "मुलीचे आई आणि बाप बाकी सगळे फुल टू च्या मूळमधेच तर असतात.

तर अशी ही त्यांची आणि आपली परंपरा 'उभयतांच्या' लग्नाला झालीत पाच वर्ष मात्र त्या दोघांची कन्या आहे सात वर्षांची. ही इथली परंपरा ग्रेटच म्हटली पाहिजे.

अरे हो, एक महत्वाची गोष्ट सांगायची राहूनच गेली की तिथे सहा महिने रात्र आणि सहा महिने दिवस असतो, हिवाळ्यात उणे चाळीस डिग्री पर्यंत टेंपरेचर असते यावर 'सोना

**पंकज कवळी यांच्याकडून
सप्रेम भेट
सौ./श्री. रमेश भाटकर**

बाथ' हा एक उत्तम उपाय आहे. मात्र त्यांच्या अटी जरा विचित्र आहेत. सोना बाथची खोली चांगली लंबरुंद असते. घमेल्यात ठेवलेल्या तापलेल्या, दगडांवर पाणी शिंपळून त्याची वाफ खोलीत खेळवतात. मात्र बाथ मध्ये संपूर्ण फॅमिली व इतर मित्र-मैत्रिणी दिगंबर अवस्थेत असतात. (सोना बाथ म्हणजे प्रत्येकाच्या "सौ" बाथ असाही मराठी अर्थ घ्यायला हरकत नाही.)

मला ही कल्पना फारच पसंत पडली आहे. पुर्जन्म आपण स्पेनमध्ये घ्यायचा अस मी ठरविले होते. (त्याची कारणे सिक्रेट आहेत) पण आता माझ्या प्रायोरिटिज बदलल्या आहेत. आता फर्स्ट चॉर्ईस आहे. "फिनलंड"! बघा तुम्हीही विचार करा आणि काय ते नक्की ठरवा नंतर झगझग नको.

ता.क. - एक आहे की, विचार करून करून ही आमचे इष्ट मित्र मैत्रिणी 'सोना बाथ' साठी साधे डोळ्यापुढेही येत नाहीत.

हातात धुण वाळत घालयची काठी घेऊन एक अति परिचित प्रौढा मात्र मला रोज रात्री स्वप्नात भ्या दावीत असते. त्यामुळे मी हे सगळे प्रकरण इथेच "फ्रिज" केले आहे. आपण मध्यमवर्गी तसेच मध्यममार्गीयच नाही का? करायच खूप मनात असत हो पण ही 'भारतीय थोर परंपरा' मध्येयेते त्याला काय करायचं.

□ ■ □

आधुनिक बाला

"हे" रे काय मला जवळ घे ना! असा लाजतोयस काय? पहिल्यांदाच मुलगी बघतोयस काय? नॉनसेन्स!"

"पहिल्यांदाच नाही ग, पण इतक्या जवळनं आणि इतक्या कमी कपड्यात मुलीला पहिल्यांदाच पहातोय."

"बरं बरं पुढं सर मी धडा देते तुला. तोंडपुढे कर, हा आता ओठ बाहेर काढ हं आता मी करते काय करायचं ते तू फक्त मांडीवर टॉवेल टाकून स्वस्थ बैस."

"स्वस्थ कसा बस? इतकी अँकशन तुझी चाललीय तर माझी रीअँकशन काहीतरी होइलच ना!"

"त्याला अजून वेळ आहे. शिकवणीच्या पहिल्या दिवशी एकदम अंतरा आळवायचा नाही.

"नाही ग मी तुला आणखी आवळायच्या बाबतीत म्हणतोय."

ते होय मग त्याला परवानगीची काय जरूर? हात चालव तुझा. अरे घाबरतोस काय? कोणी पहात नाही. इकडे गच्छीवर रात्री कोणीही येत नाही.

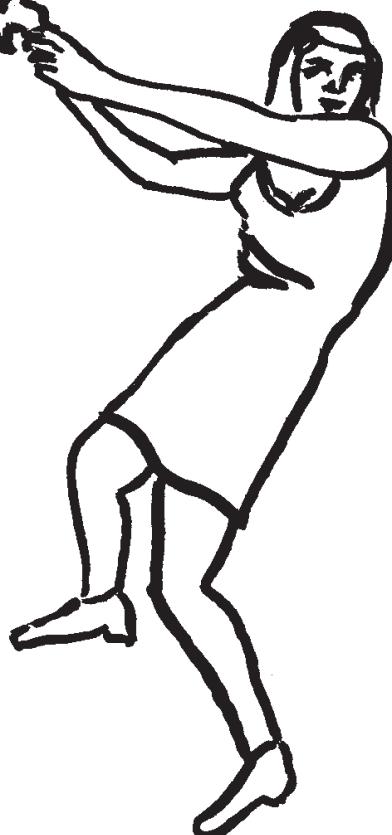
वॉचमनला मी महिना शंभर रूपये देते. त्यामुळे तो कोणाला वर सोडतच नाही. हं, ये आणखी जवळ ये, असा मीच तुझ्या मांडीवर बसते."

अगं अगं मला त्रास होतोय ना! असे काहीतरी अवघड "व्यायामाचे प्रकार करू नकोस हां."

"नाही करत अगदीच चम्या आहेस तू! तू आता खाली जा आणि तुझ्या दादाला वर पाठवून दे. आईन पातफत्या आळूची भाजी केली असेल ती खा आणि झोप जा उताणा! बाळा वाटीत जेव म्हणतेय तर नको नको मी नरटीत जेवतो म्हणणारी अवलाद आहे तुझी हं!

□ ■ □

तुम्हे जरूरत क्या है
तीर, तलवार, खंजर की?

■ झापाटा मनोरंजनाचा ■

दिवाळी - २००७ - १०३

संदर्भ : वोग

माने ना माने

दव्यर्थी अर्थाच्या वाक्यांची (व शब्दांची) मजा दादा कोंडके यांनी मराठी जनतेला एवढी चाखवली आहे की तिने तिचा आता धसकाच घेतलाय.

परवा एकदा वाचनात दादा कोंडके यांच्या (त्या वेळच्या) आगामी चित्रपटांची शिर्षके वाचनात आली. त्यामुळे पुन्हा कड सुटला. त्यातील एका चित्रपटाचे शिर्षक होते, ‘तो हात चोळीत गेला’ खास दादा स्टाईलचे शिर्षक -

दव्यर्थी अर्थाचा एक (पी.व्ही.) विनोदही त्याच सुमारास ऐकण्यात आल. त्यामुळे कंडू वाढलाच. तो पी.व्ही. असा.

संजय माने अजून नव्या ऑफिसमध्ये रुळायचा होता. एक महिना झाल होता त्याला त्या पॉश ऑफिसात नोकरीला लागून.

आज सकाळपासून ऑफिसमध्ये गडबड सुरु होती. थोरल्या शेठची बायको आजारी होती. तिल काय झालंय ते कुणालाच माहीत नव्हते. पण ती हॉस्पिटलमध्ये आहे एवढंच कळलं होतं. अचानक संजयला मोळ्या शेठने केबीनमध्ये बोलावले. असं पूर्वी कधीच झाले नव्हते. शेठ तसा शांत माणूस होता पण तरीही संजय हडबडला. स्टेनो त्याच्याकडे बघून कसनुसं हसली. केबीनचे दार उघडून संजय ‘मे आय कम इन सर?’ विचारत आत गेला.

सगळा थाटमाट बघून आणखीनच

**पंकज कवळी यांच्याकडून
सप्रेम भेट
डॉ. भालचंद्र मुणगेकर**

हबकला. पण शेठ खुशीत दिसत होता. ‘अरे संजय ये ये, बस!’ (संजय खुर्चीवर रेलला) हे बघ या महिन्याचा पगार दिवाणजीकडून घे आणि पुढच्या एक महिन्याचाही ॲडव्हान्स

**सीडी / कॅसेट डिलर
सुधाकर पर्सोलेकर**
पुणे
९३२६३४४९२६

घे. महिनाभर एकदम आराम करून फ्रेश होऊ ये. जा आता, मी दिवाणजील सांगतो तसे! गुड डे! संजय ‘येस सर’ म्हणून बाहेर आला.

बाहेर सर्वजण वाट पहात होते. संजयने ‘रिझल्ट’ फोडला. सगळेच चक्रावले. संजयने काय चूक केली? ‘अरे काय नाय! सायबाच्या बायडीचा फोन आला होता.

**पंकज कवळी यांच्याकडून
सप्रेम भेट
डॉ. स्नेहलता देशमुख**

■ झापाटा मनोरंजनाचा ■
दिवाळी - २००७ - १०४

डॉक्टरने एक म्हैना मानेला आराम करायला सांगितला हाय!’ हा स्टेनोचा खुलासा (नंतर बहुधा सगळ्यांना कांदा लावला असावा) म्हणून संजयला घरी पाठवलाय. ‘संजय माने’ होताच ना!

तर असा हा द्वार्थी अर्थाचा पी.व्ही. पण दादांचे सगळे श्लील अश्लीलच्या बॉर्डरवरचे खेळ असत. त्यांच्या आत्मचरित्रात तर ‘शेणसार बोर्ड’ नावाचे यासाठी खास प्रकरणच आहे. असे शब्दांचे खेळ करण्यात दादांचा हातखंडा होता.

‘कोन’ नावाचे एक गाव आहे. तुम्ही कुठल्या गावचे? हे गाववाले ‘कोन गाव?’ अशा प्रश्नाने नव्या पाहुण्याला विचारतात. तो ‘कोन’चा असेल तर उत्तरही ‘कोन गाव’ असं प्रश्नार्थीच येईल.

एका आजीबाईंनी रामायण ऐकल्यानंतर पुराणीकाला विचारलं होतं म्हणे. ‘त्ये रावणानं सीतामायेला हरण केल्याल कळलं! पर तिल पुना माणूस कवा केलं हे न्हाई सांगितल ते’ त्या पुराणीकाने त्यानंतर पुराण बंद करून केशकर्तनालय काढलं म्हणे! तो राम नको, सीतामाई नको, रावण नको अन् ते हरणही नको. आता फुडचं झांझटच नको! हे आपला कात्री फिरवली की कॅश पेमेंटच काम बरं!

तर अशा या शब्दकळा आहेत. संजय माने, माने ना माने पण त्याने

**पंकज कवळी यांच्याकडून
सप्रेम भेट
डॉ. रघुनाथ माशेलकर**

ललित साहित्य, वैचारिक विविध साहित्यानं नटलेला
सवांगिसुंदर दिवाळी अंक २००६

यंदाचा विषय

साहित्य तोपडी

यंदाच्या अंकात : गिरीजा किर, विजया जहागीरदार,
सौ. सुमती इनामदार, मंदाकिनी गोगटे, लक्ष्मण लोंडे,
डॉ. विठ्ठल प्रभु, रमण माळवदे, शंकर सखाराम, अरुण डावखरे,
राम प्रधान, सुधीर सुखटणकर, बाळ राणे, डॉ. वसंत चव्हाण,
सदा कळाडे इत्यादी नामवंत साहित्यिक.

आपला साहित्य मैफल आजच राखून ठेवा.

किंमत रुपये ७०/-

२२, समर्थ निवास, जगन्नाथ भातनकर मार्ग, परळ,
मुंबई - ४०० ०९२ दूरध्वनी : २४९५ ५३ ८२

ई-मेल : akshyasneha@yahoo.co.in

‘साहित्य मैफल’ दिवाळी अंक आवर्जून वाचा.

घटस्फोट

परस्परांना समजून घेऊन मगंच
विवाहबद्ध व्हावं असा सूर आजच्या
तरुण-तरुणींमध्ये आळवला जात
असताना हे विवाह दिर्घकाळ का
टिकत नाहीत. छोट्या छोट्या
कारणांवरून घटस्फोट झाल्याचे
आणप ऐकतो. समजून उमजून
केलेले विवाह इतक्या झाटपट का
मोडतात? अशा सगळ्या विषयांची
चर्चा व्हावी व शक्य झाल्यास या
अंकाद्वारे नातेसंबंधातील काही
प्रश्नांवर विचारविनिमय व्हावा या
हेतूने ‘घटस्फोट आवश्यक आहे
का?’ या विषयावर मान्यवरांची
मते आपल्याला वाचायला
मिळतील

या अंकासाठी :

गिरीजा कीर, मालती कुलकर्णी,
शाम कुरळे, मंदाकिनी गोगटे,
सौ. विद्या फडके, वसुमती धुर्स,
माधव गवाणकर, केशव फडणीस,
सौ. स्वाती लोंडे, ह. शि. खरात,
प्रा. डॉ. पवन मांडवकर,
वासंती इनामदार, डॉ. कल्याण
इनामदार, सुहासिनी इर्लेकर,
सुरेश वांदिले,
पुरुषोत्तम धाक्रस, सौ. वसुधा पाटील,
जयवंत कोरगावकर, सुर्यकांत मालुसरे,
सदानंद बामणे.

भरपूर करमणूक करणारा, जाता जाता
शिक्षण देणारा मराठी, हिंदी आणि इंग्रजी या
तिन्ही भाषेतून एकत्रितपणे प्रकाशित
होणारा भारदस्त दिवाळी अंक

बाल मैफल

किंमत रुपये ४०/-

छोट्यांच्या, छोट्यांना

आग्यलासा वाटणारा...

‘बाल मैफल’ दिवाळी अंक आवर्जून वाचा.

२२, समर्थ निवास, जगन्नाथ भातनकर मार्ग, परळ,
मुंबई - ४०० ०९२ दूरध्वनी : २४९५ ५३ ८२

ई-मेल : akshyasneha@yahoo.co.in

■ झापाटा मनोरंजनाचा ■

दिवाळी - २००७ - १०५

थोडा काळा का होईना मजा आणली. हे मान्य करावेच लागेल. चिपळूणला आमच्या चाळीतल्या एका पुरंधीने चिरंजीवांच्या चुड्या शिंप्याकडे शिवायला टाकल्या होत्या. नेहमिप्रमाणे शिंपीमामांनी दिरंगाई चालवली होती. बरीच हातापाई झाल्यावर ‘उद्या संध्याकाळी एक तरी चुड्या तयार ठेवतो’ असे अऱ्ग्रीमेंट होते.

दुसरे दिवशी दुपारी पुरंधी भाजी आणायला निघाल्या होत्या. शिंपी

महाशय वरूनच ओरडले. ‘अहो बाई, लवकर या. सकाळ्पासून चुड्या काढून ठेवलीय! बाई पसार. पु.ल. देशपांडे यांनी ‘भारत नेहमी (क्रिकेटमध्ये) पराभूत का होतो’ याची उकल अशी केली होती की, ‘आपली युद्ध घोषणाच हर हर महादेव अशी आहे मग महादेव हरला नाही तरच नवल.’

याच धर्तीवर ‘शारजा’ नेहमीच्या भारतीय पराभवासुळे ‘हारजा’ ठरले

होते. झिंबाब्बेकडूनसुद्धा मानहानीकारक पराभव पत्करावा लागला. कारण होते सामन्याचे ठिकाण. एक ‘हरारे’ दुसरे बुलवा (आ)या या दोन नावाच्या ठिकाणी आपण कसे जिंकणार? माना न माना या नावाचा परिणाम आपणावर झाल असणार नाही का? काय माने तुम्हाल तरी हे पटतंय ना? मान हलवू नका तोंडान सांगा खरा का खोटा?

ग्लोबल वॉर्मिंग

अख्खं जग अशा वाहत्या
नळाच्या शोधात आहे

नेट प्रॅक्टीस पान क्र. १०९

■ झापाटा मनोरंजनाचा ■

दिवाळी - २००७ - १०६

लहानपण

‘**ल**हानपण देगा देवा’ असं संतानीच लिहून ठेवल्यामुळे लहानपण चांगले असे आपले मत बनविण्यात आले आहे. (‘बनविणे’ यांतच खरी मेख आहे) लहानपण हे माणसाला वृद्ध झाल्यावरच चांगले वाटते, ही एक त्याची खासियत आहे. लहान मुलाला लहानपण मुळीच आवडत नसते.

सध्याचा जमाना पुष्कळच चांगला आहे. आमच्या काळी ‘रिझल्ट’ च्या दिवशी घरोघरी दिवाळीच साजरी व्हायची. कानाखाली फटाफट इतके फटाके फुटायचे की खन्या दिवाळीने खाली मान घालावी. पूर्वी (पु. ल. च्या भाषेत) ‘फडतुस बापही रँगलर असल्यासारखा वागायचा.’ खरं तर घरोघरीच्या ‘बापांची’ प्रगतीपुस्तके नव्या पिढीला वाचायल मिळाली असती ना तर, जिवंतपणी श्राद्धे घालावी लागली असती.

पण ती पुस्तके पढूतशीरपणे गायब केली जात. आणि मग घरोघरीचे ‘हिटलर’ बळीस्टर होऊन बालकाला फैलावर घेत.

कसलं डोबलाचं ‘सुखाचं बालपण हो’! देवी कारण! ओरंडेल (दर रविवारी) प्या! व्यायाम करा, श्लोक म्हणा, पाढे पडवचा, शुभंकरोती कायं अन् काय! पुढच्या आयुष्यात यातलं

काहीच कामाला येणारं नसते. लहानपणी तर मी कधी मोठा होईन? (आणि मन्त्रोचा प्रौढ चित्रपट पाहीन) असे झालेले असते. ‘दाढी आणि पत्नी

नसे पर्यंत हवी हवीशी वाटते’ अशी एक इंग्लिशी आहे. तीची इथे आठवण होते. कधी एकदा मला दाढी येतेय याची मुलाला घाई झालेली असते. त्यामध्ये ही बालपण संपरिण्याची घाई असतेच.

लहानपणी पैसे मिळविण्याचे झांझाट

नसते. आणि जीवनाचे रहाटगाडके खन्या अर्थी सुरु झालेले नसते. त्यामुळे वृद्धापकाळी तो काळ किती सुखाचा होता असा विचार होत असावा व त्याचाच मग सगळीकडे हा असा बप्रा झाला असावा.

साधे केस कापायला बसायचे झाले तरी किती व्याप असायचा हो! उंच खुर्चीवर फळी

**पंकज कवळी यांच्याकडून
सप्रेम भेट**
ॲड. व्ही. टी. वालावलकर

**पंकज कवळी यांच्याकडून
सप्रेम भेट**
ॲड. व्ही. आर. मनोहर

■ झापाटा मनोरंजनाचा ■
दिवाळी - २००७ - १०७

टावून बसा, मान हलवू नका, समोरच्या आरशात मागे दिसणारे, रंगीत चित्र की ज्यात पाण्यात बोट, पुळावर आगगाडी, आकाशात विमान, रस्त्यावर मोटार असे ‘चतुर्मिती! चित्र पाहण्याची उर्मी दाबावी लागायची, इतके करून कोंबडीच्या तुन्यासारखे केस शेंडीच्या जागी उभे रहायचे ते रहायचेच. या असल्या बालपणात कुणाला इंटरेस्ट वाटणार हो! आता मी (सौ.कृपेने) या बाबतीत पूर्ण सुखी आहे. वर्षातून एकदा केस कापले तरी मला आता ते पुरे होतात. चर्चालच्यात आणि माझ्यात याबाबतीत फार साम्य आहे. वया जसे जसे वाढत जाते तशी इतर आकर्षणे ही वाढत जातात. मुलींकडे पहाणेही त्या काळी पाप असे. तरीही करायचा तो चावटपणा केला जाईच. ‘स्त्री -पुरुष’ हे काहीतरी निराळेच प्रकरण आहे बरका हे कळायला लागते. चार पाच वेळा खणखणीत थपडा खाल्यावर ‘काय विचारू नये’ हे कळते. पण ते पाहण्याची जिज्ञासाही तेवढीच वाढते. बन्याच वेळा बालपण कामी येते. आणि बापईपण समोर दिसू लागते. लग्न झाल्यावर मूळ होते. इतपत कळेपर्यंत बालपण संपत आलेले असते. तरुणपणी प्रभातकालीन बालपणाची संध्याकाळ सामावलेली असते.

बालपणाला नावाजणारे भले त्याल नावाजोत मला मात्र ते फारसे आवडले नाही. हा अभ्यास नावाचा राक्षस,

**पंकज कवळी यांच्याकडून
सप्रेम भेट**
ॲड. बाळकृष्ण जोशी

गणित नावाचा भस्मासूर, गणिताचे मारकुटे (आणि हाडकुळे) कुलकर्णी नावाचे ब्रह्मराक्षस हे सर्व जर कारण झाले असते तर कदाचित बालपण (निदान माझे तरी) सुखाचे गेले असते. आणखी एक दोन खामियां होत्या त्या म्हणजे घराजवळ राहणारा हुशार गुंडू (जो गणितात पैकीच्या पैकी मिळवी. आम्हालापै पै मिळवावी लागे.) हेडमास्त्रांचे पिताश्रींशी असणारे मैत्र्य वगैरे वगैरे वगैरे! या सगळ्या गोष्टी नसत्या तरच बालपणीचा काळ सुखाचा असं शारदे सारखं मीही कळवळून म्हणालो असतो. (कोण शारदा? अहो ती ही हो ती 'मूर्तीमंत भीती उभी वाली गोविंद बळाळ देवलांची मानस कन्या)

थकून भागून आता या वयात (तुम्ही काही मला अजून थकलेले वाटत नाही—इती सौ.) जुन्या गोष्टी आठवत काळ कंटावा तर हे बालपण असे ढेपाळत समोर आले. तरुणपण घरसंसार हे सगळं तसं सर्वसामान्यच (सर्व सामान्यांसारखं म्हणा पाहिजे तर!) गेलं, संसाराच्या रामरगाड्यात (खरं तो रामरगाडा कसा? तो तर रावणरगाडी) बालपणीचा काळ सुखाचा वाटतो एवढे बरीक खरे. चींचा, बोरे, पेर्स, क्रिकेट, सिनेमा हे खाण्या बघण्यासाठी तरी वरील सर्व राक्षसांसह ते मिळाले तरी ते आता हवेहवेसे वाटते आहे. पण कवीनीच मंटले आहे. गेले ते दीन गेले.

बालपण रमण्यात जमविला (वगैरे वगैरे) इथ रमण्यात 'गमविल' ऐवजी 'कमविल' हा बदल केला तर खरे सार्थक वाटेल नाही का? संत महंत 'लहान पण देगा देवा' म्हणतात ते लहानपण म्हणजे 'पोर' पण न्हवे. हे कळायला आम्हाला साठी उलटवावी लागली. तरीही त्याचा शब्दशः अर्थ मोह घालतोच घालतो.

ती पाहताच बाला

ती पाहताच 'जीन टाप' बाला
कलिजा खलास झाला
सर्वांगाला चिपकल्या तटतटल्या वस्त्राचा,
हेवा वाटे लहान थोडा
सोडून लाज, भिरकावून शुचिता
डोळे फाडूनी पाहती त्या नवउन्मेशीला
काय झाकावे काय उघडावे कसे कळें या बाळेला
सर्वांगाचा कमनीय बांधा तिनेच केला सगळ्याचा वांधा
नाक्यावरचा हवालदारही विसरला हिरवा पिवळा लाल डोळा
मग घालि शिवा वरिष्ठांसह ट्रॅफिकजॅमच्या पळीकला
उघडूनी आपला तिसरा डोळा
तरुणाईची तर बातच सोडा विसरले कवळीलाही
पाहताच ही कवळी बाला
भिती वाटे म्हाताच्यांना काय करील ही मधुबाला
उसवता तटतटा धागे वाकता घेण्या वळेसरा
तरुणांच्या छातीचा भाता भगभगे जोडात
फुंकती पांढऱ्या तुनाच्या ऐस्यात
परी दुंकूनही न पाही तिकडे धावे दिसताच बॉयफ्रेंड ज-
पाहताच त्याची भरदार 'तवलकारी छाती' दंड बेडकळ्या हाती
विसरले सर्व जोश होश मदहोश
अनक्षणात ओसरे नाक्यावरचा माहौल बेहोश
होई ट्रॅफिक जॅम सुरळीत

■ झापाटा मनोरंजनाचा ■

दिवाळी - २००७ - १०८

NET PRACTICE

Alok Kher

Practice makes perfection, this is one age-old saying everyone hears millions of times in our life. But if you enjoy practice, you will enjoy being imperfect as well! On a serious note, it is rather true as we love doing things we enjoy even if we are not good at it. Actually, sometimes it is the process which is more fun than the result. It can be best explained by a sportsman who would enjoy the daily training as much as the tense final. I also experienced the same feeling while working in my small way for this Diwali Anka.

One of the very few things I am good at is mindless and timeless surfing on the internet. Its great to watch the "interesting" stuff that is available in plenty on the web. Anyone would spend hours together enjoying the treasure house of the latest jokes and funniest pictures, me being no exception!

But when my father told me to find funny websites so that our readers would also enjoy them (www.funnyfreepics.com, www.veryfunnypics.com), I was initially reluctant but then set to work. In today's world when "search" can be said synonymous with "Google", there's hardly any need to look beyond that. And yes, there it was to my help, flashing hundreds of wacky pictures and jokes. After laughing at each one of them and shortlisting ones which were "good" enough, I wondered, "Am I really working?

पंकज कवळी यांच्याकडून
सप्रेम भेट
श्रीकांत बोजेवार

If this is work, then its great!" So I quickly downloaded numerous pictures to disk and was really pleased with my job.

But my happiness was

shortlived. As I showed them to my father (thinking of giving him a headache to choose from my great collection!), after analyzing them through his artistic vision, he discarded many of them reasoning as, "Too common", "Outdated", "Not catchy" and so on. And when he said it, I also realized these points which seemed hidden earlier. So it wasn't such an easy job after all! I

again set to work, this time with a little experience under my belt. After careful searching and examining, I found out some really nice gems from the above sites. Hats off to the world wide web!

Then one day as I was relaxing, dad came home and said, "Find some nice photos of women". I was shocked at first, but then he explained it was for the Diwali Anka. So I thought, first funny pictures, now photos of girls... This was getting better! My father has a collection of books and magazines on various areas of design and art. So I started flipping my way through the pages of those wonderful books, getting to know lots of interesting things which I never knew existed. Finally I found what I was looking for. It was an old issue of Vogue, the fashion magazine. It contained some really nice pictures of (really nice) girls. So I showed them to my father who told me to get them scanned. I realized I had done something productive and also thoroughly enjoyed it!

Plus there was another add-on for me, getting hold of a book called "Wine and Women" whose name says it all! It was the ultimate limit a human being's creativity could reach. Then I realized why my father never gets tired with his work! Because of the fun and creative nature of his work areas, being our orchestra, CDs on diverse fields, interior decoration and designing.

पंकज कवळी यांच्याकडून
सप्रेम भेट
प्रदीप निफाडकर

■ झापाटा मनोरंजनाचा ■
दिवाळी - २००७ - १०९

पंकज कवळी यांच्याकडून
सप्रेम भेट
संजय डहाळे

My father once asked me to get the book "One Night @ The Call Centre" by Chetan Bhagat, which I had already read. After he finished it, he asked me about what I thought about the author's inspiration for the story. I had enjoyed the book thoroughly but

had no clue about this! It is mentioned by the author that underlying message of the book had been taken from the Bhagavad Gita, which I had completely missed! My father had begun reading the Bhagavad Gita in his forties, which he says was a big mistake and he

should have taken that step earlier, for it would have certainly made his work easier. I read Bhagat's book again and was convinced of this, but I haven't tried to read Bhagavad Gita, inspite of it being available in three languages.

वत्साचेनि वोरसे । दुभतें होय घराहेशै ॥

जालें पांडवाचे नि मिशें । जगदुद्धरण ॥ ज्ञानेश्वरी अ. १८ / १४६७

आतां विश्वत्मकं देवें । येणे वाग्यज्ञे तोषावें ।

तोषोनि मज द्यावे । पसायदान ॥ अ. १८ १७९३

जे खळांची व्यंकटी सांडो । तयां सत्कर्मी रति वाढो ।

भूतां परस्परें पडो । मैत्र जीवाचें ॥ अ. १८ / १७९४

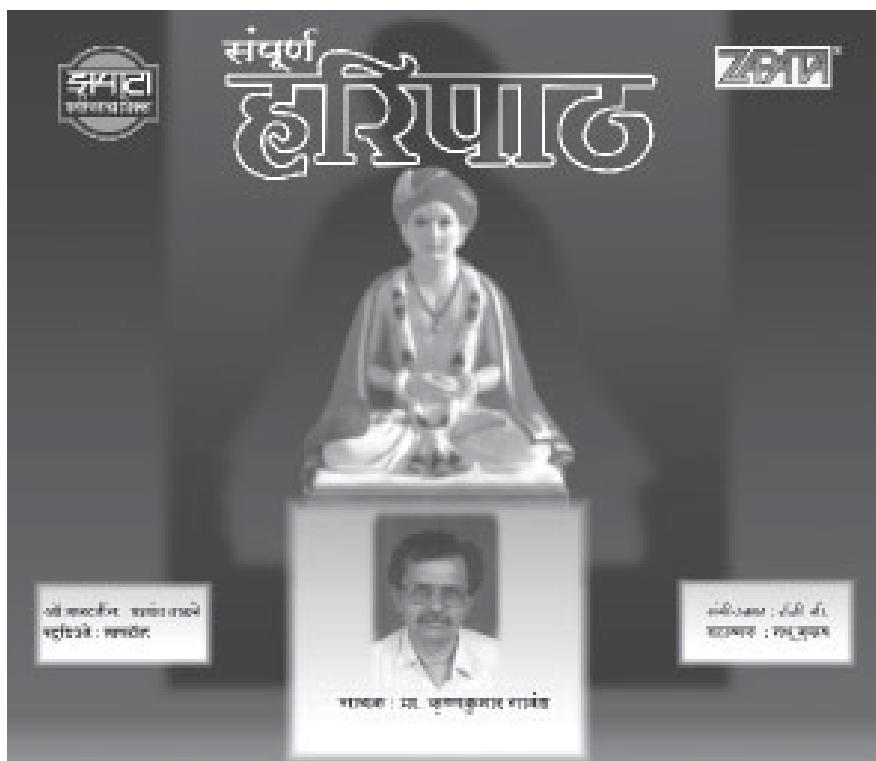
तेथ म्हणे श्री विश्वेश्वरावो । हा होईल दानपसावो ।

येणे वरे ज्ञानदेवो । सुखिया झाला ॥ अ. १८ / १८०१

भरोनि सद्भावाची अंजुळी । मियां वोवियाफुले मोकळी ।

अर्पिली अंधियुगुलीं । विश्वरूपाच्या ॥ अ. १९ / ७०८

(संदर्भ : स्वामी स्वरूपानंद संपादित श्रीभावार्थदीपिका – सार - स्तोत्र)

■ झापाटा मनोरंजनाचा ■

दिवाळी - २००७ - १९०

शांती नांदत नाही, लक्ष्मी येत नाही.

आणि

नियती हवं ते देत नाही.

अशा परिस्थितीवर मात करण्यासाठी.....

कृष्णार्जुनाच्या मैत्रीतून

साकारलेल्या गीतेच्या आधारे

नीतिशी प्रामाणिक राहून

जनता जनार्दनाची भक्ती करून

अंतःकरणात दया, करुणा जागवून

शक्तीची उपासना करून

विरश्री मिळविण्यासाठी.....

सिंफनी निर्मित अभिनव प्रयोग

कशासाठी?

झ. पा. टा. साठी !

म्हणजेच झापाझाप पावले टाकण्यासाठी !

सादरकर्ता : क्रांती गीता महाबळ आणि

हेमंत मोर्घे यांचा शिष्य वसंत खेर

दिग्दर्शक : प्रकाश बुद्धिसागर

संपर्क : प्राध्यापक गावंड ९८९९५९८६५३

श्रीकांत कुळकर्णी ९८६९४९९०५६

सुधाकर परळेकर ९५२० २४३४८६०३

वसंत खेर ९८६९७७९९०२

E' vpkher@rediffmail.com

■ झापाटा मनोरंजनाचा ■

दिवाळी - २००७ - १११

दिवाळी कशी गेली?

मला खात्री आहे की कोणत्या उद्देशाने हा प्रयत्न सुरु केला आहे.

ते हा अंक वाचून झाल्यावर आपणास समजलेच असणार!

चुकभूल द्यावी घ्यावी!

दिवाळी कशी गेली? उत्तर आपल्या जवळच ठेवा.

पण एक गोष्ट आपल्याला मान्य असणार की...

गावात आनंद तर घरात आनंद, गाव सुखी तर घर सुखी,

गावात दिवाळी तर घरात दिवाळी.

यावर या दिवाळीचा अनुभव घासून बघितला तर...

पूर्वी बलुतं (yearly contract) वाटून झाल्याशिवाय दिवाळी साजरी होत नसे.

शहरीकरण झाले. तशा प्रथा बदलल्या.

पण आज त्या तरी पाळल्या जातात का? आपण पाळू शक्तो का?

सोबत व्यंकटेश माडगुळकरांच्या 'परवचा' मधून घेतलेली 'बलूतेदार' विषयीची
माहीती दिली आहे.

बारा बलूतेदार

१) सुतार	२) लोहार	३) धोबी	४) कुंभार
५) सोनार	६) न्हावी	७) गुरव	८) कोळी
९) चांभार	१०) मांग	११) पहारेकरी	१२) मुलाणी

मला सांगा या दिवाळीत हे सारे सुखीसमाधानी होते का?

पुढच्या दिवाळीसाठी तरी आपण सुरुवात करू या! काय पटतंय ना?!

झग्याझग्य याऊले टाका । मुख्याने हुरि हुरि बोला ॥

■ झापाटा मनोरंजनाचा ■

दिवाळी - २००७ - ११२